

هاوپه‌یمانی تۆر و رێکخواه نیشتمانییه‌کان
بو چاودێریکردنی هه‌لێژاردنه‌کان له عێراق

2024

به‌رنامه‌ی چاودێریکردنی هه‌لێژاردنی په‌رله‌مانی هه‌ریێمی
کوردستان - عێراق

رپۆرتی کۆتایی سه‌باره‌ت به
چاودێریکردنی هه‌لێژاردنه‌کانی په‌رله‌مانی
کوردستان - عێراق
خولی شه‌شه‌می سالی ٢٠٢٤

هاو‌په‌یمانی تۆر و رێک‌خراوه‌کانی چاودێری هه‌ڵبژاردنی نیشتمانی له عێراق

هاو‌په‌یمانی تۆر و رێک‌خراوه نیشتمانییه‌کان بۆ چاودێرێکری دنی هه‌ڵبژاردن له عێراق:

ده‌سپێش‌خه‌رییه‌کی کۆمه‌لگه‌ی مه‌ده‌نییه به ئامانجی به‌هێزکردنی دیموکراسی و شه‌فافیه‌ت و بێگه‌ردی له پرۆسه‌ی هه‌ڵبژاردندا.

ئهم هاو‌په‌یمانییه‌ چه‌ندین تۆر و رێک‌خراوی ناحکومی له‌خۆده‌گریت، که له‌ بواری چاودێریکردنی هه‌ڵبژاردن و هۆشیاری هه‌ڵبژاردن و به‌شداریکردنی مه‌ده‌نیدا کارده‌که‌ن و هه‌ولده‌دات له‌ میانه‌ی گه‌لله‌کردنی راسپارده و پێشنیاره‌کانی تایبه‌ت به‌ باشت‌کردنی چوارچۆیه‌ی یاسایی و رێک‌خراوه‌یی و ته‌کنیکی چالاکییه‌کان له عێراقدا رۆتی کۆمه‌لگه‌ی مه‌ده‌نی له چاودێریکردن و هه‌تسه‌نگاندنی هه‌ڵبژاردنه‌کاندا *berzbkatewel*.

له‌وه‌ته‌ی ئهم هاو‌په‌یمانییه‌ راکه‌یه‌ندراوه، چاودێری سه‌رجه‌م قۆناغه‌کانی پرۆسه‌ی هه‌ڵبژاردنه‌کانی عێراق و هه‌ریه‌می کوردستان ده‌کات، وه‌ک تۆماری ده‌نگده‌ران، کۆی رێکار و پرۆسه‌کانی ده‌نگدانی تایبه‌ت و گشتی. ته‌نانه‌ت پێش راکه‌یاندنی هاو‌په‌یمانییه‌ که‌ش، تۆر و رێک‌خراوه‌کانی سه‌ر به‌م هاو‌په‌یمانییه‌ له‌ سالی (2005) هه‌ چاودێری ره‌وتی پرۆسه‌کانی هه‌ڵبژاردن له عێراق و هه‌ریه‌می کوردستان ده‌که‌ن، به ئامانجی ده‌رخستنی ئاستی هه‌ڵبژاردنه‌کانی عێراق به‌ ستاندارده‌ نیوده‌وله‌تیه‌کانی په‌یوه‌ست به‌ بێگه‌ردی و شه‌فافیه‌تی هه‌ڵبژاردنه‌کان و ئاستی جێبه‌جێکردنی ئه‌حکامه‌کانی ده‌ستور و یاساکی هه‌ڵبژاردن و ده‌ستنیشانکردنی خاله‌ لاواز و به‌هێزه‌کان له سه‌رجه‌م قۆناغه‌کانی هه‌ڵبژاردنه‌کاندا.

به‌رنامه‌ی چاودێری هاوپه‌یمانی تۆره‌کانی چاودێری نیشتمانی له عێراق

له‌دوای راگه‌یانندی بریاری دیاریکردنی رۆژی هه‌ڵبژاردن له‌لایه‌ن سه‌رۆکی هه‌ریمی کوردستانه‌وه، هاوپه‌یمانی تۆره‌کانی چاودێری میکانیزمی درێژخایه‌نی بۆ چاودێریکردنی قۆناغه‌کانی پرۆسه‌ی هه‌ڵبژاردن بۆ هه‌ڵبژاردنی خولی شه‌شه‌می په‌رله‌مانی کوردستان 2024 دانا، وه‌ک شیکردنه‌وه‌ی چوارچێوه‌ی یاسایی، نوێکردنه‌وه‌ی تۆماری ده‌نگه‌ران، تۆمارکردنی حزبه‌کان، هاوپه‌یمانی و کاندیده‌کان، بانگه‌شه‌ی هه‌ڵبژاردنه‌کان. له‌گه‌ڵ شیکردنه‌وه‌ی ئه‌نجامی هه‌ڵبژاردنه‌کان. ئه‌مه‌شی له‌ چوارچێوه‌ی جێبه‌جێکردنی ئامانجه‌کانیدا ئه‌نجامدا، که‌ گرنه‌ترینیان چاودێریکردنی پرۆسه‌ی هه‌ڵبژاردنه‌ له‌ عێراق و هه‌ریمی کوردستان ته‌نانه‌ت پێش راگه‌یانندی هاوپه‌یمانییه‌که‌ش، ئه‌و تۆر و رێکخراوانه‌ی له‌ هاوپه‌یمانییه‌که‌دا بوون له‌ ساڵی ٢٠٠٥ هه‌ به‌ به‌رده‌وامی چاودێری ره‌وتی پرۆسه‌ی هه‌ڵبژاردنه‌کانیان کردووه.

ئه‌ندامانی هاوپه‌یمانییه‌که‌ چاودێری مه‌یدانیان تۆمار کرد و دابه‌شکران به‌سه‌ر بنکه‌ و وێستگه‌کانی ده‌نگدانا، سه‌ره‌رای چاودێرانی دورمه‌ودا و چاودێرانی که‌مپینی هه‌ڵبژاردن و چاودێرانی میدیا . به‌رپوه‌چوونی کۆرسه‌کانی راهێنان به‌وه‌ی ئاسۆی و ستونی ده‌رباره‌ی بنه‌ماگه‌شتیه‌کان و یاساکان ره‌فتار و رێکاره‌کان چۆن چاودێری و فۆرمی چاودێری کاغه‌ز و ئه‌لیکترۆنی له‌گه‌ڵ بوو بۆ دابینه‌کردنی رێنۆینی ورده‌کارییه‌کانی وه‌ک رێبه‌ریکی پوخت بۆ هه‌رچاودێریک.

پرۆسه‌ی ده‌نگدانی گه‌شتی بۆ هه‌ڵبژاردنی خولی شه‌شه‌می په‌رله‌مانی هه‌ریمی کوردستان له‌ 20 ی تشرینی یه‌که‌می 2024 به‌رپوه‌چوو، دوای ئه‌وه‌ی کۆمسیۆنی با‌لای سه‌ربه‌خۆی هه‌ڵبژاردنه‌کان ئاماده‌کارییه‌کانی ته‌واو کرد، هه‌روه‌ها دوای دابینه‌کردنی چوارچێوه‌ی یاسایی بۆ پرۆسه‌که‌، نوێکردنه‌وه‌ی تۆماری ده‌نگه‌ران به‌شیوه‌ی با‌یۆمه‌تری، تۆمارکردنی کاندیده‌کان و ده‌ستپێکردنی بانگه‌شه‌ی هه‌ڵبژاردن، هه‌تا رۆژی ده‌نگدانی گه‌شتی.

چاودێرانی هاوپه‌یمانیان له‌ ناوه‌نده‌کانی هه‌ڵبژاردن که‌ بۆ ده‌نگدانی گه‌شتی دیاریکرا‌بوون جێگیرکران و میکانیزمی کۆکردنه‌وه‌ی زانیاری به‌ شیوه‌ی زانیاری ئه‌لیکترۆنی مۆدێرن په‌یره‌وکه‌را له‌ رێگه‌ی ئه‌پلیکه‌یشنی تایبه‌ت له‌سه‌ر تۆری ئینته‌رنێت، له‌گه‌ڵ دابینه‌کردنی ناوه‌ندیکی په‌یوه‌ندییه‌کان بۆ په‌یوه‌ندیکردن له‌گه‌ڵ چاودێران که‌ ئینته‌رنێت له‌ده‌ست ده‌دن، یان رێگریان لێده‌کرێت مۆبایله‌ زیه‌که‌کانیان له‌ ناو سه‌نته‌ره‌کاندا به‌کاربه‌ێنن. هاوپه‌یمانییه‌که‌ تۆماری ئه‌لیکترۆنی فۆرمی چاودێران ده‌پاریزێت، له‌گه‌ڵ زانیاری که‌سی و شوێنی چاودێریکردن. هه‌روه‌ها له‌گه‌ڵ پلاتفۆرمی دیجیتالی عێراق +964 رێککه‌وتن بۆ بلا‌وکردنه‌وه‌ی راگه‌یانندن و روومالکردنی کۆنگره‌ رۆژنامه‌وانیه‌کان.

ئه‌ندامانی هاوپه‌یمانییه‌که‌ پێکهاتوون له:

1. تۆری شه‌مس چاودێری هه‌ڵبژاردن.
2. تۆری عه‌ین بۆ چاودێریکردنی هه‌ڵبژاردن و دیموکراسی.
3. رێکخراوی ته‌مموز بۆ گه‌شه‌پێدانی کۆمه‌لایه‌تی.
4. تۆری چاف بۆ چاودێریکردنی دیموکراسی و مافی مرۆف.
5. تۆری که‌مینه‌کانی عێراق.
6. په‌یمانگه‌ی کوردی بۆ هه‌ڵبژاردن (KIE).

ناوەرۆك

- 1- پوختەى جىبەجىڭردن
- 2- دەرۋازەى يەكەم - چۈرچىۋەى ياساي
- 3- دەرۋازەى دووہم - تۆمارکردنى دەنگدەران
- 4- دەرۋازەى سىيەم - تۆمارکردنى حزب و ھاوپەيماڭى و كاندىدەكان
- 5- دەرۋازەى چۈرەم - چاودىرىڭردنى ھەلمەتەكانى ھەلئىزدن
- 6- دەرۋازەى پىنجەم - چاودىرى رۆژى ھەلئىزدن (دەنگدانى تايبەت و گشتى)
- 7- دەرۋازەى شەشەم - رۆلى دەسەلاتى دادوہرى لە ھەلئىزدنەكاندا
- 8- دەرۋازەى ھوتەم - بەكارھىنەنى تەكنەلۇژيا لە ھەلئىزدنەكانى عىراقدا
- 9- دەرۋازەى ھەشتەم - رېژەى بەشدارىڭردن
- 10- دەرۋازەى نۆيەم - شىكارى ئەنجامەكان
- 11- دەرۋازەى دە - كەمىنەكان لە ھەلئىزدنەكاندا
- 12- دەرۋازەى يازدە - بەشدارى ژنان
- 13- دەرۋازەى دوانزە - بەرپوہبردنى ھەلئىزدن
- 14- دەرۋازەى سىزدە - چاودىرى ناوخۆيى و نىودەوئەتى
- 15- دەرۋازەى چۈاردە - رۆلى ھكۈمەت
- 16- دەرۋازەى پانزە - ژىنگەى سىياسى
- 17- پاشكۆ: رېپورتى رووداۋەكان

پوخته‌ی جێبه‌جێکار

پێشه‌کی:

ه‌اوپه‌یمانی تۆر و ریکخراوه‌ نیشتمانییه‌کان بۆ چاودیریکردنی هه‌لێاردنه‌کان له عێراق: ده‌ستپێشخه‌رییه‌کی کۆمه‌لگه‌ی مه‌ده‌نییه‌ که ئامانجی به‌ره‌وپێشبردنی دیموکراسی و شه‌فافیه‌ت و بێگه‌ردی پرۆسه‌ی هه‌لێاردنه‌کانه. ئهم ده‌ستپێشخه‌رییه‌ چه‌ندین تۆر و ریکخراوی ناحکومی له‌خۆده‌گریت که له بوا‌ری چاودیریکردنی هه‌لێاردن و هۆشیاری هه‌لێاردن و به‌شداریکردنی مه‌ده‌نیدا کارده‌که‌ن ئهم ه‌اوپه‌یمانییه‌ هه‌ولده‌دات پێشنياره‌کان بۆ باشت‌رکردنی چوارچێوه‌ی هه‌لێاردنه‌کان له عێراقدا بخاته‌رو هه‌تا رۆلی کۆمه‌لگه‌ی مه‌ده‌نی له چاودیریکردن و هه‌سه‌نگاندنی هه‌لێاردنه‌کاندا به‌رزبکاته‌وه.

ه‌اوپه‌یمانی تۆر و ریکخراوه‌ نیشتمانییه‌کان می‌ک‌نیزمی بۆ چاودیری درێژخایه‌نی قو‌ناغه‌کانی پرۆسه‌ی هه‌لێاردن بۆ هه‌لێاردنی خولی شه‌شه‌می به‌رله‌مانی کوردستان له سا‌لی 2024 دا‌پشتوو، وه‌ک شیکردنه‌وه‌ی چوارچێوه‌ی یاسایی، نوێکردنه‌وه‌ی تۆماری ده‌نگه‌ران، تۆمارکردنی لایه‌نه‌کان، ه‌اوپه‌یمانی و کاندیده‌کان، بانگه‌شه‌ی هه‌لێاردن، چاودیریکردنی پرۆسه‌ی ده‌نگدان بۆ ده‌نگدانی تایبه‌ت و گشتی، پێگه‌ و رۆلی ه‌اوبه‌شی هه‌لێاردنه‌کان ده‌سه‌لاتی دادوه‌ری له هه‌لێاردنی به‌رله‌مانی کوردستان، رێژه‌ی به‌شداریکردن و کاریگه‌رییه‌کانیان و به‌کارهێنانی ته‌کنه‌لۆژیا له هه‌لێاردنه‌کاندا، له‌گه‌ڵ ژینگه‌ی سیاسی و په‌روه‌رده‌ی مه‌ده‌نی له‌سه‌ر رێبازی دیموکراسی. وه‌ شیکردنه‌وه‌ی ئه‌نجامی هه‌لێاردنه‌کان. ئه‌مه‌ش له جێبه‌جێکردنی ئامانجه‌کانیدا به‌که‌ گ‌رنگ‌ترین چاودیریکردنی پرۆسه‌ی هه‌لێاردنه‌ له عێراق و هه‌رێمی کوردستان بۆ ئهم مه‌به‌سته‌ ه‌اوپه‌یمانی... چاودیری مه‌یدانی دابه‌شکراو له‌سه‌ر سه‌نته‌ره‌کان وه‌ وێستگه‌کان هه‌لێاردن، زیادکردن بۆ چاودیری درێژچه‌مک، وه‌ چاودیریانی من (رۆژنامه‌نووسان) که‌مپین هه‌لێاردن، و بۆچوونی ژماره‌یه‌ک شاره‌زای هه‌لێاردنی له‌سه‌ر هه‌لێاردنی به‌رله‌مانی هه‌رێمی کوردستانی عێراق وه‌رگرتوو.

به‌شه‌کانی راپۆرت:

- 1- چوارچێوه‌ی یاسایی.
- 2- تۆماری ده‌نگه‌ران.
- 3- تۆمارکردنی پارت و ه‌اوپه‌یمانی و کاندیده‌کان.
- 4- چاودیریکردنی بانگه‌شه‌کانی هه‌لێاردن.
- 5- چاودیری رۆژی هه‌لێاردن (ده‌نگدانی تایبه‌ت و گشتی).
- 6- رۆلی ده‌سه‌لاتی دادوه‌ری له هه‌لێاردندا.
- 7- به‌کارهێنانی ته‌کنه‌لۆژیا له هه‌لێاردنه‌کانی عێراقدا.
- 8- رێژه‌ی به‌شداریکردن.
- 9- شیکاری ئه‌نجامه‌کان بکه‌.
- 10- که‌می‌نه‌کان له هه‌لێاردنه‌کاندا.
- 11- به‌شداری ئافره‌تان.
- 12- به‌رپوه‌بردنی هه‌لێاردن.
- 13- چاودیری ناوخۆیی و نیوده‌وله‌تی.
- 14- رۆلی حکومه‌ت و دامه‌زراوه‌کان.
- 15- ژینگه‌ی سیاسی.

ناوه‌ڕۆکی راپۆرته‌که:

ده‌ستووری عێراق پرسی مافی ده‌نگدانی هاوولاتی عێراق و هه‌ڵبژاردنی ده‌سته‌ی نوێنه‌رایه‌تی بۆ ده‌سته‌به‌رکردنی گواستنه‌وه‌ی ئاشتیانه‌ی ده‌سه‌لات له‌ زۆریک له‌ ماده‌کانی وه‌ک (٥، ٦، ٢٠، ٣٨، ٣٩، ٤٦، ٤٩) رێکخستوووه‌ و تێیدا ئاماژه‌ی به‌ یاساکان کردوووه‌ بۆ د‌ل‌ن‌یا‌بوون له‌ جێبه‌جێکردنی بر‌گه‌کانی ده‌ستوور به‌تایبه‌تی یاسای هه‌ڵبژاردن. سه‌باره‌ت به‌ هه‌ڵبژاردنی په‌رله‌مانی کوردستان، یاسای هه‌ڵبژاردنی په‌رله‌مانی کوردستان (ژماره‌ 1 ی سالی 1992 هه‌موارکراو) تا ئێستاش یاسای هه‌ڵبژاردنی کارپێکراوه‌. له‌ گه‌ڵ ئەو گۆرانکارییه‌ بنچینه‌ییانه‌ی که‌ له‌ که‌م‌کردنه‌وه‌ی ژماره‌ی کورسییه‌کانی په‌رله‌مان بۆ سه‌د کورسی روویدا، دابه‌شکردنی هه‌رێمی کوردستان بۆ چوار بازنه‌ی هه‌ڵبژاردن له‌بری یه‌ک بازنه‌ی هه‌ڵبژاردن، ته‌رخانکردنی پێنج کورسی بۆ ته‌ن‌یا دوو پێکهاته‌ له‌ کۆی سه‌د کورسییه‌که‌، پاسپاردنی کۆمسیۆنی بالای سه‌ربه‌خۆی هه‌ڵبژاردنه‌کان بۆ ئەنجامدانی هه‌ڵبژاردن بۆ خولی شه‌شه‌می په‌رله‌مانی کوردستان، جگه‌ له‌ پاسپاردنی ده‌سه‌لاتی هه‌ڵبژاردنی دادوه‌ری بۆ به‌پێی بریاری دادگای بالای فیدرالی ژماره‌ (83 ی یه‌گرتووی 131 و 185/فیدرالی/2023) له‌ به‌رواری 2024/2/21، هه‌ل‌گرتنی کارتی ده‌نگده‌ری با‌یۆمه‌تری بکاته مه‌رجێکی بنه‌رته‌ی بۆ ده‌نگده‌ر. بریاری ده‌سه‌لاتی دادوه‌ری ژماره‌ ٣٥٥ که‌ له‌ ٢٠٢٤/٥/٢٠ ده‌رچوو.

کۆمسیۆنی بالای سه‌ربه‌خۆی هه‌ڵبژاردنه‌کان کۆمه‌ڵیک رێسا و رێنمایی بۆ جێبه‌جێکردنی هه‌ڵبژاردنه‌کانی خولی شه‌شه‌می په‌رله‌مانی کوردستان ده‌رکرد.

ئاماژه‌ به‌ وه‌شکراوه‌، بریاره‌که‌ی دادگای فیدرالی ده‌سه‌لاتی یاسادانانی به‌ کۆمسیۆنی بالای سه‌ربه‌خۆی هه‌ڵبژاردنه‌کان به‌خشیه‌ به‌ پێدانی ده‌سه‌لاتی دابه‌شکردنی هه‌رێمی کوردستان بۆ ژماره‌یه‌ک بازنه‌ی هه‌ڵبژاردن که‌ له‌ چوار بازنه‌ که‌مه‌تر نه‌بێت، بۆیه‌ ژماره‌ی بازنه‌ی هه‌ڵبژاردن و ژماره‌ی کورسییه‌کانی ته‌رخانکراو بۆ هه‌ر بازنه‌یه‌ک و سنووره‌ جوگرافیه‌ی که‌ له‌ چوارچێوه‌ی ده‌سه‌لاتی کۆمسیۆندایه‌. هه‌روه‌ها بریاره‌که‌ی کۆمسیۆن بۆ دیاریکردنی سێ کورسی بۆ بازنه‌ی پارێزگای هه‌له‌بجه‌، به‌ بۆچوونی هه‌ندیک فراکسیۆنی سیاسي، تیشک ده‌خاته سه‌ر نادادپه‌روه‌ری له‌ دیاریکردنی ژماره‌ی کورسییه‌ ته‌رخانکراوه‌کان بۆی، به‌و پێیه‌ی ده‌کرا له‌ دیاریکردنی سنووری بازنه‌کان و ژماره‌ی کورسییه‌کانی (5) له‌سه‌ر ئەو دابه‌شکردنه‌ به‌سه‌رتێت که‌ له‌ هه‌ڵبژاردنی ئەنجومه‌نی نوێنه‌رانی سالی 2021 له‌ رووی ژماره‌ی کورسییه‌کانه‌وه‌ ئەنجامدرا سنووره‌کان.

کۆمسیۆنی بالای سه‌ربه‌خۆی هه‌ڵبژاردنه‌کان ده‌رگای ناوه‌نده‌کانی تۆمارکردنی کرده‌وه‌ به‌مه‌به‌ستی نوێکردنه‌وه‌ی تۆماری ده‌نگده‌ران بۆ هه‌ڵبژاردنی ئەندامانی خولی شه‌شه‌می هه‌ڵبژاردنی په‌رله‌مانی کوردستان له‌ 2024/2/1 و درێژکراوه‌ تا 2024/3/10 دواتر ماوه‌ی دووهم ده‌ستپێک‌کرد بۆ نوێکردنه‌وه‌ی تۆماری ده‌نگده‌ران، که‌ له‌ 2024/5/16 ده‌ستپێک‌کرد تا 2024/6/2، دوا‌ی ئەوه‌ی دادگای فیدرالی ده‌رچوو فه‌رمای ژماره‌ (126/فه‌رمای وه‌لا‌ئ‌ی/فیدرالی/ 2024) له‌ 2024/7/5، و پاشان بریاری ده‌سته‌ی دادوه‌ری (355/ده‌سته‌ی دادوه‌ران بۆ هه‌ڵبژاردن/ 2024) له‌ 2024/5/20 ده‌رچوو. ئەم ماوه‌یه‌ بۆ حاڵه‌تی نه‌خوێندنه‌وه‌ی په‌نجه‌مۆر درێژکراوه‌ته‌وه‌، که‌ به‌ حاڵه‌تی (راستکردنه‌وه‌) داده‌نرێت، تا 2024/7/10.

گرنگی ماوه‌ی نوێکردنه‌وه‌ی تۆماری ده‌نگده‌ران، به‌مه‌به‌ستی دامه‌زراندنی تۆماریکی تۆکمه‌ و متمانه‌پێکراو، به‌و شێوه‌ی که‌ له‌ گرنگترین پێوه‌ره‌ نیوده‌وه‌له‌تیه‌کانه‌ بۆ بێگه‌ردی هه‌ڵبژاردن، چونکه‌ حاڵه‌تی هه‌میشه‌یی گۆرانکاری کۆمه‌لایه‌تی و گۆڕینی شوێنی نیشته‌جێبوون هه‌یه‌، به‌هۆی پێکه‌ینانی خێزانی نوێ، گۆڕینی شوێنی کارکردن یان پێشه‌، هه‌روه‌ها به‌شاری پێ کردنی ئەو که‌سانه‌ی که‌ به‌پێی یاسای هه‌ڵبژاردنه‌کان مافی ده‌نگدانیان به‌ده‌سته‌هێنن "هه‌روه‌ها حاڵه‌ته‌کانی مردن، کۆچکردن، به‌یان وه‌رگرتنی ره‌گه‌زنامه‌ و ئەوانی تر. بۆیه‌ پێویستیه‌کی به‌په‌له‌ هه‌یه‌ بۆ نوێکردنه‌وه‌ی تۆماری ده‌نگده‌ران پێش هه‌ر پرۆسه‌یه‌کی هه‌ڵبژاردن، بۆ جێگیرکردن و چاره‌سه‌رکردنی ئەم حاڵه‌تانه‌ و نوێکردنه‌وه‌ی تۆماره‌که‌ له‌ ژێرپۆشانی ئەواندا ئەم نوێکردنه‌وه‌ پێویسته‌ و گرنگه‌ به‌ بێ گوێدانه‌ شیوازی ئاماده‌کردن و نوێکردنه‌وه‌ی تۆماری ده‌نگده‌ران له‌ ولاته‌دا.

ماوه‌ی نوێکردنه‌وه‌ی تۆماره‌که‌ ئهم‌ حاله‌تانه‌ی خواره‌وه‌ی له‌خۆگرتبوو:

- أ. تۆمارێ با‌یۆمه‌تری - (زیاد کردن).
- ب. تۆمارکردنی تازه‌له‌دایکبووان ۲۰۰۶.
- ج. راستکردنه‌وه‌ی داتاگان.
- د. حاله‌تی له‌ده‌ستدان و تێکچون.
- ه. دووباره‌ ناو تۆمارکردن بۆ ئه‌و که‌سانه‌ی که‌ په‌نجه‌مۆریان نه‌خوێندرایه‌وه‌.
- و. سرپینه‌وه‌ی ناوی مردووان.

یه‌ کێک له‌و ره‌خنانه‌ی سه‌باره‌ت به‌ ماوه‌ی نوێکردنه‌وه‌ی تۆمارێ ده‌نگده‌ران بۆ خولی شه‌شه‌می هه‌لێژاردنی په‌رله‌مانی کوردستان له‌ سالی ۲۰۲۴ دا له‌ ئارادابوو، ئه‌وه‌یه‌ که‌:

1- کۆمسیۆنی هه‌لێژاردنه‌کان سیسته‌مێکی تایبه‌تی یان رێنمایی بۆ ماوه‌ی نوێکردنه‌وه‌ی تۆمارێ ده‌نگده‌ران بۆ هه‌لێژاردنه‌کانی په‌رله‌مانی کوردستان ده‌رئه‌کرد، له‌ کاتی‌دا ده‌بوایه‌ ئه‌مه‌ یه‌که‌م سیسته‌م بێت که‌ کۆمسیۆن بۆ رێکخستنی پرۆسه‌ی نوێکردنه‌وه‌ی تۆماره‌که‌ ده‌ریبکات، ئه‌ویش به‌ پشتبسته‌ن به‌ یاسای هه‌لێژاردنه‌کان که‌ پرۆسه‌که‌ رێکده‌خات و دواتر رێکاره‌ ورده‌کان له‌به‌ر رۆشنایی ئهم‌ سیسته‌مدا دانا ئه‌نجومه‌نی پارێزگاکانی ئاسایی له‌ هه‌رێم که‌ له‌ 2023/12/18 ئه‌نجامدرا پاشان به‌شی ئۆپه‌راسیۆنه‌کان رێنمایی دواتر بۆ باقی فه‌رمانگه‌کانی پارێزگاکان به‌ فه‌رمانگه‌کانی له‌ هه‌رێمی کوردستان، له‌ 2024/2/12 له‌ نوسراوی ژماره‌ 100 له‌ ژێر ناوێشانی (رێنمایی ده‌ستپێکردنه‌وه‌ی پرۆسه‌ی تۆمارکردنی با‌یۆمه‌تری) ده‌رکرد.

2- نوێکردنه‌وه‌ی تۆماره‌که‌ دۆخی گۆڕانی تیدا نه‌بووه‌، که‌ له‌ سێ جۆردایه‌: گۆڕینی ناوه‌ندی ده‌نگدان له‌ناو هه‌مان ناوه‌ندی تۆمارکردندا. گۆڕینی بنکه‌ی ده‌نگدان له‌ ده‌ره‌وه‌ی ناوه‌ندی تۆمارکردن له‌ناو پارێزگا. هه‌روه‌ها گۆڕینی بنکه‌ی ده‌نگدان له‌ ده‌ره‌وه‌ی ناوه‌ندی تۆمارکردن له‌ ده‌ره‌وه‌ی پارێزگا. زانراوه‌ که‌ دۆخی گۆڕان بۆ دابینکردنی پێداویستییه‌کانی ئه‌و ده‌نگده‌رانیه‌ که‌ خێزانی نوێ داده‌مه‌زرێن، و به‌ هۆکاری جۆراوجۆر شوێنی نیشته‌جێبوونیان ده‌گۆرن پێویسته‌، هه‌روه‌ها یه‌کێکه‌ له‌ هۆکاره‌کانی کردنه‌وه‌ی ماوه‌یه‌ک بۆ نوێکردنه‌وه‌ی تۆمارێ ده‌نگده‌ران پێش هه‌ر پرۆسه‌یه‌کی هه‌لێژاردن. کۆمسیۆن هۆکاری قه‌ناعه‌تپێکه‌ری بۆ نه‌کردنه‌وه‌ی دۆخی گۆرانکاری نه‌خسته‌روو، هه‌رچه‌نده‌ دۆخی گۆرانکاری له‌ باقی پارێزگاکانی عێراق به‌رده‌وام بوو، ئاماژه‌ی به‌وه‌دا که‌ هیچ پرۆسه‌یه‌کی هه‌لێژاردن له‌ باقی پارێزگاکانی عێراقدا نه‌بووه‌.

به‌و پێیه‌ی دیموکراسی راسته‌قینه‌ به‌بێ هه‌لێژاردنی ئازاد و دادپه‌روه‌رانه‌ نییه‌، هه‌روه‌ها هه‌لێژاردنێک جێی متمانه‌ نییه‌ به‌بێ بوونی فره‌ی سیاسی راسته‌قینه‌، هه‌روه‌ک چۆن فره‌ی سیاسی راسته‌قینه‌ به‌بێ په‌خساندنی ده‌رفه‌تی یه‌کسان بۆ هه‌مووان بۆ به‌شداریکردن له‌ هه‌لێژاردنه‌کان و نوێنه‌رایه‌تیکردنیان له‌ داموده‌زگا هه‌لێژێردراوه‌کاندا، ئه‌مه‌ش پێویستی به‌ بوونی بناغه‌ی یاسایی و رێسای تایبه‌ت هه‌یه‌ که‌ دامه‌زراندنی حزبه‌ سیاسییه‌کان رێکده‌خات و چوارچێوه‌ی یاسایی بۆ ئه‌و حزبان به‌ دیاری بکات ئهم‌ لایه‌نانه‌ و که‌سانی دیکه‌ له‌ پرۆسه‌ی هه‌لێژاردنه‌کاندا، و بێته‌ ئاماژه‌یه‌ک بۆ ئه‌و دامه‌زراوانه‌ی که‌ سه‌ره‌پرشتی هه‌لێژاردنه‌کان ده‌کهن له‌ چۆنیه‌تی مامه‌له‌کردن له‌ گه‌ڵ ئه‌و که‌سانه‌ی که‌ ده‌یانوه‌یت به‌شدارێ له‌ هه‌لێژاردنه‌کاندا بکه‌ن.

سه‌باره‌ت به‌ لیستی کاندیدکردن، و به‌و پێیه‌ی مه‌رجێکه‌ بۆ ئه‌نجامدانی هه‌ر هه‌لێژاردنێک، لایه‌نه‌ سیاسییه‌کان و که‌سایه‌تییه‌کان خۆیان وه‌ک کاندیدی رکه‌به‌ر له‌ پرۆسه‌ی هه‌لێژاردندا پێشکەش ده‌کهن بۆ لایه‌نه‌ په‌یوه‌ندیداره‌کان،

دنیاییه‌وه‌ که‌ له‌ نیوه‌ی ئێ‌را‌ده‌یان زیاتر نه‌بێت ، و که‌ هه‌ینانه‌ ناوه‌وه‌ی ئەم ناوانه‌ ته‌نها بۆ سوودمه‌ندبوونه‌ له‌وه‌ ده‌نگه‌ی که‌ ئەم کاندیدانه‌ به‌ده‌ستی ده‌هێنن.

له‌ کاتی چاودێریکردنی تیمه‌کانی تۆر و چاودێران، راپۆرت سه‌باره‌ت به‌ رۆژی ده‌نگدان راپۆرت نێ‌ردراوه‌، به‌ ده‌نگدانی گشتی و تایبه‌ته‌وه‌، له‌وانه‌:

1- راپۆرتی کردنه‌وه‌ی سه‌نته‌ره‌کان.

2- راپۆرتی ده‌نگدان.

3- راپۆرتی داخستن.

هه‌موو چاودێرانی هاو‌په‌یمانی تۆره‌کانی چاودێری ناو‌خۆی حاله‌تیکیان تۆمارکردوو که‌ بریتی بوو له‌ نه‌خوێندنه‌وه‌ی په‌نجه‌مۆری ژماره‌یه‌ک ده‌نگ‌ده‌ر له‌و ویستگه‌نه‌ی که‌ له‌لایه‌ن چاودێرانی هاو‌په‌یمانیه‌وه‌ چاودێری کراون ئەمه‌ به‌ کێشه‌یه‌کی جددی داده‌نرێت که‌ ده‌بێت کۆمسیۆن له‌ هه‌لێژاردنه‌کانی داها‌توودا چاره‌سه‌ری گونجاو بۆ بدۆزێته‌وه‌.

سه‌باره‌ت به‌ رۆژی ده‌سه‌لاتی دادوه‌ری له‌ هه‌لێژاردنه‌کاندا، بریاری دادگای فیدرالی ژماره‌ ٨٣ که‌ پێشتر ئاماژه‌مان پێدا، کاریگه‌رییه‌کی به‌رچاوی له‌سه‌ر کۆمه‌لێک لایه‌نی هه‌لێژاردنی په‌رله‌مانی کوردستان له‌ سالی ٢٠٢٤دا هه‌بوو، جگه‌ له‌ کاریگه‌ری بریاره‌کانی کۆمسیۆنی دادوه‌ری هه‌لێژاردن ، که‌ له‌ سێ دادوه‌ری پله‌ یه‌ک پێکهاتوو که‌ تایبه‌تمه‌ند نین به‌ تانه‌دان که‌ له‌ دژی ئەو بریارانه‌ی ده‌سته‌ی کۆمسیۆن ده‌رکراون، له‌ سالی ٢٠٢٠دا کۆمسیۆنی بالای هه‌لێژاردنه‌کان. ئەمه‌ش به‌پێی مادده‌ی 19 و 20 یاسای هه‌موارکرای کۆمسیۆنی بالای سه‌ربه‌خۆی هه‌لێژاردنه‌کانی ژماره‌ 31 ی سالی 2019، لایه‌نه‌ زینلێکه‌وتوووه‌کان مافی ئەوه‌یان هه‌یه‌ تانه‌ له‌ بریاره‌کانی ده‌سته‌ی کۆمسیاران بده‌ن، له‌وانه‌ش بریاری راگه‌یانندی ئەنجامی هه‌لێژاردن، به‌و پێیه‌ی ده‌سه‌لاتی دادوه‌ری بۆ هه‌لێژاردنه‌کان به‌ دادگایه‌کی بابه‌تی داده‌نرێت که‌ لێها‌توووه‌ تا نا‌کوکیه‌کانی هه‌لێژاردن له‌به‌رچاو بگرێت، واته‌ مافی ئەوه‌ی هه‌یه‌ به‌دواداچوون بۆ تانه‌دانه‌کان بکات و ته‌نانه‌ت داوای لێ‌بوردنیش بکات له‌لایه‌ن نه‌یارانی دۆسیه‌که‌وه‌، وه‌ بریاره‌کانی کۆتایی و پابه‌ندکهرن بۆ هه‌مووان، به‌ کۆمسیۆن و کاندیده‌کانیشه‌وه‌. وه‌ پارتی سیاسیه‌کان. به‌ پشتبەستن به‌وانه‌ی سه‌ره‌وه‌، کۆمسیۆنی دادوه‌ری بۆ هه‌لێژاردن بریاری ژماره‌ 355/ کۆمسیۆنی دادوه‌ری/ 2024 ی له‌ 2024/20/5 ده‌رکرد، له‌ ئەنجامی پێشکه‌شکردنی تانه‌دان له‌ رێنمایی تۆمارکردن و په‌سه‌ندکردنی لیستی کاندیده‌کان بۆ سالی 2023، که‌ کۆمسیۆن بریاریدا پێنج کورسی بۆ پێکهاته‌کان له‌ چوارچێوه‌ی 100 کورسی په‌رله‌مانی کوردستان، دوو کورسی ته‌رخان بکات بۆ پارێزگاری هه‌ولێر، له‌ پارێزگای سلێمانی به‌هه‌مان شیوه‌، له‌ پارێزگای ده‌وکیش یه‌ک کورسی.

دوای راگه‌یانندی ئەنجامه‌ ته‌واوه‌کان، مه‌یدان بۆ پێشکه‌شکردنی تانه‌ له‌ به‌رده‌م ده‌سه‌لاتی هه‌لێژاردنی دادوه‌ری کرایه‌وه‌، که‌ تیا‌یدا 41 تانه‌ پێشکه‌ش به‌ ئەنجامی هه‌لێژاردنه‌کان کرا بۆ خولی شه‌شه‌می په‌رله‌مانی کوردستان له‌ سالی 2024، به‌م شیوه‌یه‌ی خواره‌وه‌:

- بازنه‌ی هه‌لێژاردنی ده‌وک: ٣ تانه‌.

- بازنه‌ی هه‌لێژاردنی هه‌ولێر: 12 تانه‌.

- بازنه‌ی هه‌لێژاردنی سلێمانی: 25 تانه‌.

- بازنه‌ی هه‌لێژاردنی هه‌له‌بجه‌: 1 تانه‌.

به‌پێی ئەو چوارچێوه‌یه‌ی کۆمسیۆن له‌ دوای هه‌لێژاردنی ئەنجومه‌نی نوێنه‌رانه‌وه‌ له‌ سالی 2021 په‌یره‌وی کردوو، کۆمسیۆن ئەو کۆمسیۆنه‌یه‌ که‌ تانه‌کانی وه‌رگرتوو، له‌ ماوه‌ی یه‌ک هه‌فته‌دا له‌ به‌رواری وه‌رگرتنی دوا‌یین تانه‌وه‌ ولامی پێویستی بۆ هه‌ر تانه‌یه‌کی ئاما‌ده‌ کردوو، دواتر تانه‌کان له‌ گه‌ڵ وه‌لامه‌کانیان ر‌ه‌وانه‌ی ده‌سه‌لاتی دادوه‌ری بۆ

هه‌لێژاردنه‌کان کردووه، که ماوه‌ی 10 ده‌رۆژی هه‌یه‌ بۆ ده‌رکردنی بریاری پتویست سه‌باره‌ت به‌ هه‌ر تانه‌یه‌ک. ده‌سه‌لاتی دادوه‌رییه‌کانی هه‌لێژاردن تانه‌ پێشکه‌شکراوه‌کانی له‌ به‌رچاو گرت، و هه‌موو تانه‌دانه‌کان له‌ لایه‌ن ئه‌وه‌وه‌ یه‌ کلای کرانه‌وه‌، و ده‌سته‌ی کۆمیساریایش به‌ پێی نامه‌ی ده‌سه‌لاتی دادوه‌ری ژماره‌ 5 که له‌ 2024/11/18 ده‌رچوو، ده‌سته‌ی کۆمیساریان به‌ پشتبسته‌ن به‌ برگه‌ی ده‌سته‌ی ماده‌ی 10 یاسای کۆمسیۆنی بالای سه‌ربه‌خۆی هه‌لێژاردنه‌کانی سالی 2019 به‌ پێی بریاری ژماره‌ (4) ی له‌ کۆنوووسی ئاسای (44) که له‌ 2024/24/11 ده‌رچوو، ئه‌نجامی کۆتایی به‌ پێی ده‌سه‌لاتی دادوه‌ری خۆی په‌سه‌ند کرد، و به‌ پێی نوێسرای ژماره‌ (خ/24/ر.م/144) ئه‌نجامی کۆتایی بۆ سه‌رۆکایه‌تی هه‌رێمی کوردستان نارد 2024/11/24، و به‌م شێوه‌یه‌ کۆمیسێۆن ده‌ستی له‌ ئه‌نجامی هه‌لێژاردنه‌کان و کاندیده‌ براوه‌کان هه‌لگرت.

کۆمسیۆنی بالای سه‌ربه‌خۆی هه‌لێژاردنه‌کانی عێراق له‌ دوا‌ی هه‌لێژاردنه‌کانی سالی 2014 هه‌و به‌شێوه‌یه‌کی به‌رچاو ده‌ستیکردووه‌ به‌ به‌کارهێنانی ته‌کنه‌لۆجیا له‌ هه‌لێژاردنه‌کانی عێراقدا، بۆ ئه‌وه‌ی په‌وتیک به‌ره‌و باشت‌کردنی بێگه‌ردی و شه‌فافیه‌ت له‌ پرۆسه‌ی هه‌لێژاردن پیکه‌یه‌نیت، به‌تایبه‌تی له‌ به‌ر رۆشنایی ئه‌و ته‌حه‌ددایانه‌ی رووبه‌رووی پرۆسه‌کانی هه‌لێژاردن ده‌بنه‌وه‌ له‌ عێراق. ئه‌م رێبازه‌ له‌ چوارچێوه‌ی هه‌ولێکانی باشت‌کردنی پرۆسه‌ی هه‌لێژاردن و چه‌سپاندنی دیموکراسی له‌ عێراق و هه‌رێم هات. پرۆسه‌ی به‌کارهێنانی ته‌کنه‌لۆجیا له‌ لایه‌ن گه‌رنکه‌کاندا نوێنه‌رایه‌تی ده‌کریت که به‌ پرۆسه‌ی تۆمارکردنی ده‌نگه‌ران به‌ به‌کارهێنانی داتای با‌یۆمه‌تری ده‌ستپێک‌کردووه‌. سه‌ره‌تای سالی ۲۰۱۵ به‌ مه‌به‌ستی که‌م‌کردنه‌وه‌ی ژماره‌ی سه‌رپێچه‌کان. که بریتیه‌ له‌ کۆکردنه‌وه‌ی زانیاری وه‌ک په‌نجه‌مۆر، وێنه‌ی ده‌موچاو. ئامانجی سه‌ره‌کی ئه‌م هه‌نگاه‌و رێک‌یک‌کردنه‌ له‌ دووباره‌بوونه‌وه‌ یان ده‌نگدان به‌ ناوی ده‌نگه‌رانی ئاماده‌نه‌بوو یان ئه‌وانه‌ی له‌ ده‌ره‌وه‌ی ولات نیشته‌جین. وردی تۆماری ده‌نگه‌رانی باشت‌کردووه‌. وه‌ زیاد‌کردنی متمانه‌ی هاو‌لاتیان به‌ پرۆسه‌ی هه‌لێژاردن.

هه‌روه‌ها به‌کارهێنانی ژماردنی ئه‌لیکترۆنی و ریزکردنی کاغه‌زی ده‌نگدان به‌ به‌کارهێنانی ئامێری ئه‌لیکترۆنی بۆ ژماردن و ریزکردن له‌ گه‌ڵ کارتی با‌یۆمه‌تری، به‌ شێوه‌یه‌کی کرده‌یی به‌ واتای لا‌بردنی فاکته‌ری به‌شداری مرۆپی (کارمه‌ندانی ده‌نگدان) له‌ پرۆسه‌ی ژماردن و ریزکردنی کاغه‌زی ده‌نگدان. به‌م شێوه‌یه‌ کۆتایی هێنا به‌ پرۆسه‌کانی ده‌نگدانی دووباره‌، ده‌نگدانی به‌ وه‌کاله‌ت، ده‌نگدانی گروپی و بنه‌ماله‌یی، پ‌ر‌ک‌ردنه‌وه‌ی سندووقه‌کانی ده‌نگدان به‌ کاغه‌زی به‌کارهێنراو له‌ کۆتایی رۆژی ده‌نگدان، رێگه‌نه‌دان به‌ ده‌نگه‌رانی وێستگه‌یه‌کی تر جگه‌ له‌وه‌ی که تێیدا دیاری کراوه‌ ده‌نگ بدەن، به‌ ئه‌نقه‌ست پووجه‌ل‌کردنه‌وه‌ی کاغه‌زی ده‌نگدان، کۆتاییهێنان به‌ پ‌ر‌ک‌ردنه‌وه‌ی نادروست و هه‌ندیک‌جار به‌ ئه‌نقه‌ست ئه‌نجامی حزبی و کاندیده‌کان له‌ فۆرمی ئه‌نجامی کاغه‌زه‌که‌دا.

بۆ ناردنی ئه‌نجامه‌کان بۆ فه‌رمانگه‌ی نیشتمانی له‌ رێگه‌ی ئامێری ژماردن و ریزکردنی ئه‌لیکترۆنی (RTS) به‌کارده‌هێنیت. کۆمسیۆنی بالای سه‌ربه‌خۆی هه‌لێژاردنه‌کان گرتبه‌ستی له‌ گه‌ڵ کۆمپانیا‌یه‌کی تایبه‌تمه‌ندی وردبینی کردووه‌ بۆ پ‌ش‌کنینی سه‌رجه‌م ئه‌و نه‌رمه‌کالا‌یانه‌ که له‌ سه‌ر ئامێره‌کان به‌کارده‌هێنن و پرۆسه‌ی گواستنه‌وه‌ی ده‌نگه‌کان. له‌ هه‌موو پرۆسه‌کانی ده‌نگدان وه‌ هه‌موو پارێزگا‌کاندا له‌ گه‌ڵ په‌نجه‌مۆری هه‌موو ده‌نگه‌رانا‌دا دوپات کردنه‌وه‌ کرا. له‌ ماوه‌ی ده‌ رۆژدا له‌ رۆژی هه‌لێژاردنه‌وه‌.

به‌لام به‌کارهێنانی ته‌کنه‌لۆجیا هێشتا رووبه‌رووی هه‌ندیک ته‌حه‌دا و په‌خنه‌ی به‌رفراوان ده‌بێته‌وه‌، به‌تایبه‌تی له‌ لایه‌ن ئه‌و لایه‌نانه‌ی که بێگه‌ردی ئه‌نجامه‌کان ده‌خه‌نه‌ ژێر پرسپاره‌وه‌. هێشتا متمانه‌ له‌ نیوان چین و توێژه‌کانی هاو‌لاتیان به‌ سیسته‌می ده‌نگدان نییه‌ و هه‌ندیک پ‌ی‌ان وایه‌ که په‌نگه‌ ته‌کنه‌لۆجیا بۆ به‌رز‌کردنه‌وه‌ی ده‌ست‌کاری‌کردن به‌کارهێنیت نه‌ک که‌م‌کردنه‌وه‌.

بۆ دڵنیا‌بوون له سه‌رکه‌وتنی ئەم پێشکه‌وتنه له پرۆسه‌ی هه‌ل‌بژاردنه‌کاندا، پێویسته وه‌به‌ره‌یه‌کان له‌ باش‌ترکردنی ته‌کنه‌لۆژیا‌دا بک‌ری‌ت. و‌را‌ه‌یه‌یه‌کانی به‌رده‌وام بۆ ستافی کۆمسیۆن. وه‌ بۆ چاره‌سه‌رکردنی کێشه‌ی نه‌خوێندنه‌وه‌ی په‌نجه‌مۆری (3,34,882) ده‌نگ‌ده‌ر، که له‌لایه‌ن کۆمسیۆنی بالای سه‌ربه‌خۆی هه‌ل‌بژاردنه‌کانه‌وه‌ را‌گه‌یه‌ندرا‌بوو.

سه‌باره‌ت به‌ رێژه‌ی به‌شداریکردن له هه‌ل‌بژاردنی په‌رله‌مانی کوردستان، ژماره‌ی ده‌نگ‌ده‌ره‌کان گه‌یشته (2,089,335) ده‌نگ‌ده‌ر، به‌راورد به‌ ژماره‌ی ده‌نگ‌ده‌رانی تۆمارکراوی بایۆمه‌تری (2,899,578) ده‌نگ‌ده‌ر، که یاساکه به‌ مه‌رجێکی بنه‌رته‌ی بۆ ده‌نگ‌ده‌ره‌کان، هه‌روه‌ها به‌ رێژه‌ی 72% ی کۆی گشتی ده‌نگه‌ تۆمارکراوه‌کانی بایۆمه‌تری، که له‌لایه‌ن کۆمسیۆنی بالای سه‌ربه‌خۆی هه‌ل‌بژاردنه‌کانه‌وه‌ را‌گه‌یه‌ندرا‌وه. به‌لام ئە‌گه‌ر ژماره‌ی ئە‌و ده‌نگ‌ده‌رانه هه‌ژمار بکه‌ین که له هه‌ل‌بژاردنی سالی 2024 له‌ چوار پارێزگای هه‌رێمی کوردستاندا ته‌مه‌نیان گه‌یشته‌وه‌ ته‌هه‌ژده‌ سال، کۆی گشتیان (3,789,360) هاوولاتییه، ئە‌وا رێژه‌ی به‌شداریکردن 55.13% ده‌بی‌ت.

رێژه‌ی به‌شداریکردن که له‌لایه‌ن کۆمسیۆنه‌وه‌ را‌گه‌یه‌ندرا‌وه، به‌گوێره‌ی یاسای هه‌ل‌بژاردنه‌کانه، به‌و پێیه‌ی ژماره‌یه‌ک ده‌نگ‌ده‌ر خۆیان به‌ بایۆمه‌تری تۆمار نه‌کردوه‌ بۆ ئە‌وه‌ی بخرینه‌ ناو تۆماری بایۆمه‌تری ده‌نگ‌ده‌ران و به‌ هۆکاری جۆراوجۆر، رهنه‌گه‌ ژماره‌یه‌کی زۆریان ئاره‌زووی بابته‌ی سیاسی و هه‌ل‌بژاردنیان نه‌بی‌ت. تۆمارنه‌کردنی رێژه‌یه‌کی زۆر له‌و گروپانه له تۆماری ده‌نگ‌ده‌رانی بایۆمه‌تریدا به‌ دژایه‌تییه‌کی نه‌رێتی داده‌نری‌ت، رهنه‌گه‌ به‌هۆی نه‌بوونی باوه‌ریان به‌ دیموکراسی و هه‌ل‌بژاردن، یان به‌ شتێوازی ئیداره و هوکمرانی ده‌وله‌ت، چ له هه‌رێم یان عێراق به‌ گشتی، یان نه‌بوونی قه‌ناعه‌تیان به‌وه‌ی که هه‌ل‌بژاردن ئامرازیکه‌ بۆ پرۆسه‌ی ده‌ربڕینی بۆچوون و به‌شداریکردن، هه‌روه‌ها بۆ گۆرانیکاری. بۆیه وتنی ئە‌وه‌ی که رێژه‌ی به‌شداریکردن زۆر بووه و ده‌ربڕینی ر‌ه‌زومه‌ندی جه‌ماوه‌ری سه‌رسه‌خت له پرۆسه‌ی سیاسی و هه‌ل‌بژاردن، نادروسته و له‌ داها‌توودا پش‌تی پێ‌ نابه‌ست‌ری‌ت.

دوای را‌گه‌یاندنی ئە‌نجامی کۆتایی هه‌ل‌بژاردن بۆ خولی شه‌شه‌می په‌رله‌مانی کوردستان و په‌سه‌ندکردنی له‌لایه‌ن ده‌سته‌ی کۆمسیارانه‌وه‌ به‌ پشته‌به‌ستن به‌ برگه‌ی حه‌وته‌می ماده‌دی 10 ی یاسای کۆمسیۆن، هه‌لوێستی جیاواز له‌لایه‌ن لایه‌نه‌ سیاسیه‌ به‌شداریبووه‌کانه‌وه‌ ئاشکرا‌کر. پێویسته لێ‌رده‌ا ئاماژه به‌ کۆمه‌لیک تێبێنی بکه‌ین:

1- ئە‌و ئە‌نجامانه‌ی له‌لایه‌ن کۆمسیۆنی بالای سه‌ربه‌خۆی هه‌ل‌بژاردنه‌کانه‌وه‌ را‌گه‌یه‌ندرا‌بریتی بوون له‌ دیاریکردنی ژماره‌ی کورسییه‌کان بۆ (پیاو)، ئە‌مه‌ش هه‌له‌یه‌کی یاسایه، به‌و پێیه‌ی له یاسای هه‌ل‌بژاردنه‌کاندا کورسی بۆ پیاوان دیاری نه‌کردبوو که ته‌نها له‌لایه‌ن کاندیده‌ پیاوه‌کانه‌وه‌ کێپ‌کێپی له‌سه‌ر بک‌ری‌ت، به‌ل‌کو له رێژه‌ی 30% که‌مه‌تر نه‌بی‌ت له‌ ی کورسییه‌کانی هه‌ر بازنه‌یه‌کی هه‌ل‌بژاردن بۆ ژنان دیاریکرا‌بوو، و به‌پێی سیسته‌می دابه‌شکردنی کورسییه‌کانی ژماره‌ی 9 سالی 2024 ی له‌سه‌ر جێبه‌جێ ده‌ک‌ری‌ت، وه ئە‌گه‌ر ئە‌وه‌ی ژنان هه‌موو کورسییه‌کانی بازنه‌یه‌کی هه‌ل‌بژاردن به‌ده‌سته‌بێنن، ئە‌وه به‌ پێش‌یل‌کردنی (کورسییه‌کانی پیاوان) نازان‌ری‌ت و به‌ پێش‌یل‌کاری یاسایی نازان‌ری‌ت. ئە‌م هه‌له‌یه به‌ را‌گه‌یاندنی ئە‌نجامی هه‌ل‌بژاردنی ئە‌نجومه‌نی پارێزگا‌کان ده‌ستی پێ‌کرد.

2- دابه‌شکردنی کوردستان بۆ چوار بازنه له‌رووی به‌رزی رێژه‌ی ده‌نگ‌دان له‌ بازنه‌یه‌کدا کاریگه‌ری له‌سه‌ر بازنه‌کانی تری هه‌ل‌بژاردن نه‌بوو به‌هۆی سنوورداربوونی ژماره‌ی کورسییه‌کانی هه‌ر بازنه‌یه‌ک و به‌م شتێوه‌یه‌ش کێپ‌کێکه‌ چ‌ر‌بووه‌وه‌ له سنووره ئیدارییه‌کانی ئە‌و بازنه‌یه‌ی یان پارێزگا قه‌تیس بوو.

3- ئە‌گه‌ر ژماره‌ی ئە‌و کورسییه‌یه‌ی که له‌لایه‌ن کانی دیکه به‌ده‌ستیان هێنا‌وه، جگه له‌ دوو پارته‌ گه‌وره‌که حیساب بکه‌ین، ئە‌وان 33 کورسی بوون، و نزیکه‌ی 35% ی کۆی کورسی (95) کورسی پێک‌ده‌هێنن به‌م شتێوه‌یه، ئە‌گه‌ر وا داب‌نێن که ئە‌وان یه‌ک فراکسیۆنیان له په‌رله‌مانی کوردستان پێک‌هێنا‌وه، ئە‌مه‌ وایان لێ‌ده‌کات رۆژی گ‌رن‌گ له‌ناو په‌رله‌ماندا بگ‌پ‌رن.

له‌و شوێنانه‌ی که‌ بتوانیت زۆریک له‌ ئاراسته‌ و مه‌رحه‌کانی به‌رنامه‌ی خۆی له‌ یاساکی پهرله‌مانی کوردستاندا به‌سه‌پینیت، وه‌ پێشکه‌شکردنی ره‌شنووسی یاسا بۆ یاساکی تر، و میکانیزمی گرنه‌گ پێکه‌وه‌یه‌یت بۆ رێکخستنی چاودێریکردنی حکومه‌ت و وه‌زاره‌ته‌کانی، له‌رووی پێکه‌ینانی لێژنه‌کانی لیکۆلینه‌وه‌ و لیکۆلینه‌وه‌، و رێکخستن و ئاراسته‌کردنی ئۆپه‌راسیۆنه‌کانی لێرسینه‌وه‌، ئه‌مه‌ جگه‌ له‌وه‌ی که‌ ده‌توانیت رێگری له‌ زۆریک له‌ پلان و به‌رنامه‌کانی حکومه‌ت بکات.

ده‌ستووری عێراق دان به‌ بوونی پێکهاته‌ی هه‌مه‌چه‌شن و نه‌ته‌وه‌ و که‌مینه‌کان له‌ عێراقدا ده‌نیت و داوای به‌شداریکردن و نوێنه‌رایه‌تیکردنیان ده‌کات. هه‌روه‌ها زۆریه‌ی یاساکی هه‌لێژاردن کورسی یه‌ده‌گ (کو‌تا) یان بۆ هه‌ندیک که‌مینه‌کان له‌خۆگرتبوو، به‌لام ئه‌مه‌ تارا‌ده‌یه‌کی زۆر نه‌یتوانی نوێنه‌رایه‌تی سیاسی راسته‌قینه‌ی خۆیان به‌ده‌سته‌پینیت، و کورسیه‌کان هه‌موو که‌مینه‌کانیان له‌خۆ نه‌گرتبوو، و هه‌یج زانیاریه‌ی که‌ دیمۆگرافی جێی متمانه‌ له‌سه‌ر که‌مینه‌کان له‌ غیای ئه‌واندا له‌به‌رده‌ستدا نه‌بوو، ته‌نانه‌ت دوا‌ی سه‌رژمێری ئه‌م دوا‌یه‌.

دواتر به‌ پشتبه‌ستن به‌ بریاری ده‌سته‌ی هه‌لێژاردنی دادوه‌ری ژماره‌ 355 ی سالی 2024 ده‌رچوو له‌ 2024/5/16، و بریاری ژماره‌ 355 که‌ له‌ 2024/5/20 ده‌رچوو، بریاردار به‌ پێدانی (5) کورسی به‌ که‌مینه‌کان، 3 کورسی بۆ کریستیان (یه‌ک له‌ هه‌ر بازنه‌یه‌ک) و 2 بۆ تورکمان (یه‌ک بۆ هه‌ر یه‌ک له‌ بازنه‌کانی هه‌ولێر و سلێمانی). به‌م شیوه‌یه‌ پرسه‌که‌ ته‌نها به‌ که‌مکردنه‌وه‌ی کورسیه‌کان بۆ 5 کورسی سنوورداری نه‌بوو، به‌لکو‌ سنوورداری بوو به‌ نوێنه‌رایه‌تیکردنی ته‌نها دوو پێکهاته‌. بۆیه‌ زۆریه‌ی لایه‌نه‌ په‌یوه‌ندیداره‌کان له‌ که‌مینه‌کانه‌وه‌ دژی میکانیزمه‌کانی به‌شداریکردن بوون له‌ هه‌لێژاردنه‌کاندا، چونکه‌ سیسته‌مه‌که‌ رێگه‌ی دا ئه‌نجامی کێپێکی کورسیه‌کان یه‌کلایی بکێتته‌وه‌. ته‌رخانه‌کراوه‌ (کو‌تا) کان له‌لایه‌ن ده‌نگه‌رانی پارته‌ سیاسیه‌کان که‌ سه‌ر به‌م که‌مینانه‌ نین، به‌ پێچه‌وانه‌ی روونی یاساکه‌ و بیرۆکه‌ی به‌شداریه‌ی سیاسی مانادار، جگه‌ له‌ پشتگوێخستنی یاسای ژماره‌ 5 ی سالی 2015 (یاسای پاراستنی مافی پێکهاته‌کان له‌ هه‌رێمی کوردستانی عێراق) که‌ زیاتر له‌ 10 که‌مینه‌ی جگه‌ له‌ مه‌سیحی و تورکمانه‌کانی ناساندبوو، به‌لام ئه‌وان نوێنه‌رایه‌تیان له‌ یاسای هه‌لێژاردنه‌کاندا نه‌بوو ته‌نها له‌ ئه‌گه‌ری ئه‌وه‌ی نوێنه‌ره‌کانیان له‌ رێگه‌ی لیستی لایه‌نه‌ زۆریه‌یه‌کانه‌وه‌ له‌ گروپه‌ که‌مینه‌کانه‌وه‌ سه‌رکه‌وتنیان به‌ده‌سته‌پینا‌یه‌زی، کاکه‌یی، کوردی فه‌یلی، زه‌رده‌شتی و هتد). یاسادانه‌ری کوردستان هه‌ولیدا گه‌ره‌نتیه‌ی ک بدا به‌ هاوبه‌شکردنی ئافه‌رتان له‌ هه‌لێژاردن: ته‌رخانه‌کردنی 30% ی کۆی کورسیه‌ گشتیه‌کانی پهرله‌مانی کوردستان وه‌ک کورسی کو‌تا بۆ ئافه‌رتان، به‌پێی بره‌گه‌ی (1) له‌ ماده‌ی (22) ی یاسای هه‌لێژاردنی پهرله‌مانی کوردستان ژماره‌ 1 ی سالی 1992 ی هه‌موار کراو. سه‌ره‌رای له‌ داب و نه‌ریته‌ کو‌مه‌لایه‌تیه‌کان، به‌لام زۆر حا‌له‌تی توندوتیژی هه‌لێژاردن له‌دژی ئافه‌رتان تو‌مارنه‌کرا. له‌ رووی تیۆریه‌وه‌ هه‌ر رێگریه‌کی سیاسی وه‌ کو‌مه‌لایه‌تی وه‌ کولتووری بۆ کاندیدکردنی ئافه‌رتان بۆ پهرله‌مان یان پۆست سیاسی کارگێری بوونی نیه‌، ژنانی هه‌رێم به‌ شیوه‌یه‌کی به‌رفراوان و کاریگه‌رانه‌ له‌ هه‌لێژاردنه‌کاندا وه‌ک کاندید کارده‌که‌ن و هه‌یج سنوورداریکردنیکی دیار له‌ ده‌وری ئه‌واندا نیه‌ و حزبه‌کان و که‌ناله‌ حکومییه‌کان ده‌رفه‌تی به‌ نزیکه‌ی یه‌کسان ده‌ده‌ن به‌ کاندیده‌ ژنه‌کان. به‌لام هه‌یشتا ئاسته‌نگ له‌به‌رده‌م به‌شداریه‌ی سیاسی ژنان له‌ ژبانی گشتیدا ماونه‌ته‌وه‌، له‌وانه‌:

1- نه‌بوونی سه‌رچاوه‌ی دارایی یه‌کسان به‌ پیاوان که‌ له‌ لیستی حزبی و کاندیده‌کاندا کێپێکی ده‌که‌ن.

2. سه‌ره‌رای ئه‌و هه‌ولانه‌ی له‌لایه‌ن ئۆرگانه‌ فه‌رمیه‌یه‌کانه‌وه‌ دراوه‌، له‌وانه‌ش ئه‌نجومه‌نی بالای ژنان و گه‌شه‌پێدان له‌ هه‌رێمی کوردستان، به‌رده‌وامی توندوتیژی به‌رامبه‌ر به‌ کاندیدانی ژن له‌ رێگه‌ی فیدیه‌ و کو‌مینت له‌ سۆشیال میدیا به‌دی کراوه‌.

3- به‌رهبه‌ستی کۆمه‌لایه‌تی و کولتووری سنووردار هه‌یه که دژایه‌تی نوێنه‌رایه‌تی ژنان له پڕۆسه‌ی سیاسیدا ده‌که‌ن.

کۆمیسێۆنی بالای سه‌ربه‌خۆی هه‌لێاردنه‌کان ئه‌و ده‌سته ده‌ستوریه یه که ده‌سه‌لاتی کارگێری و رێکخستن و (یاساڕێژی) فراوانی پێدراوه بۆ به‌رپه‌وه‌بردنی تۆمارکردنی ده‌نگدهران و هه‌لێاردن. تێروانی لایه‌نه په‌یوه‌ندیداره‌کان بۆ کۆمیسێۆنی بالای سه‌ربه‌خۆی هه‌لێاردنه‌کان جیاوازییه‌کی به‌رچاوی هه‌بوو. هه‌ندیک له لایه‌نه په‌یوه‌ندیداره‌کان بێ‌متانه‌یی خۆیان به سه‌ربه‌خۆی کۆمیسێۆنی بالای سه‌ربه‌خۆی هه‌لێاردنه‌کان ده‌ربړی، و تێروانی ئه‌گه‌ری به‌رکه‌وتن به فشار و ده‌ستیوه‌ردانی سیاسه‌تمه‌داران. به‌لام ده‌سته‌ی کۆمیسارانی کۆمیسێۆنی بالای سه‌ربه‌خۆی هه‌لێاردنه‌کان که له‌حه‌وت دادوه‌ری پله یه‌ک و دوو راوێژکار که له‌لایه‌ن ئه‌نجومه‌نی ده‌وله‌ته‌وه ده‌ست‌نیشان‌کران، جه‌ختی له‌سه‌ر سه‌ربه‌خۆی و رێژگرتن له یاسا کرده‌وه. هه‌رچه‌نده هه‌موو ئه‌ندامانی ده‌سته‌ی کۆمیسارانی به تێروپشک له نیوان کاندیده پێشوه‌خته ده‌ست‌نیشان‌کراره‌کان هه‌لێاردن، به‌لام هه‌ندیک له نوێنه‌رانی کۆمه‌لگه‌ی مه‌ده‌نی کۆمیسێۆن وه‌ک دامه‌زراوه‌یه‌کی سه‌ربه‌خۆی سیاسی له‌رووی سیاسیه‌وه ده‌ناسن، به‌لام وه‌ک ده‌زگایه‌کی به‌رپه‌وه‌بردنی هه‌لێاردن په‌نگدانه‌وه‌ی هاوسه‌نگی پێکهاته‌ی نیوان پێکهاته‌کانه.

شه‌فافیه‌ت له‌کاره‌کانی کۆمیسێۆن باش بوو، سه‌ره‌رای هه‌بوونی داوای زۆر بۆ باشت‌کردنی، زانیاری گ‌رنگ، وه‌ک پلانی جێگیرکردنی ناوه‌ند و وێستگه‌کانی ده‌نگدان، لیستی کاندیده‌کان و کتیی ر‌اه‌ی‌نان له‌مانپه‌ری کۆمیسێۆنی بالای سه‌ربه‌خۆدا به‌رده‌ست بوو. بۆ هه‌لێاردن، جگه له داتا‌به‌یسی تۆماری ده‌نگدهران ئۆن‌لاین بۆ پ‌شت‌راست‌کردنه‌وه‌ی ناوی ده‌نگدهران و شوێنی دیاری‌کراوی ده‌نگدانیان. جگه له‌بلا‌و‌کردنه‌وه‌ی به‌رده‌وامی ده‌قی ته‌واوی بریاره‌کانی کۆمیسێۆنی بالا کۆمیسێۆنی بالای سه‌ربه‌خۆی هه‌لێاردنه‌کان و ر‌یسا و ر‌ێنماییه‌کانی به‌هه‌ردوو زمانی عه‌ره‌بی و که‌م‌تر به‌ زمانی کوردی له‌مانپه‌ری کۆمیسێۆنی بالای سه‌ربه‌خۆ بۆ هه‌لێاردنه‌کان.

سه‌باره‌ت به‌ چاودیری ناو‌خۆی و نیوده‌وله‌تی بۆ هه‌لێاردنی په‌رله‌مانی کوردستان له‌ سالی 2024، سه‌ره‌رای نه‌بوونی بودجه بۆ چاودیری‌کردنی هه‌لێاردنی په‌رله‌مانی کوردستان، کۆمه‌لێک ر‌یک‌خراوی کۆمه‌لگه‌ی مه‌ده‌نی چاودیری‌انیان جێگیر کرد. له‌ چوار بازنه‌ی هه‌لێاردن له‌ هه‌رێمی کوردستان و ده‌ره‌وه‌ی هه‌رێم بۆ ر‌ۆژی ده‌نگدانی تایبه‌ت، که به‌شداربوون له‌ زیاد‌کردنی شه‌فافیه‌تی پ‌ڕۆسه‌ی هه‌لێاردن، ژوورێکی ئۆپه‌راسیۆنی هاوبه‌ش له‌ پارێزگی هه‌ولێر دامه‌زرا بۆ به‌رپه‌وه‌بردنی پ‌ڕۆسه‌ی چاودیری بۆ دوو ر‌ۆژی ده‌نگدانی تایبه‌ت و گ‌شتی، که زیاتر له 90% ی ناوه‌ند و وێستگه‌کانی هه‌لێاردن ده‌گرێته‌وه له‌ ر‌ینگه‌ی (600) چاودیره‌وه له‌ ر‌ۆژی ده‌نگدانی تایبه‌تدا له‌ پارێزگای هه‌رێم و 7 پارێزگی دیکه‌ی ده‌ره‌وه‌ی هه‌رێم، و 80% ی ناوه‌نده‌کان و 39% ی وێستگه‌کان له‌ ر‌ۆژی ده‌نگدانی گ‌شتی له‌ ر‌ینگه‌ی (1600) چاودیره‌و 30 تیمی گه‌رۆکه‌وه، و هه‌ماهه‌نگی مه‌یدانی نیوان چاودیریانی لایه‌نه‌ هاوبه‌ی‌مانه‌کان له‌ سه‌رحه‌م بازنه‌کانی هه‌لێاردن به‌ روومالی جوگرافی ده‌گاته 85% ی قه‌زا و ناحیه جیاوازه‌کانی هه‌ر چوار پارێزگی هه‌رێمی کوردستان.

کۆمیسێۆنی بالای سه‌ربه‌خۆی هه‌لێاردنه‌کان ژماره‌ی چاودیره‌و میدیای ناو‌خۆی و نیوده‌وله‌تی به‌شداربووی هه‌لێاردنی په‌رله‌مانی هه‌رێمی کوردستانی سالی 2024 ی راگه‌یاند و رایگه‌یاند، “ژماره‌ی بریکاری قه‌واره سیاسیه تۆمار‌کراره‌کان گه‌یشته‌وه‌ته 43 هه‌زار و 139 بریکاری قه‌واره، جگه له 9,610 چاودیری ناو‌خۆی که به‌سه‌ر پارێزگا جۆراوجۆره‌کاندا دابه‌ش‌کران”، ئاماژه‌ی به‌وه‌ش‌کردوه، “1,830 چاودیری نیوده‌وله‌تی که نوێنه‌رایه‌تی 16 کونسولخانه و 15 ر‌یک‌خراوی نیوده‌وله‌تی ده‌که‌ن، جگه له 22 ده‌زگای میدیای نیوده‌وله‌تی”. وه 109 ی تریش له‌ رومالی میدیای هه‌لێاردنه‌کاندا ناو‌خۆی بوون.”

حکومهتی فیدرالی پالیشتی دارایی و لوجستی و تهکنیکی بۆ دهسته بهرکردنی سههرکهوتنی پرۆسهی ههلبژاردن پيشکەش کردوه. به هه ماههنگی نیوان کۆمسیۆن و وهزارهته فیدرالیهکان، وهک وهزارهتی ناوخۆ، که به شدارییان کردله دابینکردنی ئاسایش و دلتیابوون له گواستنهوهی داتای ههلبژاردن به ئاسانی.

سه‌باره‌ت به حکومه‌تی هه‌رێمی کوردستانیش له‌گه‌ڵ کۆمسیۆن کاربان کرد بو ئاسانکاریکردنی پێکاره‌کان، وه‌ک ته‌رخانه‌کردنی ناوه‌نده‌کانی هه‌ل‌بژاردن و پێشکه‌شکردنی پالێشتی کارگێڕی له‌پێگه‌ی وه‌زاره‌تی په‌روه‌رده‌وه‌ بو‌دا‌بین‌کردنی شوێنی ده‌نگدان. هه‌روه‌ها وه‌زاره‌تی ناوخۆ له‌ هه‌رێم رۆڵی سه‌ره‌کی بیهی له‌ ده‌سته‌به‌رکردنی هێمی پرۆسه‌ی هه‌ل‌بژاردن و پاراستنی ده‌نگه‌ران و ناوه‌نده‌کانی هه‌ل‌بژاردن.

له كۆتايدا دەبىت ئاماژە بەو بەكەين كە ھەلئاردنى خولى شەشەمى پەرلەمانى كوردستان 2024 لە ژيەر پۇشنایى بارودۇخىكى سىياسى عىراق بەگشتى و ھەريىمى كوردستان بەتايىبەتى بەپيۆچوو كە لەسايەى كەلەكەبوونى كيشە و تەحەداكان لەئاستە جىاجىاكانى سىياسى و ئابوورى و كۆمەلايەتى و كەلتورىدا بەتيكەلى و ئالوزى دەناسرېتەو و لەگىژاوى قەيرانەكان و دريژبوونەو و دەرەكئىيەكانىدا رەنگدەداتەو، جگە لەوابەستەبوون و كاريگەرى ھاوبەش لەنيوان بارودۇخى عىراق و بارودۇخى ھەريىمى كوردستاندا. بۆيە سەرەراى تىپەرپوونى نزيكەى سى مانگ بەسەر ھەلئاردنى پەرلەمانى كوردستاندا پەرلەمانى ھەلئيردراو نەيتوانىو سەرۆكى پەرلەمان و جيگر و سكرتيرى پەرلەمانى خوى ھەلئيرت كەواتە چۆن كۆمەلگەى كوردستان گەشبين بىت بەھەلئاردنى سەرۆكىكى نوپى ھەريىم و پيكيهينانى حكومەتيكى نوپى لەئايىندەيەكى نزيكدا.

پیشنیارہ کان

1) گرنه ئه‌ركى يه‌كه‌مى خولى شه‌شه‌مى په‌رله‌مانى كوردستان دواى ده‌نگدان له‌سه‌ر پي‌كه‌ينيانى حكومه‌تى هه‌ري‌مى كوردستان ياسايه‌كى مؤديرن و پيشكه‌وتوو بو‌هه‌ل‌باردنى په‌رله‌مانى كوردستان په‌سه‌ند بكت كه‌ گونجاو ب‌يت له‌گه‌ل پي‌وه‌ره ني‌وده‌وله‌ت‌يه‌كان بو‌هه‌ل‌باردنى ئازاد و دادپه‌روه‌رانه و شه‌فاف، به‌ ئه‌نجامداني سيمي‌نار و له‌گه‌ل پسپوراني ماموستاياني ياساي ده‌ستووري و پسپوراني هه‌ل‌باردن و سه‌روكي تو‌ره‌كاني پسپور له‌هه‌ل‌باردن. ياساكه‌ ده‌بي‌ت په‌ره‌نسي‌په‌كاني دادپه‌روه‌ري هه‌ل‌باردن وه‌ر‌يگي‌ر‌يت و له‌گه‌ل ده‌ستووري عي‌راقدا بگو‌نج‌يت. كو‌مه‌لي‌ك به‌رگه‌ي له‌خو‌ده‌گر‌ت كه‌ گر‌نگ‌تر‌نيان به‌رت‌ين له‌:

أ. زیادکردنی برگیه ک بو مه رجه کانی کاندید، پابه ندرکردنی کاندید بو ئە ندامیتی له پهرله مانی ههریم که پۆستی بهرپوه بهری گشتی یان سهرووتری ههیه به پێشکهشکردنی دهستله کارکیشانهوهی له پۆسته که ی، یان مۆله تی ناچاری پێدبریت که له سی مانگ که متر نه بیت له رۆژی هه لێژاردنه وه. ئە مهش بو ئە وهیه که پێگهی ئەو له هه لمه ته پروباگه نده ییه کانی دا نه قوزرتته وه .

ب. پٽويسٽي به دووباره سه یرکردنه وهی ژماره ی کورسییه کانی ته رانکراو بو پشکی پیکهاته کان، له پرووی ژماره و دابه شبوون له سه رانسه ری بازنه کانی هه لټژاردن دا، بو ئه وهی دادپه روه رانه تر و به پپی چری دانیشتووان بټت. وه بو پټیدانی کورسی پشکی دیکه به پیکهاته ئاییخی و نه ته وه ییه ره سه نه کانی هه رټمی کوردستان، وه ک ئټزیدییه کان، کاکه بیه کان، کورده فیلپییه کان، زه رده شتی و هتد.

ج. یاسای نویی هه‌لێژاردن ده‌بێت ب‌ر‌گه‌ی وردی له‌خۆ ب‌گرێت بۆ کۆنترۆڵکردنی خه‌رجی هه‌لێژاردن له‌لایه‌ن لایه‌نه سیاسیه‌کان و کاندیده‌کان، هه‌روه‌ها دیاریکردنی زۆرت‌رین سه‌قفی خه‌رجی هه‌لێژاردن، هاوکات ڕوونکردنه‌وه ی سه‌رچاوه‌ی دارایی، چ بۆ پ‌ارته‌کان یان کاندیده‌کان، و د‌ل‌ن‌یا‌بوون له‌کردنه‌وه‌ی حیسابی بانکی بۆ هه‌ر لایه‌نێک و کاندیدێک و دانانی ژم‌یر‌بار‌ێکی یاسایی له‌لایه‌ن ئه‌وانه‌وه، بۆ ئه‌وه‌ی ش‌ۆ‌از‌ی خه‌رجیه‌کان و را‌ده‌ی

پابه‌ندبوونی به یاسا و سیسته‌می خه‌رجکردن ده‌توانرێت له‌لایه‌ن کۆمیسێۆن و دیوانی چاودیری دارایی و کۆمیسێۆنی ده‌ستپاکی چاودیری بکری‌ت.

د. پشت به‌ستن به سه‌رژمێری دانیش‌توانی سالی ۲۰۲۴ له‌ پرۆی جه‌وه‌هه‌ری و ناوه‌پۆکه‌وه‌ بۆ دیاریکردنی ژماره‌ی کورسییه‌کانی ته‌رخانه‌کراو بۆ هه‌ر بازنه‌یه‌کی هه‌لێژاردن.

ه. دیاریکردنی سنووری بازنه و ناوه‌نده‌کانی هه‌لێژاردن به‌ دروستکردنی ئۆرگانێکی تایبه‌ت یان لیژنه‌یه‌کی تایبه‌تی سپێردراو به‌و ئه‌ركه‌ ، و بۆ ئه‌وه‌ی کۆمیسێۆن به‌ هاوکاری له‌ گه‌ڵ ده‌سه‌لاتدارانی هه‌رێم کاربکات بۆ کیشانی سنووری بازنه‌کان و ناوه‌نده‌کانی هه‌لێژاردن، به‌شیوه‌یه‌ک که دادپه‌روه‌ری له‌ پرۆی ژماره‌ی ده‌نگه‌هران و قه‌باره‌ی بازنه‌ی هه‌لێژاردن مسۆگه‌ر بکات.

و. ژماره‌ی کاندیده‌کانی هه‌ر لیستیکی هه‌لێژاردن نابێت له ژماره‌ی کورسییه‌کانی ته‌رخانه‌کراو بۆ بازنه‌ی هه‌لێژاردن زیاتر بێت .

ز. مه‌رجی ئه‌وه‌ی که کاندید شاره‌زا بێت له‌ خۆیندنه‌وه‌ و نووسین، ناگوێ له‌ گه‌ڵ مه‌رجه‌کانی دامه‌زراره‌ی یاساداران و ئه‌ركه‌کانی تاوتویکردن و ده‌رکردنی ره‌شنووسی یاساکان، و چاودیریکردنی ئه‌رك و چالاکییه‌کانی وه‌زاره‌ته‌کان، بۆیه‌ پێشنیار ده‌که‌ین ئه‌م بره‌گه‌یه‌ هه‌موار بکری‌ته‌وه‌ بۆ ئه‌وه‌ی بره‌وانامه‌ی قوتابخانه‌ی بنه‌په‌تی که‌مترین بره‌وانامه‌ بێت بۆ ئه‌وانه‌ی ده‌یانه‌وێت خۆیان بۆ ئه‌ندامی‌تی له‌ په‌رله‌مانی هه‌رێمی کوردستان کاندید بکه‌ن.

ح. پێویستی رێگه‌دان به هه‌موو ئه‌و ده‌نگه‌ره‌انه‌ی که له‌ ماوه‌ی ناو تۆمارکردندا ئاماژه‌یان به‌وه‌ کردوه‌ که په‌نجه‌مۆره‌کانیان نه‌خویندراوه‌ته‌وه‌ ده‌نگ به‌دن، هه‌روه‌ها دانه‌نانی هیچ رێژه‌یه‌کی په‌رینه‌وه‌ بۆیان، به‌پێ گۆتدانه‌ به‌ رێژه‌، به‌ مه‌رجیک ناوه‌کانیان له‌ ئامێری پشتراستکردنه‌وه‌ و له‌ تۆماری ده‌نگه‌رانی کاغه‌زیدا بۆ هه‌ر ویستگه‌یه‌ک دیاری بکری‌ت.

ط. دانانی رێژه‌یه‌کی په‌رینه‌وه‌ که له ۴٪ زیاتر نه‌بێت له ژماره‌ی ده‌نگه‌ران له هه‌ر ویستگه‌یه‌ک بۆ ئه‌و ده‌نگه‌ره‌انه‌ی که په‌نجه‌مۆریان به‌ هیچ هۆکاریک ناخویندرێته‌وه‌، له‌ گه‌ڵ لێسه‌ندنه‌وه‌ی کارته‌کانیان، هه‌روه‌ک ئه‌و ده‌نگه‌ره‌انه‌ی که له‌ کاتی پرۆسه‌ی تۆمارکردندا په‌نجه‌مۆره‌کانیان نه‌خویندراوه‌ته‌وه‌.

2) به‌و پێیه‌ی پارێزگاری هه‌له‌بجه‌ به‌ بازنه‌یه‌کی هه‌لێژاردن هه‌ژمار ده‌کرا له‌ چوارچێوه‌ی سنووره‌ ئیداریه‌کانیدا، پێویسته‌ کۆمیسێۆن رێکاری یاسایی و کارگێری بکری‌ته‌به‌ر بۆ دامه‌زراندنی فه‌رمانگه‌یه‌کی تایبه‌ت به‌ هه‌لێژاردن بۆ پارێزگای هه‌له‌بجه‌، بۆ به‌رپه‌ربردنی هه‌لێژاردنی پارێزگای هه‌له‌بجه‌ بۆ هه‌لێژاردنی داها‌توو.

3) پێویستی رێکخستنی تۆماری هه‌لێژاردنی تایبه‌ت به‌ که‌مینه‌کان ، له‌سه‌ر بنه‌مای تۆمارکردنی ئازاد له‌لایه‌ن ئه‌ندامانی هه‌ر که‌مینه‌یه‌ک به‌ جیا، دوا‌ی ئه‌وه‌ی کۆمیسێۆن ناوه‌نده‌کانی تۆمارکردنی بۆ ماوه‌یه‌کی پێویست کردۆته‌وه‌ ، بۆ هه‌ر ده‌نگه‌رێک له هه‌ر که‌مینه‌یه‌ک که بیه‌وێت ناوی خۆی له تۆماری هه‌لێژاردنی تایبه‌ت به‌و که‌مینه‌ تۆمار بکات.

4) پێداچوونه‌وه‌ به رێککاره‌کانی بانگه‌شه‌ی هه‌لێژاردن بۆ ئه‌وه‌ی رێگه‌ نه‌درێت وێنه‌ی کاندید و پۆسته‌ری هه‌لێژاردنی حه‌زه‌کان له‌سه‌ر شۆسته‌ و چوارپێپانه‌کان و له‌سه‌ر هه‌موو بینا‌کانی داموده‌زگا و ئیداره‌کانی ده‌وله‌ت و قوتابخانه‌ و شوێنی خواپه‌رستی و ئامرازه‌کانی گواستنه‌وه‌ی حکومی دا‌بنرێت.

5) سه‌پاندنی غه‌رامه‌ی زۆر به‌سه‌ر سه‌رپێچیه‌کان له‌لایه‌ن حزب و کاندیده‌کانه‌وه‌، پاشان ئاگادارکردنه‌وه‌یان بۆ لا‌بردنی ئه‌و سه‌رپێچیه‌ له‌ ماوه‌ی 48 کاتژمێردا، چونکه ئه‌و رێنمایانه‌ی بانگه‌شه‌ی هه‌لێژاردن که له سیستمی بانگه‌شه‌ی هه‌لێژاردندا

- دانراون بۆ ھەموو لايەك ناسراون، و لەسەر بىنەماى ياساى ھەلئىزاردنە، بۆيە پابەندبوون بە جىيەجىيەکردىنان پابەندبوونىكى ياسايىيە لەسەر حزب و كاندىدەكان و دەبىت پابەندىن پىيانەوہ.
- (6) كۆمىسيۆن دەبىت لە ھەلئىستى خۆيدا پتەوتر بىت بەرامبەر بەو گوتارە مېدىيىيەى كە رىق و كىنە و توندېووى و خىانەت و دەرکردن و ھەرەشە بلالودەكاتەوہ، جا ئەو جۆرە گوتارە لەلايەن كاندىدەكان، سەرۆكى حزب و لىستەكانەوہ، يان دەزگای مېدىيى جۆراوجۆرەوہ دەرېچىت. چونكە لەوانەيە ھۆكار و سەرچاۋەى توندوتىژى بىت لە كۆمەلگادا لە كاتى ھەلئىزاردن و دواى ھەلئىزاردن.
- (7) پىدانى دەسەلات بە بەرپۆەبەرى فەرمانگەى پارىزگان، بەمەبەستى تۆمارکردنى تىمەكانى چاودىرى و پەسەندکردنى ئەندامانى ئەو تىمانە دواى دىنباوون لەوہى كە مەرچە پىويستەكان جىيەجى دەكرىن، چونكە ئەمەش دەبىتە ھۆى خىراکردنى خىراى كارکردن، زىادکردنى ژمارەى چاودىرى و تىمەكانى چاودىرى، جگە لەوہش كە مەكردنەوہى ھەولەكانى سەر شانى فەرمانگەى نىشتىمانى.
- (8) بۆ دىنباوون لە سەرکەوتنى گەشەپىدان لە پرۆسەى ھەلئىزاردنەكاندا، پىويستەوہبەرھىنان بىكرىت لە باشتىکردنى تەكنەلۇژيا ، پەرەپىدانى بەردەوام، ئاسانکردنى رىكارەكان، و كارکردن بۆ پەيوەندىکردن لەگەل بەشدارانى پرۆسەى ھەلئىزاردن بۆ زىادکردنى متمانە بە رىكارەكانى دەنگدان.
- (9) جىيەجىيەکردنى رىنمايىيەكانى زۆرتىن خەرجىکردن بۆ بانگەشەى ھەلئىزاردنەكان كە لەلايەن كۆمىسيۆنەوہ دەرچوۋە، كە لە 2023/8/8 ھەو كەوتە بوارى جىيەجىيەکردنەوہ، و بلاوكردنەوہى راپۆرتىك لەسەر ئەنجامەكان و مېكانىزىمى جىيەجىيەکردنى ئەم رىنمايىيە لە مالىپەرى كۆمىسيۆن.
- (10) راھىنانى بەردەوام بۆ كارمەندانى كۆمىسيۆن ، لە ھەموو ئاستەكاندا، بە تايبەتى كارمەندانى سەنتەرى تۆمارکردن، بەئامانجى باشتى بەكارھىنانى ئامراز و ئامپەرە ئەلىكترونىيەكان.
- (11) زەرورەتى كردنى ژمارەى دەنگدەران لە بىنكەيەكى دەنگدان بۆ دەنگدانى گشتى لە ۳۵۰ دەنگدەرزىاترنەبىت بۆ ئەوہى ھەموو دەنگدەران بتوانن دەنگ بەدەن بە ھۆى رىكارە ئالۇزەكانى پرۆسەى دەنگدان، ھەرۋەھا دىنباوون لەوہى كە ھەموو دەنگدەران دەنگ دەدەن ئەگەر رىژەى دەنگدان بگاتە ئاستىكى بەرز.
- (12) كارى جددى بىكرىت لەلايەن كۆمىسيۆن و دامەزراۋەكانى دەولەتەوہ بۆ دىنباوون لە بەردەوامى بوونى چاودىرى سەربەخۆى پرۆسەى ھەلئىزاردنەكان، بە ھاوكارى لەگەل تۆرەكانى چاودىرىکردن، و ئامادەکردن و بلاوكردنەوہى وەلامى فەرمى لەلايەن كۆمىسيۆنەوہ بۆ راپۆرتەكانى تۆرەكان.

ده‌روازه‌ی یه‌که‌م – چوارچێوه‌ی یاسایی

چوارچێوه‌ی یاسایی توخمێکی جیه‌وه‌ری هه‌ر پرۆسه‌یه‌کی هه‌لێژاردنه‌، چونکه‌ شه‌ریعه‌تی پێده‌به‌خشیت واقعه‌تی ئهم چوارچێوه‌ یاساییه‌ زۆر په‌نگدانه‌وه‌ی سه‌رکه‌وتن و متمانه‌پێکراوی پرۆسه‌ی هه‌لێژاردنه‌. ئهم چوارچێوه‌ یاساییه‌ له‌ ده‌ق و رێسا و رێنمایی و بڕیاره‌کانی ئیداره‌کانی هه‌لێژاردن که‌ هاوته‌ریب له‌ گه‌ڵ پرۆسه‌ی هه‌لێژاردن ده‌ستووری و یاسایی هاوته‌ریب کراوه‌.

سه‌باره‌ت به‌ هه‌لێژاردنی په‌رله‌مانی هه‌رێمی کوردستان - عێراق که‌ له‌ 20/10/2024 به‌رپێوه‌چوو، به‌پێی فه‌رمانی سه‌رۆکایه‌تی هه‌رێمی کوردستان ژماره‌ (222) له‌ 26ی حوزه‌ی 2024 ده‌رچوو، له‌ هه‌ناوی ئازاریکی زۆره‌وه‌ هاتوه‌ که‌ به‌ ناکۆکی توند و گه‌رمی سیاسی نیوان هه‌ردوو لایه‌نی سه‌ره‌کی هه‌رێم له‌سه‌ر هه‌ندیک شتی دیاری کراو له‌ یاسای هه‌لێژاردنی هه‌موارکراوی ژماره‌ 1ی سالی 19، 2، دیارترینیان بازنه‌ی هه‌لێژاردن و پشکی که‌ مینه‌ کان و پێکهاته‌ ی کۆمسیۆنی بالای سه‌ په‌ خۆی هه‌لێژاردن و راپرسی له‌ هه‌ رێمدا دوا‌ی ته‌ واوبوونی ماوه‌ که‌ ی و کۆتایی هاتنی خولی خولی پێنجه‌ می په‌ رله‌ مان‌ی هه‌ رێمی کوردستان و درێژکردنه‌ وه‌ ی.

به‌ ئاماژه‌دان به‌وه‌ی که‌ هه‌لێژاردنی خولی شه‌شه‌می په‌رله‌مانی کوردستان- عێراق پێشتر به‌ فه‌رمانه‌ هه‌رێمییه‌ کان که‌ له‌ لایه‌ن سه‌رۆکایه‌تی هه‌رێمی کوردستانه‌وه‌ ده‌رچوو، بۆ واده‌ی دیکه‌ دیاری کرابوو، ئه‌وانیش:

1. فه‌رمانێک که‌ له‌ 24ی شوباتی 2022 ده‌رچوو و واده‌ی هه‌لێژاردن بۆ 1ی تشرینی یه‌که‌می 2022 دیاری کراوه‌.
2. فه‌رمانێک که‌ له‌ 26ی ئازاری 2023 ده‌رچوو و واده‌ی هه‌لێژاردنه‌ کان بۆ 18ی تشرینی دووه‌می 2024 دیاری کراوه‌.

3. فه‌رمانێک که‌ له‌ 3ی ئابی 2024 ده‌رچوو و واده‌ی هه‌لێژاردنه‌ کان بۆ 10ی حوزه‌ی 2024 دیاری کراوه‌.
4. فه‌رمانێک که‌ له‌ 3ی ئازاری 2024 ده‌رچوو و واده‌ی هه‌لێژاردنه‌ کان بۆ 10ی حوزه‌ی 2024 دیاری کراوه‌.

په‌نابردن بۆ دادگای بالای فیدراڵی ئهم هه‌لێژاردنه‌ی کرده‌ یه‌کیک له‌ مشتومڕترین هه‌لێژاردنه‌ کان، به‌و پێیه‌ی دادگا که‌ دوا‌ی دوا‌خستنی یه‌ک له‌ دوا‌ی یه‌ک بڕیارێکی له‌و باره‌وه‌ ده‌رکرد، ژماره‌ 83 و دوو بڕیاره‌ یه‌ کگرتوووه‌ که‌ی 131 و 185/فیدراڵی/2023، له‌ به‌رواری 21/2/2024، هه‌موارکردنه‌وه‌ی هه‌ندیک بڕگه‌ی سیسته‌می هه‌لێژاردن که‌ له‌ یاسای ژماره‌ 1ی سالی 1992 هه‌موه‌ سه‌رچاوه‌ی گرتبوو و کاریگه‌ری هه‌بوو له‌سه‌ر نه‌خشه‌ هه‌لێژاردن و پێکهاته‌ی هاوبه‌یمانییه‌کانی داهاوو له‌ هه‌رێمی کوردستان.

ئهو بڕیاره‌ی پێشتر ئاماژه‌مان پێدا، رێبازێکی نوێ بۆ دادگای بالای فیدراڵی له‌ پێشینه‌یه‌کی مه‌ترسیدار و بێ‌وێنه‌ هێنا کایه‌، به‌و پێیه‌ی سیماکانی چوارچێوه‌ی یاسایی بۆ ئهم هه‌لێژاردنه‌ گۆڕی به‌ پێی یاسای هه‌لێژاردنی په‌رله‌مانی هه‌رێمی کوردستان ژماره‌ 1ی سالی 1992 هه‌موارکراو. ئهم بڕیاره‌ کاردانه‌وه‌ی تێکه‌لاوی له‌ گۆره‌پانی کوردستانیدا ورووژاندوو، هه‌روه‌ها ناپارزێبوونی لایه‌نه‌کانی سوودمه‌ند له‌و یازده‌ کورسییه‌ی که‌ بۆ پشکی که‌ مینه‌کانی هه‌رێم ته‌رخانه‌کراوون، وه‌ک له‌ ماده‌ی 36 دو‌باره‌ له‌ یاسای هه‌لێژاردنی هه‌رێمی کوردستانی عێراق ژماره‌ 1ی سالی 1992 هه‌موارکراو داهاوو. هه‌ندیک ئهم رێبازه‌ نوێیه‌یان وه‌ک سه‌رپێچیه‌کی روون و ئاشکرای دادگای بالای فیدراڵی عێراق له‌ ده‌سه‌لاتی دادوه‌ری که‌ له‌ ده‌ستووری کۆماری عێراقدا بۆ سالی 2005 دیاریکراوه‌، به‌تایبه‌تی ماده‌ی 92ی ئه‌و وولاته‌، و پێشێلکردنی ئاشکرای بانه‌مای جیاکردنه‌وه‌ی ده‌سه‌لاته‌کان که‌ له‌ ماده‌ی 47 داهاوو و هه‌لێژاردنی یان باشت‌ر بڵێن ده‌سه‌لاتی یاسادانانی په‌رله‌مانی کوردستان، نوێنه‌ری شه‌ریعی خه‌لکی کوردستانی عێراق، لێکدانه‌وه‌یان بۆ کردوو که‌ له‌ ماده‌کانی (121، 141)ی ده‌ستووری کۆماری عێراق بۆ سالی 2005 داهاوو.

جێگای سه‌رنجه که هه‌موارکردنه‌وه‌ی ماده‌ده تايه‌ته‌کانی یاسای هه‌لێژاردنی به‌رله‌مانی هه‌رێم و په‌سه‌ندکردنی به‌دیلێه‌کانی یاسایی و زیندووکردنه‌وه‌ی ماده‌ده یاساییه‌ هه‌له‌وه‌شاوه‌کان پێشینه‌یه‌کی نوێیه‌ که له‌گه‌ڵ ده‌سه‌لاتی دادگا بالا‌کانی فیدرالی‌دا نا‌گونجیت، که له‌ لێکداننه‌وه‌ی ده‌قه ده‌ستوورییه‌کان و هه‌له‌وه‌شاندنه‌وه‌ی ده‌قه یاساییه‌کان که پێشیلکاری یان نا‌کوکی ده‌که‌ن له‌ چوارچێوه‌ی چاودێریکردنی ده‌ستووریبوونی یاساکاندا به‌رجه‌سته‌ بووه‌.

سه‌ره‌تا

چوارچێوه‌ی یاسایی بنه‌ماکانی به‌رپوه‌بردنی هه‌لێژاردنی دیموکراسی دابین ده‌کات، به‌و پێیه‌ی رێژه‌و و فۆرم و پێکهاته‌ی پرۆسه‌ی سیاسی به‌ گشتی دیاری ده‌کات چوارچێوه‌ی یاسایی به‌م شێوه‌یه‌ پێناسه‌ ده‌کریت که (کۆمه‌لێکن له‌ یاساکان که په‌یوه‌ندیان به‌ پرۆسه‌ی هه‌لێژاردنه‌وه‌ هه‌یه‌ یان به‌ هه‌ر شێوه‌یه‌ک کاریگه‌ریان له‌سه‌ری هه‌یه‌، که له‌ بنه‌ره‌تدا ده‌ستوور و یاساکانی هه‌لێژاردن و یاساکانی دیکه‌ی په‌یوه‌ندی‌داروه‌ک یاساکانی پارتیه‌ سیاسیه‌کان، یاسای رێکخستن بۆ ده‌سه‌لاتی یاسادانان و رێسا و کۆده‌کانی هه‌لێژاردن یان په‌یمانێه‌کانی شه‌ره‌ف له‌خۆده‌گریت. هه‌موو ولاتان ئاره‌زووی په‌ره‌پێدانی چوارچێوه‌یه‌کی یاسایی یه‌ کگرتوو ده‌که‌ن بۆ دنیابوون له‌ بێگه‌ردی و نه‌رمی پرۆسه‌ی هه‌لێژاردن چوارچێوه‌ی یاسایی له‌سه‌ر بنه‌مای:

1. ده‌ستوور: زۆریک له‌ ولاتان به‌ عێراقیشه‌وه‌ کارده‌که‌ن بۆ ئه‌وه‌ی بناغه‌ گشتیه‌ بنه‌ره‌تییه‌کان و رێککاره‌کان له‌ ده‌ستووره‌کانیاندا جێگیر بکړن، به‌ پێدانی پارێزبه‌ندی ده‌ستووری، ئه‌مه‌ش وایکردوه‌ که گۆڕینی سروشتی قورس بێت ئه‌م رێککارانه‌ بریتین له‌، بۆ نمونه‌، ئیداره‌ی هه‌لێژاردن، سیستمی هه‌لێژاردن، و مافی ده‌نگدان ئه‌م رێککارانه‌ له‌ ولاتیکه‌وه‌ بۆ ولاتیکی دیکه‌ به‌ پێی تايه‌تمه‌ندییه‌کانی کۆمه‌لنگه‌ و سیستمی هه‌میشه‌یی 2005 باسی له‌ هیلکارییه‌ گشتیه‌کانی پرۆسه‌که‌ کرد، باقی ورده‌کارییه‌کانی بۆ یاسادانه‌ر جێهێشت، ماده‌ی 49 ئاماژه‌ی به‌ خاله‌ گرنگه‌کانی وه‌ک (رێژه‌ی سه‌دی ژماره‌ی کورسییه‌کان، ده‌نگدانێ گشتی نه‌پێی راسه‌وه‌خۆ، مه‌رجه‌کانی کاندید و ده‌نگده‌ران، نوێنه‌رایه‌تیکردنی ژنان، و گۆڕینی ئه‌ندامان)، و رێکخستنی ئه‌م پرسانه‌ی به‌ وردی ره‌وانه‌ی ده‌سه‌لاتی یاسادانان کرد به‌ ره‌چاوکردنی ماده‌ی 102 ی ده‌ستوور کۆمسیۆنی هه‌لێژاردنه‌کان له‌ عێراق ده‌زگایه‌کی سه‌ربه‌خۆیه‌ و که‌وتۆته‌ ژێر چاودێری ئه‌نجومه‌نی نوێنه‌ران، و کاره‌کانی به‌ یاسا رێکده‌خړن .

2. یاساکانی هه‌لێژاردن: یاسای هه‌لێژاردن ئه‌و چوارچێوه‌یه‌ که پرۆسه‌ی هه‌لێژاردن به‌رپوه‌ده‌بات، به‌و پێیه‌ی یاسای هه‌لێژاردن پرۆسه‌ی هه‌لێژاردن رێکده‌خات به‌ هه‌موو لایه‌نه‌کانیه‌وه‌، وه‌ک رێکاره‌کانی تۆمارکردنی ده‌نگده‌ران و مه‌رجه‌کانی کاندیدکردن، هه‌روه‌ها باس له‌ بابته‌کانی دیکه‌ ده‌کات وه‌ک بانگه‌شه‌ی هه‌لێژاردن، سیستمی هه‌لێژاردن، لایه‌نه‌ سیاسیه‌کان، بازنه‌ی هه‌لێژاردن، و چۆنیه‌تی ده‌نگدان به‌ واتایه‌کی تر، یاسای هه‌لێژاردن چوارچێوه‌ دروست ده‌کات که به‌ پێی ئاستی هێزی سیاسی به‌رده‌وام له‌ گۆراندايه‌ و ئایدۆلۆژیای نا‌کوک . چوارچێوه‌ی یاسایی پرۆسه‌ی هه‌لێژاردن کارده‌کات بۆ به‌رزکردنه‌وه‌ی متمانه‌ی ده‌نگده‌ران به‌ پرۆسه‌ی هه‌لێژاردن . ئه‌مه‌ش ئه‌وه‌یه‌ که یاسادانه‌ری عێراق پێش هه‌ر خولیکی هه‌لێژاردن زۆر جه‌ختی له‌سه‌ر کردوه‌، به‌ ده‌رکردنی یاسایه‌کی نوێی هه‌لێژاردن یان هه‌موارکردنه‌وه‌ی یاسای ئیستا به‌ پێی پشتگوێخستنی یاساکانی دیکه‌ که به‌شدارن له‌ یه‌کخستنی چوارچێوه‌ی یاسایی، وه‌ک یاسای حزبه‌کان و یاسای ئیداره‌ی هه‌لێژاردنه‌کان .

3. رێسا و رێککار ده‌کریت له‌لایه‌ن ده‌زگا تايه‌تمه‌نده‌کانه‌وه‌ ده‌ربکړیت که ئه‌رکی به‌رپوه‌بردنی هه‌لێژاردنه‌کانیان پێده‌سه‌پێردریت ئه‌م رێسا و رێککارانه‌ له‌ ئاستیکی نزمترن له‌ یاساکان و ئه‌م ئه‌رکه‌ش به‌ ده‌سه‌لاتی کۆمسیۆنی بالا‌ی سه‌ربه‌خۆی هه‌لێژاردنه‌کان داده‌نریت.

میحوهری یه‌که‌م: ده‌قه ده‌ستوورییه‌کان له ده‌ستووری کۆماری عێراق بۆ ساڵی 2005

له ژێرپۆشنای ئه‌و گۆرانیکاری و پێشهااته‌نای پێشتر باسمان کرد، چوارچێوه‌ی یاسای بۆ ئه‌م هه‌ڵبژاردنانه له‌م میحوهرانه‌ی خواره‌وه کورت ده‌که‌ینه‌وه:

- 1- پێشه‌کی: ته‌کفیر و تیرۆر، ئێمه‌ی له به‌رده‌وامبوون و گرتنه‌به‌ری رێگاکانی گواستنه‌وه‌ی ئاشتیانه‌ی ده‌سه‌لات و پێدانی ده‌رفه‌تی یه‌کسان به‌ هه‌مووان نه‌پاراست.
- 2- ماده‌ی (5): سه‌روه‌ری بۆ یاسایه‌، گه‌لیش سه‌رچاوه‌ی ده‌سه‌لات و شه‌رعیه‌تییه‌ که‌یه‌، که به‌ ده‌نگدانی راسته‌وخۆ و نه‌یخی و گشتی و له رێگه‌ی دامه‌زراوه ده‌ستوورییه‌کانیانه‌وه جێبه‌جێ ده‌که‌ن.
- 3- ماده‌ی شه‌شه‌م: ده‌سه‌لات به‌ شیوه‌یه‌کی ئاشتیانه ده‌گوازیته‌وه له رێگه‌ی ئه‌و رێگایه دیموکراسیانه‌ی که له‌م ده‌ستووردا هاتووه.
- 4- ماده‌ی (20): هاوولاتیان، چ ژن و پیاو، مافی به‌شداریکردن له کاروباری گشتی و به‌هره‌مندبوونیان له مافه سیاسییه‌کان هه‌یه‌، له‌وانه مافی ده‌نگدان و هه‌ڵبژاردن و خۆکانه‌یدکردن.
- 5- ماده‌ی (38) یه‌که‌م: ده‌ولت به‌ بێ زیانگه‌یانندن به‌ نه‌زمی گشتی و ئه‌خلاقی: ئازادی ده‌ربڕینی بیروبا به‌ هه‌موو شیوه‌یه‌ک گه‌ره‌نتی ده‌کات.
- 6- ماده‌ی (39):
- 7- یه‌که‌م: ئازادی دامه‌زراندنی یان په‌یوه‌ستبوون به‌ کۆمه‌له و حزبه سیاسییه‌کان مسۆگه‌ره و ئه‌مه‌ش به‌ یاسا رێکده‌خریت.
- 8- دووهم: ناكریت كه‌س ناچار بكریت بچیته‌ ناو هیچ حزب و کۆمه‌له و قه‌واره‌یه‌کی سیاسییه‌وه، یان ناچار بكریت به‌رده‌وام بێت له ئه‌ندامه‌تی تێیدا.
- 9- ماده‌ی (46): پێداده‌کردنی هه‌ریه‌کی له‌و ماف و ئازادیانه‌ی که له‌م ده‌ستووردا هاتووه، ناتوانریت دیاریکراو یان سنووردار بكریت جگه له یاسا یان له‌سه‌ر بنه‌مای ئه‌و مافه، به‌ مه‌رجێک ئه‌و دیاری کردنه یان سنووردارکردنه کاریگه‌ری له‌سه‌ر جیه‌وه‌ری ماف یان ئازادییه‌که نه‌بێت.

میحوهره‌که‌ی دووهم: چوارچێوه‌ی یاسادانان

- 1- یاسای هه‌ڵبژاردنی هه‌ریمی کوردستان ژماره 1ی ساڵی 1992، هه‌موارکراو له هه‌موو ده‌قه‌کانیدا، جگه له‌و مادانه‌ی که به‌ بریاری دادگی باڵای فیدرالی له عێراق هه‌موار کراو یان هه‌له‌وه‌شێنێنه‌وه.
- 2- بریاری ده‌سته‌ی دادوه‌ری ژماره: 354/ ده‌سته‌ی دادوه‌ری بۆ هه‌ڵبژاردن/ 2024/5/16 ده‌رچوو له 2024/5/16.
- 3- بریاری ده‌سه‌لاتی دادوه‌ری ژماره 355 که له 2024/5/20 ده‌رچوو.
- 4- فه‌رمانی سه‌رۆکایه‌تی هه‌رێم که له‌لایه‌ن سه‌رۆکایه‌تی هه‌ریمی کوردستان ژماره (222)ی ساڵی 2024 ده‌رچوو که له 2024ی حوزه‌یرانی 2024 ده‌رچوو.

- 1- یاسای لایه‌نه سیاسیه‌کان له هه‌رێمی کوردستانی عێراق ژماره 17 ی سالی 1993، به هه‌موارکراو.
- 2- یاسای کۆمسیۆنی بالای سه‌ربه‌خۆی هه‌ڵه‌ڵباردنه‌کانی ژماره 31 ی سالی 2019، هه‌موارکراو.
- 3- یاسای فیدرالی حزب و رێکخراوه‌ سیاسیه‌کان ژماره (36) ی سالی 2015 به‌پێی سیستمی سکالا و تانه‌دان بۆ هه‌ڵه‌ڵباردنی په‌رله‌مانی هه‌رێمی کوردستانی عێراق ژماره (8) ی سالی 2024.
- 4- یه‌که‌مین یاسای هه‌موارکردنه‌وه‌ی یاسای کۆمسیۆنی بالای سه‌ربه‌خۆی هه‌ڵه‌ڵباردنه‌کان ژماره (31) ی سالی 2019.
- 5- یاسای ژماره 13 ی سالی 2024، یاسای هه‌مواری دووه‌می یاسای کۆمسیۆنی بالای سه‌ربه‌خۆی هه‌ڵه‌ڵباردنه‌کان ژماره 31 ی سالی 2019.

میحوهری سییه‌م: په‌یره‌و و رێنماییه‌کانی کۆمسیۆنی بالای سه‌ربه‌خۆی هه‌ڵه‌ڵباردنه‌کان له عێراق سه‌باره‌ت به هه‌ڵه‌ڵباردن بۆ خولی شه‌شه‌می په‌رله‌مانی کوردستان ده‌رچوووه

- 1- سیسته‌می باوه‌رپێکردنی چاودێرانی هه‌ڵه‌ڵباردنه ناوخواهیه‌کان ژماره 3 ی سالی 2023.
- 2- په‌یره‌وی میدیای بۆ هه‌ڵه‌ڵباردنی په‌رله‌مانی کوردستان ژماره 5 ی سالی 2023.
- 3- سیسته‌می بریکاری کاندیده‌کان، حزبه‌کان و هاو‌په‌یمانییه‌ سیاسیه‌کان ژماره 6 ی سالی 2023.
- 4- سیسته‌می تۆمارکردن و په‌سه‌ندکردنی لیستی کاندیده‌کان بۆ هه‌ڵه‌ڵباردنی په‌رله‌مانی کوردستان - عێراق ژماره 7 ی سالی 2024.
- 5- سیسته‌می سکالا و تانه‌دان بۆ هه‌ڵه‌ڵباردنی په‌رله‌مانی هه‌رێمی کوردستانی عێراق ژماره 8 ی سالی 2024.
- 6- سیسته‌می ده‌نگدان و ژماردن و ریزکردن بۆ هه‌ڵه‌ڵباردنی په‌رله‌مانی هه‌رێمی کوردستان - عێراق ژماره 1 ی سالی 2023 به‌ بریاری ده‌سته‌ی کۆمیساران ژماره (4) له کۆبونه‌وه‌ی نائاسایی (15) له به‌رواری 2024/3/13 هه‌موارکرایه‌وه.
- 7- رێنماییه‌کان بۆ هاو‌په‌یمانی نیوان لایه‌نه‌ سیاسیه‌کان بۆ هه‌ڵه‌ڵباردنی په‌رله‌مانی هه‌رێمی کوردستان 2024.
- 8- رێنماییه‌کانی پالێشتی بریکاره‌کانی لایه‌نه‌ سیاسیه‌کان و هاو‌په‌یمانی و کاندیده‌ تاکه‌که‌سییه‌کان بۆ هه‌ڵه‌ڵباردنی په‌رله‌مانی هه‌رێمی کوردستان - عێراق 2024.
- 9- هه‌موارکردنه‌وه‌ی سیستمی تۆمارکردن و په‌سه‌ندکردنی لیستی کاندیده‌کان بۆ هه‌ڵه‌ڵباردنی په‌رله‌مانی کوردستان - عێراق 2024 ژماره 7، به‌ بریاری ژماره 2 ی ده‌سته‌ی کۆمیساران هه‌موارکراوه‌ته‌وه‌ که له 2024/3/6 ده‌رچوووه.

سیستهمی دابه‌شکردنی کورسی و گۆڕینی ئەندام بۆ په‌رله‌مانی کوردستان - عێراق ژماره ٩ ی سالی ٢٠٢٤.

میحوهری چوارهم: چوارچێوه‌سازی نوێ له ژێر رۆشنایی بریاری دادگای فیدرالی ژماره 83 و یه‌گرتوووه‌کانی ژماره 131 و 185/فیدرالی/2023 له به‌رواری 2024/2/21. وه بریاری ده‌سته‌ی دادوهری ژماره 355 که له 2024/5/20 ده‌رچوو.

به‌پێی ناوه‌ڕۆکی بریاره‌که‌ی دادگای بالای فیدرالی که پێشتر باسمان کرد، گۆرانکاری له تایبه‌تمه‌ندییه‌کانی چوارچێوه‌ی یاسایی ئەم هه‌لێژاردنه‌دا هه‌یه به‌پێی لێکدانه‌وه‌ مشتومراوییه‌که‌ی دادگا، به‌م شێوه‌یه:

1- ژماره‌ی کورسییه‌کانی په‌رله‌مانی کوردستان له 100 کورسی پێکدێت.

دوای ئەوه‌ی بریاریدا ده‌سته‌واژه‌ی (یازده) له ماده‌ده‌ی یه‌ک له یاسای هه‌لێژاردنی په‌رله‌مانی کوردستان ژماره 1992، وه‌ک هه‌موار کراوه، ناده‌ستوورییه، و ده‌قی به‌دیله‌که‌ش به‌م شێوه‌یه پێشنیار کرا: (په‌رله‌مانی کوردستانی عێراق له سه‌د ئەندام پێکدێت). له‌کاتی‌که‌دا له بریاری کۆمسیۆنی دادوهری بۆ هه‌لێژاردنی ژماره 355/کۆمسیۆنی دادوهری هه‌لێژاردن/2024 که له 2024/20/5 ده‌رچوو، جه‌ختی له‌سه‌ر پێیویستی ده‌سته‌به‌رکردنی نوێنه‌رایه‌تی پێکهاته‌کان له‌و بازنه‌یانه‌ کردووه‌ته‌وه که پێنج کورسی نوێنه‌رایه‌تیان به‌سه‌ر پارێزگاکانی هه‌ولێر و ده‌وک و سلێمانیدا دابه‌شکراوه، و رێکخستنی ئەمه به‌ رێکاره‌ په‌سه‌ندکراوه‌کان که جێبه‌جێکردنیان به‌شێوه‌یه‌کی دادپه‌روه‌رانه‌ و دادپه‌روه‌رانه‌ مسۆگه‌ر بکات وه‌رگرتنی رێنمایی له‌ ستاندارده‌ نێوده‌وله‌تی و هه‌رێمییه‌کانی هه‌لێژاردن و داوای هاوکاری پێشپۆران له‌ فه‌رمانگه‌ی هاوکاری هه‌لێژاردنه‌کانی نه‌ته‌وه‌ یه‌گرتوووه‌کان به‌پێی بره‌گه‌کانی ماده‌ی 21 یاسای کۆمسیۆنی بالای سه‌ربه‌خۆی هه‌لێژاردنه‌کان ژماره 31 ی سالی 2019.

2- سه‌ره‌په‌رشتی و به‌رپوه‌بردنی پرۆسه‌ی هه‌لێژاردن له‌لایه‌ن کۆمسیۆنی بالای سه‌ربه‌خۆی هه‌لێژاردنه‌کانی فیدرالی. دوای ئەوه‌ی بریاری ناده‌ستووری بوونی ده‌سته‌واژه‌ی "به‌پێی بره‌گه‌ی (4) له ماده‌ده‌ی (2) یاسای کۆمسیۆنی بالای سه‌ربه‌خۆی هه‌لێژاردنه‌کانی ژماره 11 ی سالی 2007، تا پێکهێنانی کۆمسیۆنی بالای سه‌ربه‌خۆی هه‌لێژاردن و راپرسی بۆ کوردستانی عێراق" که له ماده‌ی (شه‌شهم دووباره‌/یه‌که‌م) یاسای هه‌لێژاردنی په‌رله‌مانی کوردستانی عێراق ژماره (1) ی سالی 1992 ی هه‌موار کراوه، ها‌توو. بریاری ناده‌ستووری بوونی ماده‌کانی شه‌ش و چه‌وتی یاسای پێشوو که تایبه‌ته به‌ پێکهێنانی کۆمسیۆنی هه‌لێژاردنه‌کان له هه‌رێم و ده‌سه‌لاتی دادوهری بۆ سه‌ره‌رشتیکردن و به‌رپوه‌بردنی هه‌لێژاردنه‌کان. دادگا ئەم ده‌قه به‌دیله‌ی خواره‌وه‌ی پێشنیار کرد:

کۆمسیۆنی بالای سه‌ربه‌خۆی هه‌لێژاردنه‌کان جێگه‌ی کۆمسیۆنی بالای هه‌لێژاردنه‌کانی په‌رله‌مانی کوردستانی عێراق ده‌گرتی‌ته‌وه که له‌م یاسایه‌دا ئاماژه‌ی پێکراوه بۆ سه‌ره‌رشتیکردن و به‌رپوه‌بردنی هه‌لێژاردنی په‌رله‌مان.

3- بریاردان له‌سه‌ر سکالا‌کان له‌به‌رده‌م کۆمسیۆنی بالای سه‌ربه‌خۆی هه‌لێژاردنه‌کان (ده‌سته‌ی کۆمیساریان) و تانه‌کان له‌به‌رده‌م ئەو ده‌سته‌ی دادوهری که به‌پێی یاسای کۆمسیۆن ژماره (31) ی سالی 2019 پێکهێنراوه، وه‌ک هه‌موار کراوه‌ته‌وه، له‌بری ده‌سته‌ی دادوهری له‌ دادگای ته‌میزی هه‌رێمی کوردستان. ئەمه‌ش له‌ سیستهمی سکالا و تانه‌دان بۆ هه‌لێژاردنی په‌رله‌مانی هه‌رێمی کوردستانی عێراق ژماره 8 ی سالی 2024 دیاری کراوه.

دوای ئەوەی بریاری نادەستووری بوونی مادەى شەشەم بڕگەى چوارەمى یاسای هەڵبژاردنی پەرلەمانى هەرێمى کوردستان ژمارە 1992 ی هەموار کراوە.

ئەم دەزگایە لە سێ دادوەرى تەواو تەرخان نەکراو پێکھاتبوو بۆ تانەدانهکان کە لەلایەن کۆمیسىۆنى هەڵبژاردنەکانەوه یان ئەو کەسانە یان لایەنەکانى کە بەهۆى بڕیارەکانى کۆمیسىۆنەوه زیانیان پێگەیشتوو، بۆى رەچاو بکەن و بڕیارەکانى کۆتایین (مادەى شەشەم، دووبارەبوووه/چوارەم).

دووبەدوای پێشنیازی ئەنجومەنى دادوەرى هەرێمى کوردستان بەپێى نوسراوى ژمارە (246/2/1) لە بەروارى 2024/3/13 و بە پشەبەستى بە بڕگەکانى مادەى (19/یەكەم) لە یاسای کۆمیسىۆنى بالای سەرەخۆى هەڵبژاردنەکان ژمارە (31) ی سالى 2019 و مادەى (3/نۆیەم) ی یاسای ئەنجومەنى بالای دادوەرى ژمارە (45) ی سالى 2017، بڕیاردار بە "ئەنجومەنى بالای دادوەرى ژمارە (45) ی سالى 2017، بڕیاردار بە " دەسلەتارى هەڵبژاردنی دادوەرى پێکبەینیتەوه کە کارامەیه بۆ رەچاوکردنی ئەو تانەکانى کە لەلایەن دەستەى کۆمیسارانەوه ئاراستەى کراوە یان لەلایەن ئەو کەسانەى کە بەهۆى بڕیارەکانى ئەنجومەنەوه زیانیان بەرکەوتوووە راستەوخۆ لە دادوەرەکانەوه پێشکەش دەکرێن کە ناویان لە خوارەوه هاتوووە سەرەرای کارەکانیان:

- حەسەن فواد منعم / جێگرى سەرۆكى دادگای تەمیزی فیدرالى - سەرۆک
- جەلیل عەدنان خەلەف / دادوەرى سەرپەرشتیار لە سەرۆکایەتى دەستەى چاودێرى دادوەرى - ئەندامى ئەسلى.
- رەمەزان حەسەن عەبید / جێگرى سەرۆكى دادگای تێهەلچوونەوهى ناوچەى دەهۆك - ئەندامى ئەسلى.
- احمد علی خەلەف / دادوەرى دادگای فیدرالى تەمیز - ئەندامى یەدەگ.
- کامەرەن حەسەن فەرەج / جێگرى سەرۆكى دادگای تێهەلچوونەوهى ناوچەى سلیمانى - ئەندامى یەدەگ.

4- هەڵبژاردن لەسەر بنەمای چوار بازنەى هەڵبژاردن دەبێت.

دوای بریاری نادەستووری بوونی مادەى (نۆ) ی یاسای هەڵبژاردنی پەرلەمانى کوردستان ژمارە 1 ی سالى 1992، هەموارکراو، هەروەها جێبەجێکردنی دەق پێشوو کە بەپێى مادەى (چوار) ی هەموارى سێیەمى ژمارە 47 ی سالى 2004 هەلۆهشایەوه، دادگا دەق هەلۆهشێنراوى زیندوو کردەوه و بڕیاریدا دووبارە بە شێوهى کۆنەکەى پێش هەموارکردنەوه جێبەجێ بکاتەوه، کە بەم شێوهیه بوو: (کوردستانی عێراق دابەشکراوە بەسەر هەرێمى هەڵبژاردن، لە چوار هەرێم کەمتر نییه).

5- دابینکردنی کارتێ دەنگدەر بە تاییبەتى لەلایەن بەشى بارى شارستانییهوه ئەنجام دەدرێت، بە دووبارە جێبەجێکردنی ماددەى 17 ی هەلۆهشاوهى یاسای هەڵبژاردنی پەرلەمانى کوردستان لە سالى 1992، وەک هەموار کراوەتەوه.

دوای بریاری نادەستووری بوونی (مادەى سێ) لە یاسای ژمارە 15 ی سالى 2012 ی یاسای هەموارى حەوتەمى یاسای هەڵبژاردنی پەرلەمانى کوردستان ژمارە 1 ی سالى 1992 هەموارکراو و دووبارە جێبەجێکردنی دەق کۆنى (مادەى حەفدە)، کە تێیدا هاتوووە:

6- هەموارکردنەوهى ماددەى (ببست و دوو/1) بۆ ئەوهى لەگەڵ فرەپى بازنەى هەڵبژاردن و کانیدیکردنی تاکەکەسیدا بگونجێت، و رێژەى 30% بۆ ژنان وەک خۆى بهێلێتەوه.

دوای ئه‌وه‌ی بڕیاریدا که ده‌سته‌واژه‌ی (له‌سه‌ر پێوه‌ره‌که‌ی کوردستانی عێراق) و ده‌سته‌واژه‌ی (به‌مه‌رجێک ژماره‌ی کاندیده‌کانی هه‌ر لیستیکی هه‌نێژاردن له‌ سێ که‌س که‌مه‌تر نه‌بێت) که‌ له‌ ماده‌ی (بیست و دوو/1) ی یاسای هه‌نێژاردنی په‌رله‌مانی کوردستان ژماره 1992، وه‌ک هه‌موارکرایه‌وه، ناده‌ستوورین.

هه‌لوه‌شاندنه‌وه‌ی سیستمی نوێنه‌رایه‌تی پشکی سه‌باره‌ت به‌ پێکهاته‌کان له‌ هه‌رێمی کوردستانی عێراق و گه‌رانده‌وه‌ی به‌ پێی بڕیاری ده‌سه‌لاتی دادوه‌ری ژماره 355 که‌ له‌ 2024/5/20 ده‌رچوو، به‌ دابه‌شکردنی پێنج کورسی به‌سه‌ر پارێزگاری هه‌ولێر (دوو کورسی)، سلێمانی (دوو کورسی)، و ده‌وک (یه‌ک کورسی).

وه‌ بۆ کاراکردنی ئه‌مه‌ به‌ گوێره‌ی بڕیاری ده‌سته‌ی کۆمسیاران ژماره (2) ی 2024/3/6 هه‌موارکردنه‌وه‌ی سیستمی تۆمارکردنی لیستی کاندیده‌کان و په‌سه‌ندکردنی بۆ هه‌نێژاردنی په‌رله‌مانی کوردستان - عێراق 2024.

ده‌سته‌ی کۆمسیاران ده‌سه‌لاتی په‌سه‌ندکردنی ئه‌نجامی کۆتایی هه‌نێژاردنی هه‌یه‌ به‌ پشتبه‌ستن به‌ بڕگه‌ی حه‌وته‌می ماده‌ی 10 ی یاسای کۆمسیۆنی بالای سه‌ربه‌خۆی هه‌نێژاردنه‌کانی ژماره 31 ی سالی 2019، هه‌موارکراوه، دوای ئه‌وه‌ی سه‌رحه‌م تانه‌دانه‌کان له‌ ئه‌نجامی هه‌نێژاردنه‌کان له‌لایه‌ن کۆمسیۆنی هه‌نێژاردنی دادوه‌رییه‌وه‌ بڕیاری له‌سه‌ر دراوه.

تێبینیه‌کان له‌سه‌ر چوارچێوه‌ی یاسایی

1. بڕیاره‌که‌ی دادگای فیدرالی ده‌سه‌لاتی یاسادانانی به‌ کۆمسیۆنی بالای سه‌ربه‌خۆی هه‌نێژاردنه‌کان به‌خشی به‌ پێدانی ده‌سه‌لاتی دابه‌شکردنی هه‌رێمی کوردستان بۆ ژماره‌یه‌ک بازنه‌ی هه‌نێژاردن که‌ له‌ چوار بازنه‌ی که‌مه‌تر نه‌بێت بۆیه‌ ژماره‌ی کورسییه‌کانی هه‌نێژاردن و ژماره‌ی کورسییه‌کانی ته‌رخانکراو بۆ هه‌ر بازنه‌یه‌ک و سنووره‌ جوگرافیه‌یه‌کانی له‌ چوارچێوه‌ی ده‌سه‌لاتی کۆمسیۆنداوه.
2. کۆمسیۆن پشکی به‌ستوو به‌ ده‌رکردنی په‌یره‌و و رێنماییه‌کان بۆ دیاریکردنی میکانیزمی ده‌نگدان، مه‌رجی ده‌نگده‌ران، و پرۆسه‌ی ژماردن و ریزکردن، به‌ ماده‌ی شه‌شه‌می یاسای هه‌نێژاردنی په‌رله‌مانی کوردستان ژماره 1 ی سالی 1992، هه‌موارکراو، که‌ به‌ بڕیاری دادگای فیدرالی ژماره 83 هه‌موار کرایه‌وه، که‌ ده‌سه‌لاتی به‌ کۆمسیۆن داوه‌ بۆ ده‌رکردنی رێسا و رێنمایی پێویست بۆ جێبه‌جێکردنی هه‌نێژاردنی په‌رله‌مانی کوردستان. له‌مباریه‌وه‌ کۆمسیۆن پشکی به‌ بڕگه‌کانی یاسای هه‌مواری سییه‌می یاسای هه‌نێژاردن بۆ ئه‌نجومه‌نی نوێنه‌ران و ئه‌نجومه‌نی پارێزگاگان ژماره 4 ی سالی 2023 به‌ستوو، به‌تایبه‌تی له‌ ورده‌کارییه‌کانی پرۆسه‌ی ژماردن و جیاکردنه‌وه‌ به‌ پێی ماده‌ی 10 ی یاساکه‌ لی هه‌مواری سییه‌م، که‌ چاودێران تێبینی زۆریان له‌سه‌ر هه‌بووه.
3. کۆمسیۆنی بالای سه‌ربه‌خۆی هه‌نێژاردنه‌کان پشکی به‌ ده‌سه‌لاتی دادوه‌ری خۆی به‌ستوو که‌ له‌ بڕگه‌ی حه‌وته‌می یاسای کۆمسیۆنی بالای سه‌ربه‌خۆی هه‌نێژاردنه‌کانی ژماره 31 ی سالی 2019 داها‌توو، که‌ ده‌سه‌لاتی په‌سه‌ندکردنی ئه‌نجامی کۆتایی هه‌نێژاردنی به‌ ده‌سته‌ی کۆمسیاران داوه، چونکه‌ هه‌یج ده‌زگایه‌کی دادوه‌ری تایبه‌تمه‌ند نییه‌ بۆ په‌سه‌ندکردنی ئه‌نجامی هه‌نێژاردنی په‌رله‌مانی کوردستان، وه‌ک ئه‌وه‌ی له‌ په‌سه‌ندکردنی هه‌نێژاردنی ناڕێکی ئه‌نجومه‌نی پارێزگاگان له‌ هه‌رێمدا دا کردوویه‌تی دوای بڕیاردان له‌سه‌ر هه‌موو تانه‌دانه‌کان.

4. نادادپه‌روه‌ری هه‌بوو له‌ دیاریکردنی ژماره‌ی کورسییه‌کانی ته‌رخانکراو بۆ پارێزگای هه‌له‌بجه‌، به‌و پێیه‌ی ده‌کرا پشت به‌ دیاریکردنی سنووری بازنه‌کان و ژماره‌ی (٥) کورسییه‌کان به‌سه‌رتێت به‌ پشته‌ستن به‌و دابه‌شبوونه‌ی که‌ له‌ هه‌لێژاردنی ٢٠٢١ ی ئه‌نجومه‌نی نوێنه‌ران روویدا له‌ رووی ژماره‌ی کورسییه‌کان و سنووری بازنه‌کانه‌وه‌.

پێشنیاره‌کان

1. په‌رله‌مانی هه‌ریێمی کوردستان، دوا‌ی هه‌لێژاردنی، ده‌بێت یاسایه‌کی نوی بۆ هه‌لێژاردنی په‌رله‌مانی هه‌ریێمی کوردستان ده‌ربکات که‌وه‌لامی بنه‌ماکانی دادپه‌روه‌ری هه‌لێژاردن بداته‌وه‌ و له‌ گه‌ڵ ده‌ستووری عێراقدا بگونجێت.
2. پشت به‌ستن به‌ سه‌رژمێری دانیشته‌وانی ساڵی ٢٠٢٤ له‌ رووی مادده‌ و ناوه‌ڕۆکه‌وه‌، چونکه‌ ئه‌و داتا‌یانه‌ دابین ده‌کات که‌ ده‌بێت له‌ به‌رده‌ستدا بن بۆ به‌رپوه‌بردنی پرۆسه‌ی هه‌لێژاردن .
3. سنووردارکردنی ناوچه‌کانی هه‌لێژاردنه‌کان به‌ دروستکردنی ده‌سته‌یه‌کی تایبه‌ت یان لیژنه‌یه‌کی تایبه‌ت به‌ ئه‌م ئه‌رکه‌، و بۆ ئه‌وه‌ی کۆمسیۆن به‌ هاوکاری له‌ گه‌ڵ ده‌سه‌لاتدارانی هه‌ریێم کار بکات بۆ کێشانی بازنه‌ی هه‌لێژاردنی هه‌له‌بجه‌ .
4. دامه‌زراندنی پره‌نسیپی بێ‌لایه‌نی حکومه‌ت بۆ ده‌سته‌به‌رکردنی بێ‌گه‌ردی و شه‌فافیه‌تی پرۆسه‌ی هه‌لێژاردن
5. بێ‌لایه‌نکردنی کۆمسیۆن و دوورخسته‌وه‌ی له‌ ململانیی حزبی و نه‌ته‌وه‌یی بۆ پاراستنی شه‌فافیه‌ت و سه‌ربه‌خۆیی خۆی له‌ پێناو ئاماده‌کردن و جێبه‌جێکردنی هه‌لێژاردنی پێشه‌یی و بێ‌لایه‌ن و دادپه‌روه‌رانه‌ی که‌ به‌ گومان و په‌خنه‌ لێ نه‌روانرێت.
6. به‌و پێیه‌ی پارێزگاری هه‌له‌بجه‌ به‌ بازنه‌یه‌کی هه‌لێژاردن هه‌ژمار ده‌کرا له‌ چوارچێوه‌ی سنووره‌ ئیداریه‌کانیدا، پێویسته‌ کۆمسیۆن رێکاری یاسایی و کارگێری بگه‌ڕێته‌ به‌ر بۆ دامه‌زراندنی فه‌رمانگه‌یه‌کی تایبه‌ت به‌ هه‌لێژاردن بۆ پارێزگای هه‌له‌بجه‌، بۆ به‌رپوه‌بردنی هه‌لێژاردنی پارێزگای هه‌له‌بجه‌ بۆ هه‌لێژاردنی داها‌توو.

ده‌روازه‌ی دووهم - تۆمارکردنی ده‌نگده‌ران

ده‌وای ده‌رچوونی بریاری دادگای فیدرالی به‌ فه‌رمانی ده‌وله‌تی ژماره‌ 126 له 2024/5/7، و پاشان ده‌رچوونی بریاری ده‌سه‌لاتی دادوه‌ری ژماره‌ (355/ ده‌سه‌لاتی دادوه‌ری بۆ هه‌ڵه‌مانی 2024 له 2024/5/20) بۆ ته‌رخانکردنی پینچ کورسی بۆ پینکها‌ته‌کان له‌ کۆی سه‌د کورسی په‌رله‌مانی کوردستان. پوون بویه‌وه‌ که‌ هه‌ڵه‌مانی کوردستان دوا‌ده‌خریت. بۆ واده‌یه‌کی دواتر، وه‌کو کۆمسیۆن پێویستی به‌ رێکخستنه‌وه‌ی خسته‌ی کاتی هه‌بوو بۆ ئاماده‌کارییه‌کانی بۆ ئه‌نجامدانی هه‌ڵه‌مانی بۆ خولی شه‌شه‌می په‌رله‌مانی کوردستان. هه‌ر بۆیه‌ش له‌ فه‌رمانه‌ نوێیه‌که‌ی سه‌رۆکایه‌تی هه‌رێمی کوردستاندا 2024/10/20 وه‌ک واده‌یه‌کی نوێ بۆ ئه‌نجامدانی دانرا، هه‌روه‌ها کۆمسیۆن ماوه‌یه‌کی نوێی کردوه‌وه‌ بۆ نوێکردنه‌وه‌ی تۆماره‌که‌، هه‌روه‌ها رێگه‌ی به‌و که‌سانه‌ داوه‌ که‌ په‌نجه‌مۆریان نه‌توانرا بخوێنێته‌وه‌ سه‌ردانی ناوه‌نده‌کانی تۆمارکردن بکه‌ن له‌ پارێزگا‌کانی هه‌رێمی کوردستان به‌مه‌به‌ستی پرۆسێسکردنیان، ئه‌مه‌ جگه‌ له‌ چه‌ندین هه‌نگاوی پێویستی تر. له‌ ئه‌نجامدا پێویست بووه‌ تۆره‌کانی چاودێری، ئه‌وله‌ویه‌تییه‌کانیان رێکبخه‌نه‌وه‌ و پێداچوونه‌وه‌ به‌ راپۆرته‌کانیان بکه‌ن و پلانی نوێی دابریژن بۆ دنیابوون له‌ چاودێری هه‌ڵه‌مانی 2024ی په‌رله‌مانی کوردستان، ئه‌م چاودێریکردنه‌ ئامانجی دیاریکردنی ئه‌وه‌یه‌ که‌ تا چه‌ند هه‌ڵه‌مانی کوردستان عێراق پابه‌ند بن به‌ پێوه‌ر نه‌یۆده‌وله‌تییه‌کان بۆ بێگه‌ردی و شه‌فافیه‌تی هه‌ڵه‌مانی کوردستان، تا چه‌ند بێگه‌ر بکات ده‌ستوو و یاسای هه‌ڵه‌مانی کوردستان جێبه‌جێ ده‌کهن و لاوازییه‌کانی هه‌موو قوناغه‌کانی خولی هه‌ڵه‌مانی کوردستان.

له‌ سه‌ر بنه‌مای ئه‌مه‌ش ژماره‌یه‌ک له‌ چاودێرانی خۆبه‌خش له‌ هاو‌په‌یمانییه‌وه‌ ده‌ستیان کرد به‌ چاودێریکردنی پرۆسه‌ی نوێکردنه‌وه‌ی تۆماری با‌یۆمه‌تری ده‌نگده‌ران له‌ چوار پارێزگای هه‌رێمی کوردستان ئه‌م چاودێریکردنه‌ له‌ رێگه‌ی هه‌وڵی رێکخراو و تۆره‌کانی سه‌ر به‌ هاو‌په‌یمانییه‌که‌ ئه‌نجامدرا، سه‌ره‌رای نه‌بوونی یارمه‌تییه‌ نه‌یۆده‌وله‌تی یان نیشتمانییه‌کان بۆ دا‌بینکردنی پالێشی دارایی چاودێریکردنی هه‌ڵه‌مانی کوردستان له‌لایه‌ن رێکخراو و تۆره‌کانی تایبه‌ت به‌ کاروباری هه‌ڵه‌مانی کوردستانه‌ گه‌رنگی.

مه‌رجه‌کانی ده‌نگده‌ر: 1.

- 1) له‌ ماده‌ی بیست له‌ یاسای هه‌ڵه‌مانی کوردستان ژماره‌ 1ی سالی 1992، هه‌موارکراو، هاتوه‌: (ده‌نگده‌ر ده‌بێت هاو‌وله‌تی کوردستانی عێراق بێت و ته‌مه‌نی لانی که‌م هه‌ژده‌ ساڵ بێت).
- 2) به‌پێی رێکاره‌کانی کۆمسیۆن که‌ له‌ سه‌ر بنه‌مای یاسای هه‌موارکردنی سییه‌م ژماره‌ 4ی سالی 2023 بووه‌، مه‌رجێکی گه‌رنگی دیکه‌ی زیاده‌کردوه‌، ئه‌ویش ئه‌وه‌یه‌ که‌ ده‌نگده‌ر ده‌بێت کارتی با‌یۆمه‌تری درێژخایه‌نی هه‌بێت. ئه‌مه‌ بریارێکی نوێیه‌ له‌ نیۆ زۆریک له‌ بریاره‌کانی تردا که‌ مافی هه‌موارکردنه‌وه‌ی بێگه‌ر و ماده‌ی یاسای هه‌ڵه‌مانی کوردستان به‌ کۆمسیۆنی هه‌ڵه‌مانی کوردستان داوه‌، به‌پێی بریاری دادگای فیدرالی (83 و دوو یه‌ گه‌رتوه‌که‌ی 131 و 185/فیدرالی/2023) که‌ له‌ 2024/2/21 ده‌رچوو.

گرنگی تۆماری ده‌نگه‌ران و نوێکردنه‌وه‌ی

تۆماری ده‌نگه‌ران یان لیستی ده‌نگه‌ران به‌ بڕه‌ی پشتی هه‌ر پرۆسه‌یه‌کی هه‌لێژاردن داده‌نریت له‌ هه‌ر ولاتیکی جیهاندا، تا تۆماری ده‌نگه‌ران گشتگیرتر و وردتر و تۆکم‌تر بێت، متمانه‌ی هاوبه‌شی پرۆسه‌ی هه‌لێژاردن زیاتر ده‌بێت. ئهم گرنگیه‌ له‌وه‌وه‌ سه‌رچاوه‌ ده‌گریت که هۆکارێک و ئامرازێکه‌ بۆ زانیی راده‌ی بێگه‌ردی و شه‌فافیه‌ت و بێلایه‌نی ئیداره‌ی هه‌لێژاردن و تۆماری ده‌نگه‌ران و بلاو‌بوونه‌وه‌ی ناوه‌ند و ویستگه‌کانی ده‌نگدان ده‌بێت هه‌وێ ده‌رئه‌نجامدانی رێژه‌ی به‌شداریکردن له‌ هه‌ر پرۆسه‌یه‌کی هه‌لێژاردندا. هه‌ر پوه‌ ها‌واده‌ کات دوو له‌ گرنگترین کاره‌کانی ئه‌ و ده‌زگایه‌ی که هه‌ لێژاردن به‌ رێوه‌ ده‌بات، که بریتین له‌ پشتراستکردنه‌وه‌ی مافی ده‌نگه‌ر به‌ پێی بڕگه‌کانی ده‌ستوور و یاسای هه‌لێژاردن، هه‌ر پوه‌ ها‌ ده‌توانریت تۆماری ده‌نگه‌ران بۆ پوه‌ رده‌کردنی ده‌نگه‌ران به‌ کاربهێنریت، هه‌ر پوه‌ ها‌ ده‌توانریت بۆ لایه‌نه‌ سیاسیه‌کان و کاندیده‌کان بۆ هه‌لێژاردن دابین بکړیت بۆ ئه‌وه‌ی هاوکارییان بکه‌ن له‌ بانگه‌شه‌کانی هه‌لێژاردنه‌کانیاندا. له‌ ئاکامدا هه‌موو ئه‌مانه‌ واده‌که‌ن چاودێران و ئۆرگانه‌سیاسی و حکومه‌یه‌کان و ناوه‌نده‌کانی لیکۆلینه‌وه‌بتوانن راده‌ی متمانه‌ به‌ پرۆسه‌ی هه‌لێژاردن و به‌مه‌ش متمانه‌یان نه‌بوونی له‌لایه‌ن هاوولاتیانه‌وه‌ به‌ پرۆسه‌ی سیاسی و دیموکراسی له‌ ولاتدا پشتراست بکه‌نه‌وه‌.

ماوه‌ی نوێکردنه‌وه‌:

یه‌که‌م ماوه‌ی نوێکردنه‌وه‌: ماوه‌ی نوێکردنه‌وه‌ی تۆماری ده‌نگه‌ران بۆ هه‌لێژاردنی ئه‌ندامانی خولی شه‌شه‌می هه‌لێژاردنی یه‌رله‌مانی کوردستان له‌ ۲۰۲۴/2/1 ده‌ستپێک‌کرد و تا ۲۰۲۴/3/10 درێژکرایه‌وه‌. دووهم ماوه‌ی نوێکردنه‌وه‌: دوا‌ی ده‌رکردنی بڕیاری دادگی فیدرالی له‌ فهرمانی سالاری ژماره‌ (126/فهرمانی فیدرالی/ده‌وله‌ت/2024) له‌ 2024/5/7، و پاشان ده‌رکردنی بڕیاری ده‌سه‌لاتی دادوه‌ری (355/ده‌سه‌لاتی دادوه‌ری بۆ هه‌لێژاردن/2024) له‌ 2024/5/20، که له‌ 2024/5/16 ده‌ستپێک‌کرد و له‌ 2024/6/2 کو‌تایی هات. به‌لام ئهم ماوه‌یه‌ بۆ حاڵه‌تی نه‌خوێندنه‌وه‌ی په‌نجه‌مۆر درێژکراوه‌ته‌وه‌، که به‌ حاڵه‌تی (پاستکردنه‌وه‌) داده‌نرا، تا ۲۰۲۴/7/10.

گرنگی ماوه‌ی نوێکردنه‌وه‌ی تۆماری ده‌نگه‌ران:

له‌ گرنگترین پێوه‌ره‌ نیوده‌وله‌تیه‌کان بۆ بێگه‌ردی هه‌لێژاردن ئاماده‌کردنی لیست یان تۆماری ده‌نگه‌رانی شایسته‌، که هه‌مه‌لایه‌نه‌ و ورد و به‌رۆژ بێت بۆ هه‌ر پرۆسه‌یه‌کی هه‌لێژاردن، چونکه‌ حاڵه‌تی گۆرانی کۆمه‌لایه‌تی هه‌میشه‌یی هه‌یه‌، هه‌روه‌ها گۆرانکاری له‌ شوێنی نیشه‌جێبوون، به‌هه‌وێ پیکه‌ینانی خێزانی نوێ، و گۆرانکاری له‌ شوێنی کار یان کار، و وه‌رگرتنی مافی له‌ دایکبوونی نوێ بۆ ئه‌وه‌که‌سانه‌ی که به‌ده‌ستی ده‌هێن بۆ ده‌نگدان به‌ پێی یاسای هه‌لێژاردن، و حاڵه‌ته‌کانی مردن، کۆچه‌ری و به‌سروشتیکردن، و ئه‌وانی تر. بۆیه‌ پێویستییه‌کی به‌په‌له‌ هه‌یه‌ بۆ نوێکردنه‌وه‌ی تۆماری ده‌نگه‌ران پێش هه‌ر پرۆسه‌یه‌کی هه‌لێژاردن، بۆ جێگیرکردن و چاره‌سه‌رکردنی ئه‌وه‌که‌سانه‌ و نوێکردنه‌وه‌ی تۆماره‌که‌ له‌ ژێرپۆشنای ئه‌واندا ئهم نوێکردنه‌وه‌ پێویسته‌ و گرنگه‌ به‌ بێ گوێدانه‌ شێوازی ئاماده‌کردن و نوێکردنه‌وه‌ی تۆماری ده‌نگه‌ران له‌ ولاتدا.

چاودێری تۆمارکردنی ده‌نگده‌ران

تۆر و رێکخراوه‌کانی سه‌ر به‌ هاوبه‌یمانی تۆره‌کان ژماره‌یه‌ک سه‌ردانی مه‌یدانیان بۆ ناوه‌نده‌کانی نوێکردنه‌وه‌ی تۆماری ده‌نگده‌ران له‌ پارێزگا‌کانی هه‌ریێمی کوردستان رێکخست، چاودێری پرۆسه‌که‌ و حاله‌ته‌ رێکه‌پێدراوه‌کانیان کرد، هه‌روه‌ها تێبینیه‌کانیان سه‌باره‌ت به‌و حاله‌تانه‌ و ئه‌دای کارمه‌ندانی سه‌نته‌ری تۆمارکردن و مامه‌له‌کردنیه‌کان له‌ گه‌ڵ که‌یسه‌کانی وه‌رگیراو و پێداچوونه‌وه‌کاران تۆمارکرد. ئهم زانیاریانه‌ی خواره‌وه‌ پێشکه‌ش کران:

تۆماری ده‌نگده‌ران به‌ ژماره‌: ۱.
یه‌که‌م: کۆی گشتی ده‌نگده‌ران:

پارێزگا	ژماره‌ی ده‌نگده‌ران
هه‌ولێر	1,366,462 ده‌نگده‌ر
سلێمانی	1416432 ده‌نگده‌ر
ده‌هۆک	926746 ده‌نگده‌ر
هه‌له‌بجه‌	79720 ده‌نگده‌ر
کۆی گشتی:	3,789,360 سێ ملیۆن و چه‌وت سهد و هه‌شتا و نۆ هه‌زار و سێ سهد و شه‌ست ده‌نگده‌ر.

دووهم: کۆی گشتی ده‌نگده‌رانی تۆمارکراوی بایۆمه‌تری له‌ چوار پارێزگا:

پارێزگا	ژماره‌ی ده‌نگده‌ران
هه‌ولێر	1022906 ده‌نگده‌ر
سلێمانی	1087073 ده‌نگده‌ر
ده‌هۆک	738080 ده‌نگده‌ر
هه‌له‌بجه‌	60252 ده‌نگده‌ر
کۆی گشتی:	2,908,311 دوو ملیۆن و نۆ سهد و هه‌شت هه‌زار و سێ سهد و یازده‌ ده‌نگده‌ر

سێیه‌م: کۆی گشتی ده‌نگده‌رانی تۆمارکراو له‌ هه‌ر سێ پارێزگا بۆ ماوه‌ی له‌ 2024/2/1 تا 2024/6/2.

پارێزگا	ژماره‌ی ده‌نگده‌ران
هه‌ولێر	66552 ده‌نگده‌ر
سلێمانی و هه‌له‌بجه‌	40469 ده‌نگده‌ر
ده‌هۆک	31509 ده‌نگده‌ر
کۆی گشتی:	138530 سهد و سێ و هه‌شت هه‌زار و پێنج سهد و سێ ده‌نگده‌ر

چواره‌م: ورده‌کاری ماوه‌ی نوێکردنه‌وه‌ی تۆماره‌که‌:

كۆى گشتى دەنگدەرانى تۆماركراۋ لە پارىژگانى ھەرىمى كوردستان بۆ ماۋەى لە 2024/1/2 تا 2024/2/6.								
پارىژگان	ژمارەى دەنگدەرانى تۆماركراۋ		زىادكردن	راستكردنەۋە	لەدايكبوۋنى ۲۰۰۶ زىاد بىكە	سرىنەۋە	پەنجەمۆرەكانى خوينەرەۋە	پەنجەمۆرەكانى نەخويندراۋ
	نېر	مىنىنەكان						
ھەۋلىر	32301	251,34	3065	1227	۱۵۹۱۰	11	64130	2422
سلىمانى و ھەنەبجە	۱۹۵۸۱	888, 20	۱۵۲۸	205	۱۲۹۸۵	12	38496	۱۹۷۳
دھۆك	۱۵۳۹۷	112,16	1032	2287	14067	11	30851	658
كۆى گشتى	۶۷	۷۱	5625	3719	42744	34	۱۳۳ ھەزار و ۴۷۷	5053
	۲۷۹	۲۵۱						
138,530								

پىنجەم : كۆى گشتى ئەۋ دەنگدەرانەى كە كارتى بايۆمەترىيان ھەيە:

پارىژگان	ژمارەى دەنگدەران
ھەۋلىر	1015558 دەنگدەر
سلىمانى و ھەنەبجە	1,146,131 دەنگدەر
دھۆك	737859 دەنگدەر
كۆى گشتى:	2,899,578 دوو مىليۇن و ھەشت سەد و نەۋەد و نۆ ھەزار و پىنج سەد و ھەفتا و ھەشت

لايەنە ئەرىنىيەكان و خالە بەھىزەكانى پرۆسەى ناو تۆماركردن

1. پرۆسەى نوپكردنەۋەى تۆمار لىرەدالە سالى ۲۰۲۱ ھە سنووردار بوۋە تەنھا بۆ نوپكردنەۋەى بايۆمەترى، و ئەم كارانەى خوارەۋەى لەخۆگرتوۋە:
 - أ. تۆمارى بايۆمەترى - (زىادكردن).
 - ب. تۆماركردنى تازە لەدايكبوۋان ۲۰۰۶.
 - ج. راستكردنەۋەى داتاكان.
 - د. بارى ونبوو و تىكچوو
 - ه. دووبارە ناو تۆماركردن بۆ ئەۋ كەسانەى كە پەنجەمۆريان نەخويندرايەۋە.
 - و. سرىنەۋە بۆ مردوۋەكان.
2. بەشدارى باشى دەنگدەران بۆ پىداچوونەۋە بە ناۋەندەكانى تۆماركردن لە ماۋەى نوپكردنەۋەدا يەكەم: وا ديارە بەشدارانى پرۆسەى ھەنئەردن بەتايبەت لايەنە سىياسىيەكان داوايان لە لايەنگرانى خۇيان كىردوۋە سەردانى

- ناۋەندەكانى تۆماركردن بىكەن، بەتايىبەت ئەوانەى لەدايك بوون لە سالى 2006. بەلام بەپىچەوانەۋە لە قۇناغى دوۋەمداكەمىكردوۋە، بەتايىبەتى سەبارەت بە ھالەتەكانى نەخوئىندەۋەى پەنجەمۆر.
3. ماۋەى نوئىكردنەۋەى تۆمارى دەنگدەران باش بوو، بەتايىبەتى دۋاى درىژكردنەۋەى، دەرفەتتىك بوو بۇ ئەۋ دەنگدەرى كە بەنيزە بەشدارى لە ھەلئەردنەكاندا بىكات، خۆى تۆمار بىكات و داتاكانى نوئى بىكاتەۋە.
4. مامەلەى باشى كارمەندانى تۆماركردن لەۋ ناۋەندەۋەى كە لەلايەن چاۋدىرانى تۆرەۋە سەردانى دەكرىن، لەگەل چاۋدىر و وردىبىنىكەرانى و بىركارى حزبى سىياسى.
5. كوردنەۋەى دۆسىەى دووبارە تۆماركردنەۋەى بۇ ئەۋ دەنگدەرانەى كە لە ھەلئەردنەكانى پىشۋودا پەنجەمۆريان نەخوئىندرايەۋە، ھەروەھا لە ھەرىم بۇ ھەلئەردى ئەنجوومەنى نوئىنەرانى ۲۰۲۱، و لە سەرتاسەرى عىراق بۇ ھەلئەردى ئەنجوومەنى پارىژگانى ۲۰۲۳.

سىستى و لاوازى لە پروسەى ناو تۆماركردندا

1. كۆمىسيۆن سىستەمىكى تايىبەتى يان رېنمايى بۆ ماۋەى نوپىكردنەۋەى تۆمارى دەنگدەران بۆ ھەلئەردىنى پەرلەمانى كوردستان دەرئەكرد، كە ئەمە يەكەم پەيرەۋە كە دەبىت كۆمىسيۆن بۆ رېنكخستى پروسەى نوپىكردنەۋەى تۆمارەكەى دەرېكات، بە پىشتەبەستىن بە ياساى ھەلئەردىنەكان كە پروسەكە رېنكەخات، پاشان رېنكارە وردەكان لەبەر رۆشنانى ئەم سىستەمەدا دادەنەت، ھەرچەندە كۆمىسيۆن بە نوپىكردنەۋەى تۆمارى دەنگدەران پووبەروۋى ئەم ماۋەى نەكردەۋە لەگەل دەستپىكردنى تۆمارى دەنگدەران.
 2. كۆمىسيۆن پىشتى بە رېنكارەكانى نوپىكردنەۋەى تۆمارى ھەلئەردىنى نارېكى ئەنجومەنى پارىزگانى دەرەۋەى ھەرېمى كوردستان بەستبوو، كە رۆژى 2023/12/18 بە رېۋە چوو، پاشان بەرېۋەبەرايەتى ئۆپەراسيۆنەكان دواترپىنمايى بۆ فەرمانگەكانى دىكەى پارىزگان دەرکرد، بە فەرمانگەكانى لە ھەرېمى كوردستانىش، لە 2024/2/18 لە نووسراۋى ژمارە 100 لە ژىر ناۋنىشانى (رېنمايى). كۆكردنەۋەى پروسەى تۆماركردنى بايۋمەترى). بېگەيەك لەم رېنمايىدە ھاۋتوۋە كە برىتېيە لە (بېگەى ھەشتەمى يەكەم). واتە ئەم رېنمايىنە دواى 12 رۆژ لە دەستپىكردنى نوپىكردنەۋەى تۆمارەكە دەرچوون، ھەرۋەھا ئەۋەى كە تايىبەت نەبوون بە ماۋەى نوپىكردنەۋەى تۆمارەكە بۆ ھەلئەردىنى 2024ى پەرلەمانى كوردستان.
 3. نوپىكردنەۋەى تۆمارەكە دۆخى گۇرئانكارىيەكەى تېدا نەبوۋە، كە سى جۆرە:
 أ. گۆرېنى بىنكەى دەنگدان لەناو ھەمان ناۋەندى تۆماركردن.
 ب. گۆرېنى ناۋەندى دەنگدان لە دەرەۋەى ناۋەندى تۆماركردن لەناو پارىزگا.
 ج. گۆرېنى ناۋەندى دەنگدان لە دەرەۋەى ناۋەندى تۆماركردن لە دەرەۋەى پارىزگا.
- ئەگەر مەبەستى ئەم رېنمايىنە بەر لە بېرىرى دادگاي فېدرالى ژمارە 83 دەرچوۋە، كە يەككە بوۋە لە بېگەكانى تانەدانەكە تىشىكى خستۆتە سەر دابەشكردنى كوردستان بەسەر ژمارەيەك بازىنەى ھەلئەردىن، بەلام ياساكە بە راشكاۋى باس لەۋە دەكات كە دەنگدەر دەبىت ھاۋلاتى ھەرېم بېت، و بەمچۆرە بابەتى تانەدانەكە كاريگەرى لەسەر ئەۋە نەبوۋە، كە بېرىر بوۋرېنگرى بىكات لە دۆسيەى گۇرئانكارى لە پارىزگانى ھەرېمەۋە و بۆ پارىزگارەكانى ھەرېم، و رېنگرى لىبىكرىت لەناو پارىزگانى ھەرېم، يان رېنگرى لىبىكرىت لە چوارچىۋەى يەك پارىزگادا، بەلكو رېنگرى لىبىكەن لە نيۋان بىنكەكانى دەنگدان لەناو ھەمان ناۋەندى تۆماركردندا. شايايى باسە كە دۆخى گۇرئانكارى لە باقى پارىزگانى عىراق بەردەوام بوو، بە زانىنى ئەۋەى كە ھېچ ھەلئەردىنكى نىزىك لە ھەموو عىراقدا نەبوۋە، بە پىچەۋانەى ھەرېمى كوردستانەۋە. ئەۋەش زانراۋە كە ئەۋ گۇرئانكارىيە بۆ دابىنكردنى پىداۋىستىيەكانى ئەۋ دەنگدەرانە پىۋىستە كە خىزىنى نوئ دادەمەزرىن، ھەرۋەھا بە ھۆكارى جىاجىا شوئى نىشتەجىبوۋىيان دەگۆرن، ھەرۋەھا يەككە لە ھۆكارەكانى كوردنەۋەى ماۋەىكە بۆ نوپىكردنەۋەى تۆمارى دەنگدەران پىش ھەر پروسەيەكى ھەلئەردىن.
4. بونىكى لاۋازى بىركارى حىزبە سىياسىيەكان لە ناۋەندەكانى تۆماركردن بۆ چاودىرىكردنى لەم پروسەيە، ھەرۋەك چۆن بوۋى ھەبوۋ لە چاودىرانى ناۋخۇدا، ۋە نەبوۋى چاودىرانى نىۋەۋەتە، ئەۋەمان بۆ دەرەخات كە ھاوبەشەكان لە پروسەى ھەلئەردىندا ھىشتا گرنگىيەكى پىۋىست بۆ قۇناغەكانى پروسەى ھەلئەردىن بەتايىبەتى پروسەى تۆماركردنى دەنگدەران نىشان نادەن.

5. رۆتىنى و بىرۆكراسى لە دەركردنى ھەندىك بىرلار لە لايەن كۆمىسيۆنەو، بەو پىيەى كارى ھەلئىزدىنى پىيوسىتى بە بىرلاردانى خىراھەيە، بەتايەتلى لەو حالەتەنى كە پىيوسىتيان بە ماۋەيەكى زۆر نىيە بۆ خويندن، چونكە لە بنەرەتدا بەپىي ياسا و رىيساكانى كۆمىسيۆن رىكەدەخرىن. لەم چوارچىۋەدا ھەلئىزدىنى داۋاكارى رىكخراۋەكان بۆ چاودىرى لەلەيەن ھەلئىزگەي پارتىزگاۋە بۆ ھەلئىزگەي نىشتىمانى و بەشى پەيۋەندىيە گىشتىەكان و پاشان بەشى پەيۋەندىيە گىشتىەكان ھەلئىزگەي يارىدەدەرى تەكنىكى و لەۋىشەوۋە بۆ سەرۋىكى ئىدارەى ھەلئىزدىنەكان. ھەموو ئەمانە كاتىكى زۆرى دەۋىت و رەنگە زىاتر لە مانگىك بخايەنئىت بۆ نموۋە تۆرى چاف لەناو ھاۋەيىمانىيەكەماندا لە ۲۰۲۳/۲/۳ داۋاكارىيەكەي پىشكەش كىردوۋە، بەلام پەسەندىكردنەكە تا ۲۰۲۳/۳/۳ داۋاكتوۋە، تەنانت ئەگەر ماۋەى نوپىكردنەوۋەى تۆمارەكە درىژنە كرايەتەوۋە ئەو تۆرەكە لە چاودىرىكىردن بىبەش دەبوو.
6. ئەگەر خىشتەى پىرۋسەى ھەلئىزدىنى رىگە بدات بۆ تەرخانكردنى ماۋەيەكى درىژنە بۆ پىرۋسەى نوپىكردنەوۋە، ئەو پىيوسىتە لە سەرەتاي ماۋەى نوپىكردنەوۋەى تۆمارەكە دارابگەيەندىت، و نابىت جارىك يان زىاتر پەنا بۆ پىرۋسەى درىژنەوۋە بىرئىت. چونكە ئەمە رەنگە دەنگەدەرەكە سەرلەشپاۋا بكت كە رەنگە بە بەردەوامى ئەو بىرلارە پەيۋەنەكات كە لەلەيەن كۆمىسيۆنەوۋە دەرچوۋە.
7. ھەرچەندە كۆمىسيۆن رىگەى بۆ ئەو كەسانە كىردۆتەوۋە كە پەنجەمۆرەكانىان ناخويندەرتەوۋە سەردانى ناۋەندەكانى تۆماركىردن بىكەن و زىاتر لە جارىك ماۋەكەى درىژنەوۋەتەوۋە (و لە ماۋەى نوپىكردنەوۋەى دوۋەمدا لە نىۋ بە حالەتلى چاكسازى ھەلئىزمارى كىردوۋە). بەلام رىژەى سەردانكەران كەم بوو، ھەرچەندە نوۋسىنگەكانى كۆمىسيۆن پلانلارن دارىشتىبوو بۆ پەيۋەندىكىردن بەۋانەوۋە بەلام يان ۋەلامى دەنگەدەران لە زۆرىەى حالەتەكاندا نەرىنى بوو، يان ئەنجامەكە زىادىبوۋى رىژەى سەردانكەران نەبوو. ئەمەش بە ئامازىيەك دادەنرىت كە لايەنە سىياسىيەكان و دەزگەكانى راگەياندن و رىكخراۋەكانى كۆمەلگەى مەدەنى ھەلئىز پىيوسىتيان نەداۋە بۆ ئەوۋە ئەم گروۋپە بىتوان سەردانى ناۋەندەكانى تۆماركىردن بىكەن، ھەرۋەھا كۆمىسيۆن داۋاي بەشدارى و ھاۋاكارى رىكخراۋ و تۆرەكانى چاودىرى لەم بارەوۋە نەكرد.
8. رىژەى بەرزى نەخويندەنەوۋەى پەنجەمۆر بابەتلىكى ھاۋەش بوو لە سەرچەم ئەو ناۋەندەكانى چاودىرانى ھاۋەيىمانى سەردانىان كىردوۋە، ھەرۋەھا بە راپورتى ژمارەيەك دەزگە راگەياندن ئامازى پىكرەو، جگە لەۋەى لە نامەكەى سەرۋىكى ھەرىمى كوردستاندا ئامازى پىكرەو كە ئاراستەى كۆمىسيۆنلى بالاي سەرەخۋى ھەلئىزدىنەكان كراۋە لە رۆزى 2024/3/11. بەپىي ۋەلامى كۆمىسيۆن لە بەروارى 2024/3/26 بۆ نوسراۋەكەى سەرۋاگەيەتى ھەرىم لە سەرەوۋە، رىژەى سەدى پەنجەمۆرى نەخوينزاۋ بۆ پارتىزگاكانى ھەرىم بۆ سالى 2023 لە پىۋەندى لەگەل ژمارەى ئەو دەنگەدەرانەى كە خاۋەنى كارتى بايۋمەترىن بەم شىۋەيەن:

پارتىزگا	ژمارەى دەنگەدەران
ھەلئىز	14%
سلىمانى ۋە ھەلئىزبەجە	13%
دھۆك	11%

بەپىي ئەم رىژانە و ژمارەى ئەو دەنگەدەرانەى كە كارتى بايۋمەترىيان ھەيە، ژمارەى ئەو دەنگەدەرانەى كە پەنجەمۆريان ناخويندەرتەوۋە لە ھەر پارتىزگاگە بەم شىۋەيە دەبىت:

پاريزگا	ژمارەى ئەو دەنگدەرانەى كە پەنجەمۆريان ناخويندريتهوه
ھەولير	$134713 = 14\% \times 962239$
سليمانى و ھەلەبجە	$144729 = 13\% \times 1113302$
دھۆك	$77881 = 11\% \times 708011$
كۆى گشتى:	357323

كۆمىسيۆن ئەم ژمارەيەى 334882 پەسەند كىردوو ھەلئەتەكانى نەخويندەنەو ھەى پەنجەمۆر، بەم شىۋەيەى خوارەو:

پاريزگا	ژمارەى ئەو دەنگدەرانەى كە پەنجەمۆريان ناخويندريتهوه
ھەولير	124427
سليمانى و ھەلەبجە	136344
دھۆك	74111

وا ديارە ئەم ھالەتە نوينەرايەتى رېژەيەكى زۆر لە دەنگدەران دەكات، ھەرۋەھا نزيكە لەو ژمارەيەى كە لە داواكارىيەكەى سەرۆكى ھەريىمى كوردستاندا ئاماژەى پىكرارەو بۆ كۆمىسيۆن كە لە سەرۋە ئاماژەى پىكرارەو، و پيمان وايە كە كۆمىسيۆن ھەستى بەم بابەتە كىردوو، بۆيە كەيسىكى نوپى زياد كىردوو، كە دووبارە تۆماركىرنەو ھەى ئەو دەنگدەرانەى كە پەنجەمۆريان نەخويندراۋەتەو، بەلام پيمان وايە كەمى زانبارى دەنگدەران و ھاوبەشەكان لە پىرسەى ھەلئىزادەكاندا، بەتايبەتى لايەنە سىياسىيەكان، ھۆكارى نەبوونى ئەو دەنگدەرانە بوو جىگى سەرنجى ئەوانەى لەم كەيسانەدان بۆ دووبارە تۆماركىرنەو، بەو پىيەى كۆمىسيۆن دەرەتەتەكى فراوانى دا بۆ كەيسەكانى پەنجەمۆر نەخويندرايەو بۆ پىداچوونەو بە ناوئەندەكانى تۆماركىردن لە پاريزگاكانى ھەريىم كە ژمارەيان ۱۷۳ ناوئەندى تۆماركىردن، و لە ماو ھەى لە ۲۰۲۴/۵/۱۶ تا ۲۰۲۴/۷/۱۰ بۆ چارەسەركىردن ئەم كەيسانە (۵۵) رۆژ، و سەرەراى ئەو ھەولە زۆرانەى كۆمىسيۆن بۆ چارەسەركىردن ئەم دۆسيەيە، ژمارەيەكى كەمى پىداچوونەو، بەو پىيەى كۆى ژمارەى سەردانىكارن گەيشتە تەنھا 24,312 سەردانى كار، لەگەل زيادكىردن چەند ھالەتەكى دىكە بۆ ئەم ژمارەيە دواى برىارى كۆمىسيۆن بۆ رەچاوكىردن ئەم كەيسە لە چوارچىۋەى كەيسى (راستكىرنەو)دا بەپىيى نوسراوى بەشى ئۆپەراسىيۆنەكان ژمارە 325 كە لە 2024/5/27 دەرچوو، ژمارەى سەردانكەران بەپىيى پاريزگاكان لە ماو ھەى (۵۵) رۆژدا بەم شىۋەيە بوو:

پاريزگا	ژمارەى دەنگدەران
ھەولير	8115
سليمانى و ھەلەبجە	10675
دھۆك	5522

ئەمە يەككە بوو لە گىرنگىرتىن تەحەددىياتى پىرسەى دەنگدان بۆ ھەلئىزادىنى ئەندامانى خولى شەشەمى پەرلەمانى كوردستان لە 2024/10/20.

9. ماو ھەى پىشكەشكىردن تانە لە تۆمارى دەنگدەران و داتا نوپىكارەوكان بە رادەيەكى پىيوست رانەگەيەندرا بۆ ئاگاداركىرنەو ھەى بەشداربووانى پىرسەى ھەلئىزادىن بەتايبەتى پارتە سىياسىيەكان و برىكارەكانى كاندىد، چاودىرانى

رێکخراوه ناحکومییه‌کان و میدیاکان. سه‌ره‌رای گرنگی زۆری ماوه‌ی پێشان‌دانی تۆمار بۆ تانه‌دان و ماوه‌که‌ی، به‌ له‌ به‌رچاوتری ئه‌وه‌ی که ماف ده‌دات به‌ ده‌نگه‌ران و بریکاری پارته‌ سیاسیه‌کان و کاندیده‌کان تانه‌ یان ناره‌زایه‌تی یان به‌ داتای که‌سی خۆیان، یان به‌ داتای که‌سانی دیکه‌ تۆمار بکه‌ن، یه‌ کۆیک بوو له‌ مردووی تۆمارکراو، بیانی، یان خوار ته‌مه‌نی ده‌نگدان. کۆمسیۆن یان فه‌رمانگه‌ کانی ئه‌نجامی پشکنینی ناره‌زایه‌تییه‌ تۆمارکراوه‌ کانیان رانه‌ گه‌ یاندوووه‌، ناوه‌ڕۆکیان چیه‌، یان ئه‌و بریاره‌ی سه‌باره‌ت به‌ یان دراوه‌ ژماره‌ی تانه‌دان به‌ پێی فۆرمی ژماره‌ ۲۲۰ بریتی بوو له‌ 317، به‌م شیوه‌یه‌:

پارێزگا	ژماره‌ی تانه‌دانه‌کان
هه‌ولێر	305
سلێمانی و هه‌له‌بجه‌	0
ده‌هۆک	12.12

تێبینی: ژماره‌ی ئه‌و تانه‌ی که به‌ پێی فۆرمی ۲۲۰ پێشکه‌ش کراون دوا‌ی کردنه‌وه‌ی پرۆسه‌ی تۆمارکردن به‌رده‌ست نه‌بووه‌، هه‌روه‌ها نازانرێت ئایا پرۆسه‌ی نوێکردنه‌وه‌ی دووهم به‌ پێشکه‌شکردنی تۆماره‌که‌ بۆ تانه‌کان کۆتایی هاتوو یان نا؟

10. نه‌ کۆمسیۆن و نه‌ فه‌رمانگه‌ کانی له‌ هه‌رێمی کوردستان هه‌یج کۆبوونه‌وه‌ و سیمیناریکیان له‌ گه‌ڵ به‌شدارانی پرۆسه‌که‌ یان لایه‌نه‌ په‌یوه‌ندیده‌ره‌کان سه‌باره‌ت به‌ بریاره‌که‌ و ده‌ستپێکردنی ماوه‌ی ناو تۆمارکردن له‌ هه‌رێم بۆ هه‌له‌مانی پهرله‌مانی کوردستان رێکخه‌ستوووه‌. له‌ گه‌ڵ لایه‌نه‌ سیاسیه‌کان، رێکخراو و تۆره‌کانی چاودێری، و راگه‌یاندنه‌کان، به‌تایبه‌تی له‌ ژێر رۆشنایی کردنه‌وه‌ی پرۆسه‌ی دووباره‌ تۆمارکردنه‌وه‌ بۆ ئه‌و ده‌نگه‌رانه‌ی که په‌نجه‌مۆریان نه‌خوێندرایه‌وه‌، و له‌ ئه‌گه‌ری رێگریکردن له‌ پرۆسه‌ی گۆرانکاری. هه‌روه‌ها ئه‌مه‌ش له‌ رێکخه‌ستی هه‌له‌مانی میدیایی بۆ هۆشیارکردنه‌وه‌ی ده‌نگه‌ران و به‌شدارانی پرۆسه‌ی هه‌له‌مانی ده‌نگه‌ران سه‌باره‌ت به‌ گرنگی تۆماره‌ی ده‌نگه‌ران، ماوه‌ی پێشکه‌شکردنی تۆماره‌که‌ بۆ تانه‌دان و ناره‌زایه‌تی، و وه‌رگرتنی کارتێ بایۆمه‌تری ده‌نگه‌ران.

پێشنیاره‌کان

1. پێدانی ده‌سه‌لات به‌ به‌رپۆه‌به‌ری فه‌رمانگه‌ کانی پارێزگا، به‌مه‌به‌ستی تۆمارکردنی تیمه‌کانی چاودێری و په‌سه‌ندکردنی ئه‌ندامانی ئه‌و تیمانه‌ دوا‌ی دُنیا‌بوون له‌وه‌ی که مه‌رجه‌ پێویسته‌کان جێبه‌جێ ده‌کری، چونکه‌ ئه‌مه‌ش ده‌بێته‌ هۆی خه‌راکردنی خه‌یالی کارکردن، زیادکردنی ژماره‌ی چاودێری و تیمه‌کانی چاودێری، جگه‌ له‌وه‌ش که مکردنه‌وه‌ی هه‌وله‌کانی سه‌ر شانی فه‌رمانگه‌ی نیشتمانی.
2. په‌سه‌ندکردنی هه‌مان هه‌نگاو و رێکار و گرنگیدان له‌لایه‌ن کۆمسیۆن بۆ جێبه‌جێکردنی هه‌له‌مانی پهرله‌مانی کوردستان به‌ به‌راورد به‌ هه‌له‌مانی ئه‌نجومه‌نی پارێزگا‌کان که له‌ هه‌رێم و ئه‌نجومه‌نی نوێنه‌ران رێک نه‌خراون، به‌و پێیه‌ی رێگری له‌ گۆرانکاری بۆ ده‌نگه‌رانی هه‌رێم کرد، و په‌یوه‌ و رێنماییه‌کانی ده‌رکرد ته‌نها به‌ زمانی عه‌ره‌بی، له‌ کاتیکدا بریار بوو ئه‌وه‌ بێت له‌ کوردیشدا، . بلاوده‌ کرێته‌وه‌ چونکه‌ هه‌له‌مانی ده‌نگه‌ران بۆ هه‌رێمی کوردستانه‌ و برێگه‌ کانی ده‌ستووری عێراق ئه‌مه‌ ده‌سه‌پێن و ئه‌مه‌ش ته‌حه‌دایه‌ک بۆ ژماره‌یه‌کی زۆر له‌ کارمه‌ندانی ناوه‌ندی

تۆماركردن پىكەدەھىننىت، چ فەرمانبەرى ھەمىشەيى و چ فەرمانبەرى گىرئەست، ئەمە جگە لەوھى كە رېژەيەكى زۆر لە دەنگدەرانى كورد زمانى عەرەبى نازان.

3. سازدانى ھەلمەتتىكى مېدىيى لەلايەن كۆمىسيۆنەو بە ھاوكارى رېكخراۋەكانى كۆمەلگەي مەدەنى و مېدىيا پېش ھەر ماوھەيەك بۆ نوپىكردنەوھى تۆمارى دەنگدەران، ھەرۋەھا ماوھى پېشاندىنى تۆمارى سەرەتايى و نوپىكراۋە بۆ تانەدان، بە لەبەرچاۋگرتنى گىرنگىيەكى زۆرى نوپىكردنەوھى تۆمارى دەنگدەران، و ماوھى نەمىشكردنى تۆمارى نارەزايەتتەيەكان بەرامبەر بە ۋەرگىزىنى مافى دەستۋورى دەنگدان بۆ ۋاقىيەتتىكى دىجىتالى، و كاريگەرييە گەۋرەكەي لەسەر رېژەي بەشدارىكردن لە ھەر پرۆسەيەكى ھەلئىزىدندا.

4. ھاوپەيىمانى تۆرۈ و رېكخراۋەكانى چاودىرى نىشتىمانى رېيازى دەستەي كۆمىسارىيى بۆ كراۋەيى لەگەل بەشدارانى پرۆسەي ھەلئىزىدن، بەتايىبەتتى رېكخراۋ و تۆرەكانى تايىبەتمەند لە كاروبارى ھەلئىزىدن بەرز دەنرخىننىت. لەو چوارچىۋەيەشدا پىۋىستە شاندىكانى دەستەي كۆمىسارىان سەردانى پارىزگان بىكەن، ھەرۋەھا كۆبۈنەوھى جيا لەگەل بەشدارانى پرۆسەي ھەلئىزىدن رېكخىخەن، بە پلەي يەكەم لايەنە سىياسىيەكان و كاندىدە سەربەخۆكان و رېكخراۋ و تۆرەكانى پەيۋەندىدار بە كاروبارى ھەلئىزىدن و مېدىياكانەوھى. بۆ رېۋونىكردنەوھى ئامادەكارىيەكانى كۆمىسيۆن بۆ ئەنجامدانى ھەلئىزىدنەكان، و بەھىزكردنى پەيۋەندى و ھاوكارى نىۋان ھاۋبەشەكان لە پرۆسەي ھەلئىزىدنەكاندا. بەتايىبەت لە پارىزگانى كوردستان و لە نىۋان كۆمىسيۆن و ئەنجۈمەنەكەيدا، چۈنكە ئەم ھەلئىزىدنانە ھەلئىزىدىن پەرلەمانى كوردستانە.

یه‌که‌م / چوارچێوه‌ی یاسای

به ئاماژه‌دان به‌و ده‌قه یاسایانه‌ی که تایبه‌ت بوون به رێک‌خستنی ئەم لایه‌نه‌ی هه‌ڵبژاردن، تێبینی ده‌که‌ین که ئەم نینگه‌رانییه له سێ ئاستدایه، ئەوانیش (ده‌ستووری هه‌میشه‌یی عێراقی سالی 2005، یاسای ئاساییه‌کان، و رێککار و رێنماییه‌کان) و له خواره‌وه باس له ورده‌کارییه‌کانی ده‌قه یاساییه په‌یوه‌ندیده‌ره‌کان ده‌که‌ین.

یه‌که‌م: ده‌قه ده‌ستوورییه‌کان:

1. ماده‌ی (6) ده‌ستوور: (ده‌سه‌لات به‌ شیوه‌یه‌کی ئاشتیانه ده‌گوازیته‌وه، له رێگه‌ی ئەو رێگه‌یه دیموکراسیانه‌ی که له‌م ده‌ستووردا هاتووه).
2. ماده‌ی (9/یه‌که‌م/ج): هێزه‌چه‌کداره‌کانی عێراق و ئەندامه‌کانی، له‌وانه‌ش کارمه‌ندانی سه‌ربازی که له وه‌زاره‌تی به‌رگری یان هه‌ر وه‌زاره‌تێک یان رێک‌خراوێکی سه‌ر به وه‌زاره‌ت کارده‌که‌ن، ناتوانن خۆیان کاندید بکه‌ن بۆ هه‌ڵبژاردن بۆ داگیرکردنی پۆسته سیاسییه‌کان،
3. ماده‌ی (20): هاوولاتیان، چ ژن و پیاو، مافی به‌شداریکردن له کاروباری گشتی و به‌هرمه‌ندبوون له مافه سیاسییه‌کان، له‌وانه‌ش مافی... و خۆکاندیدکردن بۆ پۆست.
4. ماده‌ی (39): یه‌که‌م: ئازادی دامه‌زراندنی یان په‌یوه‌ستبوون به‌ کۆمه‌له و حزبه سیاسییه‌کان مسۆگه‌ره و ئەمه‌ش به یاسا رێک‌ده‌خه‌یت.
- دووهم: ناکرێت که‌س ناچار بکرێت بچێته‌ ناو هیچ حزب و کۆمه‌له و قه‌واره‌یه‌کی سیاسییه‌وه، یان ناچار بکرێت به‌رده‌وام بێت له ئەندامی‌تی تێیدا.

دووهم: یاساکان

1. یاسای فیدرالی ژماره 36 ی سالی 2015 سه‌باره‌ت به حزب و رێک‌خراوه سیاسییه‌کان .
2. هه‌ریمی کوردستانی عێراق یاسای لایه‌نه سیاسییه‌کان ژماره 17 ی سالی 1993، به هه‌موارکراو.
3. یاسای هه‌ڵبژاردنی هه‌ریمی کوردستان ژماره 1 ی سالی 1992، هه‌موارکراو، جگه له‌و مادانه‌ی که به‌ بریاری دادگای بالای فیدرالی له عێراق هه‌موار کراون یان هه‌لوه‌شینه‌وه.

سێیه‌م: رێسا و رێنمایی

- په‌یره‌و و رێنماییه‌کانی کۆمسیۆنی بالای سه‌ربه‌خۆی هه‌ڵبژاردنه‌کانی عێراق، سه‌باره‌ت به هه‌ڵبژاردنی خولی شه‌شه‌می په‌رله‌مانی کوردستان - عێراق بپاره له 2024/6/10 ئەنجام بدرێت:
1. سیسته‌می تۆمارکردن و په‌سه‌ندکردنی لیستی کاندیده‌کان بۆ هه‌ڵبژاردنی په‌رله‌مانی کوردستان - عێراق ژماره 7 ی سالی 2024.
 2. سیسته‌می سکالا و تانه‌دان بۆ هه‌ڵبژاردنی په‌رله‌مانی هه‌ریمی کوردستانی عێراق ژماره 8 ی سالی 2024.
 3. رێنماییه‌کان بۆ هاو‌به‌یما‌نی نیوان لایه‌نه سیاسییه‌کان بۆ هه‌ڵبژاردنی په‌رله‌مانی هه‌ریمی کوردستان 2024.
 4. رێنمایی تۆمارکردن و بپروانامه‌دان به لیستی کاندیده‌کان بۆ هه‌ڵبژاردنی 2024 ی هه‌ریمی کوردستان
 5. رێسای ره‌فتاری کاندیدان بۆ هه‌ڵبژاردنی 2024 ی هه‌ریمی کوردستان.
 6. رێنماییه‌کان بۆ ئاسانکاری جێبه‌جێکردنی یاسای حزب و رێک‌خراوه سیاسییه‌کان ژماره (1) ی سالی 2016.

7. ریکاره‌کانی دامه‌زراندنی پارت و ریکخواه‌ سیاسیه‌کان ژماره (۱) ی سالی ۲۰۱۶.
8. ریسای ره‌فتاری حزب و ریکخواه‌ سیاسیه‌کان.

دووهم: مه‌رجه‌کانی کانیدی‌بوون و لیستی کانیده‌کان

مه‌رجه‌کانی کانید: ماده‌ی (5/یه‌که‌م) له سیسته‌می تۆمارکردن و په‌سه‌ندکردنی لیستی کانیده‌کان بۆ هه‌ڵبژاردنی به‌رله‌مانی هه‌ری‌می کوردستان- عێراق ژماره (7) ی سالی 2024

- أ. بۆ جێبه‌جێکردنی مه‌رجه‌کانی ده‌نگده‌ریک که شایسته‌ی به‌شداریکردنه له هه‌ڵبژاردنه‌کان و تۆمارکردنی بایۆمه‌تری له تۆماری ده‌نگده‌ران.
- ب. هاوولاتییه‌کی هه‌ری‌می کوردستان و دانیشتووی ئهو بازنه‌ی هه‌ڵبژاردنه که خۆی بۆی کانید ده‌کات.
- ج. ته‌واو لێهاتوو و گه‌یشتن به بیست و پینج سالی له رۆژی هه‌ڵبژاردنی تایبه‌تدا.
- د. شاره‌زا له خۆینده‌وه و نووسیندا.
- ه. سزای زیندانیکردن له‌سه‌ر تاوانه‌کانی دژ به ئه‌خلاق، ره‌وشتی گشتی یان ده‌ستپاکی.
- و. به تۆمه‌تی کوشتن یان دزی سزای زیندانی نه‌کرا‌یت.
- ز. به‌شدار نه‌بووه له‌و تاوانانه‌ی که ده‌سه‌لاتی سته‌مکار له هه‌ری‌می کوردستانی عێراقدا پلانی بۆ دارپژاوه یان نه‌نجامی داوه.

سه‌باره‌ت به‌م مه‌رجانه، له خواره‌وه کۆمه‌ڵیک تێبینی تۆمار ده‌که‌ین:

- 1- (کاری نیشتمانی) پێوه‌ر بوو بۆ دیاریکردنی ئه‌وه‌ی که ئایا کانیده‌که هاوولاتی هه‌ری‌می کوردستانه یان نا، هه‌روه‌ها کارتی ئیقامه یان پشتگیری موختار پێویست بوو بۆ دیاریکردنی ئهو بازنه‌ی هه‌ڵبژاردنه‌ی که خۆی بۆی کانید ده‌کات.
- 2- ئهو مه‌رجه‌ی که کانیده‌که ده‌بێت بتوانێت بتوانێت بخوینێته‌وه و بنووسێت، له‌گه‌ڵ مه‌رجه‌کانی دامه‌زراره‌ی یاسادانان و ئه‌رکه‌کانی تاوتوێکردن و ده‌رکردنی ره‌شنووسی یاساکان و به‌دواداچوون بۆ ئه‌رک و چالاکییه‌کانی وه‌زاره‌ته‌کان نایه‌ت ئهم مه‌رجه هه‌مان ئهو مه‌رجه‌یه که له دوا‌ی ده‌رچوونی یه‌که‌مین یاسای هه‌ڵبژاردن له سالی ۱۹۹۲ هه‌ ده‌رچوو، کاتیک زۆرینه‌ی ئه‌ندامانی سه‌رکرایه‌تی بالای لایه‌نه سیاسیه‌کان له‌و کاته‌دا پروانه‌ی یان نه‌بووه بۆیه بۆ ئه‌وه‌ی ئه‌مه نه‌بێته به‌ربه‌ست له‌به‌رده‌م کانیدی‌بوونیان، ئهم ماده یاسایه ده‌رچوو ئیستا زۆرینه‌ی هاوولاتیان به ئه‌وانه‌ی له بوا‌ری سیاسیدا کارده‌که‌ن، پروانه‌ی زانکۆی سه‌ره‌تایینیان هه‌یه.
- 3- له بر‌گه‌ی (خ) دا هاتوو که نابێت کانید به‌شداری له‌و تاوانانه بکات که له‌لایه‌ن ده‌سه‌لاتی سته‌مکاره‌وه له هه‌ری‌می کوردستانی عێراق پلانی بۆ دارپژراو یان نه‌نجام دراو؛ به‌لام ئهم بر‌گه‌یه که موکو‌ری تێدا‌یه به‌هۆی نه‌بوونی روونی و ئهو شوێنه‌ی که تاوانه‌که تێیدا نه‌نجامدراوه، روونی نییه له‌وه‌ی که مه‌به‌ست له ده‌سه‌لاتی سته‌مکار کییه؟ که موکو‌ری تێدا‌یه له‌وه‌ی که کانیده‌که له سنووره‌کانی هه‌ری‌می کوردستان تاوانه‌که‌ی نه‌نجام نه‌داوه! ئه‌مه‌ش به‌و مانایه‌یه که ئهو کرده‌وانه به تاوان هه‌ژمار ده‌کری‌ن، چونکه له‌ناو سنووره‌کانی هه‌ری‌می

کوردستان روویانداهه، به‌لام ئه‌گه‌ر له‌ ده‌ره‌وه‌ی هه‌رێم ئه‌نجامدرا، ئه‌وا به‌ تاوان هه‌ژمار ناکرێن، له‌ کاتێکدا تاوانه‌که توخمه‌کانی خۆی له‌ گه‌ڵ خۆیدا هه‌لده‌گرێت به‌ بێ گوێدانه‌ ئه‌وه‌ی له‌ کۆی ئه‌نجامدراوه‌.

4- کۆمسیۆن مه‌رجێکی نوێی بۆ کاندیدکردن زیاد کرد که‌ له‌ یاسا که‌دا باس نه‌ کراوه‌، ئه‌ویش ئه‌وه‌یه‌ که‌ کاندید ده‌بێت کارتی با‌یۆمه‌تری هه‌بێت، ئێمه‌ پێمان وایه‌ ئه‌م مه‌رجه‌ یه‌ کێکه‌ له‌ مه‌رجه‌کانی ده‌نگده‌ر، نه‌ک کاندید، به‌و پێیه‌ی رهنه‌گه‌ یه‌ کێک له‌ کاندیده‌کان ئاماده‌بووانێکی فراوانی هه‌بێت، به‌لام به‌ هه‌ر هۆکارێک کاندیده‌که‌ خۆی به‌ با‌یۆمه‌تری تۆمار نه‌کردبێت دانانی ئه‌م مه‌رجه‌ له‌ کاندیدبوون بێهه‌ش ده‌کات یاسا و ده‌قی ماده‌ی 20 ی ده‌ستور.

مه‌رجه‌کانی لیستی کاندیده‌کان: ماده‌ی (4) له‌ سیسته‌می تۆمارکردن و په‌سه‌ندکردنی لیستی کاندیده‌کان بۆ هه‌ل‌ه‌ژاردنی په‌رله‌مانی کوردستان - عێراق ژماره‌ (7) ی سالی 2024 ئه‌و مه‌رجانه‌ی دیاریکرد که‌ ده‌بێت له‌ لیستی کاندیده‌کاندا جێبه‌جێ بکرێن، جا لیستی حزبی بن، هاوپه‌یمانی بن، یان کاندیدی تاکه‌ که‌سی بن، و به‌م شیوه‌یه‌ دیاریکراون:

یه‌ که‌م: پێویسته‌ ئه‌م مه‌رجانه‌ی خواره‌وه‌ له‌ لیستی کاندیده‌کاندا جێبه‌جێ بکرێت:
 أ- رێکخه‌ستی کاندیده‌کان له‌ لیستی کراوه‌دا که‌ هاوپه‌یمانی یان لایه‌نی سیاسی پێشکه‌شی کۆمسیۆن ده‌کات به‌ پێی ئه‌و رێنمایانه‌ ده‌بێت که‌ کۆمسیۆن په‌سه‌ندی کردووه‌.

ب- ژماره‌ی کاندیده‌کانی ناو لیستی کراوه‌ نابێت له‌ دوو هینده‌ی ژماره‌ی کورسییه‌کانی یه‌ک بازنه‌ی هه‌ل‌ه‌ژاردن (بازنه‌) زیاتر بێت، به‌ مه‌رجێک ژنان له‌ 30% که‌مه‌تر نه‌بێت له‌ ژماره‌ی کاندیده‌کانی ناو لیسته‌که‌.

ت- کاندیدی تاکه‌ که‌سی له‌و مه‌رجه‌ی که‌ له‌ بره‌گه‌ی (ب) ی سه‌ره‌وه‌دا ئاماژه‌ی پێکراوه‌ به‌ خه‌راوه‌ و ده‌بێت لیستیکی جیا به‌ ناوی خۆیه‌وه‌ پێشکه‌ش بکات به‌ شیوه‌ی لیستی جیا بۆ به‌شداریکردن له‌ هه‌ل‌ه‌ژاردنه‌که‌دا.

دووهم: ناتوانن هاوپه‌یمانی و لایه‌نه‌ سیاسیه‌کان لیستی کاندیده‌کان بکشین وه‌ یان بێگۆرن یان لیستیکی جیاواز پێشکه‌ش بکه‌ن دوا‌ی ته‌واوبوونی ئه‌و ماوه‌یه‌ی که‌ بۆ په‌سه‌ندکردنی کاندیده‌کان دیاری کراوه‌، مه‌گه‌ر کۆمسیۆن داوا‌ی ئه‌وه‌ بکات بۆ ئه‌وه‌ی لیسته‌که‌ بتوانێت مه‌رجه‌کانی ئه‌م سیسته‌مه‌ بگونجێت له‌م حااله‌ته‌دا ده‌بێت ئه‌و لیسته‌ داواکراوه‌ی که‌ گۆرانکارییه‌که‌ تێیدا روویداوه‌ پێش ته‌واوبوونی ئه‌و ماوه‌یه‌ی که‌ کۆمسیۆن بۆ په‌سه‌ندکردنی کاندیده‌کان دیاریکردووه‌، پێشکه‌ش بکرێت.

سێهه‌م: دروست نییه‌ کاندیدی که‌ له‌ ناو لیستیکدا (هاوپه‌یمانی، حزبی سیاسی، یان کاندیدی تاکه‌ که‌سی) بگۆردرێت یان بکشینته‌وه‌ دوا‌ی ته‌واوبوونی ماوه‌ی وه‌رگرتنی لیستی کاندیده‌کان، مه‌گه‌ر کۆمسیۆن داوا‌ی ئه‌وه‌ بکات و ماوه‌ی دیاریکراوی پێدات.

چواره‌م: لیستی کاندیده‌کان ده‌درێنه‌ فه‌رمانه‌گه‌کانی هه‌ل‌ه‌ژاردن له‌ پارێزگه‌کانی هه‌رێم یان بۆ دیوانی کۆمسیۆنی هه‌ل‌ه‌ژاردنه‌کانی هه‌رێمی کوردستان.

پێنجه‌م: هاوپه‌یمانی سیاسی پابه‌ند ده‌بێت به‌ روون کردنه‌وه‌ی په‌یوه‌ندی کاندیده‌که‌ به‌ هه‌ر لایه‌نێکی سیاسی که‌ هاوپه‌یمانییه‌که‌ پێکده‌هێنێت له‌ کاتی پێشکه‌شکردنی فۆرمی کاندیدکردن که‌ له‌ لایه‌ن کۆمسیۆنه‌وه‌ ده‌رچوووه‌.

له‌ رێنماییه‌کانی تۆمارکردن و په‌سه‌ندکردنی لیستی کاندیده‌کان بۆ هه‌ل‌ه‌ژاردنی 2024 ی هه‌رێمی کوردستان-عێراق باس له‌ مه‌رجه‌ زیاده‌کانی پێشکه‌شکردنی لیستی کاندیده‌کان کراوه‌، که‌ بریتین له‌:

- کاندیدی که‌ له‌ ده‌ره‌وه‌ی سنووری بازنه‌ی هه‌ل‌ه‌ژاردن (بازنه‌ی هه‌ل‌ه‌ژاردن) بۆی هه‌یه‌ خۆی بۆ ئه‌و بازنه‌ی هه‌ل‌ه‌ژاردنه‌ کاندید نه‌کات.

- هه‌رێمی کوردستانی عێراق چوار هه‌رێمی هه‌ل‌ه‌ژاردن (بازنه‌ی هه‌ل‌ه‌ژاردن) ی هه‌یه‌: هه‌ولێر، سلێمانی، ده‌وک، هه‌له‌بجه‌.

- ئه‌گه‌ر کورسییه‌ به‌ تاله‌ که‌ هی ژنێک بێت، پێویست ناکات ژنێکی تر جێگه‌ی بگرێته‌وه‌.

هه‌روه‌ها ئه‌و رێنمایانه‌ی سه‌ره‌وه‌ داوایان له‌ هاو‌په‌یمانی و لایه‌نه‌ سیاسیه‌کان ده‌کرد که دوو کۆپی (ئه‌سلی) له‌ فۆرمی داواکاری کاندیده‌کان و فایلێ کاندیده‌که‌ پێشک‌ه‌ش بکه‌ن، که بریتیه‌یه‌ له‌ (به‌لێن نامه‌ی که‌سی - رێسای ره‌فتاری - فۆرمی خوێندنه‌وه‌ و نووسین) و یه‌ک به‌لگه‌نامه‌ی په‌روه‌رده‌یی ئه‌سلی "ئه‌گه‌ر هه‌بێت" که ئاراسته‌ی کۆمیسێۆن یان هاوتاکه‌ی (ئه‌سلی) و فۆتۆکۆپییه‌کی ره‌نگاو‌په‌نگی ئه‌و، جگه‌ له‌ به‌لگه‌نامه‌کانی ناسنامه‌ و کارتی ده‌نگده‌ری با‌یۆمه‌تری.

سه‌رۆکی هاو‌په‌یمانی و لایه‌نی سیاسیه‌ پێویست بوو به‌ پێی ئه‌و فۆرمه‌ی بۆ ئه‌م مه‌به‌سته‌ ئاماده‌ کرابوو، نوێنه‌ری رێگه‌پێدراو رێگه‌پێدراو بدات، به‌مه‌رجێک ئه‌م نوێنه‌ره‌ رێگه‌پێدراوه‌ بۆ هاو‌په‌یمانی یان حزبیکی دیکه‌ رێگه‌پێدراو نه‌بێت.

سه‌باره‌ت به‌ تاک کاندید، له‌ رێنماییه‌کانی پێش‌ه‌ودا ئاماژه‌ به‌وه‌ کراوه‌ که ئه‌و تاکه‌ کاندیده‌ که له‌لایه‌ن کۆمیسێۆنه‌وه‌ په‌سه‌ند نه‌کراوه‌، مافی به‌شداریکردنی نییه‌ له‌ هه‌لێژاردنه‌کاندا، هه‌روه‌ها مافی ئه‌وه‌ی نییه‌ له‌ زیاتر له‌ بازنه‌یه‌کی هه‌لێژاردندا خۆی کاندید بکات، به‌لام له‌ ماوه‌ی وه‌رگرتنی لیستی کاندیده‌کان له‌ خۆکاندیدکردن له‌و بازنه‌یه‌ی که تاییدا خۆی کاندیدکردوه‌، مافی ک‌شانه‌وه‌ی پێدراوه‌.

سه‌باره‌ت به‌ به‌لگه‌نامه‌ پێویسته‌کان که ده‌بێت له‌لایه‌ن تاکه‌ که‌سی کاندیده‌وه‌ پێشک‌ه‌ش بک‌رێت، دوو کۆپی (ئه‌سلی) له‌ فایلێ که‌ی کاندیده‌که‌ له‌خۆده‌گرێت، که به‌لێننامه‌ی که‌سی - کۆدی ره‌فتاری - و فۆرمی خوێندنه‌وه‌ و نووسینی ژماره‌ (۱۵) و (یه‌ک به‌لگه‌نامه‌ی په‌روه‌رده‌یی ئه‌سلی "ئه‌گه‌ر هه‌بێت) و فۆتۆکۆپییه‌کی ره‌نگاو‌په‌نگی به‌لگه‌نامه‌ی په‌روه‌رده‌یی و به‌لگه‌نامه‌ی پشتگیری و کارتی ده‌نگده‌ری با‌یۆمه‌تری له‌خۆده‌گرێت.

سێیه‌م: رێکاره‌کانی تۆمارکردنی هاو‌په‌یمانی

کۆمیسێۆن رێنمایی بۆ تۆمارکردنی هاو‌په‌یمانیی نێوان لایه‌نه‌ سیاسیه‌کان بۆ هه‌لێژاردنی په‌رله‌مانی هه‌رێمی کوردستان له‌ ساڵی 2024 ده‌رکرد، به‌پێی ئه‌و رێنمایانه‌، لایه‌نه‌ سیاسیه‌کانی مۆله‌تدار ده‌توانن داوای پێک‌هێنانی هاو‌په‌یمانیی سیاسی بۆ به‌شداریکردن له‌ هه‌لێژاردنه‌کاندا بکه‌ن، به‌ پێشک‌ه‌شکردنی داواکاری بۆ تۆمارکردنی هاو‌په‌یمانییه‌ که بۆ دیوانی کۆمیسێۆنی هه‌رێم یان دیوانی هه‌لێژاردن له‌ بازنه‌ی هه‌لێژاردنه‌کان له‌لایه‌ن ئه‌و نوێنه‌ره‌ی که داوای هاو‌په‌یمانییه‌ که بۆ مه‌به‌ستی تۆمارکردن ده‌کات به‌پێی فۆرمی ژماره‌ (۱۷) بێت.

به‌پێی برگه‌ی چوار له‌و رێنمایانه‌ی سه‌ره‌وه‌ ئاماژه‌یان پێکراوه‌، ده‌بێت به‌لگه‌نامه‌ی هاو‌په‌یمانی له‌ گه‌ڵ په‌یره‌وی ناو‌خۆدا له‌ گه‌ڵدا بێت، هه‌روه‌ها کۆپییه‌کی رێسای ره‌فتاری به‌ واژۆی سه‌رۆکی پارت و رێک‌خراوه‌ سیاسیه‌ هاو‌په‌یمانه‌کان بێت.

له‌ به‌شی سێیه‌می رێنماییه‌کانی سه‌ره‌وه‌ باس له‌ مه‌رجه‌کانی په‌سه‌ندکردنی هاو‌په‌یمانییه‌کی سیاسی کرا، که بریتین له‌وه‌ی که هیه‌چ که‌موکورتیه‌ی که‌ فهرمی یان جه‌وه‌ه‌ری له‌ داواکاری تۆمارکردندا نه‌بێت، ناو یان لۆگۆی هاو‌په‌یمانیی سیاسی پێش‌یلکردنی نه‌زمی گشتی و ئه‌خلاق گشتی نه‌بێت، هه‌روه‌ها ر‌ق و کینه‌ یان توندوتیژی هان نه‌دات، هه‌روه‌ها په‌نگه‌ ئه‌و هاو‌په‌یمانییه‌ به‌ ناوی یه‌کێک له‌ لایه‌نه‌کانه‌وه‌ ناو‌نرێت پێکی ده‌هێن.

ماده‌ی پینجه‌می ئه‌و رێنمایانه‌ی سه‌ره‌وه‌ ته‌رخانه‌کراوه‌ بۆ ئه‌و بره‌ پاره‌ داراییانه‌ی که له‌ هاو‌په‌یمانی کۆده‌کرینه‌وه‌، که له‌ سێ جۆرن:

- بره‌ پاره‌یه‌کی نه‌گه‌راوه‌ به‌ بری 5,000,000 دیناری عێراقی وه‌ک کرێی خ‌زمه‌ت‌گوزاری تۆمارکردن ده‌درێته‌ کۆمیسێۆن.
- بۆ وه‌رگرتنی فۆرمی داواکاری بۆ تۆمارکردنی هاو‌په‌یمانی، بری 1,000,000 دیناری عێراقی که ناگه‌رێته‌وه‌، پێویسته‌ له‌ کاتی پێشک‌ه‌شکردنی داواکارییه‌که‌دا خه‌رج بک‌رێت.

- تېبینی:** واگريمانه ده کړیت که پیکهینانی هاوپهیمانی هه لېژاردن به پپی ناوهړوکی مادهی ۲۹ ی یاسای حزب و ریکخواه سیاسیه کان ژماره ۳۶ سالی ۲۰۱۵ ریکبخریت، که پپیوسته هه مان ریکاره کان پیکهینانی پارتیکی سیاسی بگیرته بهر وه ک ئه وهی له یاسای پېشوودا ئاماژهی پیکراوه، ئه گهر ئه مه بکړیت به واتای پیکهینانی هاوپهیمانی به کاتیکی پپیوست بیش ئه نجامدانی هه لېژاردنه کان ncy له هاوپهیمانیبه هه لېژاردنه کاند.

به‌ داخ‌ل‌کردنی ژماره‌ی ده‌نگ‌ده‌ر و دا‌تا‌کانی کان‌دیده‌ که‌ له‌ فۆرمه‌ که‌ دا ده‌رده‌ که‌ ون به‌ شێوه‌یه‌ کی ئۆتۆماتیکی و له‌ به‌رنامه‌ که‌ دا هه‌ل‌ده‌ گیرین، دواتر ئه‌و فۆرم و ئه‌وله‌ویه‌ تانه‌ی که‌ له‌ رێنماییه‌کانی تۆمار‌کردنی کان‌دیده‌کاندا ئاماژه‌ی پێ‌کراوه‌، چاپ ده‌ک‌رین و پێش‌که‌شی فه‌رمان‌گه‌ی پارێز‌گاری ده‌که‌ن کارمه‌ندی کۆمیس‌یۆن ده‌توانیت پێدا‌چوونه‌وه‌ به‌ فۆرمه‌کاندا ب‌کات و دواتر په‌سه‌ندیان ب‌کات.

یه‌ کێک له‌ که‌موکۆریه‌کانی به‌رنامه‌ که‌ ئه‌وه‌یه‌ که‌ ئه‌گه‌ری هه‌موار‌کردنه‌وه‌ی لیسته‌کان له‌لایه‌ن لایه‌نه‌کانه‌وه‌ وه‌ست‌اوه‌ کاتی‌ک دوا‌وا‌ده‌ی پێش‌که‌ش‌کردنی لیستی کان‌دیده‌ی یه‌ که‌م کۆتایی دێت (2024/3/31)، به‌مه‌ش نا‌چاره‌ دا‌وای نو‌س‌را‌وی فه‌رمی له‌ هه‌ر لایه‌نێک، هاو‌په‌یمانی یان تاک کان‌دیده‌یک ب‌کات له‌ کاتی ئه‌نجام‌دانی گۆران‌کاری له‌ئه‌نجامی تێبینیه‌کانی ستافی ورد‌بینی له‌ فه‌رمان‌گه‌ی هه‌ل‌بژاردن. ئه‌م ئه‌گه‌ری ده‌ست‌کاری‌کردن ده‌بوو له‌ گه‌ل ماوه‌کانی درێژ‌کردنه‌وه‌دا بم‌ینێت‌ه‌وه‌. هه‌روه‌ها به‌رنامه‌ که‌ تایبه‌تمه‌ندی ره‌ت‌کردنه‌وه‌ی کان‌دیده‌که‌ی تێدا نه‌بووه‌ ئه‌گه‌ر ته‌مه‌نی له‌ (۲۵) سا‌ل که‌مه‌تر بو‌و‌یت له‌ رۆژی هه‌ل‌بژاردنی تایبه‌ت ۲۰۲۴/6/8 له‌ کاتی داخ‌ل‌کردنی ژماره‌ی ده‌نگ‌ده‌ردا.

هه‌روه‌ها له‌ به‌رنامه‌ که‌ دا تایبه‌تمه‌ندی ره‌ت‌کردنه‌وه‌ی کارتی نیشتمانی له‌خۆ نه‌گرت‌بوو ئه‌گه‌ر کان‌دیده‌که‌ هاو‌لاتی هه‌ری‌می کوردستان نه‌بێت، به‌و پێیه‌ی فه‌رمان‌گه‌ی هه‌ل‌بژاردن لیستی ژماره‌ی پارێز‌گاکانی سه‌ر به‌ هه‌ری‌میان بۆ دا‌بین‌کرا‌بوو به‌مه‌به‌ستی پش‌کنینی بێ‌ز‌ا‌وی کارتی نیشتمانی، هه‌روه‌ها به‌رنامه‌ که‌ تایبه‌تمه‌ندی داخ‌ل‌کردنی کۆده‌که‌ و ره‌ت‌کردنه‌وه‌ی ئۆتۆماتیکی له‌ئه‌گه‌ری سه‌ر‌پێ‌چ‌یک‌کردنی مه‌رجی ره‌گه‌زنامه‌دا له‌خۆ نه‌گرت‌بوو.

پێنجه‌م: ماوه‌ی پێش‌که‌ش‌کردن و شوێنی پێش‌که‌ش‌کردن

ماوه‌ی پێش‌که‌ش‌کردن:

به‌ گوێره‌ی ئه‌وه‌ی کۆمیس‌یۆن له‌ خشته‌ی ئۆپه‌راس‌یۆنی هه‌ل‌بژاردنی په‌رله‌مانی کوردستان- عێراق دا‌رای‌گه‌ یان‌دوو‌ه، و ئه‌وه‌ی له‌ ساینه‌کانی سۆشیال میدیا رای‌گه‌ یان‌دوو‌ه، ماوه‌ی پێش‌که‌ش‌کردن و وه‌رگرتنی لیستی کان‌دیده‌کان له‌ (2024/3/13) تا (2024/3/22) بو‌وه‌.

به‌ پێی بریاری ده‌سته‌ی کۆمسیاران ژماره‌ (2) ی کۆنوسی نا‌ئاسایی (18) له‌ به‌رواری (2024/3/20)، ماوه‌ی وه‌رگرتنی لیستی کان‌دیده‌کانی هاو‌په‌یمانی و لایه‌نه‌ سیاسیه‌کان و تاکه‌کان درێژ‌کراوه‌ته‌وه‌ تا کۆتایی ده‌وامی فه‌رمی رۆژی پێنج‌شه‌مه‌، 2024/3/28.

به‌لام کۆمیس‌یۆن به‌ پێی بریاری ده‌سته‌ی کۆمسیاران ژماره‌ (1) ی کۆنوسی نا‌ئاسایی (20) له‌ (2024/3/28)، بریاریدا ماوه‌ی وه‌رگرتنی لیستی کان‌دیده‌کانی هاو‌په‌یمانی و لایه‌نه‌ سیاسیه‌کان و که‌سایه‌تیه‌کان تا کۆتایی ده‌وامی فه‌رمی له‌ رۆژی یه‌کشه‌مه‌، 2024/3/31، دا‌وای ئه‌وه‌، له‌ گه‌ل هه‌مان بریار که‌ له‌ سه‌ره‌وه‌ ئاماژه‌ی پێ‌کراوه‌، ماوه‌یه‌ که‌ درێژه‌ کرێته‌وه‌ تا کاتژمێر دوا‌نزه‌ی شه‌و یه‌کشه‌مه‌، ۲۰۲۴/3/۳۱.

شایه‌نی با‌سه‌ ماوه‌ی په‌سه‌ند‌کردنی حزب و هاو‌په‌یمانییه‌کان و ماوه‌ی پێش‌که‌ش‌کردنی لیستی کان‌دیده‌کان و تاک کان‌دیده‌کان، دا‌وای دیاری‌کردنی وا‌ده‌ی نو‌ی بۆ هه‌ل‌بژاردن کرا‌یه‌وه‌.

ئه‌م درێژ‌کردنه‌وه‌ زۆرانه‌ کاری‌گه‌ری‌یان له‌ سه‌ر ئه‌رکه‌کانی تر هه‌بو‌وه‌، له‌وانه‌ ماوه‌ی وه‌رگرتنی س‌کا‌لای کان‌دیده‌کان، یه‌کشته‌وه‌ و پێدا‌چوونه‌وه‌ به‌ لیستی کان‌دیده‌کان، نار‌دنی لیست بۆ لایه‌نه‌ په‌یوه‌ندیده‌کان بۆ د‌ل‌نیا‌بو‌ون له‌ شایسته‌ی کان‌دیده‌کان، یه‌کشته‌وه‌ و په‌سه‌ند‌کردنی لیستی کان‌دیده‌کان، پێش‌که‌ش‌کردنی لیستی نا‌وی کان‌دیده‌کان بۆ به‌شی دیزاین و هت‌د.

شۈبھىلىك داۋالار:

بەيپى بىرگە (چۈشەنچە) لە ماددە ۴) لە بەشى چۈشەنچە سىستېمىسى تۈمەركىرىن ۋە پەسەندىكىرىن لىستى كەندىدەكان بۇ ھەققىدە بىرلەشمە كوردستان- عىراق ژمارە ۷) ۲۰۲۴، لىستى كەندىدەكان دەخىرىتە بەردەم فەرمانگەكانى ھەققىدەكان لە پارىژگانى ھەرقىم يان دىۋانى كۆمىسىۋى ھەققىدەكانى ھەرقىمى كوردستان.

شەشەم: ئاراستە كەندى لايەنە پەيۋەندىدارەكان بۇ
دۇنيابوون لە شايستەپى كەندىدەكان

دۋاى ئەۋەى ھاۋپەيمانى ۋە لايەن ۋە كەندىدەكانى تەككەسى لىستى كەندىدەكانى ئاراستەپى كۆمىسىۋى دەكەن، ئەۋەش لەلەي خۇيەۋە ناۋى كەندىدەكان دەنېرىت بۇ دەستەپى دەستپاكى ۋە ۋەزارەتى ناخۇ (بەيۋەبەريەتتى تۈمەرى تاۋان) لە ھۆكۈمەتتى ھەرقىمى كوردستان ۋە ھۆكۈمەتتى فېدېرالى. ئەمەش بۇ سەلمەندى ئەۋەپە كە ھېچ شىتېك نىيە بەيپى ياسا لە گەل شايستەپى كەندىدەكەدا ناكۆك بېت. لەبەرامبەر دۇنيابوون لە شايستەپى كەندىدەكان، ۋەزارەتى ناخۇ لە ھۆكۈمەتتى فېدېرالى بىرى ۲۵۰ ھەزار دۋە سەد ۋە پەنجا ھەزار دىنارى عىراقى بۇ ھەرقىمى كەندىدەكان ۋەردەگىت. ۋەزارەتى ناخۇ لە ھۆكۈمەتتى ھەرقىمى كوردستان بۇ ھەرقىمى كەندىدەكان بىرى 60 ھەزار دىنارى عىراقى ۋەردەگىت، كە لەلەيەن كەندىدەۋە خەرج دەكەت.

ھەۋتەم: لىستى كۆتاپى كەندىدەكان ۋە پەسەندىكىرىن

دۋاى ۋەرگىرتى لىستى كەندىدەكان لە ھاۋپەيمانى ۋە لايەنە سىياسىيەكان ۋە لىستە تەككەسىيەكان ۋە پەسەندىكىرىن لە فەرمانگەكانى ھەققىدەكانى ھەرقىم يان فەرمانگەكانى ھەققىدەكانى پارىژگانى ھەرقىم بەيپى ئەۋە مەرجانەپى لە ياسا ۋە رېنماپى ۋە رېكارەكانى كۆمىسىۋىدا ھاتۋە، ھەروەھا دۋاى تەۋاۋەردى داخلىكىرىن داتاي كەندىدەكان ۋە پەسەندىكىرىن لە گەل لىستە ئەسلىەكان، لىستى ناۋى كەندىدەكان بەيپى بازىنەپى ھەققىدەكان ۋە بازىنەپى ھەققىدەكان ئامادە دەكەت لە ژىر رۆشنانى ئەۋەندە، ئامادەكارىيەكان دەكەت بۇ ئامادە كەردن ۋە رېكخستى تىرۈپشكىكى ژمارەكان (ھاۋپەيمانى، لايەنە سىياسىيەكان ۋە لىستە تەككەسىيەكان) لە شۈبھىلىك كە لەلەيەن دەستەپى كۆمىسارىۋە دىارى كراۋە. دۋاى ئەم قۇناغە، تەنھا ئەۋە دەمىنەتەۋە كە لىستەكانى كەندىدەكان لەلەيەن دەستەپى كۆمىسارىۋە پەسەند بىرىن، دۋاى تەۋاۋەردى پىداچۈۋەنەۋە ۋە پىشتراستىكەندەۋە شايستەپى كەندىدەكان دۋاتر لىستە پەسەندىكەۋەكانى كەندىدەكان لە مالىپەرى فەرقى كۆمىسىۋى بىلۋەدە كەتتەۋە. بەيپى بىرگە (ھەۋتەم) سىستېمىسى تۈمەركىرىن ۋە پەسەندىكىرىن لىستى كەندىدەكان بۇ ھەققىدەكانى ھەققىدەكانى كوردستان- عىراق ژمارە ۷) ۲۰۲۴، ھېچ ھاۋپەيمانىيەكان يان لايەنەپى سىياسى بۇ نىيە پاش تەۋاۋەردى ئەۋە ماۋەپەي كە بۇ پەسەندىكىرىن كەندىدەكان لەلەيەن كۆمىسىۋە دىارى كراۋە، بىكىتتەۋە.

هه‌رچه‌نده‌ په‌نگه‌ کشانه‌وه‌ له‌ رۆژی هه‌لێژاردندا بێ‌ته‌ هۆی سه‌رلێش‌پیاوی بۆ ده‌نگ‌ده‌ران و کات و ماندوو‌بوون بۆ کارمه‌ندانی کۆمسیۆن به‌فێرۆ‌بدات، به‌لام نه‌ ئه‌م سیسته‌مه‌ و نه‌ رێنماییه‌کانی ده‌رچوو له‌ ژێر رۆشنایی ئه‌م سیسته‌مه‌دا باس له‌و جۆره‌ کاره‌ ناکه‌ن که‌ کۆمسیۆن به‌رامبه‌ر به‌و که‌سانه‌ ده‌یگرێته‌به‌ر که‌ له‌م ماوه‌یه‌دا له‌ کاندیدبوون ده‌کشینه‌وه‌! چه‌مکی پێچه‌وانه‌ی ئه‌م ماده‌یه‌ رینگه‌ به‌ تاک کاندیده‌کان ده‌دات له‌ کاندیدبوون بکشینه‌وه‌، له‌ کاتیکدا ئه‌م سنووردارکردنه‌ بریار بوو هه‌موو که‌سێک بگرێته‌وه‌، ئه‌مه‌ جگه‌ له‌وه‌ی جۆری سزای دیاریکراوی دیاریکرد که‌ له‌ ئه‌گه‌ری کشانه‌وه‌ی هاو‌په‌یمانی یان حزبی سیاسیدا ده‌سه‌پێندری‌ت.

به‌پێی برێگه‌ی نۆی ماده‌ی ده‌وتنه‌ی به‌شی پێنجه‌می سیسته‌می تۆمارکردن و بروانامه‌دانی لیستی کاندیده‌کان که‌ له‌ سه‌ره‌وه‌ ئاماژه‌ی پێکراوه‌، هاو‌په‌یمانی و لایه‌نه‌ سیاسیه‌کان و کاندیده‌کان مافی ئه‌وه‌یان هه‌یه‌ له‌ ماوه‌ی سێ رۆژدا تانه‌ له‌ بریاری ده‌سته‌ی کۆمسییاریان بده‌ن سه‌باره‌ت به‌ شایسته‌یی کاندیده‌کان له‌به‌رده‌م ده‌سه‌لاتی دادوه‌ری بۆ هه‌لێژاردنه‌کان، له‌ رۆژی دوای ب‌لاوبوونه‌وه‌ی بریاره‌ که‌ له‌ ماله‌په‌ری فه‌رمی کۆمسیۆن.

هه‌شته‌م / سکالا و تانه‌دان

به‌پێی برێگه‌ی (یه‌که‌م) له‌ ماده‌ی (۲) ی به‌شی دووه‌می سیسته‌می سکالا و تانه‌دان بۆ هه‌لێژاردنی په‌رله‌مانی کوردستان ژماره‌ (۸) ی سالی ۲۰۲۴: ده‌نگ‌ده‌ر، نوێنه‌ری رینگه‌پێدراو، بریکاری حزبی، هاو‌په‌یمانی سیاسی، یان کاندید مافی ئه‌وه‌ی هه‌یه‌ له‌ هه‌ر قوناغێکی پرۆسه‌ی هه‌لێژاردن له‌ ماوه‌ی دیاریکراودا و به‌پێی ئه‌و رێنمایانه‌ی کۆمسیۆن دایناوه‌، سکالا پێشکesh بکات که‌ به‌ به‌لگه‌ پشتگیری کراوه‌.

به‌پێی برێگه‌ی (4) له‌ ماده‌ی (3) ی به‌شی سێیه‌می سیسته‌می سکالا و تانه‌دان که‌ له‌ سه‌ره‌وه‌ ئاماژه‌ی پێکراوه‌، پێویسته‌ سکالا سه‌باره‌ت به‌ کاندیده‌کانی حزب و هاو‌په‌یمانی سیاسی له‌ ماوه‌یه‌ کدا پێشکesh بکری‌ت که‌ له‌ به‌رواری تۆمارکردنی کاندیده‌کانه‌وه‌ ده‌سته‌پێده‌کات تا په‌سه‌ندکردنی ئه‌نجامی کۆتایی.

برێگه‌کانی (یه‌که‌م، دووه‌م، سێیه‌م، چواره‌م، پێنجه‌م، شه‌شه‌م، ده‌وتنه‌م) له‌ ماده‌ی (۴) ی به‌شی چواره‌می سیسته‌می سکالا و تانه‌دان که‌ له‌ سه‌ره‌وه‌ ئاماژه‌ی پێکراوه‌، باسیان له‌ قوناغه‌کانی پێشکeshکردن و وه‌رگرتن و پۆلێنکردن و بریاردان له‌سه‌ر سکالا که‌ کردووه‌.

برێگه‌کانی (یه‌که‌م، دووه‌م) ی ماده‌ی (5) ی به‌شی پێنجه‌می سیسته‌می سکالا و تانه‌دان که‌ له‌ سه‌ره‌وه‌ ئاماژه‌ی پێکراوه‌ ته‌رخانه‌کرا‌بوون بۆ پرۆسه‌ی تانه‌دان، وه‌ک له‌ برێگه‌ی (یه‌که‌م) دا هاتووه‌: ئه‌و که‌سه‌ی که‌ به‌هۆی بریاره‌که‌ی ئه‌نجومه‌نه‌وه‌ زیانیان پێگه‌یش‌تووه‌ ده‌توانی‌ت له‌ ماوه‌ی سێ رۆژدا له‌به‌رده‌م ده‌سه‌لاتی هه‌لێژاردنه‌ دادوه‌رییه‌کان تانه‌یان لێ‌بدات، له‌ رۆژی دوای ب‌لاوبوونه‌وه‌ی له‌ ماله‌په‌ری فه‌رمی کۆمسیۆن.

برێگه‌ی (دووه‌م) ئه‌و لایه‌نانه‌ دیاری ده‌کات که‌ ئه‌و که‌سه‌ی که‌ به‌هۆی بریاره‌که‌ی ئه‌نجومه‌نه‌وه‌ زیانیان پێگه‌یش‌تووه‌ ده‌توانی‌ت تانه‌ له‌ به‌رده‌میان بدات، ئه‌وانیش فه‌رمانگه‌ی نیشتمانی، فه‌رمانگه‌ی ده‌سه‌لاتی بازنه‌یی، یان فه‌رمانگه‌ی هه‌لێژاردنی پارێزگار، یان ده‌توانی‌ت راسته‌وخۆ پێشکesh به‌ ده‌سته‌ی دادوه‌ری هه‌لێژاردن بکری‌ت.

نۆیه‌م: ماف و ئه‌ركه‌كانی هه‌ڵه‌مانی و لایه‌نی سیاسی و کاندیدی تاکه‌که‌سی

به‌شی پێنجه‌م له پێنهمایه‌ی کانی تۆمارکردن و په‌سه‌ندکردنی لیستی کاندیده‌کان بۆ هه‌ڵه‌ڵبژاردنی 2024 ی هه‌ریمی کوردستانی عێراق ته‌رخانه‌کراوه بۆ گفتوگۆکردن له‌سه‌ر ماف و پابه‌ندبوونه‌کانی هه‌ڵه‌مانی و حزبی سیاسی و تاک کاندید گرنه‌گرتینان بریتین له:

- کسانه‌وه له هه‌ڵه‌مانی پێش ته‌واوبوونی ماوه‌ی پێشکه‌شکردنی لیستی کاندیده‌کان، هه‌ڵه‌مانی مافی ئه‌وه‌ی هه‌یه دوا‌ی ئه‌وه لیستی نوێی کاندیده‌کان پێشکه‌ش بکات.
- ئه‌گه‌ر کۆمسیۆن ناوی تاکه‌که‌سی به‌هۆی ناشایسته‌یی ئه‌وانه‌وه په‌تکرده‌وه، ئه‌وا ئه‌و ناوانه له لیستی کاندیده‌کان لاده‌برێن و هه‌ڵه‌مانی یان لایه‌نی سیاسی ئاگاداره‌کرێته‌وه بۆ گۆڕینی ئه‌گه‌ر لیسته‌که له‌ماوه‌ی یاساییدا هه‌موار نه‌کرێته‌وه، ئه‌وا باقی لیسته‌که کارا ده‌بێت ئه‌گه‌ر مه‌رجه یاساییه‌کانی تێدا‌بێت.
- هه‌ڵه‌مانی و لایه‌نه‌ سیاسیه‌کان ده‌توانن لیستی کاندیده‌کان هه‌موار بکه‌نه‌وه و بگۆڕن و بکشیننه‌وه به‌دریژی ئه‌و ماوه‌یه‌ی که کۆمسیۆن بۆ پێشکه‌شکردنی لیستی کاندیده‌کان دیاری کردوه، ئه‌مه نابێت له‌ دوا‌ی کۆتاییهاتنی ئه‌و ماوه‌یه ئه‌نجام بدریت مه‌گه‌ر کۆمسیۆن داوا‌ی بکات به‌مه‌به‌ستی ته‌واوکردنی لیسته‌که و پێش کۆتایی هاتنی ئه‌و ماوه‌یه زیاده‌یه‌ی که بۆ ئه‌و گۆرانکارییه‌ دیاری کراوه که کۆمسیۆن به‌مه‌به‌ستی په‌سه‌ندکردنی.

گرنه‌گرتین پابه‌ندبوونه‌کان بریتین له:

- کۆکردنه‌وه‌ی 10,000,000 ده‌ ملیۆن دیناری عێراقی له‌ هه‌ر هه‌ڵه‌مانیه‌ی که به‌شداربوو وه‌کو کرێ به‌شداریکردن به‌چه‌کی بروانه‌مه‌دار بۆ ئه‌کاونتی کۆمسیۆن، 5,000,000 پێنج ملیۆن دیناری عێراقی له‌ حه‌زه‌که، و 1,000,000 ملیۆن دیناری عێراقی له‌ تاکه‌ کاندیده‌که، و ناگه‌رێته‌وه.
- کۆمسیۆن پ‌سومات بۆ پ‌شتر‌است‌کردنه‌وه‌ی شایسته‌یی کاندیده‌کان له‌ هه‌ڵه‌مانی و لایه‌ن و که‌سایه‌تیه‌کان کۆده‌کاته‌وه و ئه‌و پ‌سوماتانه‌ش ده‌دریته‌ ده‌سه‌لاتی وردبێنی کارامه‌که له‌لایه‌ن ئه‌و ده‌سه‌لاتانه‌ دیاریکراون بریتین له‌ 250 هه‌زار (دوو سه‌د و په‌نجا هه‌زار دیناری عێراقی) که له‌لایه‌ن وه‌زاره‌تی ناوخۆ له‌ حکومه‌تی فیدراڵی بۆ هه‌ر کاندیدی کۆده‌کرێته‌وه، هه‌روه‌ها 60 هه‌زار و 1000 (شه‌ست هه‌زار دیناری عێراقی) کرێی کۆده‌کرێته‌وه له‌لایه‌ن وه‌زاره‌تی ناوخۆ له‌ هه‌ریمی کوردستان بۆ هه‌ر کاندیدی.
- کاندیدی که زیاتر له‌ لیستیک یان بازنه‌ی هه‌ڵه‌ڵبژاردندا خۆکاندیدکردن قه‌ده‌غه‌یه به‌پێچه‌وانه‌وه ناوی له‌لایه‌ن کۆمسیۆنه‌وه له‌ دوو لیسته‌که لاده‌بریت و به‌پێی بره‌گه‌کانی یاسا رێکاری یاسایی به‌رامبه‌ر ده‌گیرێته‌به‌ر.
- ژماره‌ی کاندیده‌کانی لیستی هه‌ڵه‌مانی و لایه‌نه‌ سیاسیه‌کان نابێت له‌ دوو هینده‌ی ژماره‌ی کورسییه‌کانی ته‌رخانه‌کراو بۆ بازنه‌ی هه‌ڵه‌ڵبژاردن زیاتر بیت و له‌ دوو کاندید که‌مه‌تر نه‌بێت.
- هه‌ڵه‌مانی و لایه‌نه‌ سیاسیه‌کان ده‌بێت د‌ن‌یاب‌ن له‌وه‌ی که ژ‌ن‌ان ل‌انی‌که‌م 30% ی لیستی کاندیده‌کان نوێنه‌رایه‌تی ده‌کهن.

- هاو‌به‌یمانی پابه‌ند ده‌بێت به‌ خستنه‌رووی لایه‌نی کاندید‌کەر له‌ لیستی کاندیده‌کان بۆ هه‌ر کاندیدی‌ک له‌و لایه‌نانه‌ی که‌ تێیدا هاتوو له‌ کاتی پێش‌که‌ش‌کردنیدا.

ده‌یه‌م: فۆرمی داواکاری

- کۆمیس‌یۆن (۷) فۆرمی بۆ رێکاره‌کانی داواکاری په‌سه‌ند کردوو، هه‌ر فۆرم‌یک بۆ رێکارێکی دیاریکراو ته‌رخانه‌کراوه‌، به‌م شێوه‌یه‌:
1. فۆرمی نوێنه‌ری رێکه‌پێدراو ژماره‌ (۱۱): داواکاری باوه‌ڕپێ کراوی نوێنه‌ری رێکه‌پێدراو، لایه‌نی سیاسی یان کاندیدی تاکه‌ که‌سی.
 2. فۆرمی به‌لێننامه‌ی که‌سی ژماره‌ (۱۲): سه‌باره‌ت به‌ راگه‌یانندی کاندید که‌ مه‌رحه‌کانی کاندید‌کردنی تێدا‌یه‌.
 3. فۆرمی لیستی کاندیده‌کان ژماره‌ (۱۳): ئەمه‌ش فۆرمی داوای ره‌زامه‌ندی کاندیده‌کانه‌.
 4. فۆرمی رێسای ره‌فتاری ژماره‌ (۱۴): که‌ کاندید به‌لێن ده‌دات پابه‌ند بێت به‌ رێسای ره‌فتاری و سه‌ره‌پێچی له‌ برکه‌کانی نه‌کات.
 5. فۆرمی پشت‌راست‌کردنه‌وه‌ی خوێنده‌واری ژماره‌ (۱۵): له‌لایه‌ن کاندیده‌وه‌ به‌ ده‌ست‌نووس پرده‌کرێته‌وه‌.
 6. فۆرمی پسه‌وله‌ی یه‌که‌م پسه‌وله‌ی کاندید‌کردن بۆ لیسته‌ تاکه‌ که‌سییه‌کان ژماره‌ (۱۶).
 7. فۆرمی پسه‌وله‌ی وه‌رگرتنی لیستی کاندیده‌کانی هاو‌به‌یمانی یان پارته‌ی ژماره‌ (۱۷).

تێبینی سه‌ره‌کی له‌ سه‌ر هه‌موو ئەو فۆرمانه‌ی سه‌ره‌وه‌، خراپی کوالیتی وه‌رگێژانه‌ که‌ و گرنگی نه‌دان به‌ وه‌رگێژانه‌ که‌، به‌و پێیه‌ی وه‌رگێژانه‌ که‌ هه‌له‌ی گه‌وره‌ی تێدا‌بوو له‌ رووی مانا و رێنووسیه‌وه‌، به‌تایبه‌تی که‌ ژماره‌یه‌کی زۆر له‌ داواکاران ئەوانه‌ بوون که‌ ده‌یان‌توانی بخوێنه‌وه‌ و بنووسن، و وه‌رگێژانی هه‌له‌ وای لێ‌کردن هه‌له‌ بکه‌ن له‌ پر‌کردنه‌وه‌ی فۆرمه‌کاندا، به‌و پێیه‌ی پشتیان به‌ زمانی کوردی له‌ فۆرمه‌کاندا به‌ستوو، ئەمه‌ش ناچاری کردوون که‌ هه‌موار بکه‌نه‌وه‌ و زیاتر له‌ جارێک. به‌هۆی زۆری ژماره‌ی هه‌له‌ کانه‌وه‌ لێ‌ده‌دا ته‌نها به‌ دوو نمونه‌ به‌سه‌، یه‌که‌میان له‌ فۆرمی ژماره‌ (۱۲) دایه‌، که‌ تێیدا: (کامل الأهلية وبلغت الخامسة والعشرين من العمر) وه‌رگێژدراوه‌ بۆ (شیاوبم و ته‌مه‌نم له‌ سه‌روێ بیست و پێنج ساله‌)!

سه‌باره‌ت به‌ دووه‌میان، له‌ فۆرمی ژماره‌ (۱۳) دا، که‌ تێیدا وه‌رگێژدراوه‌: (تقدم قائمة الترشيح هذه الى المفوضية وهي خالية من الحك والشطب، وعلى التحالف بيان جهة الترشيح لكل مرشح ضمن التحالف والتعهدات الشخصية للمرشحين مع المستمسكات المطلوبة وبخلافه ترفض القائمة) إلى: (ئهم لیسته‌ی کاندیده‌کان ده‌خړیته‌ به‌رده‌م کۆم‌سی‌ۆن و دوره‌ له‌ هیچ خراپه‌ و په‌رینه‌وه‌یه‌ک، هاو‌به‌یمانی ده‌بێت لایه‌نی کاندید‌کردن بۆ هه‌ر کاندیدی‌ک له‌ ناو هاو‌به‌یمانی و به‌لێنی شه‌خسی- کاندیده‌کان له‌ گه‌ل به‌لگه‌نامه‌ی پتو‌یستدا بنووسیت، به‌پێچه‌وانه‌وه‌ لیسته‌ که‌ ده‌بێت ره‌ت‌کرایه‌وه‌).

ياز دەھەم: بەلگەنامە تايبەتەكان بۆ ھەر كاندىدېك

بۆ پىشتراستىكردنەۋەي مەرجەكانى كاندىدېكردن پىۋىستە ئەم بەلگەنامە و بەلگەنەي خوارەۋە ھاۋپېچ بىكرېت لە گەل ھەر كاندىدېكدا:

- كۆپىيەكى رەنگاورەنگى ناسنامەي بارى شارستانى و بىروانامەي رەگەزنامەي عىراقى يان (كۆپىيەكى رەنگاورەنگى كارتى نىشتىمانى يەگىرتوۋى كاندىدېك).
- كۆپىيەكى رەنگاورەنگى كارتى نىشتەجىبۋون يان پىشتراستىكردنەۋەي شوئى نىشتەجىبۋون لە لايەنە پەيۋەندىدارەكانەۋە.
- فۆتوكۆپىيەكى رەنگاورەنگى كارتى بايۋمەترى درىژخايەنى كاندىدەكە.
- بەلگەنامەيەكى ئەسلى دەرچوون يان پىشتراستىكردنەۋەي دەرچوون كە ئاراستەي كۆمىيۋنى بالاي سەربەخۋى ھەلئەردنەكان كراۋە و لەلايەن دەسلەلاتى دەرھىنەرەۋە مۆركرايىت، يان نامەي ھاۋتاكردىن كۆتايى "ئەسلى" بۆ ئەو بەلگەنامەي ئەكادىمىيەي كە لەلايەن ۋەزارەتى خويىندىن بالاي يان ۋەزارەتى پەرۋەردەۋە دەرچوۋە بۆ دەرچوۋانى زانكۆ و قوتابخانە غەيرە عىراقىيەكان كە ئاراستەي كۆمىيۋنى بالاي سەربەخۋى ھەلئەردنەكان كراۋە و ھاۋپېچ كراۋە بە بەلگەنامەي پىشكەشكراۋ، ئەگەر ھەيىت.
- كۆپىيەكى رېئىساي رەفتارى كە لەلايەن كۆمىيۋنى بالاي سەربەخۋى ھەلئەردنەكان ئامادەكراۋە بە ۋاژۋى كاندىدېك بە پەنجەي چەپى.
- لىستى ھاۋپەيىمانى و حزبى سىياسى و تاكەكەسى (كاندىدەكانى تاك) دەيىت ئەو زانىيارىنەي سەرەۋە پىركەنەۋە و بە وردى و بەروۋنى لەسەر ھەموو فۆرمەكان چاپ بىكەن.

دوانزه‌هه‌م/ژماره‌ی داواکاران له‌ بازنه‌ی هه‌لێژاردن

سێ جۆر لیستی کاندید و حزب و هاو‌په‌یمانی و تاکه‌ کاندید هه‌بوون و پێشکه‌شکردنه‌کان به‌پێی چوار بازنه‌ی هه‌لێژاردن به‌م شێوه‌یه‌ بووه‌:
پارێزگاری هه‌ولێر:

هه‌ولێر	
11	ژماره‌ی لیسته‌ حزبییه‌کان
3	ژماره‌ی هاو‌په‌یمانییه‌کان:
42	ژماره‌ی تاکه‌ کاندیده‌کان :

پارێزگای سلێمانی:

سلێمانی	
9	ژماره‌ی لیسته‌ حزبییه‌کان:
3	ژماره‌ی هاو‌په‌یمانییه‌کان:
40	ژماره‌ی تاکه‌ کاندیده‌کان :

پارێزگای ده‌ووک:

ده‌ووک	
8	ژماره‌ی لیسته‌ حزبییه‌کان:
3	ژماره‌ی هاو‌په‌یمانییه‌کان:
30	ژماره‌ی تاکه‌ کاندیده‌کان :

پارێزگای هه‌له‌بجه‌:

هه‌له‌بجه‌	
10	ژماره‌ی لیسته‌ حزبییه‌کان:
3	ژماره‌ی هاو‌په‌یمانییه‌کان:
1	ژماره‌ی تاکه‌ کاندیده‌کان :

پرسیارێک ئاراسته‌ی ده‌سته‌ی پ‌س‌پۆرانی هاو‌په‌یمانی کرا : بۆچوونی ئێوه‌ چیه‌ له‌سه‌ر سروشتی کاندیده‌کان و سیسته‌می تۆمارکردن و په‌سه‌ندکردنی لیستی کاندیده‌کانی ژماره‌ ٧ ی سالی ٢٠٢٤ ؟

- 1- باشتەر بوو ئه‌گه‌ر ئه‌نجومه‌ن رێگه‌ی به‌ لایه‌نه‌کان ب‌دایه‌ کاندیده‌کانیان به‌ پێی ژماره‌ی کورسییه‌کانی پارێزگاگان کاندید ب‌که‌ن و باشتەر ده‌بوو ئه‌گه‌ر کۆمیساریه‌کان به‌ یه‌ کجار رێساکانیان په‌سه‌ند ب‌کردایه‌ .
- 2- ب‌لاوبوونه‌وه‌ی دیارده‌ی کاندیده‌کانی خێله‌کی و ته‌شه‌نه‌کردنی له‌ ناوه‌ند و باشووره‌وه‌، ره‌نگدانه‌وه‌ی شکستی حه‌زبه‌کانه‌ له‌ موماره‌سه‌ی رۆڵی خۆیان له‌ په‌روه‌رده‌کردنی سیاسیدا.
- 3- باشه‌ لیسته‌که‌ کراوه‌ ب‌یت، به‌لام مه‌یلی لایه‌نه‌کان بۆ وه‌رگرتنی په‌هه‌ندی خێله‌کی وه‌ک میحوه‌ریک بۆ کاندیدکردن له‌ به‌رژه‌وه‌ندی گواستنه‌وه‌ی دیموکراسی به‌ره‌و بنیاتنانی ده‌وله‌تی هاوولاتیبوون نییه‌.
- 4- نه‌یکرد ئه‌نجام ده‌دریټ به‌ کریگرتن کاندیده‌کان له‌سه‌ر بنه‌ما ئه‌گه‌ره‌کان .
- 5- سه‌باره‌ت به‌ سروشتی کاندیده‌کان، زۆربه‌یان به‌ئه‌زموون و شایسته‌ نه‌بوون بۆ پراکتیزه‌کردنی کاری په‌رله‌مانی به‌لکو لایه‌نه‌ به‌شداربووه‌کان له‌ هه‌لێژاردنی کاندیده‌کاندا پشتیان به‌ پێوه‌ری خێله‌کی به‌ستوه‌.
- 6- سیسته‌می تۆمارکردنی لیستی کاندیده‌کان سیسته‌میکی په‌سه‌ندکراوه‌ بۆ رێکخستنی پرۆسه‌ی تۆمارکردنی لیستی کاندیده‌کان، و شته‌کان به‌ پێی پلان به‌ پێی خشته‌ی کاتی تۆپه‌راسیۆنه‌کان بۆ هه‌لێژاردنه‌کان رویشتن.

ده‌ره‌نجام و پێشنیاره‌کان

ده‌ره‌نجامه‌کان:

1. (کارتی نیشتمانی) پێوه‌ر بوو بۆ دیاریکردنی ئه‌وه‌ی که‌ ئایا کاندیده‌که‌ هاوالاتی هه‌ریمی کوردستانه‌یان نا، هه‌روه‌ها کارتێ ئیقامه‌یان پشتگیری موختار پێویست بوو بۆ دیاریکردنی ئه‌و بازنه‌ی هه‌لێژاردنه‌ی که‌ خۆی بۆی کاندید ده‌کات.
2. مه‌رجی ئه‌وه‌ی که‌ کاندید شاره‌زا ب‌یت له‌ خۆیندنه‌وه‌ و نووسین بۆ داواکاریه‌کانی دامه‌زراوه‌ی یاسادانان و ئه‌ره‌که‌کانی پڕناکاته‌وه‌، که‌ بریتین له‌ گفتوگوکردن و ده‌رکردنی په‌شنووسی یاساکان، و به‌دواداچوون بۆ ئه‌ره‌ک و چالاکییه‌کانی وه‌زاره‌ته‌کان بۆیه‌ پێشنیار ده‌که‌ین ئه‌م بره‌گه‌یه‌ هه‌موار ب‌کریته‌وه‌ بۆ ئه‌وه‌ی ب‌روانامه‌ی دبلۆم که‌مترین ب‌روانامه‌ ب‌یت بۆ ئه‌وانه‌ی ده‌یانده‌ویت خۆیان بۆ ئه‌ندامیته‌ی په‌رله‌مانی کوردستان - عێراق کاندید ب‌که‌ن.
3. مه‌رجی به‌شداری نه‌کردنی کاندید له‌و تاوانانه‌ی که‌ ده‌سه‌لاتی سته‌مکار له‌ هه‌ریمی کوردستانی عێراق پلانی بۆ دارپێژراو یان ئه‌نجامی داوه‌، له‌رووی نا‌روونی و ئه‌و شوێنه‌ی که‌ تاوانه‌که‌ی تیدا ئه‌نجامدراوه‌، که‌موکۆری تیدایه‌؛ به‌و پێیه‌ی دیاری نه‌کردبوو که‌ مه‌به‌ست له‌ ده‌سه‌لاتی سته‌مکارانه‌کیه‌؟ مه‌رجه‌که‌ش سنوورداری بوو بۆ ئه‌وه‌ی کاندیده‌که‌ تاوانیک له‌ سنووره‌کانی هه‌ریمی کوردستان ئه‌نجام نه‌دات! ئه‌مه‌ش به‌و مانایه‌یه‌ که‌ کرده‌وه‌کان به‌ تاوان هه‌ژمار ده‌کری‌ چونکه‌ له‌ چوارچێوه‌ی سنووره‌کانی هه‌ریمی کوردستاندا روویانداوه‌، به‌لام ئه‌گه‌ر له‌ ده‌ره‌وه‌ی هه‌ریم ئه‌نجامدرا، ئه‌وا به‌ تاوان هه‌ژمار نا‌کری‌، له‌ کاتی‌دا تاوانه‌که‌ توخمه‌کانی له‌ گه‌ل خۆیدا هه‌لده‌گریت به‌ی گۆتدانه‌ ئه‌وه‌ی له‌ کوێ ئه‌نجامدرا ب‌یت بۆیه‌ پێشنیار ده‌که‌ین ناوی ده‌سه‌لاتی سته‌مکاریش ب‌یجگه‌ له‌ دیارینه‌کردنی سنووره‌فه‌زاییه‌کانی ئه‌نجامدانی تاوانه‌که‌.
4. پیدانی مافی پارته‌ سیاسیه‌کان بۆ پێشکه‌شکردنی لیستی کاندیده‌کان دوو ئه‌وه‌نده‌ی ژماره‌ی کورسییه‌کانی ته‌رخانه‌راو بۆ یه‌ک بازنه‌ی هه‌لێژاردن، سوودیک ده‌داته‌ لایه‌نه‌ سیاسیه‌کان به‌سه‌ر تاکه‌ کاندیده‌کاندا، به‌و

پێیه‌ی ده‌زانرێت که مه‌حاله‌ هه‌یج لایه‌نێک دوو هه‌نده‌ی ژماره‌ی کورسییه‌کان به‌ده‌سته‌به‌یینه‌یت، بۆیه‌ ئهم ئیمتیازه‌ ده‌بیته‌ هۆی ئه‌وه‌ی که دادپه‌روه‌ری به‌ده‌سته‌ نه‌هه‌ین، هه‌روه‌ها رێگه‌ بۆ لایه‌نه‌کان ده‌کاته‌وه‌ که ناوی کاندیده‌کان بخه‌نه‌ ناو کاندیده‌کانه‌وه‌ به‌و دنیاییه‌ی که له‌ نیوه‌ی زیاتر نابن. و که هه‌ینانه‌ ناوه‌وه‌ی ئهم ناوانه‌ ته‌نها بۆ سوودمه‌ندبوونه‌ له‌و ده‌نگانه‌ی که ئهم کاندیدانه‌ به‌ده‌ستی ده‌هه‌ین. بۆیه‌ له‌ کاتی هه‌موارکردنه‌وه‌ی یاساکه‌دا پێویسته‌ ژماره‌ی کاندیده‌کان بۆ هه‌ر لایه‌نێک له‌ هه‌ر بازنه‌یه‌کی هه‌نێژاردن له‌ سێ کاندید که‌متر نه‌بێت و له‌ ژماره‌ی کورسییه‌کانی ته‌رخانکراو بۆ بازنه‌ی هه‌نێژاردن زیاتر نه‌بێت.

5. توانای پارت و هاوبه‌یما‌نی و تاکه‌ کاندیده‌کان بۆ ده‌ستکاریکردنی داتای لیسته‌کان له‌ به‌رنامه‌ی ئه‌لیکترۆنیدا وه‌ستا کاتی‌ک واده‌ی پێشکه‌شکردنی لیستی کاندیده‌کان ته‌واو بوو پێشنیار ده‌که‌ین توانای ده‌ستکاریکردنی داتا‌کانیان بۆ داواکاران له‌ ماوه‌ی درێژکردنه‌وه‌دا به‌پارێزێت.

6. به‌رنامه‌که‌ تایبه‌تمه‌ندی په‌تکردنه‌وه‌ی کاندیده‌که‌ی تێدا نه‌بووه‌ ئه‌گه‌ر ته‌مه‌نی له‌ (۲۵) ساڵ که‌متر بێت له‌ رۆژی هه‌نێژاردنی تایبه‌تی ۲۰۲۴/6/8 له‌ کاتی داخڵکردنی ژماره‌ی ده‌نگه‌ردا، و پێشنیار ده‌که‌ین ئهم تایبه‌تمه‌ندییه‌ زیاده‌کرتی له‌ پرۆسه‌کانی هه‌نێژاردنی داها‌توودا.

7. به‌رنامه‌که‌ تایبه‌تمه‌ندی په‌تکردنه‌وه‌ی کاندیده‌کانی هه‌لگرتنی کارتی نیشتمانی له‌ پارێزگا‌کانی ده‌ره‌وه‌ی هه‌رێمه‌وه‌ له‌خۆ نه‌گرتبوو، هه‌روه‌ها به‌ پێویستی ده‌بینین که به‌رنامه‌که‌ تایبه‌تمه‌ندی داخڵکردنی کۆد و په‌تکردنه‌وه‌ی ئۆتوماتیکی کاندید له‌ کاتی سه‌رپێچیکردنی مه‌رجی په‌گه‌زنامه‌دا له‌خۆبگرێت.

8. درێژکردنه‌وه‌ی به‌رده‌وامی واده‌کانی پێشکه‌شکردنی لیستی کاندیده‌کان کاریگه‌ری نه‌رێنی له‌سه‌ر هه‌یله‌ کاتییه‌کان بۆ ئه‌رکه‌کانی دیکه‌ له‌ خسته‌ی کارکردنی کۆمسیۆندا هه‌بووه‌ بۆیه‌ پێشنیار ده‌که‌ین که کۆمسیۆن واده‌ی بیرکردنه‌وه‌ زیاتر دا‌بنیت و درێژیان نه‌کاته‌وه‌ جگه‌ له‌ حا‌له‌ته‌کانی پێویستییه‌کی زۆر و ناوی ئهم حا‌له‌تانه‌ به‌هێنرێت.

9. سیسته‌می تۆمارکردن و په‌سه‌ندکردنی لیستی کاندیده‌کان بۆ هه‌نێژاردنی په‌رله‌مانی کوردستان- عێراق ژماره‌ (7) ی سا‌لی 2024 رێگه‌ی نه‌دا هاوبه‌یما‌نی و لایه‌نه‌ سیاسیه‌کان بکشی‌نه‌وه‌ دوا‌ی ته‌واوبوونی ئه‌و ماوه‌یه‌ی که بۆ په‌سه‌ندکردنی کاندیده‌کان له‌لایه‌ن کۆمسیۆنه‌وه‌ دیاریکرا‌بوو، تاکه‌ کاندیده‌کانیش له‌م سنووردارکردنه‌ به‌خشان.

پێشنیاره‌کان:

1- پێویستی هه‌موارکردنه‌وه‌ی سیسته‌می په‌سه‌ندکردنی لیستی کاندیده‌کان له‌ داها‌توودا بۆ ئه‌وه‌ی ژماره‌ی کاندیده‌کان له‌ هه‌ر لیسته‌یکی هه‌نێژاردندا له‌ ژماره‌ی کورسییه‌کانی ته‌رخانکراو بۆ بازنه‌ی هه‌نێژاردن زیاتر نه‌بێت.

2- هه‌موارکردنه‌وه‌ی یاسای هه‌نێژاردنی په‌رله‌مانی هه‌رێمی کوردستان، یان با‌شتر ب‌لێین یاسایه‌کی نوێی هه‌نێژاردن، که دا‌رێشتی پێشکه‌وتووی ب‌رگه‌کانی له‌خۆده‌گریت، له‌وانه‌ش زیاده‌کرتی ب‌رگه‌یه‌ک بۆ مه‌رجه‌کانی کاندید، به‌ پابه‌ندکردنی کاندید بۆ ئه‌ندامی‌تی له‌ په‌رله‌مانی هه‌رێم که پۆستی به‌رێوه‌به‌ری گشتی یان سه‌رووتری هه‌یه‌، ده‌ستله‌کارکێشانه‌وه‌ی له‌ پۆسته‌که‌ی پێشکه‌ش ب‌کات، یان پێدانی مۆله‌تی ناچاری پێدات که له‌ سێ مانگ که‌متر نه‌بێت له‌ رۆژی هه‌نێژاردنه‌وه‌. ئه‌مه‌ش بۆ ئه‌وه‌یه‌ که پێگه‌ی ئه‌و له‌ هه‌لمه‌ته‌ پرپا‌گه‌نده‌یه‌کانیدا نه‌قۆزێته‌وه‌.

3- پێشنیار ده‌که‌ین که تاکه‌ کاندیده‌کان هه‌روه‌ها سنووردارکردنی بخه‌نه‌ نێو کاندیده‌کانه‌وه‌ که ناتوانن له‌ کاندیدکردنه‌ بکشی‌نه‌وه‌ دوا‌ی ته‌واوبوونی ماوه‌ی په‌سه‌ندکردنی کاندیده‌کان.

- 4- له‌ په‌رپه‌و و رێنماییه‌ ده‌رچوووه‌کان بۆ رێکخستنی پرۆسه‌ی پێشکه‌شکردنی لیستی کاندیده‌کان، جۆری ئه‌و رێکاره‌ یان سزایه‌ی که‌ کۆمسیۆن ده‌یگرێته‌ به‌ر به‌رامبه‌ر ئه‌و که‌سانه‌ی له‌م ماوه‌یه‌دا له‌ هه‌نێژاردن ده‌کشینه‌وه‌، دیاری نه‌کراوه‌!
- 5- پێشنیار ده‌که‌ین که‌ کۆمسیۆن سزایه‌ی دیاریکراو بۆ ئه‌و که‌سانه‌ دیاری بکات که‌ دوا‌ی ته‌واوبوونی ماوه‌ی دیاریکراو بۆ په‌سه‌ندکردنی کاندیده‌کان له‌ کاندیدبوون ده‌کشینه‌وه‌.
- 6- فۆرمی کاندیده‌کان له‌ رووی وه‌رگیرانی کوردیه‌یه‌وه‌ خراپه‌، به‌و پێیه‌ی وه‌رگیرانه‌ که‌ هه‌له‌ی گه‌وره‌ی تێدا‌بوو له‌ رووی مانا و رێنوو‌سییه‌وه‌، بۆیه‌ پێشنیار ده‌که‌ین له‌ کاتی وه‌رگیرانیان بۆ زمانی دووهم گرنگی به‌ وه‌رگیرانی ده‌قه‌کان بدرێت.

ده‌روازه‌ی چواره‌م - چاودێریکردنی بانگه‌شه‌ی هه‌نێژاردن

له‌ گه‌ڵ ده‌ستپێکردنی هه‌لمه‌تی بانگه‌شه‌ی هه‌نێژاردن، پرۆسه‌ی چاودێریکردن له‌لایه‌ن ئه‌ندامانی هاوێه‌مانیه‌تی تۆر و رێکخراوه‌ نیشتمانییه‌ کانه‌وه‌ له‌ ۸ ئه‌یلوولی ۲۰۲۴ ده‌ستبه‌کاربوو. چاودێرییه‌ که‌ 19 که‌ناڵی ته‌له‌فزیۆن و هه‌شت ویستگه‌ی را‌دیۆ و پێنج رۆژنامه‌ی ئه‌لیکترۆنی و ۱۰ رۆژنامه‌ی گرتیه‌وه‌، هه‌ندێکیان سه‌ربه‌رخۆ و هه‌ندێکی دیکه‌شیان سه‌ر به‌قه‌واره‌ سیاسیه‌کان بوون. چاودێرانی میدیای سه‌ر به‌ هاوێه‌مانیه‌یه‌ که‌مان هه‌ریه‌ک له‌ که‌ناڵه‌کان و رۆژنامه‌کان و رێکلامه‌ ناوخۆیه‌یه‌کان و هه‌لواسراو و بانه‌ره‌کانیان له‌ پارێزگا‌کانیانه‌وه‌ خسته‌ ژێر چاودێرییه‌وه‌. 25 رۆژنامه‌نووس و پسپۆری را‌گه‌یاندن به‌شداریه‌کان له‌ پرۆسه‌ی چاودێریدا کرد و به‌شداریه‌کان له‌ خولیکی را‌هێنانی چر‌دا کرد سه‌باره‌ت به‌ چۆنیه‌تی چاودێریکردنی پێشیلکارییه‌کانی را‌گه‌یاندن که‌ پێشیلکردنی په‌رپه‌وی ناوخۆی کۆمسیۆن و یاسای هه‌نێژاردنی په‌رله‌مانه‌.

۲۲ رۆژنامه‌نووس له‌ نزیکه‌وه‌ چاودێری پرۆسه‌ی بانگه‌شه‌ی را‌گه‌یاندن قه‌واره‌کان و کاندیده‌کانیان کرد. جۆره‌کانی چاودێریکردن هه‌یه‌. پرۆسه‌ی چاودێری میدیا (بینراو، ده‌نگی، چاپکراو، مانه‌په‌ر، سۆشیال میدیا، کۆبوونه‌وه‌ گشتیه‌یه‌کان، هه‌لواسینه‌ی وێنه‌ و ریکلامی حزب و کاندیده‌کان و هتد). پرۆسه‌ی چاودێری میدیا له‌ 8 ئه‌یلوولی 2024 تا کۆتایی ده‌نگدان له‌ 20 ی تشرینی یه‌که‌می 2024 ده‌ستپێکرد، پێش ده‌ستپێکردنی پرۆسه‌یه‌که‌، رۆژنامه‌نووسان به‌شداریه‌کان له‌ خولیکی را‌هێناندا کرد سه‌باره‌ت به‌ چۆنیه‌تی چاودێریکردن، بانه‌ماکانی چۆنیه‌تی تۆمارکردن و به‌لگه‌نامه‌کردنی سه‌رپێچیه‌کان.

چوارچێوه‌ی یاسایی

- 1- یاسای هه‌نێژاردنی په‌رله‌مانی کوردستان ژماره‌ 1 ی سالی 1992، به‌ هه‌موارکراوی.
- 2- په‌رپه‌وی بانگه‌شه‌ی هه‌نێژاردن ژماره‌ 2 ی سالی ۲۰۲۳ که‌ له‌لایه‌ن کۆمسیۆنی بالای سه‌ربه‌خۆی هه‌نێژاردنه‌ کانه‌وه‌ ده‌رچوووه‌.
- 3- په‌رپه‌وی را‌گه‌یاندن بۆ هه‌نێژاردنی په‌رله‌مانی هه‌رێمی کوردستان ژماره‌ 5 ی سالی 2023.
- 4- رێنماییه‌کانی باوه‌رپێکردنی میدیا بۆ سالی ۲۰۲۳.

مىتۈدولۇجى

ئەم راپۈرتە بەسەر سى قۇناغدا دابەشكراۋە. قۇناغى يەكەم ماۋەى پىش دەستپىكىردى ھەلمەتە. قۇناغى دوۋەم پىرۇسەى دەستپىكىردى و بەرپىۋەبىردى ھەلئەردىن. قۇناغى سىيەم پىرۇى ھەلئەردىن تايىبەتە، پىرۇى بىدەنگى ھەلئەردىن و پاشان پىرۇى ھەلئەردىن.

قۇناغى يەكەم

پىش دەستپىكىردى بانگەشەى راگەياندىن: لەم قۇناغدا ژمارەىەكى زۆر لە كاندىدەكانى حزب و لىستەكانىان لە پىگەى سۆشپال مىدىا پىش دەستپىكىردى بانگەشەى فەرمى بانگەشەى ھەلئەردىن دەستپىكىردى. پىشپىلكارىيەكان بەگشتى بىرى بوون لە بلاۋكردنەۋەى ژمارەى لىست و لايەنەكان و بلاۋكردنەۋەى دروشمى حزب و لىستەكان و بلاۋكردنەۋەى وىنەى كەسى كاندىدەكان و ژمارەى ئەۋان لەسەر لىستەكان و ژمارەى قەۋارە سىياسىيەكانىان. لەم قۇناغدا ھەندىك لايەنى سىياسى پىش دەستپىكىردى بانگەشەى ھەلئەردىن بە فەرمى لە شۆينە ديارەكانى شارەكان دروشمى سەرەكى خۇيان بلاۋكردەۋە.

قۇناغى دوۋەم

ھەلمەتى راگەياندىن: لەم قۇناغدا بە فەرمى ھەلمەتى راگەياندىن دەستى پىكىرد و حزب و لىست و كاندىدەكان وىنە و دروشم و ژمارەى لىست و ژمارەى كەسى خۇيان لە شۆينەگشتىەكان و لە شەقام و شۆستە و سەر بالەخانە و بىناى حزبى و بارەگا و لىستەكانى حزب و ئۆتۆمبىل و تەلەفزيۇن و رادىو و پىرۇنامە و مالىپىر و سۆشپال مىدىا و ھتد بلاۋدەكردەۋە.

قۇناغى سىيەم

ماۋەى بىدەنگى ھەلئەردىن، پىرۇى ھەلئەردىن: لە پىرۇى ھەلئەردىن گشتىدا، ھەندىك ديارە كە ۋەك سەرپىچى تۆماركربوون لەلايەن چاودىرانمانەۋە لە ماۋەى بانگەشەى ھەلئەردىن دىۋوبارەكرانەۋە يان بەردەۋام بوون. پىرۇداۋەكانى ئەمىرۇ زياتر پەيۋەندىيان بە دىرژەى بانگەشەى راگەياندىن لە تەلەفزيۇن و رادىۋو ھەبوو، ئەم دۇخەش لە سۆشپال مىدىادا رەنگدانەۋەى ھەبوو و بانگەشەى راگەياندىن لە سۆشپال مىدىادا بە چىرى بەردەۋام بوو، ھەرچەندە بەپىي رىئىمايەكانى كۆمىسيۇن دەبوو ۴۸ كاتىمىر پىش دەستپىكىردى دەنگدان، بىدەنگى ھەلئەردىن دەستپىكىردى.

پىرسپارىك ئاراستەى دەزگى پىسپورى ھاوپەيمانى كراۋە : تىبىنىيەكانتان لەسەر ماۋەى بانگەشەى ھەلئەردىن چىيە؟

1. سىروشتى گوتارى مىدىايى لايەنە سىياسىيەكان و سەركرەدەكانىان.
2. پىرۇپاگەندەى ھەلئەردىن واتە
3. پىرۇلى راگەياندىن لە پاراستى ئاشتى مەدەنى لەكاتى بانگەشەى ھەلئەردىن
4. رادەى پابەندبوون بە قۇناغى بىدەنگى ھەلئەردىن

1- كە نەخىر زىادكرىن ماۋەى كەمپىنە كە نىكەى ۲۰ پىرۇ، ۋە ۋا بوو ھەلمەت ياساپى ۋە نەيكرد يارى دەكات مىدىا ئەرك باش ، ۋە نەيكرد ئەنجامى دا لە ماۋەىە كدا بىدەنگى.

- 2- گوتاری سه‌رده‌می بانگه‌شه‌ زۆرینه‌ی پۆپۆلیستی بوو و زۆرجاریش قسه‌ی ر‌قاوی له‌خۆگرتبوو، ئه‌مه‌ش پێویستی به‌ دروستکردنی ده‌ق و سیاسه‌تی یاسای هه‌یه‌ بۆ ڕووبه‌ڕووبوونه‌وه‌ی.
- 3- به‌کارهێنانی چه‌سپ بۆ لێدانی ر‌یکلام سیمای گشتی شاره‌کان ده‌شیۆتیت و لا‌بردی قورس ده‌کات.
- 4- هه‌یج سنوورێک بۆ ژماره‌ و قه‌باره‌ و دابه‌شکردنی پۆسته‌ر یان وێنه‌ی بانگه‌شه‌ نییه‌.
- 5- پێویسته‌ کۆدی ره‌فتاری میدیای بناسێنرێت که‌ میدیاکان ده‌بێت پابه‌ندبن پێیانه‌وه‌ بۆ ئه‌وه‌ی ئاشتی مه‌ده‌نی بپارێزرێت.
- 6- له‌ ماوه‌ی بێده‌نگی میدیاکاندا سه‌رپێچی له‌سه‌ر پلاتفۆرمه‌ ئه‌لیکترۆنیه‌کان هه‌بووه‌.
- 7- کۆمیتته‌کان له‌سه‌ر قو‌ناغیک که‌مپینه‌ که‌ هه‌لێژاردن ئه‌و وه‌ک ئه‌مانه‌ی خواره‌وه‌ :
 أ. ئه‌و بوو زانیاری هه‌لێژاردن وه‌ ڕۆشنکه‌ری له‌ پێش کۆمیسێۆنه‌ که‌م وێنه‌یه‌.
 ب. ئه‌و بوو یاساکان و یاساکان و بنه‌ماکان ر‌ێنۆتی و سیسته‌مه‌کان هه‌لێژاردن وه‌ بپاره‌کان ئه‌نجومه‌ن کۆمیساریه‌کان به‌ زمان کوردی خراپ زۆر وه‌ وانییه‌ له‌ ئاسته‌که‌دا داواکراو.
 ج. ئه‌و بوو سه‌رپێچیه‌کان ر‌یساکان وه‌ ر‌ێنماییه‌کان ده‌سه‌لات له‌ پێش لیسته‌کان وه‌ کاندیده‌کان ڕوون، وه‌ پشتگۆی خرا جیاوازی چاودێری ژێرده‌سته‌ بۆ ده‌سه‌لات ر‌اپۆرتکردن له‌سه‌ر سه‌رپێچیه‌کان وه‌ سزا بده‌ سه‌رپێچیکاران له‌ ماوه‌ی که‌مپینه‌ که‌ هه‌لێژاردن، به‌ تایبه‌تی له‌سه‌ر تۆره‌کان په‌یوه‌ندیکردن کۆمه‌لایه‌تی .

ده‌رباره‌ی سروشتی وتاری میدیای:

- أ. حیزبه‌ سیاسیه‌کان وه‌ سه‌رکرده‌کانی، خه‌رج کراوه‌ سه‌یرکردن له‌سه‌ر به‌کارهێنان زمان تووند، ، باش بوون و هانده‌ری ئاستیکی به‌رزی به‌شداریکردنی ده‌نگه‌ران بوون.
- ب. بۆ. شیوازی قسه‌کردنی سه‌رۆکی یه‌کیته‌ی نیشتمانی کوردستان نوێ و گه‌نجان و هه‌رشه‌بهرانه‌ بوو. گوتاری نه‌وه‌ی نوێ پۆپۆلیستی بوو. قسه‌کانی حیزبی دیموکراتی کوردستان هه‌یمن و کۆنه‌په‌رستانه‌ بوو.
- ج. ج. میدیاکان ڕۆژی سه‌ره‌کیان هه‌بوو له‌ هاندانی ده‌نگه‌ران بۆ به‌شداریکردن له‌ پڕۆسه‌ی هه‌لێژاردنه‌کاندا. له‌ هه‌مان کاتدا به‌شیک له‌ میدیای حزبی به‌ نه‌تی و ناشارستانی تیوه‌گلاون له‌ بلاوکردنه‌وه‌ی هه‌والی هه‌له‌سه‌راو و زانیاری پشتراستنه‌کراوه‌ و زانیاری ناراست و زانیاری چه‌واشه‌کارانه‌ دژی نه‌یاره‌کانیان.
- د. د. سه‌باره‌ت به‌ ماوه‌ی بێده‌نگی، شه‌ش ڕۆژی بێده‌نگی زۆر درێژه‌ و پێویسته‌ ته‌نها ۱۲ کاتژمێر پێش ده‌نگدانی تایبه‌ت که‌م بکریته‌وه‌. چونکه‌ پێشیلکارییه‌ نه‌ناسراوه‌کان زیاده‌ره‌وی بوون. به‌هۆی سه‌رپێچیه‌کان نه‌زانراوه‌کان ئه‌و بوو زیاده‌ره‌وی
- 8- بانگه‌شه‌کانی هه‌لێژاردن بوێرانه‌ بوون، ئه‌و ئیستفازیه‌ی که‌ له‌ بانگه‌شه‌کاندا ڕوویدا به‌ ناوانی ناوه‌کان بوێرانه‌ بووه‌ هۆی هاندانی به‌شداریکردن به‌ گشتی. هه‌یج ر‌یزیک بۆ بێده‌نگی هه‌لێژاردن نه‌بوو. میدیاکان په‌یوه‌ست بوون به‌ لایه‌نه‌کانه‌وه‌ و نوێنه‌رایه‌تی ته‌جێندای ئه‌وانیان ده‌کرد سه‌ربه‌خۆ نه‌بوو و مه‌رج نییه‌ راستیه‌یه‌کان بخاته‌ڕوو به‌لکو هه‌ندیک جار به‌ پشتراستکردنه‌وه‌ی هه‌واله‌کان ر‌اپۆرتی ده‌کردو ئه‌مه‌ش ته‌ندروست نییه‌. ته‌حه‌دای میدیای سه‌ربه‌خۆ هه‌یشتا کێشه‌داره‌.
- 9- به‌رنامه‌ی هه‌لێژاردن نه‌بوو، ته‌نها دروشم بوو.
- 10- هه‌لمه‌ته‌که‌ توندوتیژی بوو و به‌لێنی درۆ به‌ هاوولاتیان درا.
- 11- ڕۆژی راگه‌یانندن به‌رپرسیار نه‌بوو.

- 12- هه‌ندیک لایه‌ن و کاندید پا‌به‌ند نه‌بوون و پێش ماوه‌ی دیاریکراو ده‌ستیان پێکردوو و دوای ته‌واوبوونی ماوه‌ی یاسایی به‌رده‌وام بووه‌.
 - 13- گرژی و ئالۆزی له‌نیوان ئه‌و قه‌وارانه‌دا هه‌بوو که گه‌یشته ئاستی جێی و قسه‌ی ناشرین.
 - 14- زۆرینه‌ی گوتاری میدیایی سه‌رکرده‌کانی حزبه‌کان له‌بری ئه‌وه‌ی سه‌رنجیان له‌سه‌ر شێوازی هه‌لهماردنه‌کانیان بێت، له‌سه‌ر شێوازی لایه‌نگری له‌گه‌ڵ حزبه‌کانی دیکه‌دا بوو.
 - 15- قۆناغی پرۆپاگه‌نده‌ی هه‌لهماردن بۆ حزب و کاندیده‌کان به‌ گوتاری چڕ و پڕی میدیایی تایبه‌تمه‌ند بوو، هه‌روه‌ها روونیه‌کی ته‌واو له‌ بوونی جیاوازی سیاسیی گه‌وره‌ له‌ ناوچه‌که‌دا هه‌بوو.
 - 16- بوونی زمانی گه‌له‌جاری و سووکایه‌تیکردن له‌ هه‌ندیک کۆنفرانسی هه‌لهماردندا، هه‌روه‌ها زمانی هه‌ره‌شه‌کردن. هه‌روه‌ها پێشیلکاری گه‌وره‌ له‌ په‌یره‌وی بانگه‌شه‌ی هه‌لهماردنه‌کاندا هه‌بووه‌، که کۆمسیۆن چاودێری کرد و سزای دارایی له‌و باره‌وه‌ وه‌رگرت.
 - 17- پشت به‌ستن به‌ وینه‌ی گه‌وره‌ ب‌لا‌بووه‌وه‌ له‌ شه‌قام و چوارپێانه‌کان، ئه‌مه‌ش کاریگه‌ری له‌سه‌ر جوانکاری شاره‌که‌ ده‌بێت هه‌روه‌ها تۆره‌ کۆمه‌لایه‌تییه‌کان به‌ کارهێنان. زۆریه‌ی که‌ناڵه‌کان پشتگیریان له‌ کاندیدی دیاریکراوی هه‌مان پارتی ده‌کرد.
 - 18- هه‌روه‌ها پێشیلکاری گه‌وره‌ له‌ کۆنترۆڵکردنی پرۆپاگه‌نده‌ی هه‌لهماردن هه‌بووه‌، کۆمسیۆن چاودێری کرد و سزای دارایی سه‌بارت به‌وانه‌ گرته‌به‌ر.
 - 19- سه‌بارت به‌ ماوه‌ی بانگه‌شه‌ی هه‌لهماردن له‌ هه‌لهماردنی په‌رله‌مانی هه‌ریمی کوردستان، ده‌توانرێت ئاماژه‌ به‌م خاڵانه‌ بک‌رێت:
- أ. سروشتی گوتاری میدیایی پارتی سیاسیه‌کان و سه‌رکرده‌کانیان: گوتاری میدیایی به‌ فره‌چه‌شنی له‌ نیوان په‌یامه‌ ئه‌رێنییه‌کان که تیشکیان خسته‌ سه‌ر ده‌ستکه‌وته‌کان و به‌رنامه‌کانی داها‌توو، و گوتاری نه‌رێنی که ره‌خنه‌یان هێشکردنه‌ سه‌ر نه‌یارانی تێدا‌بوو، تایبه‌تمه‌ند بوو.
 - ب. شێوازه‌کانی پرۆپاگه‌نده‌ی هه‌لهماردن: شێوازه‌کانی پرۆپاگه‌نده‌ بریتی بوون له‌:
 - هه‌لمه‌ته‌ نه‌ریتیه‌کانی وه‌ک کۆبوونه‌وه‌ی گشتی و فێستیفاله‌کان.
 - ئامرازه‌ دیجیتالییه‌کانی وه‌ک پلاتفۆرمی سۆشیال میدیا کاریگه‌رت‌ر بوون له‌ کۆکردنه‌وه‌ی پشتیوانی و ب‌لا‌وکردنه‌وه‌ی په‌یامی سیاسیی.
 - هه‌روه‌ها هه‌ندیک لایه‌ن بۆ به‌رزکردنه‌وه‌ی هه‌لوێسته‌کانیان پشت به‌ ده‌زگاکانی راگه‌یانندی خۆیان ده‌به‌ستن.
 - ج. رۆڵی راگه‌یانندن له‌ پاراستنی ئاشتی مه‌ده‌نی: میدیا له‌ لایه‌نیکه‌وه‌ فاکته‌ری ئه‌رێنی و له‌ لایه‌نیکه‌ تره‌وه‌ فاکته‌ری نه‌رێنی بوو له‌ کاتی بانگه‌شه‌کانی هه‌لهماردندا:
 - هه‌ندیکیان پا‌به‌ندبوون به‌ پێشه‌پی و بێلایه‌نی، ئه‌مه‌ش وایکرد که‌ بتوانن ئاشتی مه‌ده‌نی به‌رزبکه‌نه‌وه‌ و گرێیه‌کانی نیوان لایه‌نه‌ جیاوازه‌کان که‌مبکه‌نه‌وه‌.
 - له‌ به‌رامبه‌ردا، رووما‌لکردنی لایه‌نگری یان لایه‌نگری بووه‌ته‌ هۆی په‌ره‌سه‌ندنی قسه‌ و باسی ئیستفرازی و قوولبوونه‌وه‌ی دابه‌شبوونه‌کان.
 - 20- را‌ده‌ی پا‌به‌ندبوون به‌ قۆناغی بێده‌نگی هه‌لهماردن: ماوه‌ی بێده‌نگی هه‌لهماردنه‌کان به‌ ته‌حه‌دا داده‌نرێت، به‌و بێیه‌ی هه‌ندیک پێشیلکاری له‌لایه‌ن هه‌ندیک لایه‌ن و کاندیده‌وه‌ به‌دی‌کراو له‌رێگه‌ی دیجیتالی یان میدیاییه‌وه‌. پا‌به‌ندبوون به‌م قۆناغه‌ له‌ نیوان هێزه‌ سیاسیه‌کاندا جیاوازه‌.

پرسیار بۆ ده‌سته‌ی پ‌س‌پۆرانی هاوبه‌ی‌مانی : هه‌له‌سه‌نگاندنی رۆلی میدیا

1. راده‌ی بێ‌لایه‌نییه‌که‌ی له‌ رووماڵکردنی بانگه‌شه‌ی لایه‌نه‌کان و کاندیده‌کان
2. راده‌ی پابه‌ندبوون به‌ رێسا‌کانی هه‌له‌سه‌نگه‌وتی میدیای بۆ په‌یامنێرانی که‌ناڵه‌ مانگی ده‌ستکرده‌کان له‌ په‌خشکردنی رووداوی هه‌لێژاردنه‌کاندا.
3. تا چه‌ند پشت به‌ دا‌تا فه‌رمیه‌کانی کۆم‌سیۆن ده‌به‌ستیت له‌ گواستنه‌وه‌ و بلاوکردنه‌وه‌ی زانیارییه‌کانی هه‌لێژاردنه‌کاندا
4. راده‌ی به‌شداریکردنی له‌ په‌روه‌رده‌کردنی ده‌نگ‌ده‌ران سه‌باره‌ت به‌ فۆرموله‌ی سیسته‌می هه‌لێژاردن و میکانیزمی ده‌نگدان
5. راده‌ی بێ‌لایه‌نی و په‌کسانیه‌که‌ی له‌ گواستنه‌وه‌ و پ‌ش‌خ‌ستنی به‌رنامه‌ی هه‌لێژاردنی حزب و کاندیده‌کان

1. پ‌ی‌ویسته‌ بۆ ر‌ی‌ک‌خ‌ستن ک‌ی‌شه‌ میدیا له‌ یاسا هه‌لێژاردن وه‌ دیاری بکه‌ سزاکان.
2. ب‌ی‌لایه‌نی میدیای حزبی له‌ باب‌ه‌تی پروپاگه‌نده‌ی هه‌لێژاردن و نه‌ره‌خ‌ساندنی ده‌رفه‌ت بۆ نه‌یاران بۆ بانگه‌شه‌کردن یان پ‌ی‌دانی فه‌زای ر‌ی‌ک‌لام.
3. گواستنه‌وه‌که‌ له‌ کۆم‌سیۆنه‌وه‌ له‌ سه‌رووی ئاستی مامناوه‌نده‌وه‌ بووه‌، به‌لام ئاماژه‌ به‌وه‌ ده‌کر‌یت که‌ میدیاکان پ‌ی‌ش‌ ئه‌وه‌ی به‌ فه‌رمی ر‌اب‌گه‌یه‌ن‌ر‌ێن، ئاماری نادروستیان سه‌باره‌ت به‌ ئه‌نجامه‌کان ر‌ا‌گه‌یان‌دوو‌وه‌.
4. به‌شداری کردووه‌ له‌ هاندانی به‌شداریکردن له‌... هه‌لێژاردن زیاتره‌ له‌ په‌روه‌رده‌کردنی خه‌لک له‌سه‌ر چۆنیه‌تی ده‌نگدان یان س‌رو‌شتی سیسته‌می هه‌لێژاردن.
5. نه‌بوونی ب‌ی‌لایه‌نی یان په‌کسانی له‌ ر‌ی‌ک‌لامدا پ‌ی‌ویستی به‌ ده‌ست‌ی‌وه‌ردانی یاسایی هه‌یه‌.
6. له‌گه‌ڵ چی که‌ زۆرینه‌ واته‌ میدیا له‌ پار‌ت‌ی‌گا کوردستان ژ‌ی‌رده‌سته‌ بۆ ح‌ی‌زه‌کان سیاسی، نه‌خ‌یر ره‌نگه‌ وتنی که‌ واته‌ میدیا ئه‌و بوو ب‌ی‌لایه‌ن له‌ رووماڵکردن که‌م‌پ‌ینه‌که‌ هه‌لێژاردنه‌کان
7. روکاری روکاری پابه‌ند بوون له‌گه‌ڵ ر‌ی‌ک‌کاره‌کان میدیا له‌ کات‌ی‌ک‌دا په‌ی‌وه‌ست داپۆش‌راوه‌ واته‌ میدیا بۆ هه‌واڵ هه‌لێژاردن ئه‌و بوو که‌ی ئاست قبوڵ‌ک‌راوه‌ .
8. ئه‌و بوو له‌و‌ی پله‌ له‌ قبوڵ‌کردن له‌ باوه‌ر‌پ‌ی‌کردندا له‌سه‌ر دا‌تا کۆم‌سیۆنه‌که‌ فه‌رمی له‌ گواستنه‌وه‌ وه‌ بلاوی بکه‌ره‌وه‌ زانیاری هه‌لێژاردنه‌کان
9. به‌شداری کردووه‌ واته‌ میدیا له‌ هۆشیاری ده‌نگ‌ده‌ران به‌ فه‌رمان هه‌لێژاردن وه‌ میکانیزمه‌کان ده‌نگدان، به‌لام دوا‌ی ده‌نگدان من یاریم کرد هه‌ند‌یک واته‌ میدیا حزبا‌یه‌تی نه‌خ‌یر رازی له‌سه‌ر ئه‌نجامه‌کان دۆرا خراپ له‌ ش‌ی‌واندن ناو کۆم‌سیۆنه‌که‌ وه‌ گومان له‌ به‌گشتی . کرداری هه‌لێژاردنه‌کان .
10. نه‌یک‌رد ئه‌نجامی دا هه‌ر له‌ واته‌ میدیا حزبا‌یه‌تی ب‌ی‌لایه‌نانه‌ و په‌کسانی له‌ گواستنه‌وه‌ وه‌ پله‌ به‌رزکردنه‌وه‌ به‌رنامه‌کان هه‌لێژاردن بۆ ح‌ی‌زه‌کان ئی تر وه‌ کاندیده‌کانی . به‌داخه‌وه‌ به‌خت، نه‌یک‌رد به‌خ‌ش‌راوه‌ کاندیده‌کان سه‌ربه‌خ‌ۆکان ده‌رفه‌ت‌یکه‌ بۆ روونکردنه‌وه‌ به‌رنامه‌که‌یان هه‌لێژاردنه‌کان .
11. میدیا به‌گشتی جه‌مس‌ه‌ر‌گ‌یره‌و ب‌ی‌لایه‌ن نییه‌. بۆ ب‌ی‌ن‌ی‌نی حه‌قیقه‌ت ده‌ب‌یت هاو‌لا‌تی به‌دواداچوون بۆ هه‌موو ش‌ت‌ی‌ک بکات و ش‌ی‌کاری بکات بۆ ئه‌وه‌ی بزانی‌ت چی له‌ راست‌ی‌یه‌وه‌ نزیک‌تره‌. سه‌رکه‌وتوو نه‌بوو له‌ گه‌یاندنی به‌رنامه‌ی ح‌ی‌زه‌کان و کاندیده‌کان. رۆلی ئه‌و سه‌باره‌ت به‌ میکانیزمی ده‌نگدان باش بوو .

12. جگه له رووداو وه که‌نالێ که هه‌شته‌م، ۲۰۱۹. نه‌یکرد بیکه هه‌ر له که‌نالێ کان ئی تر روو‌پۆشکردن به‌ جوړێک بێ‌لایه‌ن وه نه‌یکرد ئه‌نجامی دا زۆرینه که‌نالێ کان به‌ شێوه‌یه‌کی بێ‌لایه‌ن. هه‌مه‌ ئه‌وان به‌ خێویان کرد به‌ جوړێک که‌متر له‌سه‌ر داتا فه‌رمی، و زۆر شتی تر له‌سه‌ر چی خۆشه‌ بۆ ئه‌وان.
13. میدیاکان له ئاستی پێویستدان به‌وون، چ له روومالکردنی پرۆسه‌ی هه‌لێژاردن یان له‌ ب‌لاوکردنه‌وه‌ی رو‌شنی‌ری هه‌لێژاردن یان روونکردنه‌وه‌ی میکانیزمی ده‌نگدان بۆ هه‌لێژاردن.
14. دیارترین لایه‌نی رووداوی هه‌لێژاردنه‌کان بریتیه‌ له (پۆلی راگه‌یاندن) له روومالکردنی قو‌ناغه‌کانی پرۆسه‌ی هه‌لێژاردنه‌کاندا. گو‌تاری میدیا‌ی له رڭگه‌ی که‌نالێ حزبییه‌که‌نه‌وه روون بوو، و هه‌موو ئه‌م چالاکیانه به‌شدارییه‌کی زۆریان کرد له کارلێکی خه‌لک له‌ گه‌ڵ رووداوی هه‌لێژاردنه‌کاندا، هه‌روه‌ها رۆلێکی دیاریان هه‌بوو له‌ په‌روه‌رده‌کردنی ده‌نگده‌ران سه‌باره‌ت به‌ رڭکاره‌کانی کۆمسییۆن له‌ پرۆسه‌ی ده‌نگدانی گشتی و تایبه‌تدا، و به‌شداریکردن له‌ ب‌لاوکردنه‌وه‌ و روومالکردنی چالاکییه‌کانی کۆمسییۆن که‌ په‌یوه‌ندیان به‌ پرۆسه‌ی هه‌لێژاردنه‌که‌نه‌وه‌ هه‌بوو.
15. میدیاکان له کوردستان پله‌ جیاوازه‌کانی بێ‌لایه‌نی نیشان ده‌ده‌ن؛ هه‌ندیک رڭخراوی راگه‌یاندن په‌یوه‌ندییه‌کی نزیکیان به‌ هه‌ندیک لایه‌نی سیاسیه‌وه‌ هه‌یه، ئه‌مه‌ش کاریگه‌ری له‌سه‌ر رووماله‌کانیان ده‌بێت و وایان لێده‌کات مه‌یلیان هه‌بێت بۆ به‌رزکردنه‌وه‌ی لایه‌نێک به‌سه‌ر لایه‌نێکی دیکه‌دا. له‌ کاتێکدا هه‌ندیک له‌ ده‌زگا‌کانی راگه‌یاندن سهر‌به‌خۆ پابه‌ند بوون به‌ ستاندارده‌ پێشه‌یه‌کان له‌ روومالکردنی هه‌لمه‌ته‌ پر‌وپاگه‌نده‌یه‌یه‌کان، هه‌ندیک تر سه‌رنجیان له‌سه‌ر هێرشکردنه‌ سه‌ر نه‌یارانی سیاسی بوو.
16. به‌شێوه‌یه‌کی گشتی پابه‌ندبوون به‌ رڭسا‌کانی هه‌ل‌سوکه‌وتی راگه‌یاندن به‌تایبه‌تی له‌ که‌نالێ نێوده‌وله‌تی و ناو‌خۆیه‌یه‌کان که‌ که‌وتوونه‌ته‌ ژێر چاودێری رڭخراوه‌کانی چاودێری هه‌لێژاردن. به‌لام په‌خه‌ له‌ هه‌ندیک له‌ په‌یامنێران گیراوه‌ که‌ له‌ کاتی روومالکردنی هه‌ندیک رووداوی هه‌لێژاردنه‌کاندا لایه‌نگریان نیشانداه‌.
17. میدیاکان رۆلێکی سه‌ره‌کیان هه‌بوو له‌ ب‌لاوکردنه‌وه‌ی لێدوانه‌ فه‌رمیه‌کانی کۆمسییۆن، یارمه‌تیده‌ر بوون بۆ د‌ل‌نیا‌بوون له‌وه‌ی که‌ زانیارییه‌ دروسته‌کان بۆ خه‌لک ده‌رژێن. به‌لام هه‌ندیک له‌ که‌نالێ کان به‌ب‌ پ‌ش‌تر‌اس‌ت‌کر‌ده‌وه‌ی په‌سه‌نایه‌تییه‌که‌ی، سه‌رنجیان له‌سه‌ر هه‌والی هه‌ستیاره‌کان بوو، ئه‌مه‌ش هه‌ندیک‌جار بیرو‌رای گشتی به‌لاری‌دا ده‌برد.
18. هه‌ندیک له‌ ده‌زگا‌کانی راگه‌یاندن سهر‌به‌خۆ هه‌لمه‌تی هۆشیاری چ‌پ‌یان ئه‌نجام‌دا بۆ روونکردنه‌وه‌ی سیسته‌می هه‌لێژاردن و میکانیزمه‌کانی ده‌نگدان، که‌ به‌شدارییان کرد له‌ زیادکردنی تیگه‌یشتنی ده‌نگده‌ران.

پرسیار بۆ ده‌سته‌ی پسی‌پۆرانی هاوبه‌یما‌نی: هه‌لهمانی نیشتمانی رۆلی سۆشیال میدیا

1. راده‌ی به‌شداریکردنی له پێش‌خستنی پرۆپا‌گه‌نده‌ی هه‌لهمانی بۆ حزبه‌کان و کاندیده‌کان
2. راده‌ی متمانه‌پیکردنی وه‌ک سه‌رچاوه‌ی زانیاری هه‌لهمانی
3. ئایا رۆلی هه‌یه له هاندانی گوتاری هه‌لهمانی حزبی و بلا‌وکردنه‌وه‌ی توند‌په‌وی و رق و کینه له‌نیو هاولاتیاندا؟
4. راده‌ی کاریگه‌رییه‌کانی له‌سه‌ر زیادکردن یان که‌م‌کردنه‌وه‌ی به‌شداریکردن له پرۆسه‌ی ده‌نگدان
5. تا‌چه‌ند به‌شداری ده‌کات یان نا له به‌رزکردنه‌وه‌ی هۆشیاری یاسایی و هه‌لهمانی
6. تا‌چه‌ند ده‌توانرێت پشی پێ به‌سه‌رتێت وه‌ک ئامرازیک بۆ پێوانه‌کردنی رای گشتی سه‌باره‌ت به پرۆسه‌ی هه‌لهمانی

- 1- سۆشیال میدیا له‌بانگه‌شه‌دا به‌شی‌وه‌یه‌کی به‌رفراوان به‌کارهێنراوه.
- 2- به‌هۆی بلا‌وبوونه‌وه‌ی ده‌نگۆ و هه‌والی ساخته ناتوانرێت وه‌ک سه‌رچاوه‌ی هه‌والی هه‌لهمانی پشی پێ به‌سه‌رتێت .
- 3- به‌شدارییه‌کی زۆری کردووه له بلا‌وبوونه‌وه‌ی وتاری رقاوی و هه‌والی چه‌واشه‌کارانه.
- 4- یارمه‌تی زیادکردنی به‌شداریکردنی دا له رینگه‌ی شی‌وازی پرۆپا‌گه‌نده‌ی پۆپۆلیستی که له‌لایه‌ن حزبه‌کانه‌وه په‌سه‌ند‌کرا‌بوون .
- 5- به‌شدارییه‌کی بنه‌ره‌تی ده‌کات له دارپشتی هۆشیاری هه‌لهمانی ده‌نگدان .
- 6- ناتوانرێت پشی پێ به‌سه‌رتێت چونکه ئه‌کاونتی ساخته و سوپای ئه‌لیک‌ترۆنی پرۆسه‌ی ساخته‌کردنی رای گشتی پێک‌ده‌هێنن .
- 7- تۆره‌کۆمه‌لایه‌تی یه‌کان ئه‌رک گرنگیان هه‌بوو له‌باش‌تر‌کردن و ریک‌لام‌کردنی هه‌لهمانی بۆ‌حیزه‌کان وه‌کان‌دیده‌کان.
- 8- جگه له پلات‌فۆرمه‌کانی کۆم‌سی‌یۆن و ریک‌خراوه‌کان ی‌کۆمه‌لگه‌مه‌ده‌نی ی تاییه‌ت به‌پرسه‌کانی هه‌لهمانی له‌سه‌ر تۆره‌کۆمه‌لایه‌تییه‌کان، تۆره‌کانی سۆشیال میدیا جێی متمانه‌نین و نابێت وه‌ک سه‌رچاوه‌ی زانیاری هه‌لهمانی به‌کاربه‌ی‌نرێن.
- 9- چونکه تۆره‌کانی سۆشیال میدیا جیهانیکی مه‌جازی پێ په‌نجه‌ره‌ن، به‌لێ رۆل‌یان هه‌بوو له هاندانی قسه‌ی هه‌لهمانی حزبه‌که و بلا‌وکردنه‌وه‌ی رۆحی توند‌په‌وی و رق و کینه له‌نیو هاولاتیاندا. خۆشه‌ختانه نه‌گه‌یشه‌ته ئه‌و ئاسته‌ی که پشی‌وی له‌نیو هاولاتیاندا دروست بکات.
- 10- ئه‌و کاریگه‌ری گه‌وره‌ی هه‌بوو له‌سه‌ر بۆ‌پاشه‌ک‌شه‌کردن به‌شداریکردن له‌کرداری ده‌نگدان .
- 11- پله‌یه‌کی سنو‌ورد‌ار هه‌بوو له هۆشیاری یاسایی هه‌لهمانی ده‌نگدان .
- 12- نه‌خێر په‌نگه‌باوه‌پێ‌کردن ژێ‌زه‌مین وه‌ک ئامرازیک بۆ پێوانه‌کردن بۆ‌چوون سا‌ل بۆ پرۆسه‌که هه‌لهمانی
- 13- سایته‌کانی سۆشیال میدیا مه‌یدانیکی کراوه‌ن و له‌لایه‌ن هه‌یج کۆن‌ترۆ‌ل کارێک کۆن‌ترۆ‌ل نا‌ک‌رێن، بۆیه‌وه‌لام‌دانه‌وه‌ی ئه‌م پرسیاره‌ته‌سته‌مه. هه‌موو شتی‌ک ئاماده‌بوو، ئه‌م سایته‌نه‌ له‌میدای ته‌قلیدی زی‌ک‌ترو خێ‌اترو مه‌ترسید‌ار‌تر ده‌مێننه‌وه، چونکه هاولاتیان زی‌اتر بوونه‌ته هه‌والی به‌کاربه‌ر له‌وانه‌وه.
- 14- سۆشیال میدیا سه‌رچاوه‌یه‌کی گرنگی زانیاری بووه بۆ هاولاتیان .
- 15- سۆشیال میدیا به‌یه‌کی‌ک له‌گرنگ‌ترین ئامرازه‌کانی کاریگه‌ری له‌سه‌ر ده‌نگ‌ده‌ران داده‌نرێت ، به‌تاییه‌تی دوا‌ی بلا‌وبوونه‌وه‌ی به‌ربلا‌وی ئه‌م ئامرازانه و شوێنکه‌وتنی به‌رفراوانیان له‌لایه‌ن هه‌موو گروپه‌ ته‌مه‌نییه‌کانه‌وه تیی‌بینی

- ده‌که‌ین که حزب و کاندید هه‌یه که زیاتر پش‌تیان به سایت‌ه‌کانی سۆشیال میدیا به‌ست‌وه‌ه که زیاتر له ئامرازه‌کانی پروپاگه‌نده‌ی هه‌ل‌ئ‌ئ‌اردن وه‌ک فه‌یس‌بووک و ئ‌ین‌ستاگرام و تیک تۆک و ئ‌ه‌وانی تر .
- 16- ر‌اده‌ی به‌ش‌دار‌یک‌ردنی له به‌ره‌و‌پ‌ش‌ب‌ردنی پروپاگه‌نده‌ی هه‌ل‌ئ‌ئ‌اردن بۆ حزب و کاندید‌ه‌کان : سۆشیال میدیا رۆل‌ئ‌یکی گه‌وره‌ی هه‌بووه له بانگه‌شه‌ی هه‌ل‌ئ‌ئ‌اردنه‌کاندا، لایه‌نه‌کان و کاندید‌ه‌کان پش‌تیان پ‌ به‌ست‌وه‌ه وه‌ک سه‌کۆبه‌کی سه‌ره‌تایی بۆ گه‌یش‌تن به ده‌نگ‌ده‌ران. به شیوه‌یه‌کی به‌رفراوان بۆ ر‌یک‌لام و ف‌ید‌یۆ و پۆستی سپۆنسه‌ر‌ک‌راو به‌کار‌ده‌ه‌ی‌ن‌ر‌ێن بۆ په‌ره‌پ‌ئ‌دانی به‌ر‌نامه‌کانیان .
- 17- ر‌اده‌ی پش‌ت به‌ستن پ‌ی‌ی وه‌ک سه‌ر‌چ‌ا‌وه‌ی زانیاری هه‌ل‌ئ‌ئ‌اردن: سۆشیال میدیا سه‌ر‌چ‌ا‌وه‌یه‌کی سه‌ره‌کی بووه بۆ زانیاری هه‌ل‌ئ‌ئ‌اردن به‌تایبه‌تی لای گه‌نجان. به‌لام ن‌ی‌گه‌ران‌یه‌کان سه‌بار‌ه‌ت به وردی هه‌ند‌یک له زانیاریه‌کان دروست بووه، چونکه ده‌نگۆ و هه‌وائی ساخته‌ب‌لا‌بووه‌ته‌وه و کاریگه‌ری له‌سه‌ر هۆشیاری ده‌نگ‌ده‌ران هه‌بووه.
- 18- رۆل له هاندانی گوتاری هه‌ل‌ئ‌ئ‌اردنی حزبی و بلا‌وک‌ردنه‌وه‌ی رۆ‌ح‌ی توند‌ر‌ه‌وی و رق و کینه : له چه‌ند حا‌له‌ت‌ئ‌یکی که‌م دا.
- 19- کاریگه‌ریه‌یه‌کانی له‌سه‌ر زیاد‌کردن یان که‌م‌کردنه‌وه‌ی به‌ش‌دار‌یک‌ردن له ده‌نگ‌دان : کاریگه‌ریه‌یه‌که‌ی ت‌ئ‌یکه‌ل بوو؛ له کات‌ئ‌یک‌دا که هه‌لمه‌ته‌کانی هۆشیاری و پ‌ا‌ن‌ه‌ر یارمه‌ت‌ید‌ه‌ر بوون بۆ هاندانی هه‌ند‌یک گروپ بۆ به‌ش‌دار‌یک‌ردن، ب‌لا‌بوونه‌وه‌ی زانیاری درۆیان قسه‌ی نه‌ر‌ئ‌ی هه‌ند‌یک له ده‌نگ‌ده‌رانی ب‌ئ‌ه‌ی‌وا‌کردو حه‌ماسه‌تیان بۆ به‌ش‌دار‌یک‌ردن که‌م‌کرده‌وه .
- 20- به‌ش‌دار‌یک‌ردنی له به‌رز‌کردنه‌وه‌ی هۆشیاری یاسایی و هه‌ل‌ئ‌ئ‌اردن : هه‌ند‌یک له هه‌لمه‌ته‌کانی سۆشیال میدیا به‌ش‌دار‌ییان کرد له روون‌کردنه‌وه‌ی یاسا‌کانی هه‌ل‌ئ‌ئ‌اردن و می‌کان‌یز‌م‌ی ده‌نگ‌دان , به‌لام ئ‌ه‌م هه‌ول‌انه سنووردار بوون به به‌راورد به پروپاگه‌نده‌ی هه‌ل‌ئ‌ئ‌اردنی حزبی. پ‌ئ‌ی‌و‌ی‌ستی به رۆل‌ئ‌یکی زیاتر هه‌یه له هۆشیاری گشتی به به‌کاره‌ینانی ئ‌ه‌م پ‌لا‌ت‌فۆ‌ر‌مانه .
- 21- تا چه‌ند ده‌ت‌وان‌ر‌ئ‌ت پش‌تی پ‌ به‌سه‌رت‌ئ‌ت وه‌ک ئ‌امراز‌ئ‌یک بۆ پ‌ئ‌وانه‌کردنی ر‌ای گشتی : سه‌ره‌رای ج‌ه‌ما‌وه‌ریه‌یه‌که‌ی، پش‌ته‌ستن به سۆشیال میدیا بۆ پ‌ئ‌وانه‌کردنی ر‌ای گشتی ده‌ت‌وان‌ئ‌ت چه‌وا‌شه‌کارانه ب‌ئ‌ت، چونکه مه‌رج ن‌یه به‌ش‌دار‌یک‌ردن له‌م پ‌لا‌ت‌فۆ‌ر‌مانه‌دا نوێنه‌رایه‌تی هه‌ستی ر‌اس‌ته‌ق‌ینه‌ی ده‌نگ‌ده‌ران ب‌ک‌ات. لایه‌نگ‌ری له که‌م‌په‌ینه‌کاندا و ب‌لا‌بوونه‌وه‌ی نایه‌کسانی ناوهرۆک وای ل‌ئ‌ده‌ک‌ات ب‌ئ‌ئ‌ه‌ ب‌ئ‌ته ئ‌امراز‌ئ‌یکی ته‌واو نادروست .

ت‌ئ‌ب‌ئ‌ی‌ی له‌سه‌ر په‌یره‌وی هه‌لمه‌ته‌کانی هه‌ل‌ئ‌ئ‌اردن ژماره (۲) ی سالی ۲۰۲۴

- یه‌که‌م: ب‌ر‌گه‌ی (11) له ماده‌ی (1) ی په‌یره‌وی هه‌لمه‌تی هه‌ل‌ئ‌ئ‌اردن ژماره (2) ی سالی (2023) هه‌موار‌ک‌رایه‌وه، هه‌روه‌ها ماده‌ی (19) هه‌موار‌ک‌رایه‌وه، وه‌ک چۆن له گه‌ل ماده‌ی (5) ی هه‌مان په‌یره‌ودا دووباره‌ک‌رایه‌وه د‌وا‌ی ئ‌ه‌وه‌ی چه‌ند رۆژ‌ئ‌یک ت‌ئ‌په‌ر‌پ‌ی‌وو له ده‌ست‌پ‌ئ‌کردنی هه‌لمه‌تی میدیاییه‌وه مافه‌کان.
- دووه‌م: کۆم‌سیۆن ماوه‌ی ب‌ئ‌ده‌نگ‌ی هه‌ل‌ئ‌ئ‌اردنه‌کانی به (48) کات‌ژ‌م‌ئ‌ر پ‌ئ‌ش ده‌ست‌پ‌ئ‌کردنی پ‌رۆ‌سه‌ی ده‌نگ‌دان دیاری‌کرد، به‌لام ئ‌ه‌و جۆره ده‌نگ‌دانه‌ی دیاری نه‌کرد که ب‌ئ‌ده‌نگ‌ی هه‌ل‌ئ‌ئ‌اردن ل‌ئ‌وه ده‌ست‌پ‌ئ‌ده‌ک‌ات ئ‌ایا (48) کات‌ژ‌م‌ئ‌ر پ‌ئ‌ش ده‌نگ‌دان‌ی گشتی یان تایبه‌ته؟ که پ‌ر‌س‌یاری لای لیسته‌حزبی و تاکه‌که‌سیه‌کان وروژاند تا ئ‌ه‌و کاته‌ی کۆم‌سیۆن به‌یان‌نامه‌یه‌کی له‌و باره‌یه‌وه ده‌ر‌ک‌رد له به‌رواری (۲۰۲۴/10/۱۵) وروونی کرد‌وه‌ه که مه‌به‌ست له (رۆژی هه‌ل‌ئ‌ئ‌اردن) که له ماده‌ی (۲) ی په‌یره‌وی بانگه‌شه‌ی هه‌ل‌ئ‌ئ‌اردنه‌کان ژماره (۲) ی سالی ۲۰۲۳ ئ‌اماز‌ه‌ی پ‌ئ‌ک‌راوه بر‌ئ‌ئ‌یه له (رۆژی هه‌ل‌ئ‌ئ‌اردنی

تایبەت)، به‌و پێیه‌ی تێیدا هاتوووه‌ که: (به‌رواری کۆتایی بانگه‌شه‌ی هه‌لێژاردن کاتژمێر دوانه‌ ۵ ده‌ست پێده‌کات. کاتژمێری شه‌وی سێشه‌مه‌، که ه‌اوتایه‌ له‌ گه‌ڵ 2024/10/15)، و نه‌ده‌بوو کۆمیسێۆن ئه‌م زاراوانه‌ به‌ ناروونی به‌یڵێته‌وه‌، به‌لام پێویست بوو روونیان بکاته‌وه‌ بۆ ئه‌وه‌ی له‌م ناروونیه‌ دوور بخڕینه‌وه‌ که بووه‌ ه‌ۆی سه‌رلێشیواوی له‌نیۆرکابه‌ره‌کاندا.

سێیه‌م: سیستمی بانگه‌شه‌ی هه‌لێژاردن ب‌رگه‌یه‌کی زۆر بنه‌ره‌تی و گرنگی نه‌بوو، که رێگه‌ نادات به‌ لیسته‌ کێڕکێکاره‌کانی هه‌لێژاردن که بانگه‌شه‌ی هه‌لێژاردنه‌کانیان به‌رپۆه‌ به‌ن له‌ دوری (100) مه‌تر له‌و باله‌خانانه‌ی که وه‌ک بنکه‌ی ده‌نگدان به‌کارده‌هێنرێن، ئه‌مه‌ش وایکرد لیسته‌ کێڕکێکاره‌کانی هه‌لێژاردن پۆسته‌ر و ریکلامی هه‌لێژاردنه‌کان به‌ دیواری ئه‌و باله‌خانانه‌ی که وه‌ک بنکه‌ی ده‌نگدان به‌کارده‌هێنرێن هه‌لواسیوه‌، وه‌ وایکرد که لێژنه‌کانی چاودیری پارێزگاکان له‌ هه‌ر رێوشوێنێک له‌ دژی ئه‌وان. ئه‌م بۆشاییه‌ یاسادانانه‌ تا (2024/10/19) به‌رده‌وام بوو، کاتێک کۆمیسێۆن درکی به‌و بۆشاییه‌ کرد و فه‌رمانیکی بۆ فه‌رمانگه‌کانی هه‌لێژاردن ده‌رکرد که داوا ده‌کات سه‌رحه‌م پۆسته‌ر و ریکلامه‌ هه‌لێژاردنه‌کان لابهرێن که ده‌که‌وتێته‌ دووری ۱۰۰ مه‌تر له‌و باله‌خانانه‌ی که وه‌ک بنکه‌ی ده‌نگدان به‌کارده‌هێنرێن!

چواره‌م: سیستمی بانگه‌شه‌ی هه‌لێژاردن خالی بوو له‌ چاره‌سه‌رکردنی پرسێ ئه‌و پێشیلکارینه‌ی که له‌وانه‌یه‌ له‌ سایته‌کانی سۆشیاڵ میدیا رووبدات، له‌ کاتێکدا هه‌موو لایه‌نه‌ سیاسیه‌کان بانگه‌شه‌ی هه‌لێژاردنه‌کانیان له‌ سایته‌کانی سۆشیاڵ میدیا ده‌ستپێک‌کردبوو، هه‌روه‌ها لێژنه‌کانی چاودیری له‌ فه‌رمانگه‌کانی هه‌لێژاردن میک‌نیزمێکیان نه‌بوو بۆ مامه‌له‌کردن له‌ گه‌ڵ ئه‌و که‌یسانه‌دا! بۆیه‌ نابێت کۆمیسێۆن له‌ کاتی نووسینی په‌یره‌وی بانگه‌شه‌ی هه‌لێژاردن که په‌یوه‌ندی به‌ هه‌لێژاردنه‌کانی داها‌توووه‌ هه‌یه‌، ئه‌م لایه‌نه‌ گرنگه‌ی بانگه‌شه‌ی هه‌لێژاردن پشتگۆی ب‌خات.

پێنجه‌م: کاری لێژنه‌ لاوه‌کیه‌کانی چاودیری له‌ فه‌رمانگه‌کانی هه‌لێژاردندا سه‌رلێشیواو بوو و گه‌یشته‌ ئه‌و ئاسته‌ی شه‌رحه‌زارکردنی ئه‌و که‌سانه‌ی که له‌لایه‌ن قه‌واره‌ سیاسیه‌کانه‌وه‌ ده‌سه‌لاتیان پێدراوه‌ بۆ لێکدان‌وه‌ی ماده‌ی (18) ی په‌یره‌وی هه‌لمه‌تی هه‌لێژاردنه‌کان ژماره‌ (2) ی سالی 2024 و ده‌ره‌بنانی له‌ چوارچێوه‌ی خۆیدا، به‌و پێیه‌ی ده‌قی ماده‌ی (18) زۆر روون بوو له‌وه‌دا: (کاتێک سه‌رپێچیه‌ که سه‌لمێندرا، کۆمیسێۆن سزای به‌سه‌رداده‌سه‌پێتێت سه‌رپێچیکار... و سه‌رپێچیکار له‌ ماوه‌ی (۳) رۆژدا له‌ به‌رواری ئاگادارکردنه‌وه‌ که ئاگادار ده‌کرێته‌وه‌، ئه‌گه‌رنا غه‌رامه‌ که دوو هینده‌ ده‌کرێته‌وه‌ و غه‌رامه‌ له‌سه‌ر حیسابی سه‌رپێچیکار هه‌لده‌گیرێت) ئه‌م ده‌قه‌ زۆر روون بوو له‌وه‌ی که کاتێک سه‌رپێچیه‌ که سه‌لمێندرا، سه‌ره‌تا غه‌رامه‌ ده‌سه‌پێندری، و دواتر سه‌رپێچیکار له‌ لابردنی سه‌رپێچیه‌ که له‌ ماوه‌ی (۳) رۆژی تردا ئاگادار ده‌کرێته‌وه‌ و غه‌رامه‌ که دوو هینده‌ ده‌کرێت، به‌لام ده‌قه‌ که‌ی پێشوو له‌ کارپێکردنه‌که‌یدا پێچه‌وانه‌ کراوه‌ته‌وه‌، وه‌ک چۆن له‌لایه‌ن ئه‌ندامانی لێژنه‌ی ناوه‌ندی بۆ چاودیریکردنی سه‌رپێچیه‌کانه‌وه‌ لێکدراوه‌ وه‌ک پێویستی ئاگادارکردنه‌وه‌ی سه‌رپێچیکار سه‌ره‌تا، و له‌ ئه‌گه‌ری لابردنی، غه‌رامه‌ که به‌سه‌ر سه‌رپێچیکاردا ده‌سه‌پێنرێت! لێکدان‌وه‌یه‌کی تری ئه‌و ماده‌یه‌ی پێشتر باس‌مان کرد ئه‌وه‌ بوو که ئه‌و سه‌رپێچیان‌ه‌ی که توخمه‌کانی ته‌واون سزای غه‌رامه‌یان له‌سه‌ره‌ و دواتر راپۆرت ده‌کرێت، له‌کاتێکدا ئه‌و سه‌رپێچیان‌ه‌ی که کاریگه‌رییه‌کانی لابهرێن، سزای غه‌رامه‌یان له‌سه‌ره‌ و دواتر راپۆرت ده‌کرێن! هه‌موو ئه‌مانه‌ له‌ ئاماده‌بوونی ماده‌یه‌کی روونه‌ له‌ رووی قسه‌کردن و تیگه‌یشتن!!

ده‌ره‌نجامه‌کان

1. به‌کارهێنان فه‌رمانگه‌کان حکومه‌ت وه‌ ده‌زگا‌کان خزمه‌تگوزارییه‌کان بۆ کۆمپنت و رێکلامه‌کانی حزاییه‌تی وه‌ کاندیده‌کان . ئه‌مه‌ دژایه‌تی ده‌کات به‌ جۆریک راسته‌وخۆ له‌گه‌ڵ ماده‌ی هه‌شته‌م (٢) ی سیسته‌می هه‌ڵمه‌ته‌کانی هه‌ڵبژاردن بۆ ساڵی ٢٠٢٣.
2. به‌کارهێنان فه‌رمانگه‌کان حکومه‌ت هه‌بوو بۆ کۆبوونه‌وه‌ له‌گه‌ڵ ستاف وه‌ فشار خسته‌ سهر ئه‌وان بۆ ده‌نگدان به‌ حیزب یان کاندید که‌ ئه‌مه‌ ناکۆکی به‌ جۆریکی راسته‌وخۆ له‌گه‌ڵ ماده‌ی نۆیه‌می سیسته‌می هه‌ڵمه‌ته‌کانی هه‌ڵبژاردن ژماره‌ ٢ ی ساڵی ٢٠٢٣.
3. به‌کارهێنان که‌ره‌سته‌ وه‌ ئۆفیسه‌کانی حکومه‌ت بۆ هه‌ڵمه‌ته‌کانی هه‌ڵبژاردن له‌ لایه‌ن هه‌ندیک له‌ حیزبه‌ سیاسیه‌کان وه‌ تاکه‌کان . ئه‌مه‌ دژایه‌تی ده‌کات به‌ جۆریکی راسته‌وخۆ له‌گه‌ڵ ماده‌ی نۆیه‌می سیسته‌می هه‌ڵمه‌ته‌کانی هه‌ڵبژاردن بۆ ساڵی ٢٠٢٣ (٢٠٢٣).
4. به‌کارهێنان زمانی تووند له‌ماوه‌ی که‌مپینه‌که‌ هه‌ڵبژاردن له‌سهر شاشه‌کان ته‌له‌فزیۆن و گرده‌بوونه‌وه‌ گشتیه‌کان و واته‌ تۆره‌ کۆمه‌لایه‌تی یه‌کان تۆمه‌ت بارکردنی هه‌ندیک له‌دژی هه‌ندیکیان. ئه‌مه‌ دژایه‌تی ده‌کات به‌ جۆریک راسته‌وخۆ له‌گه‌ڵ ماده‌ی ١٠ ی سیسته‌می هه‌ڵمه‌ته‌کانی هه‌ڵبژاردن بۆ ساڵی ٢٠٢٣ (٢٠٢٣).
5. به‌کارهێنان سه‌رمایه‌ی گشتی له‌ که‌مپینه‌که‌ هه‌ڵبژاردنه‌کان ئه‌مه‌ دژایه‌تی ده‌کات به‌ جۆریک راسته‌وخۆ له‌گه‌ڵ ماده‌ی ١١ ی سیسته‌می هه‌ڵمه‌ته‌کانی هه‌ڵبژاردن بۆ ساڵی ٢٠٢٣.
6. هه‌ندیک له‌ کاندیده‌کان له‌ ته‌له‌فزیۆن، ده‌رکه‌وتنی گشتی، یان له‌ سۆشیال میدیا لایه‌نه‌کانی دیکه‌یان به‌ خیانه‌تکار وه‌سف کردووه‌، یان زمانیکی توندیان به‌کارهێناوه‌ بۆ تۆمه‌تبارکردنیان. ئه‌مه‌ش راسته‌وخۆ پێچه‌وانه‌ی ماده‌ی ١٢ ی په‌یره‌وی بانگه‌شه‌ی هه‌ڵبژاردنه‌کانی ساڵی ٢٠٢٣ یه‌.
7. وێنه‌ و دروشم و ریکلامی حزب و کاندیده‌کان له‌لایه‌ن که‌سانی نه‌ناسراوه‌وه‌ هێرشیان کراوه‌ته‌ سه‌ر، یان هه‌ولێ په‌کخسته‌نی بانگه‌شه‌ی ریکلامکردنی لیست و حزب و کاندیدیکی دیکه‌ دراوه‌. ئه‌مه‌ش راسته‌وخۆ پێچه‌وانه‌ی ماده‌ی ١٣ (٢) ی په‌یره‌وی بانگه‌شه‌ی هه‌ڵبژاردنه‌کانی ساڵی ٢٠٢٣ یه‌.
8. به‌شیک له‌ کاندیده‌کان وێنه‌کانیان له‌سه‌ر شوسته‌کان، له‌سه‌ر دیواری نه‌خۆشخانه‌کان، مناره‌ی مزگه‌وته‌کان، له‌ ناوه‌راستی شه‌قامه‌کان، له‌سه‌ر چیمه‌نی شه‌قامه‌کان و له‌سه‌ر چه‌قۆی داره‌کانی شه‌قامه‌کان دانا‌بوو، هه‌ندیکیان رێگریان له‌ جو‌له‌ی هاوولاتیان کرد له‌سه‌ر شوسته‌کان، یان به‌ ستوونی کاره‌با و ترافیک لایته‌کانه‌وه‌ هه‌ڵیانواسی. به‌شیک له‌ حزب و لیست و کاندیده‌کان وێنه‌ و دروشمه‌کانیان له‌سه‌ر ئه‌و فه‌رمانگانه‌ هه‌ڵواسیوه‌ که‌ ده‌نگدانیان تیدا به‌رپۆه‌ده‌چوو. هه‌موو ئه‌مانه‌ پێشیلکردنی یاسا‌کانی بانگه‌شه‌ی هه‌ڵبژاردن بوو.

پېشنىارەكان

- 1- پېداچوونەو بە رېكارەكانى بانگەشە ھەلئەردىن بۇ ئەو ھەي رېگە نەدرىت وئەي كاندېد و پۆستەرى ھەلئەردىن ھەزبەكان لەسەر شۆستە و چوارپېيانەكان و لەسەر ھەموو بېناكانى دامودەزگا و ئىدارەكانى دەولەت و قوتابخانە و شوپى عىبادەت و گواستەنەو ھەي ھەكۆمى دابىرەت.
- 2- پېويستى بە چاوخشانەو بە قەبارە ھەي پۆستەرى و وئەي كاندېدەكان بۇ ئەو ھەي قەبارەيان گونجاو بېت و گەورە و زەبەلاح نەبېت، بەتايەتقى لەناو شارەكاندا.
- 3- سەپاندنى غەرامە ھەي زۆر بەسەر سەرپېچىەكان لەلايەن ھەزب و كاندېدەكانەو، پاشان ئاگادار كەردنەو ھەيان بۇ لاپەردى ئەو سەرپېچىيە لەماو ھەي 48 كاترەمېردا، چونكە ئەو رېنمايانە ھەي بانگەشە ھەي ھەلئەردىن كە لە سىستىمى بانگەشە ھەي ھەلئەردىن دانراون بۇ ھەموو لايەك ناسراون، و لەسەر بىنەماي ياسا ھەي ھەلئەردىن، بۇيە پابەندبوون بە جېبەجېكرەننىان پابەندبوونىكى ياسايە لەسەر ھەزب و كاندېدەكان و دەبېت پابەندىن پېيانەو.
- 4- كۆمىسيۇن دەبېت لە ھەلئەستى خۇيدا پتەوتر بېت بەرامبەر بەو گوتارە مېدىيە ھەي كە رىق و كىنە و توندرەو ھەي خىانەت و دەر كەردن و ھەرەشە بۆلەدە كاتەو، جا ئەو جۆرە گوتارە لەلايەن كاندېدەكان، سەرۋى ھەزب و لىستەكانەو، يان دەرگى مېدىيە جۆراو جۆرەو دەرېچىت. چونكە لەوانەيە ھۆكار و سەرچاۋە توندىتېزى بېت لە كۆمەلگادا لە كاتى ھەلئەردىن و دواي ھەلئەردىن.

ئەو رېووداۋانەي لە بانگەشە ھەي ھەلئەردىن كاندە بىنراون:

پارتىگا	سەنتەرى...	وئىستەگە	ئەو بۆنەيە
1. ھەولېر	ھەموراپى 121202	3	كەسېك بانگەشە دەكات و دەچىتە سەر سىندوقەكانى دەرنگدان و دەلېت دەرنگ بىدەن بە راپى و ۲۲۹ زۆر چالاكە
2. ھەولېر	بىنكە ھەي كۆسەرە 121703	01	كارى دەرنگدان لەبەردەم دەرگى بىنكە دەرنگدان لە تەنىشت فۆرمى تۆمارى دەرنگدەران دانراو.
3. دھۆك	لەيلا قاسم.. 223108	5	پارتى دېموكراتى كوردستان لە دەرۋازە ناۋەند كارت دابەش دەكات
4. ھەولېر	بىنكە ھەي زانست 121703	01	كارى كاندېدەكان لەبەردەم بىنكە دەرنگدان دابەش دەكرېت.
5. ھەولېر	پەيمانگى كۆمپوتەرى سۆران	1	پەيمانگى كۆمپوتەرى سۆران 122605 بوونى سەربازى گەورە لە سەنتەر و فشار لەسەر گەنجان بۇ دەرنگدان، ھەي ئەمى ھەيە لەناو سەنتەرەكەدا
6. سلتىمانى	126706	05	كەيسى بوونى لۆگۇ لەسەر جەكان. بۇ لايەنكى ديارىكارو
7. ھەولېر	221304	1	پارتى دېموكراتى كوردستان و سەر جەم رېكخراۋ و ناۋچە لەو بىنكەيە ئامادەن.
8. سلتىمانى	1263006	1	1- شوتېنكە و تۈۋى لايەنكى ديارىكارو ھەيە كە لە نىزىك ناۋەندى دامەزراندن ھەي شەكەنە سەر ھەزبەكە. 2- ھەزب ئامادەبوونى كاندېدەكان تۆمار دەكات بۇ پشترەست كەردنەو ھەي كاندېدەكان.
9. دھۆك	ۋرار 1234	4	ۋرار مەندائىك ئالاي ھەي دېموكراتى كوردستانى ئىرانى لە مىلى گرتېو.
10. دھۆك	قوتابخانە ھەي بىنەرەتى ئېلېۋس 124302	04	ئامادەبوونى بەرپىسىكى ھەي بۇ بازىنە لە بىنكە دەرنگدان

11.	سلىمانى	226506	1	لە بەردەم بىنكەى دەنگدان ناۋەندىكى ھۆشيار كىرەنەۋەى حىزبى بۇ لايەننىكى دىيارىكراۋ ھەيە.
12.	دھۆك	سەنتەرى ئامادەپى دھۆك	04	لە دەرەۋەى سەنتەرەكە بانگەشەى ھەلئەردى و دابەشكىردى كارتى كاندىدەكان ھەيە لەلايەن كەسانى سەر بە كاندىدەكانەۋە كە كەمتر لە ۱۰۰ مەتر دوورن.
13.	سلىمانى	126706	05	بوۋى پىروپاگەندە لە ناۋەنكەكەدا. ۋەك ئالا و لۇگۋى حىزبى دەسەلاتدار
14.	سلىمانى	226503	1	ناۋەندىكى مەشق و راھىتان بۇ حىزبى ھەيە، ناۋەندىكى دىيارىكراۋ بۇ مەشق و راھىتان.
15.	ھەۋلىر	121602 قوتابخانەى ئەلۋەند	1	ئەندامانى يەك حىزبى لە دەرەۋەى بىنكەكە ۋەستان.
16.	ھەۋلىر	141214 پىروپارى گەرە	1	پارتى دىموكراتى كوردستان كارتى كاندىدەكان لەبەردەم دەرگى قوتابخانە دابەش دەكات
17.	سلىمانى	كوردستانى نۆى	7	لەدەرەۋەى فەرمانگە خىمەيان داناۋە و ئەۋانەى ناۋيان لە لىسى حىزبى ھەيە دەبىت بچن و ۋاژۇ بىكەن دۋاى دەنگدان بۇ سەلماندى بوۋى خۇيان.
18.	سلىمانى	ناۋەند راسىكۆ 127802-	5	ئامادەبوۋى كاندىدى يەككى نىشتىمانى كوردستان سالار بازيانى لە بەردەم قوتابخانەى راسىكۆ كاتىمىر ۱۱:۱۰ خولەكى سەرلەبەيانى ناۋەندەكانى جىگەرخوئىن و بشرە لە دەرەۋە پىروپاگەندەى ھەلئەردى ھەيە .
19.	دھۆك	123201. ئامادەپى جىگەرخوئىن	4	
20.	سلىمانى	226503. قوتابخانەى بەمۆ	1	لە نىزىك ناۋەندى سىياسى شارى مەين چادىرتى بانگەشەى ھەلئەردى ھەيە.
21.	ھەۋلىر	ئامادەكىردى گۈرەتوۋ	1	كەسانىك ھەن لە لايەنى سىياسى لە دەرگى ناۋەندە كە پۈستەكانيان تۆمار كراۋە بۇ ئەۋەى لەبەردەم ناۋەندەكەدا ئامادەبىن
22.	ھەۋلىر	قوتابخانەى شاندىرى بىنەرەتى	3	لەسەربانى ناۋەندەكە قەۋەرەى سىياسى ھەيە كە سىستەمىيان ئامادەپە بۇ تۆماركىردى لە ناۋەندەكەدا.
23.	ھەۋلىر	زاسىت ۱۲۱۷۰۳	01	دەنگدەرە بە جىلۋەرىكى حىزبى و درۋشى حىزبەۋە ھاتە بىنكەى دەنگدان و بەرپۈبەرى بىنكەى دەنگدان ھىچى نەگوت. بوۋى كاندىدەكان لە دەرەۋەى بىنكەى دەنگدان لە دوۋ لايەنى سىياسىيەۋە.
24.	ھەلەبجە	ئەحمەد موختار جاف	2	ۋە دابەشكىردى كارتى بانگەشە لە دەرەۋەى سەنتەر بىنكەى دەنگدان چاۋدىرى دەنگدەران دەكات و ئەۋەكەسانە تۆمار دەكات كە نەھاتوۋن.
25.	سلىمانى	128801	3	
26.	ھەۋلىر	122905	05	لە بىيانىيەۋە لە بەردەم قوتابخانە كۆدەبوۋەۋە و كورسى بۇ بانگەشەى ھەلئەردى يەككى نىشتىمانى كوردستان و پارتى دىموكراتى كوردستان لەبەردەم دەرگى قوتابخانە بۇ دەنگدان دانرا.
27.	دھۆك	چەم كىرك 323903.	1	پىروپاگەندەى ھەلئەردى بۇ كاندىدەكانى پارتى و دابەشكىردى كارتى كاندىد لەبەردەم بىنكەكانى دەنگدان لە سەرچەم بىنكەكانى دەنگدان لە زاخۇ ترس و كارىگەرى دەنگ لە مېشكىدا
28.	سلىمانى	326606 سەنتەرى كارى دەسى	04	لىسى ۱۲۹ دەنگدان لە كاتىمىر ۹:۵۰. بۇ ۱۰:۰۱ بۇ ۱۱ خولەكەبەۋى ئامپىرى vvd راگىرا 3 كەس بە جلى پىروپاگەندەى پارتى يەككىتەۋە ھاتە ژوورەۋە و دەنگيان دا
29.	سلىمانى	ئامادەپى رەنگىن پىكچان	01	دەنگدەران بە جىلۋەرىگ و لۇگۋى قەۋەرەكى سىياسى دىيارىكراۋەۋە دەچنە ژوورەۋە.
30.	سلىمانى	226502 قوتابخانەى شارۋى سەرەتاپى	3	دوۋ ئۆتۈمبىلى سەر بە پارتىكى سىياسى (يەككى نىشتىمانى) لەبەردەم قوتابخانەى سەرەتاپى ۋەستابوۋن و كەس ھەۋلى دابەزاندنى نەدا.
31.	سلىمانى	قوتابخانەى كۆچەر سەرەتاپى	1	لە دەنگدانەكەدا لۇگۋى يەككى نىشتىمانى كوردستان لەسەرە
32.	دھۆك	نەۋرۇز ۱۲۳۴	4	كاتىمىر ۳:۱۵ خولەكى پاشىنۋەرۋ كاندىدەكان ھىرانە ۋىستەگەكە.
33.	سلىمانى	226506 شەھىد غەفور ژۇلەپى	03	بەلى خەلىك لە ۋىستەگەكەدا بانگەشەيان بۇ يەككى دەكرى، و مۇبايلەكانيان دەرەپنا بۇ ۋىنەگرتن، و ۋىنەيان گرت و نەپانەپىشت

			بچن. خەلگ گەلې ئەوھيان دەکرد كە پەنجەمۆرەكانيان ناخوئندىتەوھ.	
34.	سلتىمانى	226506 شەھىد غەفور ژۇلەلې	03	وھ ئەو بەرپەرسەى يەكئى نىشتىمانى كوردستان دەنگدانىك لە بەرژەوھەندى ئەوان بەرەوېش دەبات.
35.	دھۆك	قوتابخانەى ئاراس	04	كاتژمىر 3:15 ى پاش نيوەرۆ قوتابخانەى ئاراس كاندىدى يەكئى ھاتە بەردەرگى قوتابخانەكە و ئاسايش و ئاسايشى سىياسەتمەدارانى يەكئى دانىشتنەكەيان بەجئەشت و وتى باشترە كراسەكان دەرېھتەن و ھىزە ئەمنىيەكان ھاتن
36.	سلتىمانى	ناوھەندى شەھىدانى قىرگە	5	ھەندىك كەس جلى حىزىيان لەبەردا بوو و لەسەر جەلەكانيان دروشمى حىزىيان لەسەر بوو
37.	سلتىمانى	قوتابخانەى پېشكەوتى ى بنەرەتى	3	لەدەرەوھى بىنكەكانى دەنگدان، ھاۋلاتيان بۆ مەبەسسى سىياسى و بۆ كۆكردنەوھى دەنگ راکئىشرون
38.	دھۆك	قوتابخانەى سەردەشت بنەرەتى 223703	01	ھەلمەتى پارتى لە دەرۆلەى سەرەكى و لە حەوشەى قوتابخانە كاتژمىر ۲:۲۰ خولەكى پاشنيوەرۆ بە ئامادەبوونى ئالاکانى پارتى و مامۇستاكانيان دەسى پىكرە.
39.	ھەولېر	ناوھەندى بلى ى تىكەلاو	1	قوتابخانەى ناوھەندى بلى ى تىكەلاو، بوونى تاكەكانى قەوەرە سىياسىيەكان لەبەردەم بىنكەى دەنگدان بە لىسى دەنگدەران و تۆماركردى ناوى ئەو كەسەئەى دەچنە ناو بىنكەى دەنگدان
40.	ھەولېر	221708. قوتابخانەى يەكئى سەرەتاپى	1	چاودىرانى كادىرى سىياسى بە ئاشكرا دەنگدەران ئاگادار دەكەنەوھە كە دەنگ بە كى دەدەن و لەبەردەم بىنكەكانى دەنگدان پىرسىاريان لى دەكەن.
41.	دھۆك	11. دىزايىن	1	دوو كادىرى سىياسى لە يەك حىزىب، بەكئىكان لە دەرەوھە و ئەو دىكەيان لە ناوھە، ھەموو زاتىيارىيەكان بە ئازلادى دەدەن، تەنانت بىنىم لە دەرگى بىنكەكەدا خواسى خەلكان دەبرد.
42.	سلتىمانى	226506 شەھىد غەفور ژۇلەلې	03	دلىشاد عەبدولكەرىم لە ئۆفيسى شەھىد غەفور كەمپىن بۆ يەكئى نىشتىمانى كوردستان دەكات، كە خىمەكى تىدا داتراوھ.
43.	ھەلەبجە	قوتابخانەى ناوھەندى شارەزورى كورپان - 128208	5	1- كادر و كارگىزىانى مەلئەندى يەكئى نىشتىمانى كوردستان بە ئاسانى لە ناوھەندى جولە دەكەن بەلې ئەوھى رېگىريان لى بكرىت و بانگەشەى ھەلئەلاردن بۆ لىستەكەيان ئەنجام بەدن. 2- داوا لە خەلگ بىكەن دەنگ بە لىستەكەيان بەدن، 3- . ئەوان كىردىان بە ئامادەكارى شوپىن لەسەر دواى ۱۰ مەتر لە ناوھەند دەنگدان وھ ھەرەشەيان كىرد دەنگدەرەكانيان بە دۆزىنەوھە لەسەر ناوھەكانيان
44.	دھۆك	قوتابخانەى ياسا سەرەتاپى	03	پارتى دىموكراتى كوردستان كارتى دەنگدانيان لە دەرەوھى بىنكەى دەنگدان داناوھ.
45.	ھەولېر	122250 قوتابخانەى دەنگارە	1	رېك كاتژمىر ۱۱:۷ خولەكى بەيانى، قەوەرەى سىياسى خوان زاخوك ھاتە سەر بىنكەى دەنگدان ووتى: دەنگم پېدە و لەبىرم مەكە.
46.	دھۆك	124302. قوتابخانەى ئەيلولى سەرەتاپى	04	بەرپەرسانى حىزىب لەناو بىنكەى دەنگدان، مۇبايل و وئەنگرتى دەنگەكان
47.	دھۆك	قوتابخانەى دلرەتووى كورپان 324301	6	لە سەرەتاپى كىردنەوھى بىنكەى دەنگدان و دواى نيو كاتژمىر، بىركارەكانى قەوەرەى سىياسى يەكئى نىشتىمانى كوردستان و نوئەرى كاندىدەكانى يەكئى نىشتىمانى كوردستان بانگەشەى ھەلئەلاردى نەئىنيان بۆ كاندىدەكان لە ناو بىنكەى دەنگدان ئەنجامدا.
48.	ھەولېر	قوتابخانەى ناز 121503	3	بەدرىزايى رۆژ پارتى دىموكراتى كوردستان لەرېگەى لق و ناوچەكانىانەوھە فشارىكى زۆرى خستە سەر ھاۋولاتيان و لەنزىك بىنكەكانى دەنگدان خىمەى دانا و نان و ئاۋ و شىرىپى بەسەر دانىشتواندا دلەشەدەكرد و كارتى كاندىديان بەسەر مىندالانى نىزىك بىنكەكانى دەنگدان دابەشكرد. .
49.	ھەولېر	121602 قوتابخانەى ئەلئەند	1	بانگەشەى ھەلئەلاردن لە ناوھە و دەرەوھى بىنكەى دەنگدان 1- ئەنجامدار، كارتى كاندىدەكان لە دەرەوھى بىنكەى دەنگدان ،دابەشكرائوئەنى كاندىدەكان ھەلئەسرا.
50.	ھەولېر	ناوھەند چالاكىيەكان لە كانى قرژالە 221304	6	پارتى دىموكراتى كوردستان كارىگەرى لەسەر دەنگدەران ھەبە، پارىزگار و ھىزە ئەمنىيەكان و بازنەكان و رېنكخراۋەكان بىنكەكانى دەنگدانيان كۆنترۆل كىردووھ.

ده‌روازه‌ی پینجه‌م - چاودیریکردنی رۆژی ده‌نگدان ده‌نگدانی تایبەت و ده‌نگدانی گشتی

دوای تێپه‌ریبوونی زیاتر له شه‌ش ساڵ له دوایین جار چوونی ده‌نگده‌ران بۆ سه‌ر سندوقه‌کانی ده‌نگدان، له 20 ی ئۆکتۆبه‌ر هه‌لێاردنی به‌رله‌مانی کوردستان که له‌میژه‌ چاوه‌پوان ده‌کرا، له هه‌ریمی کوردستان به‌رپوه‌چوو . ئەم هه‌لێاردنانه له کاتیکدايه که ئاسته‌نگی سیاسی و ئابووری و جیۆپۆله‌تیکی جددی هه‌یه و هه‌لێاردنه‌کان و به‌ستینه‌که‌یان گرنگیه‌کی زۆریان هه‌یه له هه‌لسه‌نگاندنی ئەوه‌ی که تا چه‌ند ستاندارده‌ دیموکراسیه‌ سه‌ره‌تاییه‌کان به‌ده‌ست ده‌هێنن، له‌وانه‌ش بێگه‌ردی و شه‌فافیه‌تیان.

ده‌بوو دوو ساڵ له‌مه‌وبه‌ر هه‌لێاردنی به‌رله‌مانی کوردستان ئەنجام بدریت ، ئەم دواکه‌وتنانه به‌هۆی به‌رده‌وامی ناکۆکی نیوان پارێ دیموکراتی کوردستان و یه‌کێتی نیشتمانی کوردستانه‌وه‌ هات، که پرۆسه‌ی هه‌لێاردنی به‌ بیانووی پاساوی جۆراوجۆر په‌کخست . شته‌کان هێنده‌ خراپ بوون له نیوانیاندا که ناکۆکی رێکاره‌کان تا راده‌ی توندوتیژی له‌ناو به‌رله‌مانی کوردستان په‌ره‌ی سه‌ند. له کۆتاییدا داداگی بالای فیدرالی عێراق به‌رپرسیاریتی به‌رپوه‌بردنی پرۆسه‌که‌ی له ئەستۆ گرت دوور له کۆمیسسیۆنی هه‌ریم ، و سپێردرا به‌ کۆمیسسیۆنی بالای سه‌ربه‌خۆی هه‌لێاردنه‌کان.

هاوبه‌یمانی تۆره‌ی چاودیری نیشتمانی له عێراق ژماره‌یه‌کی زۆر له چاودیریانی کۆکرده‌وه‌ بۆ چاودیریکردنی رۆژی هه‌لێاردن له ده‌نگدانی تایبەت و گشتیدا، هه‌روه‌ها ئەنجامی چاودیریکردنی هه‌ر قۆناغی ده‌نگدان له راپۆرتی خێرا دا له‌سه‌ر رۆژی هه‌لێاردن و رۆژی دواتر راده‌گه‌یه‌نیت.

ده‌نگدانی تایبەت راپۆرتی کردنه‌وه‌ی سه‌نته‌ره‌کان

ت	باشان - پرسپاڕ بکه	به‌خوا به‌ی	خرخرکردن نه‌خێر
1	ئایا هه‌یچ پرویاهه‌ نده‌یه‌کی هه‌لێاردن بۆ قه‌واره‌ سیاسیه‌کان یان دابه‌شکردنی ناسنامه‌ی کاندیده‌کان له دووری 100 مه‌تر له ده‌رووبه‌ری بنکه‌کانی ده‌نگدان ئەنجامدراوه‌؟ هل شوهد وجود أي دعایة انتخابیة للکیانات السیاسیة او توزیع بطاقات أرقام المرشحین داخل او بمحیط 100 متر حول مرکز الاقتراع؟	66	292
2	ئایا هه‌یژه‌ ئەمنیه‌ی ده‌ره‌وه‌ی بنکه‌ی ده‌نگداندا بوون؟ هل تواجدت قوات الأمن المکلفة بحمايە مرکز الاقتراع خارج المركز؟	307	51
3	ئایا هه‌یژه‌ ئەمنیه‌ی ده‌ره‌وه‌ی بنکه‌ی ده‌نگداندا بوون؟ هل تواجدت قوات الأمن المکلفة داخل مرکز الاقتراع؟	145	213
4	ئایا هه‌یچ هه‌ولێک هه‌بوو بۆ رێگریکردن له گه‌یشتی ده‌نگده‌ران به‌ بنکه‌ی ده‌نگدان؟ هل کانت هناك محاولات لمنع الناخبین من الوصول الى مرکز الاقتراع؟	6	352
5	ئایا هه‌یچ چاودیریکی یان نوێنه‌ری کاندیده‌کان یان قه‌واره‌ سیاسیه‌کان له بنکه‌ی ده‌نگدان دوورخراونه‌ته‌وه‌؟ هل تم استبعاد أي مراقب او مندوبی المرشحین او وکلاء کیانات السیاسیة من محطة الاقتراع؟	12	346
6	ئایا بنکه‌ی ده‌نگدان له کاتژمێر 7:00 ی به‌یانی له‌کاتی خۆیدا کرایه‌وه‌؟ هل فتحت محطة الاقتراع بالوقت المحدد الساعة 7:00؟	336	22

راپۆرتی ده‌نگدان:

ت	پرسیار - السؤال	به‌ڵێ نعم	نه‌خێر كلا
1	ئایا هه‌یچ پرویایه‌گه‌ نده‌یه‌کی هه‌نێژاردن بۆ قه‌واره‌ سیاسیه‌کان یان دابه‌شکردنی کارتێ کاندیده‌کان له‌ نێو بنکه‌کانی ده‌نگداندا ئه‌نجامدراوه‌؟ هل شوهد وجود أي دعایة انتخابیة للکیانات السیاسیة او توزیع بطاقات أرقام المرشحن داخل مرکز الاقتراع؟	24	211
2	ئایا که‌سانی رێگه‌ یێنه‌ دراوه‌ له‌ ناو بنکه‌ی ده‌نگداندا هه‌بوون؟ هل تواجد أشخاص غیر مصرح لهم داخل محطة الاقتراع؟	30	205
3	ئایا هه‌یچ چاودێرێک یان نوێنه‌ری کاندیده‌کان یان قه‌واره‌ سیاسیه‌کان له‌ بنکه‌ی ده‌نگدان دوورخاوه‌ نه‌وه‌؟ هل تم استبعاد أي مراقب او مندوبی المرشحن او وکلاء کیانات السیاسیة من محطة الاقتراع؟	10	225
4	ئایا هه‌یچ سکالایه‌ک پێشکه‌ش کرا له‌ کاتی پرۆسه‌ی ده‌نگداندا؟ هل تم تقدیم شکاوی خلال عملیة الاقتراع؟	15	220
5	ئایا ئه‌ندامێکی بنکه‌ی ده‌نگدان، بریکاری قه‌واره‌ سیاسیه‌کان یان چاودێران هه‌یمای پرویایه‌گه‌ نده‌ی هه‌نێژاردن یان له‌ به‌رکردبوو یان هه‌ولیان داوه‌ کاربێگه‌ری له‌ سه‌ر ده‌نگدهران هه‌بێت له‌ کاتی پرۆسه‌ی ده‌نگداندا؟ هل قام أحد أعضاء لجنة محطة الاقتراع أو وکلاء کیانات السیاسیة او المراقبون بارتداء أو استخدام رموز دعایة انتخابیة او محاولة التأثير علی الناخبین خلال عملیة الاقتراع؟	16	219
6	ئایا ئامێره‌کانی سه‌لماندن به‌ هه‌ر هۆیه‌ک وه‌ستان؟ هل توقفت أجهزة التحقق لأي سبب کان؟	29	206
7	ئایا رێگه‌ به‌ ده‌نگدهران دراوه‌ ئامێری مۆبایل به‌ نه‌ ناو وێستگه‌ی ده‌نگدان؟ هل تم السماح للناخبین بإدخال جهاز الموبایل؟	92	143

راپۆرتی داخستن:

ت	پرسیار - السؤال	به‌ڵێ نعم	نه‌خێر كلا
1	ئایا ژماردنه‌وه‌ی ده‌ستی ده‌نگه‌کان ده‌ستپێکێکێک راسته‌وخۆ پاش راکێشانی راپۆرتی ژماردنه‌وه‌ی ئه‌لیکترۆنی له‌ وێستگه‌ی ده‌نگدان؟ هل بدأ العد الیدوي لأوراق الاقتراع مباشرة بعد سحب التقارير للعد الالکترونی لمحطة الاقتراع؟	147	12
2	ئایا هه‌یچ چاودێرێک یان بریکاری قه‌واره‌ له‌ کاتی پرۆسه‌ی ژماردن دوورخاوه‌ نه‌وه‌؟ هل اعترض أحد علی النتائج المعلنه؟	6	153
3	ئایا هه‌یچ که‌سیک ناره‌زایی ده‌ربیری به‌رامبه‌ر ئه‌نجامه‌ راگه‌یه‌ ندراده‌کان؟ هل اعترض احد علی النتائج المعلنه؟	4	155
4	ئایا هه‌یچ سکالایه‌ک له‌ سه‌ر ئه‌نجامی ژماردنه‌وه‌ی ده‌نگه‌کان تۆمار کرا؟ هل تم رصد أیة شکوی علی نتائج العد والفرز؟	2	157
5	ئایا دوا‌ی داخستنی وێستگه‌ که‌ که‌سانی رێگه‌ یێنه‌ دراوه‌ هه‌بوون؟ هل تواجد اشخاص غیر مرخص لهم فی المحطة بعد الاغلاق؟	7	152
6	ئایا جیاوازی هه‌بووله‌ نێوان ژماردنی ده‌ستی و ژماردنی ئه‌لیکترۆنی؟ هل کان هناك فرق بین العد والفرز الیدوي مع العد والفرز الالکترونی	8	151
7	ئایا رێژه‌ی جیاوازی نێوان ژماردنی ده‌ستی و ئه‌لیکترۆنی له‌ 5٪ زیاتر بووه‌ و وێستگه‌ که‌ ره‌وانه‌ی ناوه‌ندی پشکێن کراوه‌ بۆ دووباره‌ ژماردنه‌وه‌ و پۆلێنکردن؟ هل كانت نسبة الفرق بین العد والفرز الیدوي مع العد والفرز الالکترونی اکثر من 5% وتم احواله‌ المحطة إلى مرکز التدقیق لإعادة العد والفرز الیدوي واعتماد نتائج العد والفرز الیدوي فی مرکز التدقیق؟	8	151
8	ئایا کۆپی ئه‌نجامه‌کان راده‌ستی بریکارانی قه‌واره‌ سیاسیه‌کان و نوێنه‌رانی کاندیده‌کان کرا؟ هل تم تسلیم نسخ من النتائج إلى وکلاء کیانات السیاسیة وممثلی المرشحن؟	126	33
9	ئایا ئه‌نجامه‌کان به‌ سه‌رکه‌وتوو یان نێژداران بۆ سه‌نته‌ری نیشتمانی پێش کاتژمێر ۱۲ شه‌و؟ هل تم ارسال النتائج إلى المركز الوطنی بنجاح قبل الساعه‌ 12 لیلا؟	157	2

دهنگدانی گشتی

راپۆرتی کردنه وهی بنکه کانی دهنگدان - تقرير افتتاح المراكز ژماره‌ی راپۆرتی گه‌یشته‌و - عدد التقارير المستلمة (1042)

ت	پرسیار - السؤال	به‌نی نعم	نه‌خێر كلا
1	ئایا هه‌یچ پرویایه‌گه‌ نده‌یه‌ کێ هه‌ ئێزاردن بۆ قه‌واره‌ سیاسیه‌ کانی یان دابه‌شکردنی ناسنامه‌ی کاندیده‌کان له‌ دووری 100 مه‌تر له‌ ده‌ورو به‌ری بنکه‌کانی ده‌نگدان ئه‌نجامدراوه‌؟ هل شوهد وجود أي دعابة انتخابية للكيانات السياسية او توزيع بطاقات أرقام المرشحين داخل او بمحيط 100 متر حول مركز الاقتراع؟	134	908
2	ئایا هه‌یژه‌ ئه‌منیه‌یه‌ کانی له‌ ناو بنکه‌ی ده‌نگداندا بوون؟ هل تواجدت قوات الأمن المكلفة داخل مركز الاقتراع؟	358	684
3	ئایا هه‌یچ هه‌و ئێک هه‌بوو بۆ رێگریکردن له‌ گه‌یشته‌نی ده‌نگده‌ران به‌ بنکه‌ی ده‌نگدان؟ هل كانت هناك محاولات لمنع الناخبين من الوصول الى مركز الاقتراع؟	0	1042
4	ئایا هه‌یچ چاودیریکی یان نوێنه‌ری کاندیده‌کان یان قه‌واره‌ سیاسیه‌ کانی له‌ بنکه‌ی ده‌نگدان دوورخراوه‌ ته‌وه‌؟ هل تم استبعاد أي مراقب او مندوبي المرشحين او وكلاء الكيانات السياسية من محطة الاقتراع؟	18	1024
5	ئایا بنکه‌ی ده‌نگدان له‌ کاتژمێر 7:00 ی به‌یانی له‌ کاتی خۆیدا کرایه‌وه‌؟ هل فتحت محطة الاقتراع بالوقت المحدد الساعة 7:00؟	962	80

راپۆرتی ده‌نگدان - تقرير الاقتراع ژماره‌ی راپۆرتی گه‌یشته‌و - عدد التقارير المستلمة (773)

ت	پرسیار - السؤال	به‌نی نعم	نه‌خێر كلا
1	ئایا هه‌یچ پرویایه‌گه‌ نده‌یه‌ کێ هه‌ ئێزاردن بۆ قه‌واره‌ سیاسیه‌ کانی یان دابه‌شکردنی کارتی کاندیده‌کان له‌ نیۆ بنکه‌کانی ده‌نگداندا ئه‌نجامدراوه‌؟ هل شوهد وجود أي دعابة انتخابية للكيانات السياسية او توزيع بطاقات أرقام المرشحين داخل مركز الاقتراع؟	80	693
2	ئایا که‌سانی رێگه‌ پێنه‌ دراو له‌ ناو بنکه‌ی ده‌نگداندا هه‌بوون؟ هل تواجد أشخاص غير مصرح لهم داخل محطة الاقتراع؟	73	700
3	ئایا هه‌یچ چاودیریکی یان نوێنه‌ری کاندیده‌کان یان قه‌واره‌ سیاسیه‌ کانی له‌ بنکه‌ی ده‌نگدان دوورخراوه‌ ته‌وه‌؟ هل تم استبعاد أي مراقب او مندوبي المرشحين او وكلاء الكيانات السياسية من محطة الاقتراع؟	18	755
4	ئایا هه‌یچ سکالایه‌ک پێشكه‌ش کرا له‌ کاتی پرۆسه‌ی ده‌نگداندا؟ هل تم تقديم شكاوى خلال عملية الاقتراع؟	41	732
5	ئایا ئه‌ندامه‌یه‌کی بنکه‌ی ده‌نگدان، بریکاری قه‌واره‌ سیاسیه‌ کانی یان چاودیری هه‌یما ی پرویایه‌گه‌ نده‌ی هه‌ ئێزاردنیان له‌ به‌رکردبوو یان هه‌و ئێان داوه‌ کاریگه‌ری له‌ سه‌ره‌ ده‌نگده‌ران هه‌ بێت له‌ کاتی پرۆسه‌ی ده‌نگداندا؟ هل قام أحد أعضاء لجنة محطة الاقتراع أو وكلاء الكيانات السياسية او المراقبون بارتداء أو استخدام رموز دعابة انتخابية او محاولة التأثير على الناخبين خلال عملية الاقتراع؟	48	725
6	ئایا ئامه‌یه‌ کانی سه‌لماندن به‌ هه‌ر هه‌یه‌ک وه‌ستان؟ هل توقفت أجهزة التحقق لأي سبب كان؟	113	660
7	ئایا رێگه‌ به‌ ده‌نگده‌ران دراوه‌ ئامه‌ری مۆبایل به‌ نه‌ ناو وێستگه‌ی ده‌نگدان؟ هل تم السماح للناخبين بإدخال جهاز الموبايل؟	235	538

راپۆرتی داخستن - تقریر الاغلاق ژماره‌ی راپۆرتی گه‌یشته‌و - عدد التقارير المستلمة (601)

ت	پرسیار - السؤال	به‌نی نعم	نه‌خێر كلا
1	ئایا ژماردنه‌وه‌ی ده‌ستی ده‌نگه‌كان ده‌ستییێكرد راسته‌وخۆ پاش راکێشانی راپۆرتی ژماردنه‌وه‌ی ئه‌لیكترۆنی له‌ وێستگه‌ی ده‌نگدان؟ هل بدأ العد اليدوي لأوراق الاقتراع مباشرة بعد سحب التقارير للعد الإلكتروني لمحطة الاقتراع؟	535	66
2	ئایا هه‌یچ چاودێرێك یان بریکاری قه‌واره له‌ کاتی پرۆسه‌ی ژماردن دوورخراونه‌ته‌وه‌؟ هل اعترض أحد على النتائج المعلنة؟	8	593
3	ئایا هه‌یچ که‌سێک ناره‌زای ده‌ربیری به‌رامبه‌ر ئه‌نجامه‌ راگه‌یه‌ندراوه‌کان؟ هل اعترض أحد على النتائج المعلنة؟	6	587
4	ئایا هه‌یچ سکالایه‌ک له‌سه‌ر ئه‌نجامی ژماردنه‌وه‌ی ده‌نگه‌كان تۆمار کرا؟ هل تم رصد أية شكوى على نتائج العد والفرز؟	2	591
5	ئایا دوا‌ی داخستنی وێستگه‌ که‌سه‌انی رێگه‌پێنه‌دراوه‌بوون؟ هل توجد اشخاص غير مرخص لهم في المحطة بعد الاغلاق؟	19	574
6	ئایا جیاوازی هه‌بووله‌ نێوان ژماردنی ده‌ستی و ژماردنی ئه‌لیكترۆنی؟ هل كان هناك فرق بين العد والفرز اليدوي مع العد والفرز الإلكتروني؟	34	559
7	ئایا رێژه‌ی جیاوازی نێوان ژماردنی ده‌ستی و ئه‌لیكترۆنی له‌ 5٪ زیاتر بووه‌ و وێستگه‌ که‌ ره‌وانه‌ی ناوه‌ندی پشکین کراوه‌ بۆ دووباره‌ ژماردنه‌وه‌ و پۆلێنکردن؟ هل كانت نسبة الفرق بين العد والفرز اليدوي مع العد والفرز الإلكتروني أكثر من ٥% وتم احالة المحطة إلى مركز التدقيق لإعادة العد والفرز اليدوي واعتماد نتائج العد والفرز اليدوي في مركز التدقيق؟	41	519
8	ئایا کۆپی ئه‌نجامه‌کان راده‌ستی بریکارانی قه‌واره‌ سیاسیه‌کان و نوێنه‌رانی کاندیده‌کان کرا؟ هل تم تسليم نسخ من النتائج الى وكلاء الكيانات السياسية وممثلي المرشحين؟	523	70
9	ئایا ئه‌نجامه‌کان به‌ سه‌رکه‌وتوویی نێردان بۆ سه‌نته‌ری نێشتمانی پێش کاتژمێر ۱۲ شه‌و؟ هل تم ارسال النتائج الى المركز الوطني بنجاح قبل الساعة 12 ليلاً؟	601	0

پرسیاریک ئاراسته‌ی ده‌سته‌ی پسپۆرانی هاوێهێمانی کراوه‌ : هه‌یچ سه‌رنجێکتان هه‌یه‌ له‌سه‌ر رۆژی ده‌نگدانی تاییه‌ت؟

- 1- رۆژ ده‌نگدان تاییه‌ت به‌بێ کێشه‌ی گه‌وره‌ ته‌واو بوو. وه‌ هه‌ندێک له‌ ده‌نگده‌ران رهنگه‌ سه‌رپێچیان کرد له‌ قه‌ده‌غه‌کردنی کامێراکان وه‌ مۆبایله‌کان زیه‌که‌کان، وه‌ ئه‌مه‌ش پێویستی به‌ سزا هه‌یه‌.
- 2- له‌وانه‌یه‌ ئه‌و ژماره‌ زۆره‌ی ده‌نگه‌ نادرسته‌کان له‌ ئه‌نجامی فشاری لایه‌نه‌ ده‌سه‌لاتداره‌کان بۆ سه‌ر هه‌یه‌ چه‌کداره‌کانیان به‌ مه‌به‌ست بێت. ئه‌مه‌ش کێشه‌داره‌ چونکه‌ نابێت پێشمه‌رگه‌ و هه‌یه‌ ئه‌منیه‌یه‌کان سه‌ر به‌ حزبه‌کان بن. ئه‌مه‌ش ئاماژه‌یه‌ بۆ ئه‌وه‌ی تا ئێستا نه‌خێر چه‌مکی هه‌رێم وه‌ک قه‌واره‌یه‌ک بوونی نیه‌، باسی ئه‌و مه‌سه‌له‌یه‌ ناکه‌م که‌ به‌شێکه‌ له‌ عێراق. رهنگه‌ ئه‌م فشاره‌ دلی به‌شێک له‌ ده‌نگده‌رانی دلخۆش نه‌کردبێت، هه‌روه‌ها خراپی حوکمرانی، بۆیه‌ وه‌لامه‌که‌ به‌ ده‌نگی نادروست بوو.
- 3- ئاراسته‌کردنی ده‌نگده‌ران له‌ لایه‌ن به‌رپرسه‌کانیان ده‌نگ بدەن، پرۆپاگه‌نده‌ له‌ ناوه‌نده‌کان هه‌بوون.
- 4- په‌سه‌ندکردنی پشتراستکردنه‌وه‌ی ئه‌لیكترۆنی و ژماردنه‌وه‌ی پرۆسه‌ی هه‌لێژاردنه‌کان حاله‌ته‌کانی ساخته‌کاری که‌مکردووه‌ته‌وه‌.
- 5- پرۆسه‌ی ده‌نگدانی تاییه‌ت به‌ ئاسانی به‌رپوه‌چوو، ده‌نگده‌ران و هه‌یه‌ ئه‌منیه‌یه‌کان له‌ کاتژمێره‌کانی سه‌ره‌تای به‌یانیه‌وه‌ چوونه‌ بنکه‌ و ناوه‌نده‌کانی ده‌نگدان. جیگای سه‌رنجه‌ بوو که‌ ته‌له‌فۆنیان هه‌یناوه‌ته‌ ناو بنکه‌کانی ده‌نگدان و له‌ نزیک بنکه‌کانی ده‌نگدان پرۆپاگه‌نده‌ی هه‌لێژاردن هه‌بووه‌.

پرسیاریک ئاراسته‌ی ده‌سته‌ی پسپۆرانی هاوبه‌یمانێ کراوه : هیچ سه‌رنجێکتان هه‌یه له‌سه‌ر رۆژی ده‌نگدانی گشتی؟

- 1- له هه‌ڵه‌ڵاردنی داها توودا پێویسته گرنگی به ئامێری پشتراستکردنه‌وه بدریت، و بایۆمه‌تری کارتی نیشتمانی بپێته بانه‌ما.
- 2- کێشه‌ی نه‌خوێندنه‌وه‌ی په‌نجه‌مۆر بۆ ژماره‌یه‌ک ده‌نگده‌ر دووباره ده‌پێته‌وه، هه‌روه‌ها بوونی ریکلام له نزیک شوێنی ده‌نگدان.
- 3- پرۆسه‌ی ده‌نگدانی گشتی به‌شیوه‌یه‌کی زۆر باش و ئاشتیانه و پێشه‌یی به‌رپه‌چوو. ده‌سته‌ی کۆمیساریان و ستافی کۆمسیۆن شایه‌نی سوپاس و پێزانینن که توانیان له ماوه‌یه‌کی کورتدا کێشه‌ ته‌کنیکیه‌کان چاره‌سه‌ر بکه‌ن.
- 4- پێش رۆژی ده‌نگدان بابته‌کان یه‌کلایی کرانه‌وه. له رۆژی ده‌نگدان شته‌کان ئاسایی بوون، جگه‌ له هه‌ندیک کێشه‌ی ته‌کنیکی یان پێشیلکاری حزبی، که به به‌راورد له‌گه‌ڵ نه‌زموونه‌کانی رابردوو، تاراوه‌یه‌ک که‌م بوون.
- 5- ئارامتر بوو له ده‌نگدانی تایبه‌ت، و خوێندنه‌وه‌ی په‌نجه‌مۆر نه‌بوو. پارتي دیموکراتی کوردستان و یه‌کیته‌ی نیشتمانپه‌روه‌ری کوردستان خه‌ڵکیان له بنکه‌کانی ده‌نگدان دا‌ناوه بۆ رێنماییکردنی ده‌نگده‌ران، کێشه‌یه‌ک له په‌نجه‌مۆری بایۆمه‌تری و بێبه‌شکردنی ده‌نگده‌ران له ده‌نگدان.
- 6- پرۆسه‌ی رێکخستن باش بوو و سه‌رپێچی که‌م بوو.
- 7- ر‌اهێنانی باشی ستافی ر‌اپرسی له‌سه‌ر میکانیزمی ده‌نگدان و مامه‌له‌ی باشیان له‌گه‌ڵ ده‌نگده‌ران و چاودێران و بریکاره‌کانی قه‌واره سیاسیه‌کان.
- 8- 8- به‌رده‌وامی پر‌وپا‌گه‌نده‌ی هه‌ڵه‌ڵاردن له نزیک به‌شێک له بنکه‌کانی ده‌نگدان هه‌روه‌ها له سایته‌کانی سۆشیاڵ میدیا. هه‌ندیک له ئامێره‌کانی ده‌نگدان له یه‌که‌م کاتژمێره‌کانی کارکردندا له‌کارکه‌وتوون و ئه‌و بابته‌ له‌لایه‌ن کارمه‌ندان و تیمه‌کانی پشتیوانی لۆجستیکه‌وه چاره‌سه‌رکرا.
- 9- هه‌یزه‌ ئه‌منیه‌کان ئاسانکاری بۆ کاری ستافی کۆمسیۆن ده‌که‌ن، هه‌روه‌ها هاوکاری چاودێران و بریکاره‌کان ده‌که‌ن. بوونی ژماره‌یه‌کی زۆر له کاغه‌زی ده‌نگدانی نادروست ده‌گه‌ڕێته‌وه بۆ هۆکاری سه‌ره‌کی که ده‌نگده‌ران به وردی پرۆسه‌ی ده‌نگدان نازانن.
- 10- رۆژی ده‌نگدانی گشتی بۆ هه‌ڵه‌ڵاردنی 2024ی په‌رله‌مانی کوردستان به رێکخستنیکی به‌رفراوان و ئاماده‌کاریه‌ ته‌کنیکیه‌ پێشکه‌وتوو‌ه‌کان به‌رپه‌چوو که نه‌رمیه‌کی به‌رزێ مسۆگه‌ر کرد، به‌و پێیه‌ی پرۆسه‌که شاهییدی به‌شداری به‌رفراوانی چاودێرانی ناوخۆیی و نیوده‌وه‌له‌تی بوو، که 16 کونسوڵخانه و 15 رێکخراوی نیوده‌وه‌له‌تی و 43 هه‌زار نوێنه‌ری لایه‌نه سیاسیه‌کان پێکهاتبوون.
- 11- کۆمسیۆنی بال‌ای هه‌ڵه‌ڵاردنه‌کان ستایشی پێشکه‌وتنی پرۆسه‌ی هه‌ڵه‌ڵاردنه‌کانی کرد و نه‌بوونی هیچ پێشیلکاریه‌کی به‌رچاوی ئه‌منی پشتراستکرده‌وه. هه‌روه‌ها ر‌ایگه‌یاندوو‌ه‌ که ر‌ێژه‌ی به‌شداریکردن زۆر بوو، ئه‌مه‌ش په‌نگدانه‌وه‌ی کارلێکی ده‌نگده‌رانه‌ له‌گه‌ڵ هه‌ڵه‌ڵاردنه‌کاندا. له‌رووی ته‌کنیکیه‌وه دا‌تای هه‌ڵه‌ڵاردنه‌کان به‌شیوه‌یه‌کی بێ کێشه‌ ره‌وانه‌ی باره‌گا‌کانی به‌غدا کرا، ئه‌مه‌ش شه‌فافیه‌تی پرۆسه‌ی هه‌ڵه‌ڵاردنه‌کانی زیاتر کرد.
- 12- ئومێد هه‌یه ئه‌نجامی هه‌ڵه‌ڵاردن وه‌ریگه‌ڕێت بۆ گۆرانکاری به‌رجه‌سته‌که له‌گه‌ڵ خواسته‌کانی ده‌نگده‌ران بگونجێت و ر‌یبازی دیموکراسی له هه‌رێم به‌هێزتر بکات. هیوایه‌ک هه‌یه که ئه‌نجامی هه‌ڵه‌ڵاردنه‌کان بپێته گۆرانکاری به‌رجه‌سته‌که خواستی ده‌نگده‌ران به‌دی بکات و پرۆسه‌ی دیموکراسی له بازنه‌که‌دا به‌هێزتر بکات.

پرسیاریک ئاراسته‌ی ده‌سته‌ی پسپۆرانی ه‌اوبه‌یمانی کراوه : سه‌رنجه‌ کانتان چیه‌ له‌سه‌ر رۆتی هێزه‌ ئه‌منیه‌کان؟

1. له‌ پاراستنی بنکه‌کانی ده‌نگدان.
2. تا چه‌ند بێلایه‌نیت له‌ مامه‌له‌ کردن له‌ گه‌ل ده‌نگده‌ران؟
3. سروشتی مامه‌له‌ کردن له‌ گه‌ل به‌شداریانی پرۆسه‌ی هه‌لێژاردن، له‌وانه‌ش چاودیران و میدیاکان.
4. ئایا ه‌اوکاریتان کرد بۆ ئاسانکاری بانگه‌شه‌ی هه‌لێژاردن؟

1- به‌ گشتی هێزه‌ ئه‌منیه‌کان به‌ پێشه‌یی و ده‌ستپاکی به‌رزوه‌ ه‌اوکاری ده‌نگده‌رانیان کرد بۆ گه‌یشتن به‌ بنکه‌کانی ده‌نگدان. سروشتی مامه‌له‌ کردنیان له‌ گه‌ل ه‌اوبه‌شه‌کان له‌ پرۆسه‌ی هه‌لێژاردندا پێشه‌یی و ه‌اوکاری بوو، جگه‌ له‌ چه‌ند ناوچه‌یه‌کی حزبی و داخراو که‌ هه‌ندیک رووداوی نه‌خو‌ازاویان تێدا روویدا، به‌لام ناوبانگی هێزه‌ ئه‌منیه‌کانیان له‌ که‌دار نه‌کرد.

2- ئه‌و ئاسانکاریانه‌ی له‌لایه‌ن هێزه‌ ئه‌منیه‌کانه‌وه‌ به‌دریژایی پرۆسه‌ی هه‌لێژاردن پێشکه‌ش کراون، شایه‌نی ستایش و شایه‌نی رێز و سوپاسی زۆرن.

3- رۆتی ئه‌رێنی بوو. پێشتر هه‌موو هه‌وله‌کان له‌ رۆژی هه‌لێژاردندا ده‌دا، به‌لام ئیستا ئه‌م بابته‌ کاریگه‌ر نییه‌. به‌لام رێگه‌ی به‌ چه‌ند پێشیلکارییه‌ک دا به‌ ناوی حزبه‌کانی ده‌سه‌لات.

4- پاراستنی بنه‌ره‌تی نایاب بوو. هێزه‌ ئه‌منیه‌کانی سه‌ره‌کی ده‌ستوه‌ردانیه‌ن نه‌کرد. زۆر باش مامه‌له‌یان له‌ گه‌ل ده‌نگده‌را ده‌کرد. هێزه‌ ئه‌منیه‌کان رۆتیکێ باشیان له‌ پاراستنی ناوه‌نده‌کانی ده‌نگداندا هه‌بوو و له‌ گه‌ل ده‌نگده‌ران بێلایه‌ن بوون 5- هێزه‌ ئه‌منیه‌کان رۆتی سه‌ره‌کی ده‌بین له‌ پاراستنی پرۆسه‌ی هه‌لێژاردن له‌ هه‌موو قو‌ناغه‌کانیدا، هه‌روه‌ها له‌ به‌شداریکردنی چۆنایه‌تی له‌ پرۆسه‌ی موماره‌سه‌ی مافی خۆیان بۆ ده‌نگدانی تایبه‌ت.

6- ئیمه‌ هیچ ده‌ستوه‌ردانییکمان له‌ لایه‌ن هێزه‌ ئه‌منیه‌کانه‌وه‌ نه‌بینی له‌ ئیراده‌ی ده‌نگده‌ران کاره‌کانی کۆمسیۆن هه‌روه‌ها ئاسانکاریان کرد بۆ چوونه‌ ژووره‌وه‌ی چاودیران و بریکاره‌کان به‌پێی رێکار و رێنماییه‌کانی لایه‌نه‌ ئه‌منیه‌ به‌یوه‌ندیده‌ره‌کان و هه‌روه‌ها رێکاره‌کانی کۆمسیۆن.

7- هه‌روه‌ها ئه‌رکی خۆی بوو پاراستنی پرۆپاگه‌نده‌ی هه‌لێژاردن، جا پاراستنی ئامرازه‌کانی پرۆپاگه‌نده‌ی هه‌لێژاردن بێت یان پاراستنی کاندیده‌کان له‌ کاتیکدا که‌ له‌ ماوه‌ی پرۆپاگه‌نده‌ی هه‌لێژاردندا سیمینار و کۆنفرانسیان ئه‌نجام ده‌دا.

8- پاراستنی ناوه‌نده‌کانی ده‌نگدان: هێزه‌ ئه‌منیه‌کان رۆتی سه‌ره‌کییان بینی له‌ پاراستنی ناوه‌نده‌کانی ده‌نگدان و دنیابوون له‌ سه‌لامه‌تی ده‌نگده‌ران و رێگریکردن له‌ هه‌ر رووداوێکی ئه‌منی. له‌ رۆژانی ده‌نگدانی تایبه‌ت و گشتیدا هیچ پێشیلکارییه‌کی ئه‌منی تۆمار نه‌کراوه‌، ئه‌مه‌ش سه‌رکه‌وتنی ئه‌و پلانه‌ ئه‌منیه‌یه‌ ده‌رده‌خات که‌ خراونه‌ته‌ بواری جێبه‌جێکردنه‌وه‌.

9- راده‌ی بێلایه‌نی له‌ مامه‌له‌ کردن له‌ گه‌ل ده‌نگده‌ران: به‌ گشتی مامه‌له‌ی هێزه‌ ئه‌منیه‌کان له‌ گه‌ل ده‌نگده‌ران بێلایه‌ن و پێشه‌یی بووه‌. به‌لام له‌ هه‌لێژاردنه‌کانی پێشوودا نیگه‌رانی به‌رده‌وام هه‌یه‌ سه‌باره‌ت به‌ کاریگه‌ری پله‌به‌ندی سه‌ربازی له‌سه‌ر ده‌نگدانی ئه‌ندامانی هێزه‌ ئه‌منیه‌کان له‌ کاتی ده‌نگدانی تایبه‌تدا، چونکه‌ ره‌نگه‌ هه‌ندیکیان هه‌ست به‌ فشاری ناراسته‌وخۆ بکه‌ن بۆ ده‌نگدان به‌ هه‌ندیک لایه‌ن.

10- سروشتی مامه‌له‌ کردن له‌ گه‌ل ه‌اوبه‌شه‌کان له‌ پرۆسه‌ی هه‌لێژاردندا: هێزه‌ ئه‌منیه‌کان مامه‌له‌یه‌کی باشیان له‌ گه‌ل چاودیرانی ناوخۆی و نیوده‌وله‌تی، هه‌روه‌ها له‌ گه‌ل میدیاکاندا کرد.

11- به‌شداریکردن له‌ ئاسانکاری پرۆپاگه‌نده‌ی هه‌لێژاردن: رۆتی سه‌ره‌کی هێزه‌ ئه‌منیه‌کان پاراستنه‌، به‌لام به‌شیوه‌یه‌کی ناراسته‌وخۆ به‌شدارییان له‌ ئاسانکاریکردنی پرۆپاگه‌نده‌ی هه‌لێژاردنه‌کاندا کردووه‌ به‌ دا‌بینکردنی ژینگه‌یه‌کی ئارام و دوور له‌ توندوتیژی. به‌لام پێناچیت هێزه‌ ئه‌منیه‌کان راسته‌وخۆ ده‌ستوه‌ردانیه‌ن کردبێت له‌ پالێشتیکردن یان به‌رته‌سکه‌ردنه‌وه‌ی بانگه‌شه‌ی لایه‌نه‌ سیاسیه‌کان.

پرسیاریک ئاراسته‌ی ده‌سته‌ی پسپۆرانی ه‌اوبه‌یمانی کراوه : ئایا هیچ پێشیارێکی تایبه‌ت هه‌یه‌ سه‌باره‌ت به‌ پرسپاره‌کانی پێشوو؟

- 1- بۆ دایینکردنی گه‌ره‌نتی بۆ حزب و کاندید له‌ پرۆسه‌ی هه‌ڵبژاردن، یاسادانه‌ران له‌ ئه‌نجومه‌نی نوێنه‌ران و په‌رله‌مانی کوردستان یان ده‌بێت یاساکانی هه‌ڵبژاردن هه‌موار بکه‌نه‌وه‌ یان یاسای نوێ به‌ لێکدانه‌وه‌یه‌کی روون و پێ ناکۆکی (بۆ ژماردن و جیاکردنه‌وه‌ی ده‌نگه‌کان) دا‌برێن. رۆژیک یان دوو رۆژ پێش پرۆسه‌ی ده‌نگدان و چه‌ند خوله‌کیک دوا‌ی بنکه‌کانی ده‌نگدان نزیک له‌ لیست و کاندیده‌کان که‌ ده‌یان‌ه‌وێت ب‌یگه‌ردی پرۆسه‌ی هه‌ڵبژاردن مسۆگه‌ر بکه‌ن.
- 2- پ‌یدا‌چونه‌وه‌یه‌کی راسته‌قینه‌ به‌ هۆکاری بوونی هه‌زاران وه‌ره‌قه‌ی نادروست که‌ له‌ تۆپه‌راسیۆنه‌کانی ژماردن و ریزکردندا ده‌رکه‌وتوون.
- 3- ر‌ینگه‌دان به‌و ده‌نگه‌رانه‌ی که‌ له‌ ماوه‌ی ناو تۆمارکردندا نیشانه‌یان بۆ دانراوه‌ بۆ ده‌نگدان بۆ ئه‌وه‌ی په‌نجه‌مۆریان نه‌خوێن‌رێته‌وه‌ و ر‌یزه‌ی بازدا‌ن دانه‌ن‌ریت.
- 4- با‌ش‌تر‌کردنی ر‌یکاره‌ لۆجستیه‌کان:
 - زیاد‌کردنی ژماره‌ی بنکه‌کانی ده‌نگدان بۆ ئه‌وه‌ی ده‌ست‌راگه‌یشتن به‌ ئاسانی بۆ هه‌موو ده‌نگه‌ران، به‌تایبه‌تی له‌ ناوچه‌ گوند‌نشینه‌کان.
 - به‌رز‌کردنه‌وه‌ی به‌کارهێنانی ته‌کنه‌لۆژیا له‌ ده‌نگدان و ژماردن بۆ د‌ن‌یابوون له‌ ورد‌بینی و خ‌یر‌اک‌ردنی راگه‌یان‌د‌نی ئه‌نجامه‌کان.
 - دای‌ین‌کردنی ئاسان‌کاری تایبه‌ت بۆ خاوه‌ن پ‌یدا‌و‌یستیه‌ تایبه‌ته‌کان و به‌سال‌چ‌و‌وان بۆ د‌ن‌یابوون له‌ به‌ش‌دار‌یک‌رد‌نیان به‌پ‌ی به‌ربه‌ست.
- 5- به‌رز‌کردنه‌وه‌ی شه‌فافیه‌ت و ل‌ی‌پ‌رسینه‌وه‌:
 - بلا‌و‌کردنه‌وه‌ی راپۆرتی خ‌ولی له‌ کۆم‌سیۆنه‌وه‌ له‌سه‌ر هه‌موو قۆناغه‌کانی پرۆسه‌ی هه‌ڵبژاردن.
 - به‌ه‌ی‌ز‌کرد‌نی چاود‌ی‌ر‌یک‌رد‌نی بانگه‌شه‌کانی هه‌ڵبژاردن بۆ ده‌سته‌به‌ر‌کرد‌نی ده‌رفه‌تی یه‌ک‌سان بۆ هه‌موو کاندیده‌کان، له‌وانه‌ش کۆن‌ترۆل‌کرد‌نی خه‌رجیه‌کانی هه‌ڵبژاردن و سنو‌ور‌دار‌کرد‌نی به‌کارهێنانی سه‌ر‌چ‌او‌ه‌ گشتیه‌کان له‌ به‌ر‌ژه‌وه‌ندی کاندیده‌ تایبه‌ته‌کان.
- 6- به‌ه‌ی‌ز‌کرد‌نی چاود‌ی‌ری ناوخ‌و‌یی و ن‌ی‌وده‌وله‌تی:
 - پ‌ش‌ت‌گ‌یر‌یک‌رد‌نی تۆپه‌کانی ر‌یک‌خ‌ست‌نی ناوخ‌و‌یی به‌ پ‌اه‌ی‌نان و پ‌اره‌دان بۆ با‌ش‌تر‌کرد‌نی رو‌وم‌ال‌کرد‌ن و ب‌ی‌ل‌ایه‌ن‌ی‌ان.
 - به‌ه‌ی‌ز‌کرد‌نی هاو‌کاری له‌ گه‌ل ر‌یک‌خ‌راوه‌ ن‌ی‌وده‌وله‌تیه‌کانی چاود‌ی‌ر‌یک‌رد‌ن بۆ ئه‌وه‌ی هه‌موو قۆناغه‌کانی پرۆسه‌ی هه‌ڵبژاردن ب‌گ‌ر‌یته‌وه‌.
- 7- به‌رز‌کردنه‌وه‌ی ئاس‌تی هۆش‌یاری هه‌ڵبژاردن:
 - ده‌ست‌پ‌یک‌رد‌نی هه‌لمه‌تی هۆش‌یاری به‌رفراوان پ‌ێش هه‌ڵبژاردنه‌کان که‌ گر‌نگی به‌ش‌دار‌یک‌رد‌ن و چۆنیه‌تی ده‌نگدان روون ده‌که‌نه‌وه‌.
 - به‌کارهێنانی میدیای ته‌قلیدی و سۆشیال میدیا بۆ بلا‌و‌کردنه‌وه‌ی زانیاری دروست و شه‌فاف سه‌باره‌ت به‌ هه‌ڵبژاردنه‌کان.

به‌شی شه‌شه‌م - رۆڵی ده‌سه‌لاتی دادوه‌ری له هه‌ڵه‌ڵه‌اردنه‌کاندا

دادگای فیدرالی بریاری خۆی به ژماره (83 و دوو بریاره یه‌گرتوووه‌که‌ی 131 و 185/فیدرالی/2023 له 2024/2/21) ده‌رکرد که ژماره‌ی کورسییه‌کانی په‌رله‌مانی کوردستانی کرده 100 کورسی له‌بری 111 کورسی، ئەمه‌ جگه‌ له‌وه‌ی ژماره‌ی بازنه‌کانی هه‌ڵه‌ڵه‌اردن له‌ چوار بازنه‌که‌متر نه‌بوون، و ده‌سه‌لاتی پیدانی کۆمسیۆنی بالای سه‌ربه‌خۆی هه‌ڵه‌ڵه‌اردنه‌کانی عێراق رێکخستنی هه‌ڵه‌ڵه‌اردنی په‌رله‌مانی کوردستان، جگه‌ له‌ برگه‌کانی تر. به‌هۆی دواکه‌وتنی ده‌رکردنی ئەو بریاره‌ی دادگای فیدرالی که له‌ سه‌ره‌وه‌ ئاماژه‌ی پێکراوه، مه‌حال بووه له 25 شوباتی 2024 به‌رێوه‌بجێت، دوا‌ی راوێژکردن له‌گه‌ڵ سه‌روکایه‌تی هه‌رێمی کوردستان، فه‌رمانێک له‌لایه‌ن سه‌روکایه‌تی هه‌رێمه‌وه‌ ده‌رچوووه‌ که رۆژی 10ی حوزه‌یرانی 2024ی وه‌ک واده‌ی ئەه‌نجامدانی هه‌ڵه‌ڵه‌اردن دیاریک‌کرد.

به‌لام ژماره‌یه‌ک له‌یه‌نی سه‌ر به‌ پێکهاته‌کان بایکۆتکردنی ئەم هه‌ڵه‌ڵه‌اردنه‌یان راگه‌یاندا، ئەمه‌ش به‌هۆی نه‌بوونی کورسی ته‌رخانه‌کراو بۆ پێکهاته‌کان، هه‌روه‌ها نه‌بوونی میکانیزمێک بۆ نوێنه‌رایه‌تیکردنی پێکهاته‌کان له‌ په‌رله‌مانی کوردستان. دواتر پارتی دیموکراتی کوردستانیش له 2024/3/18 بریاریدا بایکۆتی ئەو هه‌ڵه‌ڵه‌اردنه‌ بکات به‌ هۆکاریک که له‌ به‌یاننامه‌یه‌کی مه‌کته‌بی سیاس‌ی حزبه‌که‌ روونکراوه‌ته‌وه. به‌لام به‌ له‌به‌رچاوه‌گرتنی ئەو تانه‌یه‌ی سه‌روکی حکومه‌تی هه‌رێمی کوردستان پێشکشی دادگای فیدرالی کردوووه‌ له‌ دژی ماده‌ده‌ی (2) له‌ په‌یره‌وی تۆمارکردن و په‌سه‌ندکردنی لیستی کاندیده‌کان بۆ هه‌ڵه‌ڵه‌اردنی په‌رله‌مانی کوردستان ژماره 7ی سالی 2024 که له‌لایه‌ن کۆمسیۆنی بالای سه‌ربه‌خۆی هه‌ڵه‌ڵه‌اردنه‌کانه‌وه‌ ده‌رچوووه. دوا‌ی ده‌رکردنی بریاری دادگای فیدرالی ژماره (126/فه‌رمانی سالاری/ده‌وله‌ت/2024) له 2024/5/7، که بریاری راگرتنی رێکاره‌کانی جێبه‌جێکردنی ئەم ماده‌یه‌ی سیسته‌می تۆمارکردن و په‌سه‌ندکردنی لیستی کاندیده‌کان درا. له‌ ئەه‌نجامدا کۆمسیۆن بریاریدا رێکاره‌ ته‌کنیکی و داراییه‌کانی بۆ رێکخستنی هه‌ڵه‌ڵه‌اردنی په‌رله‌مانی کوردستان را‌ب‌گرێت، به‌پێی بریاری ژماره (1)ی کۆنوسی نا‌ناس‌ی (28) له 2024/5/7، به‌و پێیه‌ی چیتر ناتوانرێت ئەو هه‌ڵه‌ڵه‌اردنه‌ له 2024/6/10 ئەه‌نجام‌بدرێت، تاوه‌کو دۆسیه‌ی ئەس‌لی له‌لایه‌ن دادگای بالای فیدرالییه‌وه‌ له 2024/5/20 بریاری له‌سه‌ر ده‌درێت. به‌پێی ماده‌کانی 19 و 20ی یاسای کۆمسیۆنی بالای سه‌ربه‌خۆی هه‌ڵه‌ڵه‌اردنه‌کانی ژماره 31ی سالی 2019ی هه‌موارکراوه، ده‌سته‌یه‌کی دادوه‌ری پێکه‌ده‌هێنرێت که له‌ سێ دادوه‌ری په‌له‌یه‌کی ته‌رخانه‌کراو، بۆ تانه‌دان له‌سه‌ر ئەو بریارانه‌ی پێشکشی ده‌ک‌رێن له‌ به‌رامبه‌ر ئەو بریارانه‌ی که له‌لایه‌ن ده‌سته‌ی کۆمسیاریانی کۆمسیۆنی بالای سه‌ربه‌خۆی هه‌ڵه‌ڵه‌اردنه‌کانه‌وه‌ ده‌رده‌چن، و ناوده‌برێت ده‌سته‌ی دادوه‌ری هه‌ڵه‌ڵه‌اردنه‌کان. لایه‌نه‌ زیانیکه‌وتوووه‌کان مافی ئەوه‌یان هه‌یه‌ تانه‌ له‌ بریاره‌کانی ده‌سته‌ی کۆمسیاریان بده‌ن، له‌وانه‌ش بریاری راگه‌یاندا‌نی ئەه‌نجامی هه‌ڵه‌ڵه‌اردنه‌کان، به‌و پێیه‌ی ده‌سه‌لاتی هه‌ڵه‌ڵه‌اردنی دادوه‌ری به‌ دادگایه‌کی لێهاتوو داده‌نرێت بۆ په‌چاوکردنی نا‌کۆکیه‌کانی هه‌ڵه‌ڵه‌اردن، واته‌ مافی ئەوه‌ی هه‌یه‌ به‌دواداچوون بۆ تانه‌دانه‌که‌ بکات و ته‌نانه‌ت دادگایی کردنی‌ش له‌ لای خۆیدا ئەه‌نجام ب‌دات له‌لایه‌ن نه‌یارانی دۆسیه‌که‌وه‌، بریاره‌کانیشی کۆتایی و پا‌به‌ندکه‌رن بۆ هه‌موو که‌سێک، له‌وانه‌ش کۆمسیۆن و لایه‌نه‌ سیاس‌یه‌کان.

به‌ پشت‌به‌ستن به‌وانه‌ی سه‌ره‌وه‌، ده‌سته‌ی دادوه‌رانی هه‌ڵه‌ڵه‌اردن بریاری خۆی به‌ ژماره 355/ده‌سته‌ی دادوه‌ران/2024 له 2024/5/20 ده‌رکرد، له‌ئەه‌نجامی پێشکشی‌کردنی تانه‌دان له‌ رێنمایی تۆمارکردن و په‌سه‌ندکردنی لیستی کاندیده‌کان بۆ سالی 2023، که کۆمسیۆن بریاریدا پێنج کورسی بۆ پێکهاته‌کان له‌ کۆی سه‌د کورسی په‌رله‌مانی کوردستان، دوو کورسی له‌ هه‌ولێر ته‌رخانه‌ بکات، هه‌مان شێوه‌ له‌ پارێزگای سلێمانی، و یه‌ک کورسی له‌ پارێزگای ده‌وک. دواتر کۆمسیۆن روونی کرده‌وه‌ که کورسییه‌ک بۆ تورکمانه‌کان و کورسییه‌ک بۆ مه‌سیحیه‌کان له‌ پارێزگای سلێمانی ته‌رخانه‌ ده‌ک‌رێت، هه‌روه‌ها له‌ پارێزگای هه‌ولێریش هه‌مان کورسی، هه‌روه‌ها کورسییه‌ک بۆ مه‌سیحیه‌کان له‌ پارێزگای ده‌وک. له‌ ئەه‌نجامدا دادگای فیدرالی بریاریدا له 2024/5/20 دوا‌که‌ی سه‌روکی حکومه‌تی هه‌رێمی کوردستان په‌تبه‌کاته‌وه‌، چونکه‌ هه‌یج پێویست و

- بازنه‌ی هه‌لێژاردنی هه‌ولێر: 12 تانه.

– بازنه‌ی هه‌لێژاردنی هه‌له‌بجه: 1 تانه.

پرسیاریک ئاراسته‌ی دهسته‌ی پسپۆرانی هاوپه‌یمانی: هه‌ڵسه‌نگاندنی رۆڵی ده‌سه‌لاتی دادوه‌ری و ده‌سته‌ی دادوه‌ری بۆ هه‌ڵبژاردن

- 1- پوټي دهسلاټي دادوهری گرنگه. لایه نه زیانلیکه و تووه کان ده بیټ تانه کانیاں راسته و خو پیشکه ش به دهسلاټي دادوهری هه لټاردن بکه

2- رۆلى دەسەلاتى دادوهرى ھەلئىزاردن زۆر پىشەى و دادىپەرۋەرانە بوو.

3- سروشتی بېراره کانی دهسه لاتی دادوهری هه لېژاردن زوړ بېلایه ن بوو له مامه له کردن له گه ل تانه دان له دواى راگه ياندنی ئه نجامی کو تالی هه لېژاردن.

4- ده سه لاتی دادوه ری هه لږاردنه کان به ده سته ی یه کلاکردنه وه ی تانه ی هه لږاردنه کان داده نریت که پیشکه ش به کومسیون ده کریت به پپی چوارچپوه یه ک که له هه لږاردنه کانی پیشووی هه لږاردنه کانداجنبه چی کراوه ده سه لات یابه ند بووه به واده یاسابیه کان و یابه ند بووه بیهه یی بوونی به رز له به کلاکردنه وه ی تانه کان.

5- مامه له کردن و پرباره کانی سه بارهت بهو تانانهی که له کاتی پرۆسهی هه ئێژاردندا پێشکەش ده کړن:

- شه فافیه و ریکاره یاساییه کان: دهسه لاتې دادوهرې پوهه لېږاردنه کان پابه نډیوونې خوۍ به یاساکانې ریکخستې

پروسی هی هه‌ئێژاردنه‌کان نیشان دا. تانه و ناره‌زایه‌تی له لایه‌نه سیاسیه‌که‌وه به‌پێی رێکاره دیاریکراوه‌کان وه‌رگیراون، ئه‌مه‌ش گوزارشت له‌ حه‌دیه‌تی له‌ داسنکردن دادیه‌روه‌ری هه‌ئێژاردنه‌کاندا ده‌کات.

- خێرای بریاردان له‌سه‌ر تانه‌دان: ئاماژه‌ به‌وه‌ کرا که ده‌سه‌لات کار ده‌کات بۆ خێراکردنی رێکاره‌کانی مامه‌له‌کردن له‌گه‌ڵ تانه‌دان له‌ ماوه‌ی دیاریکراودا، که به‌شداریبووه‌ له‌ که‌مکردنه‌وه‌ی گرژی سیاسی نێوان لایه‌نه‌کان.

- 6- سروشتی بریاره‌کان و راده‌ی پێشه‌ی و بێلایه‌نیان سه‌باره‌ت به‌ تانه‌دان له‌ ئه‌نجامی هه‌نێژاردنه‌کان: ۱.
 - پێشه‌ی و بێلایه‌نی: بریاره‌کانی ده‌زگای دادوه‌ری له‌لایه‌ن هه‌ندیک لایه‌نی سیاسیه‌وه‌ ستایشی کران، به‌وه‌ پێیه‌ی تانه‌دانه‌کان به‌ شیوه‌یه‌کی شه‌فاف و سه‌ربه‌خۆ، دوور له‌ کاریگه‌رییه‌ حزبییه‌کان له‌ به‌رچاو گیرا. به‌لام ره‌خنه‌ی سنوورداری له‌لایه‌ن هه‌ندیک لایه‌نی ئۆپۆزیسیۆنه‌وه‌ هه‌بوو که پێیانوابوو هه‌ندیک بریار هه‌موو به‌لگه‌کانیان له‌ به‌رچاو نه‌گرتوه‌.
 - له‌سه‌ر بنه‌مای به‌لگه‌: بریاره‌کان له‌سه‌ر بنه‌مای ستاندارده‌ یاساییه‌کان و به‌لگه‌ی کۆنکرتی بوون، که پۆلی ده‌سه‌لاتی دادوه‌ری له‌ پێشخستنی بێگه‌ردی و دادپه‌روه‌ری هه‌نێژاردنه‌کاندا پشتراست ده‌کاته‌وه‌.

ده‌روازه‌ی چه‌وته‌م - به‌کارهێنانی ته‌کنه‌لۆژیا له‌ هه‌نێژاردنه‌کاندا

به‌کارهێنانی ته‌کنه‌لۆژیا له‌ هه‌نێژاردنه‌کانی عێراق هه‌نگاوێکی گرنگه‌ بۆ باشت‌کردنی بێگه‌ردی و شه‌فافیه‌تی پرۆسه‌ی هه‌نێژاردن، به‌تایبه‌تی له‌ به‌ر رۆشنایی ئه‌و ته‌حه‌ددایانه‌ی که پووبه‌رووی پرۆسه‌ی هه‌نێژاردنه‌کان ده‌بنه‌وه‌ له‌ عێراق. ئهم رێبازه‌ له‌ چوارچێوه‌ی هه‌وله‌کان دیت بۆ باشت‌کردنی پرۆسه‌ی هه‌نێژاردن و چه‌سپاندنی دیموکراسی له‌ عێراق و هه‌رێم.

1- تۆمارکردنی ده‌نگه‌ران به‌ به‌کارهێنانی داتای بایۆمه‌تری :

عێراق له‌ سه‌ره‌تای ساڵی 2015 ده‌ستی به‌ به‌کارهێنانی سیسته‌می بایۆمه‌تری تۆمارکردنی ده‌نگه‌ران کرد به‌ مه‌به‌ستی به‌کارهێنانی کارتیی بایۆمه‌تری بۆ که‌مکردنه‌وه‌ی تۆمارکردنی سه‌رپێچه‌کان. ناو تۆمارکردن بریتییه‌ له‌ کۆکردنه‌وه‌ی زانیاری وه‌ک په‌نجه‌مۆر، وینه‌ی ده‌موچاو. ئامانجی سه‌ره‌کی ئهم هه‌نگاه‌ رێگریکردنه‌ له‌ دووباره‌بوونه‌وه‌ یان ده‌نگدان به‌ ناوی ده‌نگه‌رانی ئاماده‌نه‌بوو یان ئه‌وانه‌ی له‌ ده‌ره‌وه‌ی ولات نیشته‌جێن.

سووده‌کانی داتای بایۆمه‌تری :

- 1- بۆ نه‌هێشتنی پرک‌کردنه‌وه‌ی ده‌نگدان، ده‌نگدانی دووباره‌، و ده‌نگدانی به‌ وه‌کاله‌ت.
- 2- باشت‌کردنی وردی تۆماری ده‌نگه‌ران.
- 3- زیادکردنی متمانه‌ی هاوڵاتیان به‌ پرۆسه‌کانی هه‌نێژاردن.

2- ژماردنی ئه‌لیکترونی و ریزکردنی کاغه‌زی ده‌نگدان

- 1- به‌کارهێنانی ئامێری ژماردن و ریزکردنی ئه‌لیکترونی له‌گه‌ڵ کارتیی بایۆمه‌تری به‌ کرده‌وه‌ به‌ واتای لابردنی فاکته‌ری مرۆیی (ستافی ده‌نگدان) له‌ پرۆسه‌ی ژماردن و ریزکردنی کاغه‌زی ده‌نگدان دیت. ئه‌مه‌ش به‌ واتای کۆتایی هێنان به‌ پرۆسه‌کانی ده‌نگدانی دووباره‌، ده‌نگدانی به‌ وه‌کاله‌ت، ده‌نگدانی گروپی و خێزانی، پرک‌کردنه‌وه‌ی سندوقه‌کانی ده‌نگدان به‌ کاغه‌زی به‌کارنه‌هێناو له‌ کۆتایی رۆژی ده‌نگدانا، رێگه‌نه‌دان به‌ ده‌نگه‌رانی وێستگه‌یه‌کی تر جگه‌

له‌وه‌ی که‌ تێیدا دیاری کراوه‌ ده‌نگ به‌دن، پووجه‌ لێکردنه‌وه‌ی به‌ نه‌نقه‌ست کاغه‌زی ده‌نگدان و کو‌تایه‌یه‌نان به‌ پرکێردنه‌وه‌ی نادروست و هه‌ندیکجار به‌ مه‌به‌ستی نه‌نجامه‌کانی حزبی و کاندیده‌کان له‌ فۆرمی نه‌نجامی کاغه‌زه‌کاندا .

- 2- کارتی بایۆمه‌تری به‌ تایبه‌تی به‌ کاربه‌ینه‌، و ناتوانیت به‌بێ ئه‌و کارتی ده‌نگ به‌ده‌یت.
- 3- پشتراستکردنه‌وه‌ی ناسنامه‌ی ده‌نگده‌ر به‌ به‌کارهێنانی کارتی بایۆمه‌تری که‌ زانیارییه‌ گرنگه‌کانی ده‌نگده‌ر له‌خۆده‌گریت، له‌ ئامێری پشتراستکردنه‌وه‌دا . داتای گرنگی ده‌نگده‌رانی تێدايه‌ .
- 4- له‌ نێوان ئامێری پشتراستکردنه‌وه‌ و ئامێری ژماردن و ریزکردنی ئه‌لیکترۆنیدا وایه‌رێکی به‌ستنه‌وه‌ هه‌یه‌.
- 5- یه‌کسانکردنی سی‌ لایه‌نه‌ له‌ نێوان په‌نجه‌مۆری ده‌نگده‌ر و په‌نجه‌مۆر له‌سه‌ر کارتی بایۆمه‌تری که‌ له‌ ئامێری پشتراستکردنه‌وه‌دا هه‌لگیراوه‌ و په‌نجه‌مۆره‌کانی له‌ ئامێره‌که‌دا.
- 6- ئامێری پشتراستکردنه‌وه‌ی نه‌رمه‌ کالاکه‌ رێک له‌ کاتژمێر ۶ی ئیواره‌ وه‌رگرته‌ی کارتی ده‌نگده‌ر وه‌ستا، ئه‌مه‌ش رێگری ده‌کات له‌ درێژکردنه‌وه‌ی ماوه‌ی ده‌نگدان، یان کارمه‌ندانی وێستگه‌کان هاوکاری له‌گه‌ڵ بریکاریکی حزبی بکه‌ن و له‌ هه‌ندیک وێستگه‌دا کاغه‌زی ده‌نگدان که‌ به‌کارنه‌هێران له‌ ناو سندوقی ده‌نگدان پرېکه‌نه‌وه‌، وه‌ک ئه‌وه‌ی پێشتر له‌ هه‌ندیک وێستگه‌ پێش به‌کارهێنانی ئامێری ئه‌لیکترۆنی ژماردن و ریزکردنی ده‌نگدان روویدا.
- 7- به‌کارهێنانی ئامێریکی تایبه‌ت بۆ ناردنی نه‌نجامه‌کان بۆ فه‌رمانگه‌ی نیشتمانی، که‌ له‌ رێگه‌ی ئامێریکی ئه‌لیکترۆنی ژماردن و ریزکردنه‌وه‌ به‌ ناوی (RTS) نه‌نجام ده‌درێت.
- 8- بوونی کو‌مپانیایه‌کی تایبه‌تمه‌ند بۆ تاقیکردنه‌وه‌ که‌ پشکنینی سه‌رحه‌م نه‌رمه‌ کالاکانی ئه‌و ئامێرانه‌ی که‌ به‌کارهێران و پرۆسه‌ی گواستنه‌وه‌ی ده‌نگه‌کان ده‌کات.
- 9- هاوکارکردنی په‌نجه‌مۆری هه‌موو ده‌نگده‌ران له‌ هه‌موو ئۆپه‌راسیۆنه‌کانی ده‌نگدان و له‌ هه‌موو پارێزگاکان له‌ ماوه‌ی ده‌ رۆژدا له‌ رۆژی هه‌لێژاردنه‌وه‌ .
- 10- له‌ هه‌ر وێستگه‌یه‌ که‌ دوو کامیاری چاودێری داده‌نرێت بۆ تۆمارکردنی پرۆسه‌ی ده‌نگدان یه‌کیان ئاراسته‌ی چوونه‌ ژووره‌وه‌ی ده‌نگده‌ران و پشتراستکردنه‌وه‌ی ناسنامه‌ و پیدانی کاغه‌زی ده‌نگدان به‌وان ده‌کرێت، دووه‌میان ئاراسته‌ی ئامێری ژماردن و ریزکردنی ئه‌لیکترۆنی ده‌کرێت.

ئاله‌نگارییه‌کان:

- 1- سه‌ره‌رای به‌کارهێنانی ئه‌م ته‌کنه‌لۆژیایه‌، پرۆسه‌ی هه‌لێژاردنه‌کان رووبه‌رووی په‌خنه‌ی به‌رفراوان بووه‌وه‌، به‌تایبه‌تی له‌لایه‌ن ئه‌و لایه‌نانه‌ی که‌ پرسایریان له‌ بێگه‌ردی نه‌نجامه‌کان ده‌کرد .
- 2- هه‌ندیک له‌ راپۆرته‌کان خراپی کارکردنی په‌قه‌ کالایان دواکه‌وتنی راپۆرتکردنی نه‌نجامه‌کانیان نیشانداده‌.
- 3- له‌ سیسته‌می ده‌نگداندا نییه‌ و هه‌ندیک پێیان وایه‌ که‌ په‌نگه‌ ته‌کنه‌لۆژیا بۆ به‌رزکردنه‌وه‌ی ده‌ستکاریکردن به‌کاربه‌یتێرت نه‌ک که‌مکردنه‌وه‌ .

پێشنیاره‌کان:

- 1- بۆ دنیابوون له‌ سه‌رکه‌وتنی ئه‌م پێشکه‌وتنه‌ له‌ پرۆسه‌ی هه‌لێژاردنه‌کاندا، پێویسته‌ وه‌به‌ره‌یه‌نان له‌ باشتکردنی ته‌کنه‌لۆژیا دا بکری‌ت .
- 2- راهێنانی به‌رده‌وام بۆ ستافی کو‌میسیۆن .
- 3- و دنیابوون له‌ به‌رده‌وامی بوونی چاودێری سه‌ربه‌خۆ بۆ پرۆسه‌ی هه‌لێژاردن .
- 4- چاره‌سه‌رکردنی کێشه‌ی نه‌خوێندنه‌وه‌ی په‌نجه‌مۆری (3,34,882) ده‌نگده‌ر .

دەروازەى ھەشتەم - رېژەى بەشدارىكىردن

رېژەى بەشدارى كۆتەى لى ھەلئىزىدى پەرلەمانى كوردستان بۇ سانى 2024

1- ژمارەى دەنگدەرانى تۆماركراۋى بايۆمەترى گەيشتە (2,899,578) بەم شىۋەيەى خوارەۋە:

1,023,606	ھەۋلىر
1,087,192	سلىمانى
722,397	دھۆك
۶۰ ھەزار و ۲۵۲	ھەلەبجە
6131	دەنگدانى تايبەت لى ھەرەۋەى ھەرىم

2- ژمارەى دەنگدەران گەيشتە (2,089,335) دەنگ، بەم شىۋەيەى خوارەۋە:

763,019	ھەۋلىر
۷۱۵ ھەزار و ۸۷۱	سلىمانى
565,388	دھۆك
۴۱ ھەزار و ۶۷۱	ھەلەبجە
3386	دەنگدانى تايبەت لى ھەرەۋەى ھەرىم

3- رېژەى دەنگدان بەپپى ژمارەى دەنگدەرانى تۆماركراۋى بايۆمەترى، كە ياساكە بە مەرجىكى بىنەرەتى بۇ دەنگدەران دەزانىت و كە لەلايەن كۆمىسيۇنى بالەى سەربەخۆى ھەلئىزىدى كەنەۋە راگەيەندراۋە، گەيشتەۋەتە 72% ى كۆى گشتى دەنگدەرانى تۆماركراۋى بايۆمەترى، بەم شىۋەيەى خوارەۋە:

74.54%	ھەۋلىر
65.85%	سلىمانى
78.27%	دھۆك
69.16%	ھەلەبجە

4- به‌لام ئه‌گه‌ر ژماره‌ی ئه‌و ده‌نگده‌رانه‌ حساب بکه‌ین که له‌ سالی هه‌لێژاردنی ۲۰۲۴ دا ته‌مه‌نیان گه‌یشته‌وه‌ته‌ هه‌ژده‌ سال، کۆی گشتییان (۳,۷۸۹,۳۶۰) ده‌نگده‌ره‌، به‌م شیوه‌یه‌ی خواره‌وه‌:

هه‌ولێر	۱,۳۶۶,۴۶۲
سلێمانی	۱,۴۱۶,۴۳۲
ده‌هۆک	۹۲۶ هه‌زار و ۷۴۶
هه‌له‌بجه‌	۷۹ هه‌زار و ۷۲۰

5- بۆیه‌ رێژه‌ی ده‌نگدان یان به‌شداریکردن ته‌نها 55.13%یه‌، به‌م شیوه‌یه‌ی خواره‌وه‌:

هه‌ولێر	55.83%
سلێمانی	50.54%
ده‌هۆک	61%
هه‌له‌بجه‌	52.57%

له‌ کاتیکدا رێژه‌ی به‌شداریکردن که له‌لایه‌ن کۆمسیۆنه‌وه‌ راگه‌یه‌ندراوه‌ به‌ پێی یاسای هه‌لێژاردنه‌ کانه‌، ژماره‌یه‌ک ده‌نگده‌ر خۆیان به‌ بایۆمه‌تری تۆمار نه‌ کردووه‌ بۆ ئه‌وه‌ی بخرینه‌ ناو تۆماری بایۆمه‌تری ده‌نگده‌ران و به‌ هۆکاری جۆراوجۆر، په‌نگه‌ ژماره‌یه‌کی زۆریان ئاره‌زووی بابته‌ی سیاسی و هه‌لێژاردنیان نه‌بێت. تۆمارنه‌کردنی رێژه‌یه‌کی زۆر له‌و گروپانه‌ له‌ تۆماری ده‌نگده‌رانی بایۆمه‌تریدا به‌ ئۆپۆزیسیۆنیکی نه‌رێنی داده‌نرێت، په‌نگه‌ به‌هۆی نه‌بوونی باوه‌ریان به‌ دیموکراسی و هه‌لێژاردن، یان به‌ شیوازی ئیداره‌ و حوکمرانی ده‌وله‌ت، چ له‌ هه‌رێمدا بێت یان له‌ عێراق به‌ گشتی، یان قه‌ناعه‌ت نه‌کردنیان به‌وه‌ی که هه‌لێژاردن ئامرازیکه‌ بۆ پرۆسه‌ی ده‌ربرینی بۆچوون و به‌شداریکردن، و هه‌روه‌ها بۆ گۆرانکاری. بۆیه‌ شانازیکردن به‌وه‌ی که رێژه‌ی به‌شداریکردن زۆره‌ و ده‌ربرینی په‌زامه‌ندی جه‌ماوه‌ری سه‌رسه‌خته‌ له‌ پرۆسه‌ی سیاسی و هه‌لێژاردن، نادروسته‌ و نابێت له‌ داها توودا پشتی پێ ببه‌سترێت.

ده‌روازه‌ی نوێه‌م - شیکاری ئه‌نجامه‌کان

یه‌که‌م: ئه‌نجامه‌ فهرمیه‌یه‌کان که له‌لایه‌ن کۆمسیۆنی بالای سه‌ربه‌خۆی هه‌لێژاردنه‌ کانه‌وه‌ راگه‌یه‌ندرا.

پاریزگاری هه‌ولێر:

کۆی گشتی ده‌نگه‌ دروسته‌کان	٦٦٩،٢٧٣
ژماره‌ی کورسییه‌کانی ئافره‌تان	10.10
ژماره‌ی کورسییه‌کانی که‌مینه‌کان	2
کۆی ژماره‌ی کورسییه‌کان	34

ت	ژماره‌ی لایه‌ن	ناوی لایه‌ن	کۆی ده‌نگه‌کان	ژماره‌ی کورسیه‌کان
1	190	پارتی دیموکراتی کوردستان	٣٤٧ هه‌زار و ٧٨٦	17
2	129	یه‌کێتی نیشتمانی کوردستان	111,102	6
3	157	نه‌وه‌ی نوێ	104,222	5
4	148	یه‌گرتووی ئیسلامی کوردستان	٢٤ هه‌زار و ١٧٨	1
5	147	کۆمه‌ڵی دادگه‌ری کوردستان	٢٠ هه‌زار و ٢٦٥	1
6	161	هه‌لێست	١٦ هه‌زار و ٨٧١	1
7	169	به‌ره‌ی گه‌ل	٩ هه‌زار و ٧٧٦	1
8	229	پامی نوری عۆدیش دانیال (مه‌سیحی)	٦٧٥٣ که‌س	1
9	208	مۆنا نه‌بی نادر عه‌بدوڵلا (تورکمان)	٣٦٦٦ که‌س	1
		کۆی گشتی کورسییه‌کان		34

پاریزگای هه‌له‌بجه:

ت	ژماره‌ی لایه‌ن	ناوی لایه‌ن	کۆی ده‌نگه‌کان	ژماره‌ی کورسیه‌کان
1	129	یه‌کێتی نیشتمانی کوردستان	١٢ هه‌زار و ٥٣٠	1
2	148	یه‌گرتووی ئیسلامی کوردستان	٧٨٤٧ که‌س	1
3	190	پارتی دیموکراتی کوردستان	٤ هه‌زار و ٩٤٠	1
		کۆی گشتی کورسییه‌کان		3

پاریزگی سلێمانی:

کۆی گشتی ده‌نگه دروسته‌کان		٦٢٦,٢٢٤		
ژماره‌ی کورسییه‌کانی ئافره‌تان		11		
ژماره‌ی کورسییه‌کانی که‌مینه‌کان		2		
کۆی ژماره‌ی کورسییه‌کان		38		
ت	ژماره‌ی لایه‌ن	ناوی لایه‌ن	کۆی ده‌نگه‌کان	ژماره‌ی کورسیه‌کان
1	129	یه‌کی‌تی نیشتمانی کوردستان	٢٥٧ هه‌زار و ٣٥٩	15
2	157	نه‌وه‌ی نوێ	١٣٦ هه‌زار و ٤٤٧	8
3	190	پارتی دیموکراتی کوردستان	٥٧ هه‌زار و ٩١٦	3
4	148	یه‌گه‌رتووی ئیسلامی کوردستان	٤٢ هه‌زار و ٦٨٧	3
5	147	کۆمه‌ڵی دادگه‌ری کوردستان	٣٦ هه‌زار و ٧٠٧	2
6	161	هه‌لۆیست	٢٩ هه‌زار و ٤١٦	2
7	169	به‌ره‌ی گه‌ل	٢٠ هه‌زار و ٣٥٥	1
8	114	گۆران (الته‌غیر)	٩ هه‌زار و ٧٣٦	1
9	133	هاوبه‌یمانی هه‌ری‌می کوردستان	8,399	1
10.	207	دانا ئامانج نه‌جیب شه‌موون (مه‌سیحی)	٦٢٠٣	1
10				
11	228	نه‌جده‌ت نوری محمد عه‌ره‌ب (تورکمان)	٥٦٦٤ که‌س	1
کۆی گشتی کورسییه‌کان				38

پاریزگی دهۆک:

548,015	کۆی گشتی ده‌نگه دروسته‌کان
8	ژماره‌ی کورسییه‌کانی ئافره‌تان
1	ژماره‌ی کورسییه‌کانی که‌مینه‌کان
25	کۆی ژماره‌ی کورسییه‌کان

ت	ژماره‌ی یه‌که	ناوی بوون	کۆی ده‌نگه‌کان	ژماره‌ی کورسییه‌کان
1	190	پارتی دیموکراتی کوردستان	٤٠٢،١٥٢	18
2	157	نه‌وه‌ی نوێ	٤٦ هه‌زار و ٦٣١	2
3	148	یه‌گه‌رتووی ئیسلامی کوردستان	٤٢ هه‌زار و ٧٣٢	2
4	129	یه‌کێتی نیشتمانی کوردستان	٢٨ هه‌زار و ٥٥٧	1
5	161	هه‌لۆیست	٨ هه‌زار و ٤٣٨	1
6	213	جه‌یمس هه‌سدۆ هیدۆ داود (مه‌سیحی)	5,535	1
		کۆی گشتی کورسییه‌کان		25

دووهم: سیسته‌می هه‌له‌مانی و دابه‌شکردنی بازنه‌ی هه‌له‌مانی.

بریاره‌که‌ی دادگی فیدرالی هیچ گۆرانکارییه‌کی له سیسته‌می هه‌له‌مانی نه‌کرد که له هه‌له‌مانی کوردستاندا جیبه‌جی ده‌کرا، به‌و پێیه‌ی سیسته‌می نوێنه‌رایه‌تی رێژه‌ی به‌رده‌وام بوو له جیبه‌جیکردن، هه‌روه‌ها به‌هێزترین فۆرمۆله‌ی ماوه‌ته‌وه‌ی بۆ دابه‌شکردنی کورسییه‌ به‌تاله‌کان دوا‌ی یه‌که‌م پرۆسه‌ی دابه‌شکردن به‌کارهێنرا. به‌لام بریاره‌که‌ی دادگا هه‌رێمی کوردستانی کرده‌ چوار بازنه‌ی ی هه‌له‌مانی له جیاتی یه‌که‌ بازنه‌، واته‌ ده‌ره‌ینانی تیکرای هه‌له‌مانی کان به‌ته‌ نیا له هه‌ر بازنه‌ یه‌که‌ی هه‌له‌مانی، به‌دابه‌شکردنی ژماره‌ی ده‌نگه‌ره‌ واکانی بازنه‌که‌ به‌ته‌ نیا به‌سه‌ر ژماره‌ی ئه‌و کورسییه‌کانه‌ی که‌ بۆ ته‌ رێخه‌راوه‌، پاشان دابه‌شکردنی ده‌نگه‌ره‌ وایه‌کان بۆ هه‌ر لیسته‌یک یان تاکه‌کاندیدیکه‌ به‌سه‌ر رێتیکرای هه‌له‌مانی، به‌جۆریکه‌ ئه‌ نجامه‌که‌ ژماره‌ی کورسییه‌کانی به‌ده‌ست هه‌یناوه‌ له‌ لایه‌ن هه‌ر لایه‌نێک یان لیسته‌یکه‌ وه‌ دوا‌ی پشتگوێخستنی زیاده‌ی له‌سه‌ر ده‌، و دابه‌شکردنی ئه‌و کورسییه‌کانه‌ی که‌ دابه‌شنه‌کراون به‌سه‌ر ئه‌و لیسته‌یه‌ی که‌ زۆرتین ده‌نگیان هه‌بووه‌، له‌ به‌رزترین وه‌ بۆ نزمترین، جا له‌ پرۆسه‌ی دابه‌شکردنی یه‌که‌مه‌دا کورسییه‌کان به‌ده‌سته‌ینابێت یان نا، به‌پێی سیسته‌می دابه‌شکردنی کورسی و گۆڕینی ئه‌ندام ژماره‌ ٩ ی سالی ٢٠٢٤.

سێیه‌م: به‌راوردکردنی ئه‌نجامه‌کان :

٢٠٢٤		٢٠١٨		٢٠١٣		حیزب
ژماره کورسی	ژماره ده‌نگه‌کان	ژماره کورسی	ژماره ده‌نگه‌کان	ژماره کورسی	ژماره ده‌نگه‌کان	
39	٨١٢ هه‌زار و ٧٩٤	45	٦٨٨ هه‌زار و ٧٠	38	٧٤٣ هه‌زار و ٩٨٤	پارتی دیموکراتی کوردستان
23	٤٠٩ هه‌زار و ٥٤٨	21	٣١٩ هه‌زار و ٩١٢	18	٣٥٠ هه‌زار و ٥٠٠	یه‌کێتی نیشتمانی کوردستان
1	11,125	12.12	١٨٦ هه‌زار و ٩٠٣	24	٤٧٦ هه‌زار و ٧٣٦	بزووتنه‌وه‌ی گۆران
15	٢٩٠ هه‌زار و ٣٥٣	8	١٢٧,١١٥	-	-	نه‌وه‌ی نوێ
3	٦٣ هه‌زار و ٧١٩	7	١٠٩ هه‌زار و ٤٩٤	6	١١٨ هه‌زار و ٥٧٤	کۆمه‌ڵی دادگه‌ری کوردستان
7	١١٧ هه‌زار و ٤٤٤	5	٧٩ هه‌زار و ٩١٢	10.10	١٨٦ هه‌زار و ٧٤١ که‌س	به‌ره‌ی چاکسازی (یه‌گرتوی ئیسلامی)

چوارهم: گرنگترین تێبینیه‌کان:

1. دابه‌شکردنی کوردستان بۆ چوار بازنه‌ی هه‌ڵه‌مانی کوردستان له‌په‌ڕه‌ی به‌رزی رێژه‌ی ده‌نگدان له‌ بازنه‌یه‌ کدا کاریگه‌ری له‌سه‌ر بازنه‌کانی تری هه‌ڵه‌مانی کوردستان نه‌بوو به‌هۆی سنوورداریبونی ژماره‌ی کورسییه‌کانی هه‌ر بازنه‌یه‌ک و به‌مجۆره‌ کێرکێکه‌ چر بوه‌وه‌ و له‌ سنووری ئیداری ئه‌و بازنه‌یه‌یان پارێزگادا قه‌تیس بوو.
2. به‌ چاودێریکردنی ده‌نگی ئه‌و لایه‌نانه‌ی که‌ له‌ هه‌ڵه‌مانی کوردستان بۆ په‌رله‌مانی کوردستان له‌ سالی ٢٠١٨ دا کێرکێیان کردووه‌، و ئه‌وانه‌ی پیش خۆی له‌ سالی ٢٠١٣ دا، تێبینی ئه‌وه‌ ده‌که‌ین که‌ ده‌نگی پارتی دیموکراتی کوردستان به‌ به‌راورد به‌ ئه‌نجامی هه‌ڵه‌مانی کوردستان ٢٠١٨ به‌ ١٢٤ هه‌زار و ٧٢٤ ده‌نگ زیادی کردووه‌، و له‌ سه‌ر ئه‌نجامی هه‌ڵه‌مانی کوردستان ٢٠١٣ تا نیا ٦٨ هه‌زار و ٨١٠ ده‌نگ زیادی کردووه‌ s خرایه‌ نیو مافی ده‌نگدان له‌ دوا‌ی هه‌ڵه‌مانی کوردستان 2018، و یازده‌ له‌دایک بوون له‌ هه‌ڵه‌مانی کوردستان 2013، تێبینی ده‌که‌ین که‌ حزبه‌ که‌ ده‌نگه‌کانی وه‌رگرتوه‌وه‌، ده‌نگه‌کانیشی زۆر زیادی نه‌کرد له‌ ئه‌نجامی هه‌ڵه‌مانی کوردستان 2013 ی په‌رله‌مانی کوردستان.
3. هه‌مان شت بۆ ده‌نگه‌کانی یه‌کێتی نیشتمانی کوردستانیش ده‌گونجێت، که‌ ده‌نگه‌کانی به‌ به‌راورد به‌ ئه‌نجامی هه‌ڵه‌مانی کوردستان ٢٠١٨ ٨٩ هه‌زار و ٦٣٦ ده‌نگ زیادی کردووه‌، و به‌ به‌راورد به‌ ئه‌نجامی هه‌ڵه‌مانی کوردستان ٢٠١٣

به‌ رێژه‌ی ۵۹ هه‌زار و ۴۸ ده‌نگ زیادی کردووه‌ ئه‌گه‌ر ئه‌و له‌دایکبوونانه‌ حساب بکه‌ین که‌ مافی ده‌نگدانیه‌ن له‌ دوا‌ی ۲۰۱۸ به‌ده‌سته‌تێناوه‌، و دوا‌ی ۲۰۱۳ ده‌نگه‌کانیش به‌ هه‌مان شێوه‌ ئه‌نجام ده‌ده‌ین، که‌ ئه‌ویش ئه‌وه‌یه‌ ئه‌وه‌نده‌ زیاد نه‌بوو که‌ به‌ده‌ستیان هێنایه‌وه‌. بۆ ده‌نگه‌کانی.

4. ئه‌گه‌ر ژماره‌ی کورسییه‌کانی لایه‌نه‌کانی تر حساب بکه‌ین، جگه‌ له‌ دوو حزبه‌ گه‌وره‌که‌، گه‌یشته‌ 33 کورسی، که‌ نزیکه‌ی 35% ی کۆی کورسی (95) کورسی پێکده‌هێنن به‌مجۆره‌، ئه‌گه‌ر وا دابینین که‌ ئه‌وان یه‌ک فراکسیۆنیان له‌ په‌رله‌مانی کوردستان پێکه‌تێناوه‌، ئه‌مه‌ وایان لێده‌کات که‌ پۆلی گرنگ له‌ناو په‌رله‌ماندا بگێڕن. له‌و شوێنانه‌ی که‌ بتوانیت زۆرێک له‌ ئاراسته‌ و مه‌رجه‌کانی به‌رنامه‌ی خۆی له‌ یاساکانی په‌رله‌مانی کوردستاندا بسه‌پینیت، وه‌ پێشکه‌شکردنی ره‌شوووسی یاسا بۆ یاساکانی تر، و میکانیزمی گرنگ پێکده‌هێنیت بۆ رێکخستنی چاودێریکردنی حکومه‌ت و وه‌زاره‌ته‌کانی، له‌رووی پێکه‌تێنانی لێژنه‌کانی لێکۆڵینه‌وه‌ و لێکۆڵینه‌وه‌، و رێکخستن و ئاراسته‌کردنی ئۆپه‌راسیۆنه‌کانی لێرسینه‌وه‌، ئه‌مه‌ جگه‌ له‌وه‌ی که‌ ده‌توانیت رێگری له‌ زۆرێک له‌ پلان و به‌رنامه‌کانی حکومه‌ت بکات.

5. ئه‌و ئه‌نجامانه‌ی کۆمسیۆنی بالای سه‌ربه‌خۆی هه‌لێژاردنه‌کان راگه‌یه‌ندراون بریتی بوون له‌ دیاریکردنی ژماره‌یه‌ک کورسی بۆ (پیاو)، ئه‌مه‌ش هه‌له‌یه‌کی یاسایه‌، به‌و پێیه‌ی له‌ یاسای هه‌لێژاردنه‌کاندا کورسی بۆ پیاوان دیاری نه‌کردبوو که‌ ته‌نها له‌لایه‌ن کاندیدی پیاوه‌وه‌ کێبڕکێ له‌سه‌ر بکری، به‌لکو‌ رێژه‌یه‌کی که‌مه‌تر له‌ 30% ی کورسییه‌کانی هه‌ر بازنه‌یه‌کی هه‌لێژاردن بۆ ئافه‌ره‌تان دیاریکراوو، و به‌پێی سیستمی دابه‌شکردنی کورسی ژماره‌ 2 ی سالی 2019 جێبه‌جێ ده‌کری. 024، وه‌ک ئه‌وه‌ی ژنان هه‌موو کورسییه‌کانی بازنه‌یه‌کی هه‌لێژاردن به‌ده‌سته‌تێنن، ئه‌وه‌ به‌ پێشیلکردنی (کورسییه‌کانی پیاوان) نازاریت و به‌ پێشیلکاری یاسای نازاریت. ئه‌م هه‌له‌یه‌ به‌ راگه‌یاندنی ئه‌نجامی هه‌لێژاردن بۆ ئه‌نجومه‌نی پارێزگا‌کان ده‌ستی پێکرد که‌ له‌ هه‌رئیمێکدا رێک نه‌خراون له‌ سالی 2023، و له‌ هه‌لێژاردنی 2024 ی په‌رله‌مانی کوردستان دووباره‌ بووه‌وه‌، بۆیه‌ ده‌بێت له‌ داها‌توودا لێی دوور بخه‌یته‌وه‌.

6. بۆچوونی هه‌بوو که‌ له‌لایه‌ن هه‌ندێک که‌سه‌وه‌ بلاوده‌کرایه‌وه‌، به‌تایبه‌تی له‌لایه‌ن کادیانی ژماره‌یه‌ک لایه‌نی سیاسیه‌وه‌، سه‌باره‌ت به‌ سیستمی دابه‌شکردنی کورسی ئه‌م بۆچوونه‌ داوا‌ی لێسه‌ندنه‌وه‌ی ئه‌و لیستانه‌ بوو که‌ ژماره‌ی ده‌نگه‌کانیان نه‌گه‌یشته‌ تیکرای هه‌لێژاردن له‌ چوونه‌ ناو کێبڕکێ و به‌ده‌سته‌تێنانی کورسی له‌ پرۆسه‌ی دابه‌شکردنی کورسییه‌ به‌تاله‌کان داوا‌ی یه‌که‌مین پرۆسه‌ی دابه‌شکردن. هه‌رحه‌نده‌ ئه‌م بۆچوونه‌ پێچه‌وانه‌ی یاسایه‌ و هه‌روه‌ها له‌ گه‌ل پرۆسه‌ی دابه‌شکردنی کورسییه‌کان که‌ له‌ سالی ۲۰۰۵ تا ۲۰۲۴ له‌ دابه‌شکردنی کورسییه‌کانی په‌رله‌مانی هه‌رئیمدا روویدا، هه‌روه‌ها دوو بریار له‌لایه‌ن دادگای فیدرالییه‌وه‌ به‌ ژماره‌ (۱۲/فیدرالی/۲۰۱۰) سه‌باره‌ت به‌ یاسای ژماره‌ ۲۶ ی سالی ۲۰۰۵، و بریاری (۶۷/فیدرالی/۲۰۱۲) سه‌باره‌ت به‌ یاسای ژماره‌ ۳۶ ی سالی ۲۰۰۸، که‌ دانی به‌ ناده‌ستووری بوونی پرسه‌ هه‌ژمارنه‌کردنی ده‌نگی لیسته‌ هه‌لێژاردنه‌کان و (لێکدانه‌وه‌) یان (گواستنه‌وه‌ی) بۆ لیسته‌کانی تر، چونکه‌ ئه‌وه‌ پێچه‌وانه‌ی ئازادی ده‌نگده‌ره‌، واته‌ پێشیلکردنی برگه‌کانی ماده‌ی (۲۰) و برگه‌ی (ئه‌ی) ماده‌ی ۳۸ ده‌ستووره‌. به‌لام به‌ شێوه‌یه‌کی واقیعی لایه‌نگرانی ئه‌م بۆچوونه‌ش ئه‌م ئه‌گه‌ره‌یان له‌به‌رچاو نه‌گرت، ئه‌مه‌ش له‌ بازنه‌ی هه‌له‌بجه‌ روویدا، که‌ هیچ کام له‌ لیسته‌ براوه‌کان نه‌گه‌یشته‌ تیکرای هه‌لێژاردن و به‌م شێوه‌یه‌ش هه‌له‌ی ئه‌م بۆچوونه‌ به‌ روونی ده‌رده‌خات، کۆمسیۆنیش باشی کرد که‌ له‌ سیستمی دابه‌شکردنی کورسییه‌کانی ژماره‌ ۹ ی سالی ۲۰۲۴ دا په‌سه‌ندی نه‌کرد.

7. له‌م هه‌لێژاردنه‌دا لایه‌نه‌ سیاسیه‌کان کاریان کرد بۆ کۆکردنه‌وه‌ی زۆرتهرین ژماره‌ی ئه‌ندامان و لایه‌نگران و دۆست و ئه‌ندامانی خه‌زانه‌کانیان به‌ مه‌به‌ستی ده‌سته‌به‌رکردنی زۆرتهرین رێژه‌ی ده‌نگ بۆ هه‌ر لایه‌نیک له‌ هه‌ر بازنه‌یه‌کی هه‌لێژاردندا. به‌و پێیه‌ی سیستمی هه‌لێژاردن و هه‌روه‌ها سیستمی په‌سه‌ندکردنی کاندیده‌کان یارمه‌تی لایه‌نه‌ سیاسیه‌کانی ده‌دا بۆ پێشکه‌شکردنی لیستی هه‌لێژاردنی کاندیده‌کان که‌ ده‌گاته‌ دوو هینده‌ی ژماره‌ی کورسییه‌کانی

ته‌رخانکراو بۆ هه‌ر بازنه‌یه‌ک، بۆیه‌ ده‌سته‌ بریارده‌ره‌کان له‌ هه‌ر حزبه‌یدا کاریان کرد بۆ دابه‌شکردنی کاندیده‌کان بۆ ئه‌وه‌ی ئه‌وه‌ی له‌ سه‌ره‌وه‌ باسمان کرد به‌ پشت‌به‌ستن به‌ پله‌ی یه‌که‌م به‌ دابه‌شکردنی خێله‌کی و بازنه‌یی، و سه‌باره‌ت به‌ هۆزه‌ گه‌وره‌کان، هه‌ولیان دا ته‌نانه‌ت له‌لایه‌ن سه‌رۆک خێله‌کانه‌وه‌ رازی بکه‌ن کاندیدکردنی کاندیدیکی نێر یان مێ له‌ هه‌ر خێله‌یک به‌ هه‌مان شێوه‌. دوا‌ی راگه‌یاندنی ئه‌نجامه‌کان، ئاماژه‌ به‌وه‌ کرا که‌ سه‌رکه‌وتن یه‌که‌مجار له‌لایه‌ن کاندیدی خێله‌وه‌ مسۆگه‌رکرا، و دووهم له‌لایه‌ن کاندیدی خاوه‌ن توانا داراییه‌ گه‌وره‌کانه‌وه‌ هه‌روه‌ها تێبینی ده‌که‌ین که‌ کورانی شاره‌ گه‌وره‌کان که‌ له‌ دلسۆزی خێل دوورکه‌وتوونه‌ته‌وه‌. سه‌ره‌رای هه‌لوێستی کارایی و حزبی و زانستییان، هه‌روه‌ها زه‌حمه‌ت بوو بۆیان گه‌ره‌نتی سه‌رکه‌وتن بکه‌ن جگه‌ له‌ چی ده‌گمه‌ن.

ده‌روازه‌ی ده‌یه‌م - که‌مینه‌کان له‌ هه‌لێژاردنه‌کاندا

ده‌ستووری عێراق دان به‌ بوونی پێکهاته‌ جو‌راو‌جو‌ره‌کان و نه‌ته‌وه‌کان و که‌مایه‌تییه‌کان له‌ عێراقدا ده‌نێت و داوا‌ی به‌شداریکردن و نوێنه‌رایه‌تیکردنیان ده‌کات. هه‌روه‌ها زۆریه‌ی یاسا‌کانی هه‌لێژاردن گه‌ره‌نتی کورسی یه‌ده‌گ (کو‌تا)یان بۆ هه‌ندێک که‌مینه‌کان ده‌کرد، به‌لام تارا‌ده‌یه‌کی زۆر نه‌یتوانی نوێنه‌رایه‌تی سیاسیی راسته‌قینه‌ی خۆیان به‌ده‌سته‌بھیژن، کورسییه‌کان هه‌موو که‌مینه‌کان نا‌گرتیه‌وه‌، هه‌روه‌ها هیچ دا‌تایه‌کی دیمۆگرافیی متمانه‌پێکراو له‌باره‌ی که‌مینه‌کانه‌وه‌ له‌به‌ر رۆشنایی نه‌بوونی ئه‌وان له‌به‌رده‌سته‌دا نییه‌، ته‌نانه‌ت دوا‌ی سه‌رژمێری دانیش‌توان که‌ له‌م دوا‌ییانه‌دا ئه‌نجام‌درا.

ململانی بێ به‌رده‌وامی نی‌وان لایه‌نه‌ کاریگه‌ره‌کانی هه‌رێمی کوردستان له‌ خوله‌کانی پێش‌وه‌ی هه‌لێژاردن، و هه‌ول‌دان بۆ ده‌سته‌به‌سه‌ردا‌گرته‌ی کورسی کو‌تا‌کان (11)، بووه‌ هۆی ئه‌وه‌ی که‌ دۆخه‌که‌ بگاته‌ ئه‌وه‌ی که‌ به‌ هه‌له‌وه‌شاندنه‌وه‌ی ئه‌و کورسیانه‌ لێک‌درا‌یه‌وه‌ له‌سه‌ر ب‌نه‌مای بریاری داد‌گی بالا‌ی فیدرالی ژماره‌ 83 و ژماره‌ یه‌گه‌رتووه‌کانی 131 و 185/فیدرالی/2023 له‌ به‌رواری 2024/21/2، و بریاره‌که‌ بووه‌ هۆی که‌ م‌کردنه‌وه‌ی ژماره‌ی کورسییه‌کانی په‌رله‌مانی کوردستان له‌ (111) بۆ (111) کورسی ته‌نها.

دواتر به‌ پشت‌به‌ستن به‌ بریاره‌کانی کۆمسیۆنی داد‌وه‌ری بۆ هه‌لێژاردن ژماره‌ 354 ی سالی 2024 که‌ له‌ 16 ی ئایاری 2024 ده‌رچوو‌ه‌ و بریاری ژماره‌ 355 که‌ له‌ 20 ی ئایاری 2024 ده‌رچوو‌ه‌، بریار‌درا به‌ پێدانی (5) کورسی به‌ که‌مینه‌کان که‌ به‌سه‌ر 3 قه‌زای هه‌لێژاردن له‌ هه‌ولێر، سلێمانی، و دۆهۆک دابه‌ش‌کراون، که‌ 3 بۆ مه‌سیحیه‌کان (و 2 بۆ تورکمان (یه‌ک بۆ هه‌ر یه‌که‌یان). قه‌زای هه‌ولێر و سلێمانی). به‌م شێوه‌یه‌ مه‌سه‌له‌که‌ ته‌نها له‌ که‌م‌کردنه‌وه‌ی کورسییه‌کان بۆ ته‌نها 5 کورسی سنو‌ورد‌ار نه‌بوو، به‌ل‌کو سنو‌ورد‌ار‌کردنیان به‌ نوێنه‌رایه‌تیکردنی ته‌نیا دوو پێکهاته‌، دوا‌ی ئه‌وه‌ی کورسییه‌کانی پێش‌وو 5 کورسی بۆ هه‌ریه‌ک له‌ سریانی-کل‌دانی و ئاشووری و تورکمانه‌کان ته‌رخان‌کرا، هه‌روه‌ها کورسییه‌ک بۆ ئه‌رمه‌نییه‌کان. ئه‌و سێ کورسییه‌ی که‌ بۆ مه‌سیحیه‌کان ته‌رخان‌کرا‌بوو، 3 ئاشووری کل‌دانی سریانی به‌ده‌ستیان هێنا‌وه‌ نه‌ک ئه‌رمه‌نییه‌کان، له‌ کاتێک‌دا تا ئێستا هه‌موو که‌مینه‌کانی دیکه‌ له‌ کورسییه‌کانی پ‌ش‌ک‌دا‌نین، جگه‌ له‌ سه‌رکه‌وتنی کاندیدیکی ئێزیدی له‌ پارێزگی دۆهۆک له‌ رێگه‌ی لیستی پار‌تی دیموک‌راتی کوردستانه‌وه‌.

بۆیه‌ زۆریه‌ی لایه‌نه‌ په‌یوه‌ندیده‌ره‌کان له‌ گروپه‌ که‌مینه‌کان دژی میک‌نیزمه‌کانی به‌شداریکردن له‌ هه‌لێژاردنه‌کاندا، به‌و پێیه‌ی سیسته‌مه‌که‌ رێگه‌ ده‌دات ئه‌نجامه‌کانی ک‌تێر‌ک‌یی کورسییه‌ یه‌ده‌گه‌کان (کو‌تا) له‌لایه‌ن ده‌نگ‌ده‌ران و لایه‌نه‌ سیاسیه‌کان که‌ سه‌ر به‌و که‌مینانه‌نین یه‌کلایی بک‌ری‌ته‌وه‌، ئه‌مه‌ش پ‌ی‌چه‌وانه‌ی رو‌ونه‌له‌گه‌ل رۆ‌جی یاساکه‌ و ب‌ی‌رۆ‌که‌ی به‌شداریکردنی سیاسیی مانادار، جگه‌ له‌ پشت‌گۆ‌ی‌خ‌ستنی یاسای ژماره‌ 5 (2015). یاسای پاراستنی مافی پێکهاته‌کان له‌ هه‌رێمی کوردستان - عێراق، که‌ زیاتر له‌ 10 که‌مینه‌ی غه‌یره‌ مه‌سیحی و تورکمانی ناساند،

به‌لام ئه‌وان له‌ یاسای هه‌لێژاردندا نوێنه‌رایه‌تیان نه‌بووه، مه‌گه‌ر نوێنه‌ره‌کانیان له‌ رێگه‌ی لیستی پارتیه‌ گه‌وره‌کان که‌مینه‌کانه‌وه‌ (ئێژیدی، کاکه‌یی، کورد-فیلی، زه‌رده‌شتی و هتد) سه‌رکه‌ون. لایه‌نه‌ که‌مینه‌کان دژی ئه‌و بێیارانه‌ بوون که‌ ئه‌م دوايه‌یه‌ له‌لایه‌ن دادگای فیدرالی و ده‌سه‌لاتی هه‌لێژاردنی دادوه‌رییه‌وه‌ ده‌رکه‌رابوون، و ئه‌نجامه‌کانیان چی لێکه‌وته‌وه‌، به‌تایبه‌تی زۆریه‌ی لایه‌نه‌ مه‌سیحیه‌کان، بۆیه‌ بێیاراندا بایکۆتی هه‌لێژاردنی په‌رله‌مان بکه‌ن به‌هۆی ئه‌وه‌وه‌، بۆیه‌ کێپێکی له‌سه‌ر ئه‌و پێنج کورسییه‌، به‌تایبه‌تی له‌به‌ر رۆشنایی دابه‌شکردنیان به‌پێی دابه‌شکردنی نوێ قه‌زاکان و نه‌ک له‌سه‌ر بانه‌مای ئه‌وه‌ی هه‌رێم وه‌ک یه‌ک قه‌زا هه‌ژمار بکریته‌ به‌ روونیتر ئه‌مجاره‌ له‌ نیوان هه‌ردوو حیزبی دیموکراتی کوردستان و یه‌کێتی نیشتمانپه‌روه‌ری کوردستاندا سنوورداری گراو ده‌رئه‌نجامه‌که‌ی سه‌رکه‌وتنی کاندیدی مه‌سیحی بوو که‌ حیزبی دیموکرات پالێشتی ده‌کرا له‌ دۆحوک. وه‌ کاندیده‌کانی مه‌سیحی و تورکه‌مانه‌کانی له‌ هه‌ولێر، له‌ به‌رامبه‌ر سه‌رکه‌وتنی کاندیده‌ مه‌سیحی و تورکه‌مانه‌کانی پالێشتیکراو له‌لایه‌ن یه‌کێتییه‌وه‌ له‌ سلێمانی، به‌مه‌ش ئه‌و بێرۆکه‌ و واقیعه‌ چه‌سپاندوووه‌ که‌ به‌شداری که‌مینه‌کان له‌و هه‌لێژاردنانه‌دا ناراسته‌قینه‌ و بێکاریگه‌ره‌ و هێچ مانایه‌کی نییه‌ بۆ پێکهاته‌ که‌مینه‌کان.

گرنگترین پێشنیاره‌کان:

- پێویسته‌ سه‌رله‌نوێ به‌ ژماره‌ی ئه‌و کورسیانه‌ی بۆ پشکی پێکهاته‌کان ته‌رخانه‌کراون، له‌رووی ژماره‌ و دابه‌شبوون له‌ نیوان قه‌زاکانی هه‌لێژاردندا بچنه‌وه‌ بۆ ئه‌وه‌ی دادپه‌روه‌رانه‌تر و به‌گوێره‌ی چڕی دانیشته‌وان.
- پێویستی پێدانی کورسی پشک به‌ پێکهاته‌ ئایینی و نیشتمانیه‌ په‌سه‌نه‌کان له‌ هه‌رێمی کوردستان.
- پێویستی هه‌بوونی تۆماری تایبه‌تی هه‌لێژاردن بۆ که‌مینه‌کان، له‌سه‌ر بانه‌مای تۆمارکردنی ئازاد له‌لایه‌ن ئه‌ندامانی هه‌ر پێکهاته‌یه‌که‌وه‌ به‌جیا.

ده‌روازه‌ی یازده - به‌شداری ژنان

کۆمسیۆنی بالای سه‌ربه‌خۆی هه‌لێژاردنه‌کان کاریان کرد بۆ دانیابوون له‌ به‌شداری ژنان له‌ هه‌لێژاردنه‌کاندا، سه‌ره‌رای داب و نه‌ریتی کۆمه‌لایه‌تی، به‌تایبه‌تی له‌ ناوچه‌ گوندنشینه‌کان، به‌لام زۆر حاڵه‌تی توندوتیژی هه‌لێژاردن دژی ژنان تۆمار نه‌کرا.

له‌ رووی تیۆرییه‌وه‌ هێچ به‌ربه‌ستێکی سیاسی، کۆمه‌لایه‌تی، یان کولتووری له‌به‌رده‌م کاندیدبوونی ژنان بۆ پۆستی سیاسی یان ئیداری نییه‌، ژنان له‌ هه‌رێمدا به‌ شێوه‌یه‌کی به‌رچاو و کاریگه‌رانه‌ له‌ هه‌لێژاردنه‌کاندا وه‌ک کاندید کارده‌که‌ن و هێچ سنوورداریکردنێکی دیار له‌ ده‌وری ئه‌واندا نییه‌ پارتیه‌کان و که‌ناڵه‌ حکومیه‌یه‌کان ده‌رفه‌تی نزیکه‌ی یه‌کسان به‌ کاندیده‌کانی ژنان ده‌ده‌ن.

ژنان له‌ لایه‌نی کارگێڕی و سیاسیه‌وه‌ پێگه‌یه‌کی باشیان هه‌یه‌ و نزیکه‌ی 50% ی فه‌رمانبه‌رانی به‌شه‌ حکومیه‌یه‌کان ژن و هه‌مان رێژه‌ی کارمه‌ندانی کۆمسیۆن ژن به‌لام هێشتا رێژه‌ی ژنانی سه‌رکرده‌ که‌ پۆستی بالایان هه‌یه‌ له‌ حزبه‌کان و له‌ ویلايه‌ته‌که‌دا سنوورداره‌.

به‌شدارییه‌کی زۆر له‌ کاندیده‌کانی ژن هه‌یه‌، و مافی خۆیانه‌ به‌بێ به‌ربه‌ست له‌ لایه‌ن کۆمه‌لگا یان ده‌وله‌ته‌وه‌ کاندید بکه‌ن و چاودێری بکه‌ن و ده‌نگ به‌ده‌ن.

به‌لام به‌ربه‌ست له‌به‌رده‌م به‌شداری سیاسی ژنان له‌ ژبانی گشتیدا هه‌یه‌، له‌وانه‌:

1- نه‌بوونی سه‌رچاوه‌ی بودجه‌ی یه‌کسان بۆ پیاوانی کێپێکی له‌سه‌ر لیستی حزبی و کاندیده‌کان.

2- سه‌ره‌رای ئه‌و هه‌ولانه‌ی له‌لایه‌ن ئۆرگانه‌ فه‌رمیه‌ کانه‌وه‌ دراوه‌، له‌وانه‌ش ئه‌نجومه‌نی بالای ئافره‌تان و گه‌شه‌پێدان له‌ هه‌رێمی کوردستان، به‌رده‌وامی ئازاردانی کاندیدی ئافره‌تان له‌ رێگه‌ی فیدیۆ و کۆمیتت له‌ سۆشیال میدیا چاودێری کراوه‌.

3- به‌ربه‌ستی کۆمه‌لایه‌تی و کولتووری له‌به‌رده‌م نوێنه‌رایه‌تیکردنی ژنان له‌ پرۆسه‌ی سیاسیدا هه‌یه‌.

سه‌ره‌رای ئه‌مه‌ش ژنان وه‌ک کاندید و ده‌نگده‌ر به‌شداریان کردووه‌ ژماره‌ی کاندیده‌کانی ژن (368) و براوه‌ی سه‌رجه‌م لیسته‌کان (31) بووه‌.

رێژه‌ی به‌شداری ژنان له‌ ده‌نگدان له‌ چاو پیاوان که‌متر بووه‌، به‌لام به‌ رێژه‌یه‌کی قبوڵکراو به‌راورد به‌ هه‌لێژاردنه‌کانی پێشوو هه‌رێمی کوردستان.

ده‌روازه‌ی دوانزه - به‌رپوه‌بردنی هه‌لێژاردن

کۆمیسێۆنی بالای سه‌ربه‌خۆی هه‌لێژاردنه‌کان ئه‌و ده‌سته‌ ده‌ستوریه‌یه‌ که‌ ده‌سه‌لاتی کارگێری و رێکخستنی و (یاسایی) فراوانی پێدراوه‌ بۆ به‌رپوه‌بردنی تۆماری ده‌نگده‌ران و هه‌لێژاردنه‌کان. تێروانیی لایه‌نه‌ په‌یوه‌ندیداره‌کان بۆ کۆمیسێۆنی بالای سه‌ربه‌خۆی هه‌لێژاردنه‌کان جیاوازییه‌کی به‌رچاوی هه‌بوو. هه‌ندیک له‌ لایه‌نه‌ په‌یوه‌ندیداره‌کان متمانه‌یان به‌ سه‌ربه‌خۆی کۆمیسێۆنی بالای سه‌ربه‌خۆی هه‌لێژاردنه‌کان ده‌ربری، و تێروانیی ئه‌گه‌ری به‌رکه‌وتن به‌ فشار و ده‌ستوهردان له‌لایه‌ن سیاسه‌تمه‌دارانه‌وه‌. به‌لام هه‌ندیک لایه‌نی سیاسی ئاماژه‌یان به‌ شه‌رعیه‌تی بالاتر بۆ کۆمیسێۆنی بالای سه‌ربه‌خۆی نوێ هه‌لێژاردنه‌کان کرد. یونانی ئه‌رکی پێشکه‌شکردنی ئامۆژگاری و پشتیوانی و هاوکاری بۆ کۆمیسێۆنی بالای سه‌ربه‌خۆی هه‌لێژاردنه‌کانه‌.

ده‌سته‌ی کۆمیساریای کۆمیسێۆنی بالای سه‌ربه‌خۆی هه‌لێژاردنه‌کان که‌ له‌ جه‌وت دادوه‌ری پله‌یه‌ک و دوو راوێژکار که‌ له‌لایه‌ن ئه‌نجومه‌نی ده‌وله‌ته‌وه‌ ده‌ستنیشانکراون، جه‌ختیان له‌ سه‌ربه‌خۆی و رێزگرتن له‌ یاسا کردوه‌وه‌. هه‌رچه‌نده‌ هه‌موو ئه‌ندامانی ده‌سته‌ی کۆمیساریان به‌ تێروپشک له‌ نیوان کاندیده‌ هه‌لێژێردراوه‌کانی پێشوه‌خته‌ هه‌لێژێردران، به‌لام هه‌ندیک له‌ نوێنه‌رانی کۆمه‌لگه‌ی مه‌ده‌نی کۆمیسێۆن نه‌ک وه‌ک دامه‌زراوه‌یه‌کی سه‌ربه‌خۆی سیاسی، به‌لکو وه‌ک ده‌زگایه‌کی به‌رپوه‌بردنی هه‌لێژاردن که‌ پێکهاته‌که‌ی رهنه‌نگدانه‌وه‌ی هاوسه‌نگی نیوان پێکهاته‌کانه‌.

شه‌فافیه‌ت له‌ کاره‌کانی کۆمیسێۆندا باش بوو، سه‌ره‌رای داوای زۆرێک بۆ باشتیکردنی زیاتر زانیاری گه‌نگ، وه‌ک لیستی بنکه‌کانی ده‌نگدان، لیستی کاندیده‌کان و کتێبی راهێنان، له‌ مائه‌په‌ری IHEC به‌رده‌ست بوو، هه‌روه‌ها دا‌تابه‌یسی بنکه‌یه‌کی ده‌نگده‌رانی ئۆنلاین بۆ پشکنینی تۆماری ده‌نگده‌ران و شوێنه‌ دیاریکراوه‌کانی ده‌نگدان. به‌لام بلاوکردنه‌وه‌ی به‌رده‌وامی ده‌قی ته‌واوی بریار و رێسا و رێنماییه‌کانی کۆمیسێۆنی بالای سه‌ربه‌خۆی هه‌لێژاردنه‌کان به‌ هه‌ردوو زمانی عه‌ره‌بی و که‌متر به‌ زمانی کوردی له‌ مائه‌په‌ری کۆمیسێۆنی بالای سه‌ربه‌خۆی هه‌لێژاردنه‌کاندا بوو.

سه‌باره‌ت به‌ هه‌لێژاردنه‌کانی هه‌رێمی کوردستان، په‌یوه‌ندییه‌ گشتیه‌یه‌کانی کۆمیسێۆنی بالای سه‌ربه‌خۆی هه‌لێژاردنه‌کان کاریگه‌ر نه‌بوو، چونکه‌ به‌شداریکردن له‌ گه‌ل لایه‌نه‌ په‌یوه‌ندیداره‌کان له‌ روونکردنه‌وه‌ی بریاره‌کانی کۆمیسێۆنی بالای سه‌ربه‌خۆی هه‌لێژاردنه‌کان و به‌کارهێنانی ته‌کنه‌لۆژیاکان و توانای کۆمیسێۆن بۆ به‌رپوه‌بردنی ئه‌و ته‌کنه‌لۆژیاانه‌ به‌س نه‌بوو. زانیارییه‌کان سه‌باره‌ت به‌ پاراستنی نه‌رمه‌کالا که‌ له‌ ئامێره‌ ئه‌لیکترۆنییه‌کاندا جێگیرکراون، به‌ تایبه‌ت سه‌باره‌ت به‌ نه‌هێنی ده‌نگدان و گواستنه‌وه‌ی ئه‌نجامه‌کان، به‌ روونی راپۆرت نه‌کراون.

کۆمپانیایه‌کی سه‌ربه‌خۆی تاقیکردنه‌وه‌کان بێگه‌ردی سیسته‌می ژماردنی ئه‌لیکترۆنی و ئایتی بۆ به‌رپوه‌بردنی ئه‌نجامه‌کان هه‌لسه‌نگاند، له‌ گه‌ل سێ مه‌شقی هاوشیوه‌کردن که‌ له‌لایه‌ن کۆمیسێۆنی بالای سه‌ربه‌خۆی هه‌لێژاردنه‌کانه‌وه‌ له‌ نمونه‌یه‌کی سنووردار له‌ بنکه‌کانی ده‌نگدان له‌ سه‌رجه‌م قه‌زاکان ئه‌نجامدرا. هاوشیوه‌کردنه‌که‌ پرۆسه‌ی رۆژی هه‌لێژاردنه‌کانی دووباره‌ کردوه‌ که‌ بریتی بوو له‌ به‌کارهێنانی ئامێریکی ئه‌لیکترۆنی پشتراستکردنه‌وه‌ی ده‌نگده‌ران، ئامێریکی

ئه‌لیک‌ترۆنی ژماردن و رێزکردن، و ئامێری گواستنه‌وه‌ی ئه‌نجامه‌کان. هه‌یچ راپۆرتێک له‌سه‌ر ئه‌نجامی هاوشیوه‌کردن ب‌لاونه‌کراوه‌ته‌وه‌. جگه‌ له‌وه‌ش، رێوشوێنی شه‌فافیه‌ت، وه‌ک ب‌لاوکردنه‌وه‌ی وه‌سف‌ی سیسته‌می ئه‌لیک‌ترۆنی، له‌وانه‌ش ورده‌کارییه‌کان سه‌باره‌ت به‌ پێکهاته‌ ته‌کنیکییه‌کانی ره‌قه‌کالا و نه‌رمه‌کالا، جێبه‌جێ نه‌کرا، و ئه‌نجامی ب‌روانامه‌ی وردبێنی به‌ ئاشکرا نه‌خرايه‌ به‌رده‌ست.

ئاماده‌کارییه‌ ته‌کنیکییه‌کان بۆ ده‌نگدانی تایبه‌ت و گشتی به‌ شیوه‌یه‌کی کارا ئه‌نجامدرا. ئه‌دای گشتی فه‌رمانگه‌ی نیشتمانی کۆمسیۆنی ب‌الای سه‌ربه‌خۆی هه‌ل‌بژاردنه‌کان و سێ فه‌رمانگه‌ی هه‌ل‌بژاردنی پارێزگا‌کان و فه‌رمانگه‌ی ده‌سه‌لاتی هه‌رێمی کوردستان، له‌لایه‌ن چاودێرانی درێژخایه‌نه‌وه‌ به‌ ئه‌رێنی هه‌ل‌سه‌نگیندرا، له‌گه‌ڵ جێبه‌جێکردنی قوناغه‌ ئۆپه‌راسیۆنه‌کانی پرۆسه‌ی هه‌ل‌بژاردن له‌کاتی خۆیدا. سه‌ره‌رای هه‌ندێک ته‌حه‌ددا و دواخستنی دووباره‌ی هه‌ل‌بژاردنی به‌رله‌مانی هه‌رێمی کوردستان، نزیکه‌ی 60 هه‌زار کارمه‌ندی راپرسی دانران و راهێنانیان پێکرا، له‌گه‌ڵ گرنگیدانیکی تایبه‌ت به‌ کاریک‌کردنی ئامێره‌ ئه‌لیک‌ترۆنییه‌کان و ئه‌نجامدانی ژماردنی ده‌ستی کۆمسیۆن له‌ رێگه‌ی په‌یجه‌کانی سۆشیال میدیا و لێدوانه‌کانی هه‌فتانه‌ی خۆیه‌وه‌ سه‌باره‌ت به‌ ئاماده‌کارییه‌کان بۆ هه‌ل‌بژاردنه‌کان ب‌لاوکرده‌وه‌ و ژماره‌یه‌کی که‌می کۆنفرا‌نسی رۆژنامه‌وانی ئه‌نجامدا له‌گه‌ڵ ئه‌وه‌شدا سه‌رجه‌م لایه‌نه‌ په‌یوه‌ندیداره‌کان ئاماژه‌یان به‌ نه‌بوونی به‌رنامه‌یه‌کی تۆکمه‌ی ده‌نگدانه‌رانی کرد.

پرسیاریک ئاراسته‌ی ده‌سته‌ی پسپۆرانی هاوبه‌یما‌نی کراوه : هه‌ل‌سه‌نگاندنی رۆتی کۆمسیۆنی ب‌الای سه‌ربه‌خۆی هه‌ل‌بژاردنه‌کان:

1. چۆن مامه‌له‌ له‌گه‌ڵ لایه‌نه‌ سیاسیه‌کان کرا؟
2. چۆن مامه‌له‌ له‌گه‌ڵ به‌شدارانی پرۆسه‌ی هه‌ل‌بژاردن به‌تایبه‌ت چاودێران و میدیاکان کرا؟
3. راده‌ی کاریگه‌ری ب‌ریاره‌کانی ده‌سته‌ی کۆمیس‌یاران بۆ سه‌پاندنی غه‌رامه‌ به‌سه‌ر پێش‌ل‌کارییه‌کانی هه‌ل‌بژاردن له‌ کاتی بانگه‌شه‌ی هه‌ل‌بژاردن، که‌م‌کردنه‌وه‌ی قه‌باره‌ی پێش‌ل‌کارییه‌کان سه‌ره‌تا، که‌م‌کردنه‌وه‌ی توندی گرژی له‌ گوتاری هه‌ل‌بژاردنی ژماره‌یه‌ک لایه‌نی سیاسیدا دووهم.
4. تا چه‌ند رێکاره‌کانیان داناوه‌ بۆ یارمه‌تیدانی خاوه‌ن پێداویستییه‌ تایبه‌ته‌کان له‌ ده‌نگدان.
5. چۆنیه‌تی مامه‌له‌کردن له‌گه‌ڵ سکالا پێش‌که‌ش‌کراوه‌کان بۆ رۆژانی ده‌نگدانی تایبه‌ت و گشتی و کاریک‌کردنی ناوه‌نده‌کانی وردبێنی.
6. چۆنیه‌تی مامه‌له‌کردن له‌گه‌ڵ ئه‌و کاته‌ی دوا‌ی راگه‌یانندی ئه‌نجامه‌ ناته‌واوه‌کانی پێش‌وه‌خته‌ تا راگه‌یانندی ئه‌نجامه‌ کۆتاییه‌ ب‌روانامه‌داره‌کان.
7. تا چه‌ند توانای به‌رپوه‌بردنی رووداوی هه‌ل‌بژاردنه‌کانی هه‌یه‌ به‌ بێگه‌ردی و بێلایه‌نی و شه‌فافیه‌ت .

- 1- رۆتی کۆمیس‌یۆن له‌ مامه‌له‌کردن له‌گه‌ڵ هاوبه‌شه‌کان له‌ پرۆسه‌ی هه‌ل‌بژاردنه‌کاندا به‌رده‌وام له‌ په‌ره‌سه‌نددایه‌ و ره‌نگدانه‌وه‌ی ئه‌و ئه‌رێنییه‌یه‌ که‌ له‌ سوودوه‌رگرتن له‌ ئه‌زموونه‌کانه‌وه‌ سه‌رچاوه‌ ده‌گرێت.
- 2- سه‌پاندنی غه‌رامه‌ گرنکه‌ له‌ که‌م‌کردنه‌وه‌ی سه‌رپێچیه‌کان، به‌لام ئه‌وه‌ی گرنک‌تره‌ جێبه‌جێکردنی ب‌رگه‌کانی یاسایه‌ له‌کاتی ئاماژه‌دان به‌ ده‌سه‌لاتی دادوه‌ری.
3. مامه‌له‌کردن له‌گه‌ڵ سکالا‌کان، به‌رپوه‌بردنی کات و بێلایه‌نی کۆمیس‌یۆن خاله‌ ئه‌رێنینه‌کانن که‌ بۆ کۆمیس‌یۆن تۆمارکراون.
- 4- به‌داخه‌وه‌ له‌ژێر فشاری ناوخۆیی و ده‌ره‌کیدانه‌نجومه‌نی کۆمیس‌یاران مۆله‌تی چالاکی سیاسی له‌ سێ لایه‌نی سیاسی که‌شاندوه‌ و ب‌ریاری هه‌ل‌وه‌شاندنه‌وه‌ و ده‌ستبه‌سه‌رداگرته‌ی مۆلک و سامانی ئه‌و حزبه‌ کوردانه‌ی دا. هه‌روه‌ها کۆمیس‌یۆن ناچار بوو هه‌ندێک کاندید له‌ خۆکاندیدکردن دووربخاته‌وه‌ به‌پێ ئه‌وه‌ی سزای حزبی له‌به‌رچاو ب‌گرێت.
5. مامه‌له‌ی کۆمیس‌یۆن له‌گه‌ڵ چاودێران و رۆژنامه‌نووسان باش بوو.

- 6- کاریگه‌ری بېاره‌کانی ده‌سته‌ی کۆمیساریان بۆ غه‌رامه‌کردنی سه‌رپێچیه‌کانی هه‌لێژاردن له‌ کاتی بانگه‌شه‌ی هه‌لێژاردن و که‌مکردنه‌وه‌ی قه‌باره‌ی پێشیلکارییه‌کان و که‌مکردنه‌وه‌ی گرژیی له‌ بنکه‌کانی ده‌نگدان باش بوو، به‌لام ده‌کرا باشت‌تر بوو رێگری له‌ پێشیلکارییه‌کان بکریته‌ له‌ پرۆسه‌ی هه‌لێژاردنه‌کاندا.
7. رێبۆشوینه‌کانی هاوکاری که‌مه‌ندامان خراب نه‌بوون، به‌لام ده‌توانرا باشت‌تر بکریته‌ به‌ دانانی کارمه‌ندیکی رۆژی ده‌نگدان له‌ هه‌ر بنکه‌یه‌کی ده‌نگدان بۆ هاوکاریکردنی ده‌نگده‌ری که‌مه‌ندام له‌ کاتی گه‌یشتن به‌ بنکه‌ی ده‌نگدان تا ده‌نگدان ته‌واو ده‌کات و بنکه‌ی ده‌نگدان به‌جێده‌هێلێته‌.
8. مامه‌له‌کردنی کۆمیسۆن له‌ گه‌ل سکالاکان له‌ رۆژانی ده‌نگدانی تایبه‌ت و گشتی و رێکاره‌کانی ناوه‌نده‌کانی وردبێنی پێشه‌یی و بێلایه‌ن بوو.
9. مامه‌له‌کردنی کۆمیسۆن له‌ گه‌ل ئه‌و ماوه‌یه‌ی که‌ دوا‌ی راگه‌یاندنی ئه‌نجامه‌ سه‌ره‌تاییه‌کان هات، و ته‌نانه‌ت راگه‌یاندنی ئه‌نجامه‌کان که‌ له‌ لایه‌ن هه‌ندیکی که‌سه‌وه‌ قبول نه‌کرا‌بوون، زۆر پێشه‌یی و درێژخایه‌ن بوو.
10. کۆمیسۆن به‌ شیوه‌یه‌کی پێویست پابه‌ند بووه‌ به‌ بنه‌ما سه‌ره‌کییه‌کانی بێگه‌ردی و بێلایه‌نی و شه‌فافیه‌ت. به‌ گشتی رۆژی ئه‌و کچه‌ باش بوو. به‌لام مه‌سه‌له‌ی سیاسی له‌ هه‌ندیکی بېگه‌دا ئاماده‌ بوو، وه‌ک زانی‌بوون به‌سه‌ر پێشیلکارییه‌کان له‌ رۆژی بێده‌نگی و دوا‌ی ئه‌ویش. له‌ رووی کاتیوه‌ باش بوو. سه‌باره‌ت به‌ که‌سانی خاوه‌ن پێداویستی تایبه‌ت، سه‌رکه‌وتوو نه‌بوو، منیش تێده‌گه‌م به‌شیکی زۆر له‌ پرسه‌که‌ په‌یوه‌ندی به‌ هه‌موو عێراقه‌وه‌ هه‌یه‌، چونکه‌ بۆ بێنیی ئه‌و که‌سانه‌ و کارناسانی بۆ ژانیان دا‌ڕێژراو نییه‌.
11. مامه‌له‌کردنیان باش بوو له‌ هه‌ندیکی وێستگه‌ی ده‌نگدانا مامه‌له‌یه‌کی باشیان له‌ گه‌ل نه‌کرا، کۆمیسۆن نه‌یتوانی رێکاره‌کانی خۆی سه‌باره‌ت به‌ سه‌رپێچیه‌کان جێبه‌جێ بکات. غه‌رامه‌ به‌ شیوه‌یه‌کی دروست به‌سه‌ر سه‌رپێچیکاران نه‌ده‌سه‌پێندرا، رێکاره‌کانی که‌مه‌ندامان به‌ شیوه‌یه‌کی رێکوپێک جێبه‌جێ نه‌کرا‌بوون، له‌ چه‌ند شوێنیکیش سکالا وه‌ک پێویست وه‌رنه‌گیرا. کۆمیسۆن له‌ راگه‌یاندنی ئه‌نجامه‌ سه‌ره‌تاییه‌کاندا که‌موکوری هه‌بوو.
- 12- کۆمیسۆن سه‌رکه‌وتوو نه‌بوو له‌ سه‌پاندنی غه‌رامه‌ و نه‌هێشتنی پێشیلکارییه‌کانی هه‌لێژاردن.
- 13- ئیستا کۆمیسۆن ئه‌زموون و لێهاتووی پێویستی هه‌یه‌ له‌ به‌رپوه‌بردنی رووداوه‌کانی هه‌لێژاردن و چۆنیه‌تی مامه‌له‌کردن له‌ گه‌ل لایه‌ن و هێزه‌ سیاسیه‌کان له‌ چوارچێوه‌ی قوناغه‌کانی پرۆسه‌ی هه‌لێژاردندا.
14. سه‌باره‌ت به‌ هاوبه‌شه‌کانی کۆمیسۆن، له‌وانه‌ش لایه‌نه‌کان، چاودێران و میدیاکان، کۆمیسۆن راسته‌وخۆ له‌ رێگه‌ی به‌شه‌کانیه‌وه‌ بانگه‌یشتنامه‌کانی ئاراسته‌ ده‌کرد یا‌ن لێدوانی بۆ هه‌ر ئه‌رکێکی پرۆسه‌ی هه‌لێژاردنه‌کان ده‌رده‌کرد.
15. سه‌باره‌ت به‌ بېاره‌کانی کۆمیسۆن سه‌باره‌ت به‌ لایه‌نه‌ سیاسیه‌کان به‌هۆی پێشیلکردنی سیستمی بانگه‌شه‌ی هه‌لێژاردن، پێشیلکاری زۆر له‌ کۆنترۆله‌کانی بانگه‌شه‌ی هه‌لێژاردندا هه‌بووه‌، هه‌روه‌ها چاودێریکردن له‌ ئاستی پێویستدا نه‌بووه‌ بۆ ئه‌و پێشیلکاریانه‌، هه‌روه‌ها غه‌رامه‌کردنه‌کان ساده‌ بوون و رێگر نه‌بوون بۆ لایه‌نه‌کان به‌هۆی سروشتی ئه‌و پێشیلکاریانه‌ شت‌واژه‌که‌ ئه‌وه‌ بوو که‌ حزبه‌که‌ ئاگاداربکریته‌وه‌ که‌ پێشیلکارییه‌که‌ له‌ ماوه‌ی سێ رۆژدا لاببات . ئیمه‌ هیوامان به‌ پێچه‌وانه‌وه‌ بوو، به‌ سه‌پاندنی غه‌رامه‌که‌ و لا‌بردنی له‌ ماوه‌ی سێ رۆژدا.
16. رێکاری تایبه‌ت هه‌یه‌ بۆ ئه‌وه‌ی خاوه‌ن پێداویستییه‌ تایبه‌ته‌کان ده‌نگ بدن له‌ رێگه‌ی ده‌نگدانی یارمه‌تیده‌ره‌وه‌، سه‌باره‌ت به‌ پرۆسه‌ی راگه‌یاندنی ئه‌نجامه‌کان له‌ ماوه‌ی 24 کاتژمێردا، که‌ ئه‌مه‌ش له‌ به‌رپوه‌بردنی فاکته‌ری کاتدا‌ده‌خه‌رتنه‌ ئه‌ستۆی کۆمیسۆن.
17. چۆنیه‌تی مامه‌له‌کردن له‌ گه‌ل لایه‌نه‌ سیاسیه‌کان: کۆمیسۆن به‌پێی چوارچێوه‌ی یاسایی دیاریکراو مامه‌له‌ی له‌ گه‌ل لایه‌نه‌ سیاسیه‌کاندا کرد، هه‌روه‌ها ده‌رفه‌تێکی یه‌کسانی بۆ هه‌موو لایه‌نه‌کان په‌خساند بۆ به‌شداریکردن. سه‌ره‌پای ئه‌مه‌ش هه‌ندیکی گله‌یی لایه‌نه‌ بچووکه‌کان سه‌باره‌ت به‌ نه‌بوونی رووما‌ل یا‌ن پشتیوانیه‌کی ته‌واویان له‌ به‌رامبه‌ر زله‌یزه‌کاندا هه‌بوو.
18. چۆنیه‌تی مامه‌له‌کردن له‌ گه‌ل هاوبه‌شه‌کان له‌ پرۆسه‌ی هه‌لێژاردن (چاودێران و میدیاکان): کۆمیسۆن هاوکارییه‌کی به‌رحاوی له‌ گه‌ل چاودێرانی نیوده‌وله‌تی و ناوخۆی کرد، به‌و پێیه‌ی 15 رێکخراوی نیوده‌وله‌تی و 16 کونسولخانه‌ به‌شدارییان له‌ چاودێریکردنی هه‌لێژاردنه‌کاندا کرد. هه‌روه‌ها میدیاکان به‌بێ سنووردارکردنی گه‌وره‌رێگه‌یان به‌ رووما‌لکردنی پرۆسه‌ی هه‌لێژاردنه‌کان دا.

19. كاريگەرى بېيارەكانى دەستەى كۆمىسياران بۆسەپاندنى غەرامە بەسەر پېشېلكاريەكانى ھەلېژاردنەكاندا: سەپاندنى غەرامە بەسەر پېشېلكاريەكانى ھەلېژاردنەكاندا كاريگەرى ئەرېنى ھەبوو، چونكە يارمەتيدەر بوو لە كەمكردنەوھى پېشېلكاريەكان لە كاتى بانگەشەى ھەلېژاردنەكاندا ئەم رېوشوئىانە بەشداريان لە كەمكردنەوھى گرژى نيوان لايەنەكان كەرد لە كاتى دەنگداندا، چونكە پېشېلكاريەكان بە روونى و شەفاف مامەلەيان لە گەل دەكرا.
20. رېكارەكانى ھاوكاريكردنى خاوەن پېداويستىيە تايبەتەكان لە دەنگدان: كۆمىسيۆن سەنتەر و سندوقى دەنگدانى تەرخانكردووه كە بۆ خاوەن پېداويستىيە تايبەتەكان دەستيان پيدەگات، ھاوكات رېكارەكانى دابىنكردووه كە رېگەيان پيدەدات بە نەيىنى و سەرەخۆ دەنگ بەدن. بەلام بانگەواز ھەيە بۆ بەھيژكردنى پشتيوانى بۆ ئەوان لە داھاتوودا بۆ دەستەبەر كەردنى بەشداريەكەردنى فراوانتر.
21. مامەلە كەردن لە گەل سكاللا پېشكەشكراۋەكان لە رۆژانى دەنگدانى تايبەت و گشتى: كۆمىسيۆن بە جددى مامەلەى لە گەل سكاللا پېشكەشكراۋەكاندا كەرد، چونكە ناوەندەكانى وردىيىنى بۆ پيدەچوونەوھە بە نارەزايەتى و سكاللاكان دامەزران، ئەمەش متمانەى بە پرۆسەى ھەلېژاردن بەھيژتر كەرد. پېشېلكاريەكان چاودېرى دەكران و بەلگەيان لەسەر دەكرا و كاريان دەكەرد بۆ چارەسەر كەردنەيان بە خيىرايى.
22. بەرپۆھەردنى كات لە نيوان ئەنجامە سەرەتاييەكان و كۆتاييەكان: دواى راگەياندىنى ئەنجامە بەرايىەكان، كۆمىسيۆن سەنتەرى وردىيىنى بۆ ئەو ويستگانە كەردووه كە بەپېي ياسا رەوانەى بۆ كراۋە بە ئامادەبوونى بريكار و چاودېرانى لايەنە سياسىيەكان تيشكى خستە سەر مامەلە كەردن لە گەل نارەزايەتايەكان و راستكەردنەوھى ھەلەكان بۆ دۇنيابوون لە دروستى ئەنجامە كۆتاييەكان.
- 23- بېگەردى و بېلايەنى و شەفافىيەتى پرۆسەى ھەلېژاردن: كۆمىسيۆن تارادەيەكى زۆر دەستپاكى و بېلايەنى نيشان دا، بەو پېيەى رېكارى ياساى روونى پەيرەو كەرد و بە وردى چاودېرى پرۆسەكەى كەرد. بوونى چاودېرانى نيودەولەتى و ناوخۆي بەشدارى كەردووه لە بەرزكەردنەوھى شەفافىيەت، بەلام ھيشتا داواى باشتەركەردنى ئەداى كەركەردن لە ھەندىك بوارداھەيە، ۋەك مامەلە كەردن لە گەل سكاللاكان بە خيىرايى.

ده‌روازه‌ی سیانزه - چاودێری ناوخۆی و نیوده‌وله‌تی

سه‌ره‌رای نه‌بوونی بودجه‌ بۆ چاودێری هه‌لێژاردنی په‌رله‌مانی کوردستان، کۆمه‌لێک رێکخراوی کۆمه‌لگه‌ی مه‌ده‌نی چاودێرانی خۆیان له‌ چوار قه‌زای هه‌لێژاردنی هه‌رێمی کوردستان و ده‌ره‌وه‌ی هه‌رێم بۆ رۆژی ده‌نگدانی تایبەت جێگیر کرد، ئه‌مه‌ش به‌شدار بوو له‌ زیادکردنی شه‌فافیه‌تی پرۆسه‌که‌.

ژوورێکی ئۆپراسیۆنی هاوبه‌ش له‌ پارێزگای هه‌ولێر بۆ به‌رپه‌بردنی پرۆسه‌ی چاودێری بۆ رۆژانی ده‌نگدانی تایبەت و گشتی دامه‌زرا، که‌ زیاتر له‌ 90% ی ناوه‌ند و ویستگه‌کانی هه‌لێژاردن له‌ رێگه‌ی (600) چاودێره‌وه‌ له‌ رۆژی ده‌نگدانی تایبەت له‌ پارێزگاکانی هه‌رێم و 7 قایمقامیه‌تی دیکه‌ی ده‌ره‌وه‌ی هه‌رێم ده‌گرێته‌وه‌، هه‌روه‌ها به‌ رێژه‌ی 80% ی ناوه‌نده‌کان و 39% ی ویستگه‌کان له‌ رۆژی ده‌نگدانی گشتیدا (1,600) چاودێر و 30 تیمی گه‌ڕۆک، و هه‌ماهه‌نگی مه‌یدانی له‌ نیوان چاودێرانی لایه‌نه‌کانی هاوبه‌یمانی له‌ سه‌رحه‌م بازنه‌کانی هه‌لێژاردن. به‌ روومالی جوگرافی تا 85% ی قه‌زاو ناحیه‌کان و له‌ چوار پارێزگای هه‌رێمی کوردستان.

کۆمسیۆنی بالای سه‌ربه‌خۆی هه‌لێژاردنه‌کان ژماره‌ی چاودێر و مه‌یدای ناوخۆی و نیوده‌وله‌تی به‌شداربووی هه‌لێژاردنی په‌رله‌مانی کوردستانی ساڵی 2024 ی راگه‌یاند و رایگه‌یاند، “ژماره‌ی بریکاری قه‌واره‌ سیاسیه‌ تۆمارکراوه‌کان گه‌یشه‌ 43 هه‌زار و 139 بریکاری قه‌واره‌، جگه‌ له‌ 9 هه‌زار و 610 چاودێری ناوخۆی که‌ به‌سه‌ر پارێزگا جۆراوجۆره‌کاندا دابه‌شکراون”، ئاماژه‌ی به‌وه‌شکرد، “هه‌زار و 830 چاودێری نیوده‌وله‌تی نوێنه‌رایه‌تی 16 کونسولخانه‌ و 15 کونسولخانه‌ی نیوده‌وله‌تی ده‌که‌ن رێکخراوه‌کان، جگه‌ له‌ 22 ده‌زگای راگه‌یاندنی نیوده‌وله‌تی”. وه‌ 109 که‌سی تریش له‌ رومالی مه‌یدای هه‌لێژاردنه‌کاندا ناوخۆی بوون.

یه‌ کێک له‌ تێبینیه‌ هه‌ره‌ دیاره‌کان که‌ کراوه‌ ئه‌وه‌یه‌ که‌ ژماره‌ی که‌می چاودێرانی ناوخۆی ده‌گرێته‌وه‌ بۆ نه‌بوونی بودجه‌ و سنووردارکردنی هه‌بوونی کارتی بایۆمه‌تری بۆ چاودێران زۆریک له‌ گه‌نجان له‌ کارکردنی وه‌ک چاودێر بێبه‌ش ده‌کات و هه‌یج جیاوازییه‌ک له‌ نیوان رۆلی چاودێر و وه‌رگیر و پارێزه‌ردا نییه‌.

بۆیه‌ تۆره‌کان پێشنیار ده‌که‌ن که‌:

1. هاندانی گه‌نجان بۆ به‌شداریکردن له‌ چاودێریکردنی هه‌لێژاردنه‌کان به‌ هه‌لگرته‌ی مه‌رجی چاودێران که‌ کارتی بایۆمه‌تریان هه‌بێت.
2. هه‌یج چاودێری عێراقی به‌ ناوی چاودێری نیوده‌وله‌تی تۆمار نه‌کراوه‌، ته‌نانه‌ت ئه‌گه‌ر له‌ رێگه‌ی رێکخراوی نیوده‌وله‌تیشه‌وه‌ تۆمار بکری، چونکه‌ چاودێری نیوده‌وله‌تی که‌سه‌یکه‌ که‌ خاوه‌نی ریه‌گه‌زنامه‌یه‌کی تره‌ جگه‌ له‌ عێراقی.
3. په‌یامی جیاواز بدرێت به‌ چاودێر و وه‌رگیر و به‌شی به‌شه‌کان به‌ مه‌به‌ستی زانیی ژماره‌ راسته‌قینه‌کان له‌ چاودێرانی نیوده‌وله‌تی و ئه‌وانه‌ی به‌شدارن له‌ چاودێریکردنی ئۆپه‌راسیۆنه‌که‌دا.

پرسیاریک که‌ ئاراسته‌ی ده‌سته‌ی پسپۆرانی هاوبه‌یمانی کراوه‌ : هه‌له‌سه‌نگاندنی رۆلی چاودێری تۆر و رێکخراوه‌کانی چاودێری نیوده‌وله‌تی و ناوخۆی

1. بێلایه‌نی راپۆرته‌کانی تۆری چاودێری ناوخۆی.
2. رۆل و کاریگه‌ری چاودێری نیوده‌وله‌تی له‌ هه‌لێژاردنی په‌رله‌مانی کوردستان چییه‌ ؟
3. ئایا راپۆرته‌کانی رێکخراو و تۆره‌کانی چاودێری ناوخۆی کاریگه‌ری له‌سه‌ر سروشتی بێیار و رێکار و رێساکانی کۆمسیۆن بۆ په‌رپێدانی پرۆسه‌کانی هه‌لێژاردن هه‌یه‌ ؟

- 1- ده توانرئيت باشتو بركريت و بئلايه نتر بركريت.
- 2- زوربه ي ټه و راپورتانه ي له توره كاني چاوديري ناوځويه وه وهرگيراون، پيشه ي و بئلايه ن بوون.
- 3- سهرجه م راپورته كاني توره كاني چاوديري نيوده و له تي پيشه ي و بئلايه ن بوون.
- 4- راپورته كاني توره كاني چاوديري ناوځوي و نيوده و له تي كاريگهري ټه رئينيان له سهر سروشتي بريار و رېكار و ريسا كاني كومسيون هه يه بو په رهيدياني پرؤسه ي هه لېژاردن له داهاتوودا. ديارترين روله و كاريگهري ځوي له هوشياركردنه وه و ههروه ها چاوديري كړدنې هه لېژاردنه كاندا سه لماندووه.
- 5- تور و رېځخراوه كاني چاوديري ناوځوي شه فاف و بئلايه ن بوون له پرؤسه ي چاوديري كړدنې پرؤسه ي هه لېژاردن و ده ستني شان كړدنې هه نديك له و نه رئينيانه ي كه هاوري پرؤسه ي هه لېژاردن، ټه وان كاريگهريه كي گه وريه يان هه يه به دنيا بوون له بېگه ردي هه لېژاردنه كان، به تايبه تي له و ولا تانه ي كه قوناغي كي گوران كاري ديموكراسيان به سهر دا دي ټه وانيش له ريگه ي راپورتي نيوده و له تي به و به شداري ده كهن. بريار و ريسا و رېكاره كاني كومسيون بو رېځخستني پرؤسه ي هه لېژاردنه كان ټه و راپورتانه له بهر چاو ده گرن كه له لايه ن تور و رېځخراوه كاني چاوديري به و ده رده چن بو سوود و هرگرتن له و ده رفه ت و ته حه ددا يانه ي كه هاوري پرؤسه ي هه لېژاردن، ههروه ها له كاتي ټه نجامداني ووړك شوپي وانه كاندا. ههروه ها ټه و ټه نجامانه ي له هه لېژاردنه كاندا ده رهي تراون، له لايه ن ده سته و به شه كان و فه رمانگه كاني پاريزگانه وه به كرده هي ترين بو ټه وه ي له داهاتوودا هه له نه بن.
- 6- راده ي بئلايه ن راپورته كاني توره كاني چاوديري ناوځوي: شه فافيه ت و پيشه يي بوون: توره ناوځويه كان ئاسي جياوازي بئلايه نيان نيشان دا. هه نديك له رېځخراوه كان راپورتي پيشه يي يان له سهر بنه ماي ستاندارده نيوده و له تي به كان پيشكه ش كړد بو چاوديري كړدنې پيشلكاريه كان و چاوديري كړدنې هه لېژاردنه كان به شيويه كي بابته يانه.
- 7- رول و كاريگهري چاوديري نيوده و له تي له هه لېژاردنه كاندا: بووني نيوده و له تي: زورتيك له رېځخراوه نيوده و له تي به كان به شداريان كړد له چاوديري كړدنې هه لېژاردنه كان، وه ك نه ته وه يه كگرتووه كان و رېځخراوه ټه وروپيه كان، ټه مه ش ئيعتباري پرؤسه ي هه لېژاردنيان به رزكرده وه. ټه م چاوديري به نيوده و له تي به پيويست بوو بو ده سته به ركردنې شه فافيه ت، به تايبه تي له بهر روشناي گرزيه سياسي ه كاني ناوچه كه.
- 8- كاريگهري راپورته كاني چاوديري ناوځوي له سهر برياره كاني كومسيون: باشتو كړدنې پرؤسه كاني هه لېژاردن: راپورته كاني توري ناوځوي رولنيكي گرنه ده گيرن بو نمونه، ټه م راپورتانه ئاماره يان به پيويستي باشتو كړدنې رېكاره كاني په يوه ست به ده نگداني تايبه ت و دابين كړدنې ئاسانكاري زياتر بو خاوه ن پيداويستيه تايبه ته كان كړد، ټه مه ش وايكرد كومسيون ريشوئي چاكسازي بگريته بهر.
- 9- به گشتي چاوديري نيوده و له تي و ناوځوي هه يه، به لام چاوه دي ري برياره له دارپشتني ياساوه ده ست پيېكات ټه گهر چاوديري كاريگهري و يه كگرتووه به بوايه عتراقمان ده دوزيه وه، دواي ټه و هه مووه هه لېژاردنه يه له ماوه ي 29 سالدا، ولا تيكي كه ديموكراسي تاييدا به هي تر ببيت و به شداري سياسي زياتر ببيت... هتد.

ده‌روازه‌ی چوارده - رۆڵی حکومه‌ت

رۆژی 5ی ئه‌یلولی 2024، سه‌رۆکی حکومه‌تی هه‌رێمی کوردستان داوای له‌ سه‌رجه‌م وه‌زاره‌ت و داموده‌زگاگان کرد، هاوکاری لێژنه‌که بن بۆ سه‌رخسته‌ی پرۆسه‌ی هه‌لێژاردن بۆ خولی شه‌شه‌می په‌رله‌مانی کوردستان. چاودێرانی تۆره‌کانی چاودێریکردنی پرۆسه‌ی هه‌لێژاردن تیبینییه‌کانیان سه‌باره‌ت به‌ رۆڵی حکومه‌ت پێش پرۆسه‌ی هه‌لێژاردن تۆمارکرد:

1. دانانی ژماره‌یه‌کی زۆر له‌ فه‌رمانبه‌ران به‌ بریاری ئه‌نجومه‌نی وه‌زیران له‌ به‌رواری 2024/9/25 که ژماره‌یان نزیکه‌ی (37 هه‌زار) فه‌رمانبه‌ر بوو، هه‌روه‌ها دابه‌شکردنی (100,000) هه‌زار پارچه‌ زه‌وی به‌سه‌ر فه‌رمانبه‌ران دابه‌شکردنی قۆناغی یه‌که‌م پێش پرۆسه‌ی هه‌لێژاردن ده‌ستیپێکرد، جگه‌ له‌ هه‌له‌وه‌شاندنه‌وه‌ی چه‌ند رێسومات و باجیک پێش هه‌لێژاردن، کردنه‌وه‌ی چه‌ند پرۆژه‌یه‌ک، و دانانی به‌ردی بناغه‌ کرداره‌کان، و به‌لێنیک به‌ خه‌لک که سوود له‌ تواناکانی ده‌وله‌ت وه‌ربگرن.
2. ده‌یان ئۆتۆمبیلی حکومی و فه‌رمانبه‌ر به‌شدارییان له‌ هه‌لمه‌تی پرۆپاگه‌نده‌ی هه‌لێژاردندا کرد، له‌وانه‌ ئۆتۆمبیلی وه‌زاره‌تی کاره‌با بۆ هه‌له‌واسینی رێکلام و کۆکردنه‌وه‌ی فه‌رمانبه‌ران له‌ فه‌رمانگه‌کان و ئه‌نجامدانی پرۆپاگه‌نده‌ی حزبی به‌تایبه‌تی بۆ کاندیده‌کانی پارتی دیموکراتی کوردستان و یه‌کیته‌ی نیشتمانی کوردستان.
3. فشارخسته‌ سه‌ر ده‌نگه‌ران بۆ ده‌نگدان و به‌شداریکردن له‌ هه‌لێژاردن و کۆکردنه‌وه‌ی کارتی بایۆمه‌تری و به‌کارهێنانیان وه‌کو ئامرازیک بۆ فشار به‌تایبه‌ت له‌سه‌ر ده‌نگه‌ران تایبه‌ت به‌ ده‌نگه‌ر.
- 4- خه‌رجکردنی بره‌ پاره‌یه‌کی زۆر به‌ر له‌ هه‌لێژاردن، که به‌شیک نیه‌ له‌ چوارچێوه‌ی به‌دواداچوون و به‌دواداچوونی کۆمسیۆن و دامه‌زراوه‌کانی چاودێری دارایی، و کۆمسیۆنی ده‌ستپاکی.
- 6- سه‌ره‌رای ئه‌و سزایانه‌ی کۆمسیۆن به‌سه‌ر لایه‌نه‌ سیاسیه‌کاندا سه‌پێرا له‌ پرۆسه‌ی هه‌لێژاردندا، ده‌ستکاری کاریگه‌ری خۆیان له‌سه‌ر ده‌نگه‌ران و ئاراسته‌که‌یان نه‌کرد.

پرسیاریک ئاراسته‌ی ده‌زگای پسپۆری هاوبه‌یمانی کراوه : هه‌له‌سه‌نگاندنی رۆڵی حکومه‌تی فیدرالی و حکومه‌تی هه‌رێم

1. تا چه‌ند حکومه‌تی فیدرالی و حکومه‌تی هه‌رێم له‌سه‌ر په‌رله‌مانی بێلایه‌نی به‌رامبه‌ر لایه‌نه‌ حزبییه‌کان له‌ پرۆسه‌ی هه‌لێژاردندا وه‌ستاون
2. تا چه‌ند توانای دا‌بینکردنی ئه‌و پشتگیری و هاوکاری و ئاسانکاریانه‌ی که کۆمسیۆن پێویستی پێیه‌تی بۆ جێبه‌جێکردنی پرۆسه‌ی هه‌لێژاردن، بۆ نمونه‌ وه‌زاره‌ته‌کانی په‌روه‌رده و ناوخۆ.

- 1- به‌بێ گوێدانه‌ ئه‌و فشارانه‌ی حکومه‌تی فیدرالی بۆ سه‌ر کۆمسیۆنی سه‌ربه‌خۆی هه‌لێژاردنه‌کان بۆ هه‌له‌وه‌شاندنه‌وه‌ی ئه‌و سێ پارته‌ کوردیه‌، حکومه‌تی فیدرالی بێلایه‌نیه‌کی زۆری له‌ مامه‌له‌کانی له‌گه‌ڵ لایه‌نه‌ به‌شداربووه‌کانی پرۆسه‌ی هه‌لێژاردندا پاراست. به‌هه‌مان شێوه‌ بۆ حکومه‌تی هه‌رێمی کوردستانیش ده‌گونجیت.
- 2- هه‌ردوو حکومه‌ت هاوکاری زۆر باشیان له‌گه‌ڵ کۆمسیۆن کرد له‌ دا‌بینکردنی بنکه‌ی ده‌نگدان واته‌ قوتابخانه‌کان و ده‌سته‌به‌رکردنی که‌شیک ئارام و ئاسایش بۆ پرۆسه‌ی هه‌لێژاردن.

3. به‌گشتی هیچ هه‌ستیاریه‌کی نه‌رێنی به‌دی نه‌کراوه. ئاسانکاری بۆ هه‌لێژاردنه‌کان دابین کرا.
- 4- حکومه‌تی هه‌رێمی کوردستان بێلایه‌ن نه‌بوو، به‌لکو دامه‌زراوه‌کانی بۆ په‌ره‌پێدانی پروپاگه‌نده‌ بۆ حزبه‌ ده‌سه‌لاتداره‌کان به‌کارهێنرا.
- 5- پرسی بێلایه‌نی باش نه‌بوو و له‌ ئاستی پێویستدا نبوو، به‌لام سه‌باره‌ت به‌ پشتیوانی باش بوو.
- 6- حکومه‌تی فیدرالی و حکومه‌تی هه‌رێم له‌هه‌موو قۆناغه‌کانیدا هه‌میشه‌ پālپشتی پرۆسه‌ی هه‌لێژاردنیان کردووه، جāئهم پālپشتیه‌ له‌رێگه‌ی دابینکردنی پاره‌ی پێویست بێت بۆ هه‌لێژاردن یان رāسپاردنی له‌لایه‌ن ئهو وه‌زاره‌تانه‌ی که‌ پālپشتی کاره‌کانیان ده‌که‌ن، وه‌ک وه‌زاره‌تی ناوخۆ و په‌روه‌رده‌، هه‌روه‌ها وه‌زاره‌ته‌کانی تر، هه‌روه‌ها لێژنه‌ی بالāی ئه‌مهی بۆ هه‌لێژاردن. به‌هه‌مان شێوه‌ تێبینی ئه‌وه‌ ده‌که‌ین که‌ حکومه‌ت له‌ رێگه‌ی ده‌رکه‌وتن له‌ گوتاری میدیا و میدیای ده‌ستی کردووه به‌ گرتنه‌به‌ری لایه‌نی بێلایه‌نی به‌رامبه‌ر به‌ پرۆسه‌ی هه‌لێژاردن و هیچ ئامازیه‌ک بۆ هیچ لایه‌نگریه‌کی روون له‌لایه‌ن حکومه‌ته‌وه‌ به‌رامبه‌ر به‌ لایه‌نێکی دیاریکراو که‌ به‌شداره‌ له‌ پرۆسه‌ی هه‌لێژاردنه‌کاندا نه‌بووه.
7. تا چه‌ند حکومه‌تی فیدرالی و حکومه‌تی هه‌رێم پابه‌ندن به‌ په‌رنسیپی بێلایه‌نی به‌رامبه‌ر لایه‌نه‌ حزبییه‌کان:
 - حکومه‌تی فیدرالی: پابه‌ندبوونیکی روونی به‌ بێلایه‌نی نیشان دا، چونکه‌ سه‌رنجی له‌سه‌ر پشتگیریکردنی کۆمسیۆنی بالāی سه‌ربه‌خۆی هه‌لێژاردنه‌کان بوو به‌بێ ئه‌وه‌ی ده‌ستوهردان له‌ پرۆسه‌ی سیاسی له‌ناو هه‌رێمدا بکات. هیچ سکالایه‌کی به‌رچاو سه‌باره‌ت به‌ ده‌ستوهردانی راسته‌وخۆی حکومه‌تی فیدرالی له‌ پرۆسه‌ی هه‌لێژاردن یان پشتیوانی له‌ لایه‌نێکی سیاسی دیاریکراو تۆمار نه‌کرا
 - حکومه‌تی هه‌رێم: سه‌ره‌رای هه‌ولێ راگه‌یه‌ندراوه‌کانی بۆ پاراستنی بێلایه‌نی، رووبه‌رووی هه‌ندیک په‌خنه‌ی لایه‌نه‌ ئۆپۆزیسیۆنه‌کان بووه‌وه که‌ ئامازیه‌یان به‌ بوونی کاریگه‌ری ناراسته‌وخۆ له‌لایه‌ن هه‌ندیک ده‌زگای حکومه‌ته‌وه‌ له‌ به‌رژه‌وه‌ندی حزبه‌ گه‌وره‌کاندا کرد. به‌لام حکومه‌ت پشتگیری خۆی بۆ شه‌فافیه‌تی پرۆسه‌که‌ به‌بێ لایه‌نگری دووپاتکرده‌وه.
- 8- راده‌ی پێشکه‌شکردنی پālپشتی و هاوکاری و ئاسانکاری پێویست بۆ کۆمسیۆن:
 - حکومه‌تی فیدرالی: پشتگیری لۆجستی و ته‌کنیکی پێشکه‌ش کرد بۆ دēنیا‌بوون له‌ سه‌رکه‌وتنی پرۆسه‌ی هه‌لێژاردن. هه‌ماهه‌نگی نێوان کۆمسیۆن و وه‌زاره‌ته‌ فیدرālیه‌کان، وه‌ک وه‌زاره‌تی ناوخۆ، به‌شدارێ کرد له‌ دابینکردنی ئاسایش و دēنیا‌بوون له‌ گواستنه‌وه‌ی بێ کێشه‌ی داتا‌کانی هه‌لێژاردن
 - حکومه‌تی هه‌رێم: له‌گه‌ڵ کۆمسیۆن کاریان کرد بۆ ئاسانکاری رێکاره‌کان، وه‌ک ته‌رخانکردنی ناوه‌نده‌کانی هه‌لێژاردن و پێشکه‌شکردنی پشتیوانی کارگیرێ له‌ رێگه‌ی وه‌زاره‌تی په‌روه‌رده‌ بۆ دابینکردنی شوێنی ده‌نگدان. هه‌روه‌ها وه‌زاره‌تی ناوخۆ له‌ هه‌رێم رۆلی سه‌ره‌کی بینی له‌ ده‌سته‌به‌رکردنی پرۆسه‌ی هه‌لێژاردن و پاراستنی ده‌نگده‌ران و ناوه‌نده‌کانی هه‌لێژاردن.

ده‌روازه‌ی پانزه - ژینگه‌ی سیاسی

دوخی عێراق به‌گشتی و له‌ هه‌رێمی کوردستان به‌تایبه‌تی به‌ تیکه‌ڵبوون و ئالۆزی ده‌ناسرێته‌وه‌ له‌ به‌رپۆشانی که‌ له‌ که‌بوونی کیشه‌ و ته‌حه‌ددیات له‌سه‌ر ئاسته‌ جیاچیاکانی سیاسی و ئابووری و کۆمه‌لایه‌تی و پۆشنیری ئه‌مه‌ش له‌ گێژه‌ڵوکه‌ی قه‌یرانه‌ پیکه‌وه‌ گرێدراوه‌کان و درێژکردنه‌وه‌ی ده‌ره‌کییه‌کانی دياره‌، ئه‌مه‌ جگه‌ له‌ په‌یوه‌ندی و کاریگه‌ری په‌کتری نێوان بارودۆخی عێراق و بارودۆخی هه‌رێمی کوردستان.

یه‌که‌م - دوخی عێراق

- 1- گواستنه‌وه‌ی عێراق له‌ ده‌وله‌تێکی ناوه‌ندی و نادیموکراتی (پاشایه‌تی و کۆماری 1921-2003) بۆ ده‌وله‌تێکی فیدراڵی که‌ ده‌ستووره‌که‌ی (2005) بنه‌ماکانی دیموکراسی و مافه‌کانی مرقۆفی تێدايه‌. به‌لام رێگی به‌ره‌و دیموکراسی له‌مپه‌ر و ئاسته‌نگ و سه‌ختیه‌کان بوو و به‌رده‌وامه‌ که‌ بوونه‌ هۆی له‌رزوکی گۆرانکارییه‌ که‌ له‌ پراکتیکدا و بووه‌ هۆی ده‌رئه‌نجامی نه‌رێنی له‌ بواره‌ جیاچیاکاندا.
- 2- هه‌نگاوێ گرنه‌گ له‌ رووی بنیاتنانی دامه‌زراره‌ و میکانیزمه‌ دیموکراسیه‌کانه‌وه‌ به‌دیهاوه‌، له‌وانه‌: ده‌ستووری ساڵی 2005 و ئه‌نجامدانی ریفیراندۆم له‌سه‌ری / 6 خولی هه‌ڵبژاردن / فره‌ی سیاسی و حزبی / چالاکی فراوانی رێکخراوه‌کانی کۆمه‌ڵگه‌ی مه‌ده‌نی / بوژانه‌وه‌ی ئابووری و باشتکردنی ئاستی ژيان / گه‌شه‌پێدانی چه‌ندایه‌تی له‌سه‌ر ئاستی په‌روه‌رده‌.
- 3- هه‌ندیک توخمه‌کانی گواستنه‌وه‌ی دیموکراسی به‌ شیوه‌یه‌ک دابین ده‌کرتن که‌ فۆرم زāl بێت به‌سه‌ر ناوه‌رۆکدا. به‌هۆی کاریگه‌رییه‌ کۆمه‌لایه‌تی و ئایینه‌کان و میراتیکی سیاسی په‌یوه‌ست به‌ سه‌رکوته‌کردنه‌وه‌، جگه‌ له‌ ده‌ستیه‌ردانه‌کانی ده‌ره‌کی، ژینگه‌ی گونجاو بۆ گۆرانکاری دیموکراسی له‌سه‌ر ئاستی ده‌وله‌ت و کۆمه‌لایه‌تی له‌به‌رده‌ستدا نه‌بوو.
- 4- کۆمه‌لایه‌تی رێبازیکی بۆ به‌رپۆه‌بردنی ده‌وله‌ت و کۆمه‌ڵگا گرته‌به‌ر، که‌ له‌ رێگه‌ی پشکی ئێتنۆ-تایفه‌گه‌ریه‌وه‌ به‌ یه‌که‌م پیکه‌ینه‌انی ئیداره‌ی ده‌وله‌ت - ئه‌نجومه‌نی حوکمرانی، به‌ کاره‌یه‌زا. فۆرموله‌ی پیکه‌اته‌کانی (شیعه‌ / سوننه‌ / کورد) له‌ ده‌ستووردا په‌سه‌ند کرا و جیگیر کرا، و وه‌رگیردا بۆ نۆرمیک که‌ گه‌شه‌سهندنی کۆمه‌لایه‌تی و سه‌قامگیری سیاسی تیکه‌ده‌دا. ئه‌م پێشه‌کیانه‌ بووه‌ هۆی ده‌رئه‌نجام یان وه‌رگیردانه‌ سه‌ر میکانیزمیک که‌ له‌ گه‌ڵ دیموکراسیدا ناته‌بایه‌:
- 1- کۆده‌نگی گۆرا بۆ پشکی سیاسی و حزبی ئێتنۆ-تائیفی، ده‌وله‌تیش بوو به‌ غه‌نیمه‌ت - ده‌وله‌تی غه‌نیمه‌ت - بۆ هه‌ر پیکه‌اته‌یه‌کی سیاسی یان لایه‌نیک که‌ بۆ به‌رژه‌وه‌ندی ته‌سکی خۆیان وه‌به‌ره‌یه‌نای بۆ ده‌که‌ن.
- 2- داموده‌زگا‌کان بوون به‌ پیکه‌اته‌ی ناکارا و رێگریان له‌ گه‌شه‌پێدان و سه‌قامگیری کرد، به‌ ژماره‌یه‌کی زه‌به‌لاح و بێ به‌ره‌مدا ئاوسان، نه‌یانتوانی نزمترین ئاستی پێشکه‌وتنی ئابووری و کۆمه‌لایه‌تی به‌ده‌ستبه‌یه‌نین و ده‌وله‌تی کرێچی زāl بوو به‌ سه‌رحه‌م پیکه‌اته‌ ئابوورییه‌کان.

- 3- دابه‌زینی شوناسی نه‌ته‌وه‌یی هاوبه‌ش، سه‌ره‌ه‌ل‌دانێ ناسنامه‌ لاوه‌کیه‌کان و نا‌ته‌با‌ی ئه‌وان له‌رووی سه‌ره‌به‌خۆیی و د‌ل‌سۆزی، په‌ره‌سه‌ندنی مه‌یلی رق و رق و گو‌مان له‌ که‌سانی دیکه‌ و په‌ره‌سه‌ندنی به‌ها‌کانی ب‌ی‌ با‌یه‌خی و چه‌قه‌سه‌توویی و خۆپه‌رسی و قسه‌ی ناشرین.
- 4- ده‌ولت تاکه‌ قۆرخکاری ه‌ی‌ و چه‌ک نه‌ماوه، به‌و پ‌ی‌یه‌ی ه‌ی‌زه‌کانی ژێرده‌وله‌تی (ر‌یک‌خراوه‌ تیرۆریستییه‌کان و میل‌یشیا‌کان) ورده‌ ورده‌ زیادیان کردووه‌ و ده‌ستیان به‌سه‌ردا گرتووه‌. دیارده‌ی چه‌ندین سه‌رچاوه‌ی ده‌سه‌لات کاریگه‌ری نه‌ر‌ئ‌ی له‌سه‌ر شکۆمه‌ندی ده‌ولت و سه‌قامگیر‌ی سیاسی و کۆمه‌لایه‌تی هه‌بووه‌. هه‌ندیک له‌ راپۆرته‌کان ئاماژه‌ به‌وه‌ ده‌که‌ن که‌ زیاتر له‌ ۶۷ کۆتله‌ی چه‌کدار له‌ ناوه‌نده‌کانی شاره‌کاندا چالاکن. ئه‌مه‌ جگه‌ له‌ چه‌کی خ‌ی‌ل و ر‌یک‌خراو و گروپه‌ تیرۆریستییه‌کان.
- 5- ته‌شه‌نه‌کردنی گه‌نده‌لی که‌ چووه‌ته‌ ناو داموده‌زگا‌کانی ده‌وله‌ته‌وه‌ و کۆنترۆلی سه‌رجه‌م جو‌مگه‌کانیان ده‌کات. ل‌ی‌زه‌دا به‌سه‌ به‌ به‌ش‌یک له‌ نامه‌ی ده‌ستله‌کارکی‌شانه‌وه‌ی عه‌لی عه‌للای و وه‌زیری دارایی که‌ له‌ به‌رواری ۱۶ ئای ۲۰۲۲ دایه‌: “تۆری نه‌ی‌ی جۆراوجۆر له‌ به‌رپرسیانی بالا، بازرگانان، سیاسه‌تمه‌داران، و فره‌مانبه‌رانی گه‌نده‌لی ده‌ولت له‌ س‌ی‌به‌ردا کارده‌که‌ن بۆ کۆنترۆل‌کردنی ته‌واوی که‌رته‌کانی ئابووری، به‌ ده‌ره‌ی‌تانی ملیاره‌ها دۆلار له‌ گه‌نجینه‌ی گشتی ئه‌م تۆرانه‌ له‌ لایه‌نه‌ سیاسیه‌ گه‌وره‌کان، پار‌یزراوی ئی‌مه‌ پۆن‌یه‌کردنی یاسا، و ته‌نانه‌ت زله‌ی‌زه‌ بیانییه‌کان ئه‌م ئه‌ کتۆپۆسه‌ گه‌یشته‌وه‌ته‌ هه‌موو که‌رته‌کانی ئابووری ده‌ولت و دامه‌زراوه‌کانی.”
- 6- ئه‌وه‌ی ل‌ی‌زه‌دا ج‌ی‌ سه‌رنجه‌ ئه‌وه‌یه‌ که‌ ب‌ی‌ س‌زایی بۆته‌ دیارده‌یه‌کی گشتی له‌ دۆخی ع‌ی‌راقدا، جا په‌یوه‌ندی به‌ گه‌نده‌ل‌کارانه‌وه‌ هه‌ب‌یت، بکو‌ژه‌کان، یان تاوانباران.
- 7- زیادکردنی پ‌ی‌ش‌یل‌کارییه‌کانی مافی مرۆف و به‌رته‌س‌ک‌کردنه‌وه‌ی په‌راوت‌یری ئازادی، به‌تایبه‌تی ئازادی ده‌رب‌ری‌ی بیرو‌ی و ده‌ستگیر‌کردنی ئاره‌زوومه‌ندانه‌ رۆژنامه‌نووسان و نووسه‌ران و رۆش‌نب‌یران و چالاکوانانی مه‌ده‌نی، له‌ هه‌ر‌ی‌می کوردستان‌یشه‌وه‌. که‌مینه‌کان به‌ده‌ست فشاری سیاسی و هه‌لا‌واردن و گو‌شه‌گیر‌یه‌وه‌ ده‌ن‌ال‌ئ‌ین، به‌تایبه‌تی مه‌سیحیه‌کان، ئ‌ی‌زیدیه‌کان، ساب‌یان-مه‌نداییه‌کان و ئه‌وانی دیکه‌، چ له‌ قۆناغی داعشدا ب‌یت یان دوا‌ی ئه‌و قۆناغه‌، هه‌رچه‌نده‌ تا راده‌یه‌کی که‌متر.
- 8- په‌ره‌سه‌ندنی بوونی به‌ه‌ی‌زی ئایینی سیاسی و ره‌مه‌زه‌کانی له‌ ر‌ی‌گه‌ی ده‌ستوه‌ردانی راسته‌وخۆ و ناراسته‌وخۆ له‌ سیاسه‌ت و هاندانی تائیفه‌گه‌ری له‌ناو ده‌ولت و کۆمه‌لگه‌دا له‌ ر‌ی‌گه‌ی به‌سیاسی‌کردنی ئایین و به‌ ئایینی‌کردنی سیاسه‌ت و ئ‌ی‌ستغ‌لال‌کردنی سیاسی ره‌مزی ئایینی و فراوانبوونی قه‌باره‌ی پ‌ی‌رۆزیه‌کان و گه‌شه‌کردنی دیارده‌ی ناپاکی.
- 9- ت‌ی‌ک‌چوونی توندی په‌روه‌رده‌ و رۆش‌نب‌یری و دیارده‌ی به‌رب‌لا‌وی وه‌سه‌سه‌ بۆ به‌ده‌سته‌ی‌تانی بروانامه‌ی به‌رزی ئه‌کادیمی، وه‌ک بروانامه‌ی ماسته‌ر و دکتۆرا، بۆ مه‌به‌ستی ده‌رکه‌وتنی کۆمه‌لایه‌تی. زیادبوونی ده‌رکه‌وته‌کانی به‌کاره‌ی‌تانی لوکس، ب‌لا‌وبوونه‌وه‌ی کالابوون، ب‌لا‌وبوونه‌وه‌ی که‌شو‌ه‌ه‌ای درنده‌ی و خورافات و رق و دابه‌زینی به‌ها‌کانی ل‌ی‌بورده‌ی و ب‌رایه‌تی.
- 10- کاریگه‌رییه‌کانی دیارده‌ی تیرۆر وه‌ک توندوت‌ی‌ژی به‌کاره‌ی‌تراو بۆ مه‌رامی سیاسی (القاعیده و داعش)، که‌ بووه‌ ه‌و‌ی داگیر‌کردنی یه‌ک له‌سه‌ر س‌ی‌ ع‌ی‌راق له‌ سا‌ی 2014 و زیانی گه‌وره‌ی مرۆپی و ماددی له‌ گه‌ل‌دا هه‌بوو، که‌ تا ئ‌ی‌ستاش کاردانه‌وه‌کانی ئاماده‌ن.
- 11- گه‌شه‌کردن و فراوانبوونی خ‌ی‌له‌کی وه‌ک ئامراز‌ی‌کی ر‌یک‌خستنی کۆمه‌لایه‌تی و به‌ر‌پ‌ی‌وه‌بردن و چاره‌سه‌ر‌کردنی مل‌مل‌انی‌کان له‌ ر‌ی‌گه‌ی ه‌ی‌ و دانوستاندن به‌پ‌ی‌ داب و نه‌ری‌تی خ‌ی‌له‌کی و عه‌قلیه‌تی تۆله‌سه‌ندنه‌وه‌ دوور له‌ داموده‌زگا‌کانی ده‌ولت، به‌ چه‌ک و پا‌له‌ب‌شتی لایه‌نه‌ کاریگه‌ره‌کانی، بۆ ئه‌وه‌ی ب‌ی‌ته‌ه‌ی‌ن‌کی هاوته‌ریب له‌ گه‌ل ده‌ولت و تا راده‌یه‌ک ته‌شه‌نه‌ی کردووه‌ که‌ بۆته‌ زه‌حمه‌ته‌ دامه‌زراوه‌کانی ده‌ولت کۆنترۆلی بکه‌ن و زیاتر له‌وه‌ش به‌های خ‌ی‌له‌کی و داب و نه‌ری‌تی بوونه‌ته‌ ئامراز‌ی فشار له‌سه‌ر ده‌ولت، و هاوته‌ریب له‌ گه‌ل‌یدا.
- 12- کۆمه‌لگه‌ی مه‌ده‌نی، سه‌ره‌رای به‌رفراوانبوونی له‌ چه‌ند‌ی‌تی و کوالی‌تی، نه‌ گۆراوه‌ بۆ په‌یوه‌ندی ن‌ی‌وان ده‌ولت و کۆمه‌لگا، نه‌ گۆراوه‌ بۆ ه‌ی‌ز‌ی‌کی کاریگه‌ر له‌ کاریگه‌ری‌دان له‌سه‌ر ر‌ه‌وتی دۆخه‌که‌. ئه‌مه‌ش ده‌گه‌ر‌ی‌ته‌وه‌ بۆ ده‌ستوه‌ردانی ده‌سه‌لات و لایه‌نه‌کانی له‌لایه‌ک و ئه‌و هه‌له‌ و بۆشایانه‌ی که‌ هاو‌ر‌پ‌ی بنیات‌نانه‌وه‌ و کاری ئه‌و ر‌یک‌خراوانه‌ بوون له‌ لایه‌کی تیره‌وه‌.

- 13- ده‌ستیوه‌ردانه‌کانی هه‌رێمی و نێوده‌وله‌تی به‌ شێوه‌ی راسته‌وخۆ و ناراسته‌وخۆ، که‌ له‌ ئه‌نجامدا عێراق بووه‌ته‌ گۆڕه‌پانیکی بۆ یه‌ کلاکردنه‌وه‌ی نمره‌ و ناکوکیه‌کان و مه‌یدانیکی بۆ به‌رژه‌وه‌ندی وڵاتی دراوسی له‌ پرووی ئابووری و سیاسیه‌وه‌، به‌و پێیه‌ی ئه‌و وڵاتانه‌ رووبه‌ری زه‌به‌لاحی نفوزی سه‌ربازی و ئابووری و سیاسیان هه‌یه‌.
- 14- ئه‌نجامه‌کانی هه‌موو ئه‌م هۆکارانه‌ بوونه‌ هۆی لاوازیوونی ده‌وله‌تی عێراق و سیستمه‌ سیاسیه‌که‌ی و هه‌ره‌شه‌ له‌ ناشتی مه‌ده‌نی کرد، ئه‌مه‌ جگه‌ له‌ ناسه‌قامگیری سیاسی و کۆمه‌لایه‌تی. هه‌روه‌ها قه‌یرانه‌کان وه‌ک شێره‌نجه‌ له‌ جه‌سته‌یه‌کی لاوازا بلاوده‌بنه‌وه‌، ئه‌مه‌ش وایکردوه‌ که‌ نه‌توانی‌ت رووبه‌رووی نه‌خۆشیه‌ کوشنده‌ ببێته‌وه‌. سیاسه‌ت له‌ عێراق له‌ خزمه‌تکردنی چاکه‌ی گشتیه‌وه‌ گۆراوه‌ بۆ خزمه‌تکردنی به‌رژه‌وه‌ندییه‌ ته‌سکه‌کان و پاره‌دارکردنی گرێبه‌سته‌ که‌نده‌له‌کان.
- 15- له‌دوای ساڵی 2003 عێراق له‌ دیکتاتۆری تاک حزبییه‌وه‌ بۆ فره‌بی ده‌سه‌لات و دلسۆزی، زیادبوونی وابه‌سته‌بی و ده‌ستوه‌ردانی ده‌ره‌کی، بلاوبوونه‌وه‌ی که‌نده‌لی و تیرۆر، په‌ره‌سه‌ندنی کینه‌ و رق، زۆربوونی سه‌رکرده‌ و میلیشیایان، زیادبوونی کاره‌سات و قه‌یران و بێزاری و ناویمیدی.

دووهم: سروشتی قه‌یران و ئابڵۆقه‌ سیاسیه‌کان

- 1- نه‌ هه‌لێژاردن و نه‌ دامه‌زراره‌کان سه‌رکه‌وتوو نه‌بوون له‌ دامه‌زراندنی دیموکراسی، به‌لکو هه‌موویان کورتکرانه‌وه‌ بۆ دابه‌شکردنی ده‌سه‌لات و کاریگه‌ری و گۆڕینی کاریگه‌ری دامه‌زراره‌کان به‌ مامه‌له‌کردن بۆ نمونه‌، بۆمان ده‌رده‌که‌وێت که‌ هه‌لێژاردن، وه‌ک میکانیزمیکی دیموکراسی، له‌ واقیعدا گۆراوه‌ بۆ پێچه‌وانه‌ی خۆیان، واته‌ بووه‌ته‌ ئامرازیک بۆ هێرشکردنه‌ سه‌ر دیموکراسی و ژێرپێخستنی له‌ رێگه‌ی ساخته‌کاری، پاره‌، یاسای هه‌لێژاردن، و میتۆده‌کانی دیکه‌ بۆ دیاردنه‌ی بێباکی و بێباکی سیاسی. هه‌لێژاردنی په‌رله‌مانی (2021) و هه‌لێژاردنی ناڕێکی ئه‌نجومه‌نی پارێزگاگان له‌ هه‌رێم (2023) ئه‌وه‌ی هاوڵاتی هیوای بۆ ده‌خواست له‌ پرووی چاکسازی راسته‌قینه‌یه‌وه‌ به‌ده‌ست نه‌هێنا و نه‌یکرد بۆ چاره‌سه‌رکردنی قه‌یرانه‌کان زۆرینه‌ی بێده‌نگ و ئه‌و ئۆپۆزیسیۆنه‌ی بایکۆتی هه‌لێژاردنه‌که‌یان کرد که‌ به‌ 60%ی ده‌نگده‌ران خه‌ملاندن ده‌کری، زه‌نگێکی هۆشدار و سزای ئه‌دای سیاسی بوون.
- 2- پارتیه‌ سیاسیه‌کان له‌ که‌ره‌سته‌ی گه‌یشتن به‌ سه‌قامگیری سیاسی و کۆمه‌لایه‌تییه‌وه‌ بوونه‌ته‌ به‌ربه‌ست له‌ به‌رده‌میاندا، ئه‌مه‌ش به‌هۆی سه‌رقاڵبوونیان به‌ به‌رژه‌وه‌ندییه‌ ته‌سکه‌کانیان له‌ سه‌ر حیسابی کۆمه‌لگا و ته‌رکیزکردنیان به‌ ده‌سه‌لات و چه‌سپاندن پێی و فه‌رامۆشکردنی ده‌وله‌ت.
- 3- ململانی ده‌سه‌لاته‌کان له‌ سه‌ر به‌رژه‌وه‌ندییه‌کان له‌ خاڵێکی دیاریکراودا نه‌وه‌ستا و چه‌ند شێوازیکی گرت به‌ر: کۆکردنه‌وه‌ و دامه‌زراندن، شه‌ری میدیایی، سووتاندنی باره‌گاگان، پفاندن و تیرۆرکردنی که‌سایه‌تییه‌کان و ته‌نانه‌ت شه‌رکردن. توندوتیژی بۆته‌ به‌شیک له‌ مامه‌له‌کردن له‌ گه‌ل کێشه‌کان، به‌بێ گوێدانه‌ تیچوون و ده‌رئه‌نجامه‌کانی. لایه‌نه‌کانی ململانی به‌ کۆده‌نگی ده‌وله‌ت و سه‌روه‌ت و سامانه‌که‌یان رژاند و نه‌یانویست به‌و فۆرموله‌یه‌ کاریکه‌ن: زۆرینه‌ی ده‌سه‌لاتدار و که‌مینه‌ی دژبه‌ر.
- 4- چڕبوونه‌وه‌ی دژایه‌تی نیوان ده‌وله‌ت و ناده‌وله‌ت. میلیشیایان له‌ رێگه‌ی چه‌که‌وه‌ سیاسه‌تی فاکتیان سه‌پاند و بوونه‌ هێزێکی هاوته‌ریب له‌ گه‌ل داموده‌زگا فه‌رمیه‌یه‌کان، ته‌نانه‌ت هه‌ره‌شه‌یان لێکردن له‌ خزمه‌تی به‌رژه‌وه‌ندی لایه‌نه‌ سیاسیه‌کان و ئه‌و وڵاتانه‌ی که‌ به‌ ئاشکرا دلسۆزیان بۆیان ده‌کرد، ته‌نانه‌ت چه‌کدارانیشیان دامه‌زراند و ده‌یاننارد له‌ وڵاتی دراوسی بۆ شه‌رکردن له‌ ژێر پاساوی ئایینی و تائیفیدا. ئه‌م میلیشیایانه‌ ده‌وله‌ت وه‌ک ئامێرێکی

ته‌نها بۆ په‌مپکردنی پاره بۆ دابینکردنی دارایی چالاکییه‌کانیان ده‌بین، له‌وانه ئه‌وانه‌ی که دژایه‌تی و دژایه‌تی سیاسه‌ت و ئاراسته‌ فه‌رمیه‌یه‌کانی ده‌وله‌ت ده‌که‌ن. ئه‌وه‌ی لێره‌دا جێی سه‌رنجه، تێوه‌گلانی به‌هێزی له‌ سیاسه‌ت و ئابووری و نوێنه‌رایه‌تیکردنی وه‌ک هێژنکی سیاسی له‌ ئه‌نجومه‌نی نوێنه‌ران.

5- چینی سیاسی، به‌ جۆراوجۆری خۆیه‌وه، نه‌یتوانیوه‌ سیسته‌مێکی سیاسی سه‌قامگیر دابنێت که رێگه‌ به‌ گواستنه‌وه‌ی ئاشتیانه‌ی ده‌سه‌لات بدات، ئه‌مه‌ش به‌هۆی داینامیکی ململانی و به‌کارهێنانی چه‌ک و مه‌یلی هه‌ژموون و قۆرخکاری و فره‌پی کێشه‌کان، له‌وانه‌ش له‌ نیوان حکومه‌تی فیدرالی و حکومه‌تی هه‌ریێمی کوردستان له‌ ساڵی ٢٠١٤ هه‌، هه‌موو پیکهاته‌کانیش شاهیدی دیارده‌ی پارچه‌بوون و ناته‌بایی نیوان حزبه‌کانیان بوون له‌ به‌رامبه‌ردا جیاوازی قووڵی له‌ناو هه‌ر پیکهاته‌یه‌که‌دا به‌ره‌م هێناوه: شیعیه (ئێستا + چوارچێوه). سوننه (پێشکه‌وتن + سه‌روه‌ری + ئێراده). کوردی (پارتی دیموکراتی کوردستان + یه‌کیێتی نیشتمانپه‌روه‌ر). هێزه‌ سیاسیه‌ کاریگه‌ره‌کان وانه‌یان وه‌رنه‌گرت، به‌لکو به‌ چه‌قبه‌ستووی و سه‌رسه‌ختی و پێداگری له‌سه‌ر هه‌لوێست و پابه‌ندبوون به‌ ئاراسته‌ و په‌یوه‌ندی و دلسۆزی ده‌ره‌کیانه‌وه‌ تایبه‌تمه‌ند بوون، که‌ سووپی کوشنده‌ و گێژاو و کۆلان و دابه‌شبوونیان به‌رده‌وام ده‌کرد.

6- هێزه‌ سیاسیه‌ مه‌ده‌نی و دیموکراتیکه‌کانی ده‌ره‌وه‌ی پڕتیمی ده‌سه‌لاتدار و رێکخراوه‌کانی کۆمه‌لگه‌ی مه‌ده‌نی هۆشدارییان داله‌ کاردانه‌وه‌کانی دۆخه‌که‌ و داوای چاره‌سه‌ری ئاشتیانه‌ی قه‌یرانه‌که‌ و په‌تکردنه‌وه‌ی په‌نابردن بۆ توندوتیژیان کرد. وه‌ نه‌خشه‌ریگه‌یه‌کی عه‌قلانی بۆ چاره‌سه‌ره‌که‌ دابین کرد. به‌لام گوێی لێ نه‌گیرا و ته‌نانه‌ت نه‌خرايه‌ ناو دیالۆگه‌ سیاسیه‌کانه‌وه‌.

7- نه‌ته‌وه‌ یه‌کگرتووکه‌کان داوای کرد گه‌فتوگۆی جددی بکریێت بۆ ده‌رچوون له‌و قه‌یرانه‌. نوێنه‌ری نه‌ته‌وه‌ یه‌کگرتووکه‌کان له‌ کۆنگره‌یه‌کی پوژنامه‌وانیدا بۆ ئه‌نجومه‌نی ئاسایشی نه‌ته‌وه‌ یه‌کگرتووکه‌کان له‌ ١٧ ی ئایاری ٢٠٢٢ ئاماژه‌ی به‌وه‌دا که "چینی سیاسیه‌ سه‌رقاڵی ململانی ده‌سه‌لاته‌". "نرخه‌ بنه‌سه‌تی سیاسیه‌ زۆر به‌رزه‌ و ئه‌گه‌ری ته‌قینه‌وه‌ی جه‌ماوه‌ریش ئه‌گه‌ری هه‌یه‌".

8- ئه‌و لاپه‌ره‌ نوێیه‌ی قه‌یرانی سیاسیه‌ و قه‌ره‌بالگی که‌ عێراق له‌ داوی ئه‌نجامی هه‌لێژاردنی په‌رله‌مانی (٢٠٢١) هه‌ شاهیدی بووه‌، چاوه‌پروان ده‌که‌را به‌هۆی توندبوونه‌وه‌ی ململانی ناوخۆی له‌سه‌ر غه‌نیمه‌ته‌کانی ده‌سه‌لات و نه‌ک له‌سه‌ر ئه‌وله‌ویه‌ته‌کانی خزمه‌تکردنی کۆمه‌لگا، ته‌قینه‌وه‌ی دۆخه‌که‌ به‌دواوه‌ بێت.

9- هه‌موو ئه‌م بارودۆخانه‌ و پێشهاته‌کانیان عێراقیان کرده‌ زه‌مینه‌یه‌کی نه‌رم و هه‌لومه‌رجی گونجاوی بۆ ولاته‌که‌ په‌خساند که‌ به‌ره‌و پشێوی هه‌نگاو بنیت داوی بێتوانایی هێزه‌ سیاسیه‌ کاریگه‌ره‌کان له‌ دۆزینه‌وه‌ی زماننکی هاوبه‌ش بۆ ده‌رچوون له‌ دۆخی بنه‌سه‌تی سیاسیه‌. هه‌مووان دان به‌ بوونی دوو پێیان و پێویستی ده‌رچوون لێی داده‌نن، به‌لام جیاوازی تێژ له‌ کاتی گه‌ران به‌داوای چاره‌سه‌ردا سه‌ره‌له‌نده‌دن و ئه‌مه‌ش ئاماژه‌یه‌ بۆ نه‌بوونی ئێراده‌یه‌کی راسته‌قینه‌ بۆ چاره‌سه‌ر.

سێیه‌م: دۆخی کوردستان

ئه‌زمونی کوردستان زیاتر له‌ سێ ده‌یه‌ درێژده‌بیته‌وه‌، به‌ تایبه‌تی له‌ ساڵی 1991ه‌وه‌، که‌ راپه‌ڕینی مانگی ئادار له‌ دژی رژیمی دیکتاتۆری عێراق سه‌ریه‌له‌دا، کاتیک هه‌رسێ پارێزگی کوردستان (هه‌ولێر، سلێمانی، و ده‌هۆک) کۆنترۆلی حکومه‌تی ناوه‌ندیان به‌جێهێشت:

1- خۆبه‌پێوه‌به‌ری خۆی دامه‌زراند و یه‌که‌م هه‌لێژاردنی به‌رله‌مانی له‌ ساڵی 1992 ئه‌نجامدا، پاراستنی نیوده‌ه‌وله‌تیش یارمه‌تی پاراستنی ناوچه‌که‌ی دا له‌ ژێر رۆشنایی بێرنامه‌ی 688ی ئه‌نجومه‌نی ئاسایشی نه‌ته‌وه‌ یه‌ که‌رتوه‌وه‌کان که‌ له‌ 5ی نیسانی 1991 دوا‌ی کۆچی ملیۆنیه‌که‌ی ده‌رچوو.

2- له‌ ساڵی 1992ه‌وه‌ و له‌ ژێر رۆشنایی ئه‌نجامی یه‌که‌مین هه‌لێژاردنی به‌رله‌مانی هه‌رێمدا، ئیداره‌ی حکومه‌تی هه‌رێم به‌ پێی رێککه‌وتنی نیوان هه‌ردوو حزبی سه‌ره‌کی (پارتی دیموکراتی کوردستان و یه‌کیته‌ی نیشتمانپه‌روه‌ری کوردستان) له‌سه‌ر بنه‌مای ته‌وافوق پێکهێنرا که‌ وه‌رگێردا بۆ میکانیزمیکی یه‌کسانی ناسراو به‌ (په‌نجا و په‌نجا)، که‌ ئه‌وه‌نده‌ی رێگه‌ی به‌ هێورکردنه‌وه‌ی کاتی ناکوکییه‌کان نه‌دا.

3- ململانی نیوان هه‌ردوولا ته‌قیه‌وه‌ و بووه‌ هۆی ئه‌وه‌ی که‌ به‌ “شه‌ری براکان” ناسراوه‌ که‌ له‌ ماوه‌ی 1994-1998 به‌رده‌وام بوو، له‌و ماوه‌یه‌دا هه‌رێم دابه‌ش بوو به‌سه‌ر دوو ئیداره‌ی (هه‌ولێر و سلێمانی) تا رێککه‌وتنی ئاشتی واشنتۆن به‌ سپۆنسه‌ری ئه‌مریکا.

4- گۆڕینی سیستمی سیاسی له‌ عێراق له‌ ساڵی 2003 ده‌رفه‌تی مامه‌له‌ی نوێ له‌ گه‌ڵ حکومه‌تی عێراق له‌ ژێر رۆشنایی ده‌ستووری کاتی ساڵی 2004 و دواتر ده‌ستووری هه‌میشه‌یی ساڵی 2005 په‌خساند، به‌لام په‌یوه‌ندی نیوان حکومه‌تی هه‌رێم و حکومه‌تی فیدراڵی به‌ نه‌بوونی روونی و سه‌قامگیری تایبه‌تمه‌ند بوو و بووه‌ هۆی ته‌حه‌دای نوێ په‌یوه‌ست به‌ قه‌واره‌ی ده‌ستووری هه‌رێم که‌ به‌ ده‌ستووری کاریگه‌ر دیاری کرابوو کورده‌کان هه‌ولیان ده‌دا به‌ده‌ستی به‌یئن، که‌ بریتین له‌: هاوبه‌شی/هاوسه‌نگی/گونجان به‌لام به‌ کارهێنانه‌که‌ پێچه‌وانه‌ی ئه‌و ره‌وتانه‌ی لێکه‌وته‌وه‌.

5- ئه‌و ریفیراندۆمه‌ی له‌ 25ی ئه‌یلولی 2017 له‌ هه‌رێم و که‌رکوک ئه‌نجامدا، نوێنه‌رایه‌تی پێشها‌تیکی دیکه‌ی په‌یوه‌ندی نیوان هه‌ردوولا ده‌کات. له‌ کاتیکدا هه‌موو رێککه‌وتنه‌نامه‌ نیوده‌ه‌وله‌تییه‌کان و مافه‌کانی مرۆف مافی چاره‌ی خۆنووسینی گه‌لان دووپات ده‌که‌نه‌وه‌، کاتی ئه‌نجامدانی ریفیراندۆم له‌ کاتیکدا بوو که‌ عێراق و ولاتانی دراوسی په‌تکرایه‌وه‌، په‌نگدانه‌وه‌ی نه‌ڕینی له‌سه‌ر په‌یوه‌ندی نیوان هه‌رێم و حکومه‌تی فیدراڵی بوو.

6- ناکوکییه‌کانی نیوان هێزه‌ سیاسیه‌کان، به‌ تایبه‌تی نیوان هه‌ردوو لایه‌نی سه‌ره‌کی له‌سه‌ر پۆست و سه‌رچاوه‌ و شیوازی به‌پێوه‌بردن، کاریگه‌ری نه‌ڕینی له‌سه‌ر پێگه‌ی هه‌رێم له‌ ناوه‌ندی بێراردانی عێراقدا به‌جێهێشت و ئه‌مه‌ش بووه‌ هۆی دروستبوونی قه‌یران له‌ ناو هه‌رێم و په‌که‌ستی په‌رله‌مان و دواخستنی هه‌لێژاردن. قه‌یرانه‌کانی ناو هه‌رێم له‌ ئه‌نجامی سیاسه‌تی هه‌له‌ی ئه‌و دوو حزبه‌ ده‌سه‌لاتداره‌ قوولتر بوونه‌ته‌وه‌ و ئه‌مه‌ش کۆمه‌لێک ده‌رکه‌وتی نه‌ڕینی له‌سه‌ر ئاستی کۆمه‌لگا و نه‌بوونی حوکمرانی باش و پێشێلکردنی مافه‌کانی مرۆف و کورتکردنه‌وه‌ی ئازادییه‌کان و لاوازیبوونی دامه‌زراوه‌کانی حکومه‌ت دروستکردوه‌.

7- ئاروونی له‌ په‌یوه‌ندی نیوان هێزه‌ ده‌سه‌لاتداره‌کانی هه‌رێم و حکومه‌تی فیدراڵی ده‌رئه‌نجامی په‌سه‌ندکردنی گریبه‌ست و رێککه‌وتنی رانه‌گه‌یه‌ندراو و پرۆسه‌ی خزمه‌تکردنی هاوبه‌شه‌ له‌بری داموده‌رگا‌کان و ده‌ستور، جا په‌یوه‌ندی به‌ ده‌سه‌لاته‌ ده‌ستووریه‌کانی هه‌رێمه‌وه‌ هه‌بێت یان پرسه‌کانی یاسادانان. ئه‌مه‌ش په‌یوه‌سته‌ به‌ تیگه‌یشتنی کورتی فیدرا‌لیزم له‌ ئه‌زمونی عێراقدا و تینه‌گه‌یشتن لێی سه‌ره‌رای ده‌قی ده‌ستووری، جگه‌ له‌ میراتی حوکمرانی ناوه‌ندی له‌ عێراق (و ده‌توانین ب‌لێین پاشه‌کشه‌یه‌ک له‌ فیدرا‌لیزم هه‌یه‌، که‌ له‌ غیابی هێچ هه‌ریمیک جگه‌ له‌ کوردستان ده‌رده‌که‌وێت، سه‌ره‌رای

داواکارییه‌کانی جیه‌ماوه‌ری). هه‌رچه‌نده‌ هه‌یه‌ کوردیه‌کان له‌ دوای هه‌لێژاردنه‌کانی ساڵی 2021 په‌یوه‌ندیان به‌ هاویه‌یمانی ئیداره‌ی ده‌وله‌ته‌وه‌ کردو له‌سه‌ر کۆمه‌ڵێک پرس رێککه‌وتن، به‌لام رێگه‌یان بۆ جیه‌جیه‌کردنی نه‌دۆزیه‌وه‌، له‌وانه‌: ماده‌ی 140، یاسای نه‌وت و گاز، ئه‌نجومه‌نی فیدراڵی، بودجه‌ی هه‌رێم و چه‌ندانی تر.

له‌ رێگه‌ی هه‌موو ئه‌و شتانه‌ی که‌ باس کراون، بۆمان ده‌رده‌که‌وت که‌ ئه‌زموونی ۲۲ ساڵ له‌ عێراق و ۳۳ ساڵ له‌ ناوچه‌که‌دا له‌سه‌ر بنه‌مای سه‌قامگیری ناسک و قه‌یرانه‌ به‌رده‌وامه‌کان بووه‌ و له‌سه‌ر بنه‌مای دووانه‌پی کۆده‌نگی - رازیکردنی په‌کتری سه‌رکرده‌ و نوخه‌به‌کان نه‌ک کۆمه‌لگا - و ناته‌بایی که‌ بووه‌ هۆی ململانی و پیکدادانی چه‌کداری. مامه‌له‌ و خزمه‌تگوزارییه‌کان جیه‌گه‌ی دامه‌زراوه‌کان و ده‌ستوور و یاسایان گرته‌وه‌. له‌ هه‌ردوو حاڵه‌ته‌که‌دا شه‌فافیه‌ت و متمانه‌ی په‌کتر له‌ نیوان لایه‌نه‌ سیاسیه‌کاندا هه‌یه‌ و هه‌موو ئه‌مانه‌ش بوونه‌ته‌ هۆی دوورکه‌وتنه‌وه‌ له‌ ده‌وله‌تی هاوولاتیبه‌وون.

هه‌روه‌ها ئه‌مه‌ش سروشتی سیستمی سیاسی - له‌سه‌ر ئاستی عێراق و ناوچه‌که‌ - به‌شتر است ده‌کاته‌وه‌ که‌ به‌ په‌قبوون و نه‌گۆری و لاوازی وه‌لامدانه‌وه‌ی ئاسته‌نگه‌کان له‌ ژێر ده‌ستوورێکی ره‌قدا تایبه‌تمه‌نده‌. ئه‌مه‌ش پێویستی به‌ دارشتنی گرێبه‌ستێکی کۆمه‌لایه‌تی نوێ هه‌یه‌ که‌ وه‌لامی گۆرانکارییه‌کانی دوو ده‌یه‌ی رابردوو بداته‌وه‌ و میکانیزمی نوێ بگریته‌بهر بۆ جیه‌جیه‌کردنی پابه‌ندبوونه‌ هاوبه‌شه‌کانی نیوان هه‌یه‌ ده‌سه‌لاتداره‌کان و گه‌رانه‌وه‌ بۆ گه‌ل، سه‌رچاوه‌ی شه‌رعیه‌ت و به‌دواداچوون بۆ بنیاتنانی ده‌وله‌تی هاوولاتییه‌کی په‌کسان. له‌م چوارچۆیه‌دا پێویستمان به‌ نوخه‌به‌ی سیاسی هه‌یه‌ که‌ توانای رێکخستن و به‌رپه‌بردنی دیالۆگی سیاسی و کۆمه‌لایه‌تی و دۆزینه‌وه‌ی رێگه‌چاره‌ی کردیه‌ی بۆ قه‌یرانه‌کان به‌ هاوکاری کۆمه‌لگه‌ی مه‌ده‌نی و نه‌ته‌وه‌ په‌کگرتووه‌کان و بۆ ئه‌وه‌ی رۆلی پارتی سیاسیه‌کان له‌سه‌ر خزمه‌تکردنی کاروباری گشتی چرپه‌کرتنه‌وه‌ نه‌ک رێگری لێبکه‌ن.

پیشنایاره‌کان

- 1- هه‌رێمی کوردستان پێویستی به‌ به‌لگه‌نامه‌یه‌کی ئاشته‌وایی سیاسی و کۆمه‌لایه‌تی هه‌یه‌ له‌ پێناو به‌هێزکردنی دامه‌زراوه‌ ده‌ستووریه‌کان، به‌ په‌ره‌پێدانی ده‌ستوورێک بۆ هه‌رێم که‌ له‌ رێگه‌ی پرۆسه‌ی ریفراندۆمه‌وه‌ په‌سه‌ند بکری.
- 2- پێویستی بانگه‌یه‌شتکردنی سه‌رۆکی هه‌رێمی کوردستان بۆ سه‌ر مێزی دیالۆگ له‌ نیوان لایه‌نه‌ سیاسیه‌کان بۆ دۆزینه‌وه‌ی چاره‌سه‌ری گونجاو.
- 3- پێویستی گه‌یشتن به‌ چاره‌سه‌ری ریشه‌یی له‌لایه‌ن هه‌موو لایه‌نه‌کانه‌وه‌ له‌ رێگه‌ی گفتوگو و دانوستان و موزایه‌ده .
- 4- پێویستی درێژه‌دان به‌ کاره‌کانی نوێنه‌رایه‌تی نه‌ته‌وه‌ په‌کگرتووه‌کان له‌ عێراق و هه‌رێمی کوردستان. وه‌ بۆ ئه‌وه‌ی رۆلێکی کاریگه‌رتر بگریته‌ له‌ چاره‌سه‌رکردنی کێشه‌ سیاسیه‌کان.
- 5- میدیاکان به‌ شیوه‌یه‌کی عه‌قلانی مامه‌له‌یان له‌ گه‌ل هه‌لێژاردنه‌کاندا کرد و زانیاری دروستیان بلاکرده‌وه‌ و شه‌قامیان هان نه‌دا .

پارېزگا	سهنه نړۍ...	وېستگه که	نوم او پته
1.	سلېمانی	قوتابخانه ی بلندی بنه رتی 226408	3
2.	هه ولیر	قوتابخانه ی دهن گره	1
3.	سلېمانی	قوتابخانه ی سهرجناری سهرتای	5
4.	هه ولیر	قوتابخانه ی ههردی کچان 121609	3
5.	سلېمانی	نهمه د خانی. (126904)	3
6.	سلېمانی	قوتابخانه ی روزهلات بۆ کوران (126210)	3
7.	سلېمانی	126706	05
8.	هه ولیر	دهنگره 122250	1
9.	سلېمانی	قوتابخانه ی دپلران	04
10.	هه ولیر	حامورایی	3
11.	هه ولیر	بنکه ی کوسرمت 121703	01
12.	دهوک	123206/په یمانگی ئیسلامی	01
13.	سلېمانی	قوتابخانه ی رهنجدهران سهرتای 328704	4
14.	سلېمانی	قوتابخانه ی کوچهر ی سهرتای 328701	1
15.	هه ولیر	قوتابخانه ی هاوکاری بنه رتی / 320307	2
16.	سلېمانی	قوتابخانه ی الهرمین - بنکه ژماره (229811)	5
17.	دهوک	له یلا قاسم.. 223108	5
18.	دهوک	له یلا قاسم.. 223108	5
19.	هه ولیر	بنکه ی زانست 121703	01
20.	هه ولیر	قوتابخانه ی هدبا ی سهرتای	1
21.	سلېمانی	قوتابخانه ی رهنجدهران بنه رتی 328704	4

22.	سلىمانى	بەمۇ ۲۲۶۵۰۳	1	يەككىك لى كامىراكانى وئىستىگى 1 ماۋەى كاتىمىزىكە لى كارىكەوتوۋە و چاك نەكرائەتەۋە.
23.	سلىمانى	قوتابخانەى كۆچەر سەرەتاپى 328701	2	وئىستىگى 328701 وئىستىگى 11 دۇخى بەكارھىتپانى مۇبائىل لى 5 9:2
24.	ھەولېر	قوتابخانەى چۆلى سەرەتاپى 122404	1	وئىستىگى ژمارە 1 لى سەنتەرەدا قوتابخانەى چۆلى بىنەرەتى لى سەرەتاپى كىرەنەۋەى كامىراكانەۋە بەلام كارپان نەكرەدە .
25.	سلىمانى	قوتابخانەى شارۋى سەرەتاپى 226502	3	شاكار ئازاد نورى شارۋ بىنەرەتى سەنتەرى دىنگان ژمارە ۲۲۶۵۰۱ سەنتەرى ژمارە ۳ لە وئىستىگى ۳ لى كۆى ۷۰ دىنگەر پىژەپەكى بەرزى پەرىنەۋە ھەپە : ۱۵ پەرىنەۋە ھەپە لى كۆى گىشى ۴۵۰ دىنگەر . بەرئوبەرى وئىستىگەكە دىلەت تاكە چارەسەرى ئىمە پەپى ياساپە ، ئەۋە پىرورپى ئەۋانە . ئاتوانن پەنچەمۇر بىخوتىننەۋە و ئاتوانن دىنگ بەدن .
26.	سلىمانى	قوتابخانەى كوردستان بۆ كچان 126705	2	كىشەى زۆر ھەپە ۋەك نەخوتىندەۋەى پەنچەمۇر و ئامىرى پەنچەمۇر رىنگەندەن بە تىپەلەندى بەتاپەت بۆ مېنەكان .
27.	ھەولېر	پەيمانگى كۆمپوتەرى سۆران 122605	1	پەيمانگى كۆمپوتەرى سۆران 122605 پىشوپىەكى زۆر لى سەنتەرەكە دروست بوو و فشار لى سەر دىنگەرەن بۆ دىنگان دروست بوو ، لىناو سەنتەرەكەدا ھىزى ئەمى ھەپە ، لى وئىستىگى ژمارە 1 ئامىرى دىنگان تا كاتىمىز 9:05 لى بىپانى كار نەدەكرىد
28.	سلىمانى	226502 قوتابخانەى شارۋى سەرەتاپى	3	شاكار ئازاد نورى قوتابخانەى شارۋ بىنەرەتى بىكەى ژمارە 226501 وئىستىگى ژمارە 3 پەرىنەۋە لى سەرچەم بىكەكانى دىنگان ھەپە كە 10 بىكەى دىنگان ، تا ئىستا كاتىمىز 9:38 نىكەى 70 كەس لى ھەر بىكەپەكى دىنگان دىنگان داۋە ، زىاتەر لى 16 كەس لى ھەر وئىستىگەپەكدا لى دۋاى كىرەنەۋەپەۋە دىنگان داۋە .
29.	سلىمانى	126706	05	كەپسى بوۋى لۇگۇ لى سەرچەكان بۆ لاپەنىكى دىپارىكراۋ
30.	سلىمانى	قوتابخانەى كانى كۆردە - 127009	4	قوتابخانەى كانى كۆردى بىنەرەتى - 127009 وئىستىگى 4 كاتىمىز 9:44 بىپانى . يەكەم ۋەرەقەى دىنگەر گۆردرا . زىاتەر لى كاندېدىك مۆرى لى سەر بوو ، بۆپە جارىكى تر دىنگان پىدرا و دىنگى دا .
31.	ھەولېر	قوتابخانەى دىلار (37714)	4	تا ئىستا نىكەى ۱۰ كەس پەنچەمۇرىان نەخوتىندراۋەتەۋە دىنگان زۆر خاۋ بوۋەتەۋە ، ۋە بەكارھىتپانى مۇبائىل و وئەگرتن ھەپە .
32.	ھەولېر	221304	1	پارتى دىمۇكراتى كوردستان و سەرچەم رىكخراۋ و ناۋچەكان لى بىكەپە ئامادەن .
33.	سلىمانى	قوتابخانەى كۆچەر سەرەتاپى 328701	1	قوتابخانەى كۆچەرى بىنەرەتى 328701 وئىستىگى 11 دۇخى بەكارھىتپانى مۇبائىل 2 9:5
34.	دھۆك	لەيلا قاسم . 223250	5	ستافى كۆمىسپۇن زۆرىك لى دىنگەرەكان بە پى دىبەن تەنھا بۆ ئەۋ كەسانەى كە كارتى دىنگەرەكان ھەلگرتوۋە بەپى ھىچ كارت و ئاسنامەپەكى تر .
35.	سلىمانى	ئامادەپى چورا قورنە	5	بەھۋى بەسەرچوۋى كاغەزى دىنگان لى كاتىمىز ۱۰:۰۰ نەخوتىندراپەۋە
36.	سلىمانى	1263006	1	1- رۆشنىپىرى سەر بە حىزىكى دىپارىكراۋ ھەپەكە بانگەشە بۆ حىزى نىك بىكەى دىنگان . 2- تۆماركردنى ئامادەبوۋى دىنگەرەكان لىلاپەنلاپەنىكى دىپارىكراۋەۋە بۆ دىنپابوۋن لىۋەى كە دىن بۆ دىنگان .
37.	سلىمانى	قوتابخانەى كۆچەر سەرەتاپى	2	328701 وئىستىگى 11 كەپسى بەكارھىتپانى مۇبائىل 10:06
38.	دھۆك	ئالا	3	كاتىمىز (۹:۵۲) كامىرا چوۋەتە ناۋ بىكەى دىنگان لى وئىستىگى ۳ و كاتىمىز (۹:۵۵) بىپانى لە قوتابخانەى ئالا ئالاپەكى حىزى سىياسى چوۋەتە ناۋ قوتابخانەكە .

39.	دھۆك	وار 1234	4	كاتۇمىر ۱۰:۳۰ بەياني لە بىنكەى وار مىندائىك ئالاي پارنى دىموكراتى كوردستانى لە مىلى بەستىبوو.
40.	دھۆك	قوتابخانەى ئىلۋسى بىنەرەتى 124302	04	ئامادەبوونى بەرپىسىكى حىزى لە بازىنى ناو بىنكەى دەنگدان
41.	سلىمانى	قوتابخانەى كۆچەر ى بىنەرەتى 3	1	ۋىستىگەى كۆچەر 328701 ۋىستىگەى 8 / 1 كەيسەكانى پەرىنەو
42.	سلىمانى	226711	03	پىرسى پەنجەمۇر تا ئىستا كاتۇمىر ۱۰:۳۰ ۶۳ دەنگ دراو ۹ پەرىنەو روویداو
43.	ھەولېر	بەرپۆەبەرايەتى كىشتوكال 222603	1	راگرتى جاودىرانى نىودەۋلەتى بۆ ماوھەيك ، زۆر حالەتى پەرىنەو بەكارھات
44.	سلىمانى	226506	1	لەبەردەم بىنكەى دەنگدان كەمپىكى پەروەردەپى بۆ لايەنىكى ديارىكراو ھەيە.
45.	ھەولېر	قوتابخانەى عەنكاوەى بىنەرەتى	4	مىرد لەگەل خىزانەكەى داخلى بىكە و بەناۋى ئەۋزە دەنگ بدەكە دەتوانىت بىنوسىت و بىخوتىتەو .
46.	دھۆك	پەرلەمان ۲۰۲۳۴۰۲	7	ھىزە ئەمىنىيەكان لەناو سەنتەرى مەشق و راھىنانەكان ئامادەن.
47.	دھۆك	بىنكەى دھۆك ى ئامادەپى	04	لەدەرەۋەى سەنتەرەكە ھەلمەتتىك و دابەشكردنى كارتى دەنگدەر ھەيە لەلايەن ئەۋكەسانەى كە بەدۋاى دەنگدەران دا دەگەرتىن بۆ دوورى كەمتر لە 100 مەتر.
48.	سلىمانى	قوتابخانەى بابە گورگور	7	كۆمەللىك ھىزى سەربازى بە جلى مەدەنىيەو لە دەنگدانى تايپەتدا دەنگيان داو، فشاريان خىستەتە سەر دەنگدەر، جاودىرى حىزى ھەيە بەناۋى جاودىرانى سەربەخوۋە، ھەرەھا دابەشكردنى كارتى پروپاگەندەى دەرەۋەى ناوھند لەلايەن بەكىنى نىشتىمانىيەو ھەيە
49.	سلىمانى	قوتابخانەى كۆچەر ى سەرەتاپى 328701	1	پىاۋىك ۋىنەى دەنگدانەكەى دەگرتى لە شىۋىنى دەنگدانەكەى كاتۇمىر ۹:37
50.	سلىمانى	126706	05	بوونى پروپاگەندە لە ناو ناوھند، ۋەك ئالا و لۇگۋى حىزى دەسلەتدار
51.	سلىمانى	226503	1	لە بەردەم بىنكەى دەنگدان ناوھندىكى پەروەردەپى بۆ لايەنىكى ديارىكراو ھەيە.
52.	سلىمانى	127803 قوتابخانەى راسى سەرەتاپى	05	يەك حالەتى مۇبايل ھەبوو.
53.	ھەولېر	121602 قوتابخانەى ئەۋلەند	1	موختار و ئەندامانى بەكىك لە خىزىبەكان لە دەرەۋەى بىنكەكە ۋەستاۋ لە سەرەتاپى دەنگداندا، ئامىرى پىكۇس كىشەى ھەبوو و دواتر گۇردا لە ۋىستىگەى يەكەمدا بەشىك لە دەنگدەران تەنھا بە دەنگدانى كاغەزى دەنگيان داو
54.	سلىمانى	قوتابخانەى كانى كوردەى بىنەرەتى -	4	زىاتر لە 8 دەنگدەر ئەم ھىماى بىنكەى دەنگدان لەسەر كاغەزى دەنگدانىان ھەيە، بەلام كاتتىك دەنگكەكان دەخەنە ناو ئامىرى ئاساندەنەو، ناويان لەو بىنكەدا نانوسىرت و ھىمايەكى دىكەى بىنكەيەكى دەنگدانىان ھەيە.
55.	ھەولېر	141214 زى ى گەرە	1	پارنى دىموكراتى كوردستان كارتى كاندىدەكان لەبەردەم دەرگى قوتابخانە دابەش دەكات
56.	سلىمانى	قوتابخانەى رۆژھەلات ى كورپان (۱۲۶۲۱۰)	3	1- 14 حالەتى پەرىنەو ھەبوو كە پەنجەمۇريان نەخوتىندۋەتەو. 2- يەك پەرە كاغەز ھەيە (بەدەر) چۈنكە كاغەزەكە لەناو ئامىرەكەدا گىر بوو. 3- 9 دەنگدەر نەيانتوانى دەنگ بدەن، 8 دەنگدەر بەھۋى پەنجەمۇرەو ۋە دەنگدەرەكە كارتىكى كۆنى دەنگدەرى بەدەستەو بوو. ۋاتە لە كۆى ۴۵۰ دەنگ، ۵۶ كەس دەنگيان داو، لەۋژمارىەش ۱۴ دەنگ تا كاتۇمىر ۱۰:۴۵ ۋىستىگەى ژمارە (۳)يان بەجىھىشتىو.
57.	دھۆك	قوتابخانەى ئەيلول ى سەرەتاپى	04	بىنكەى رۆژھالالت 126210 - گرتى مۇبايل و ۋىنەگرتى كاغەزى دەنگدان
58.	سلىمانى	226502 قوتابخانەى شارۋى سەرەتاپى	3	لە ۋىستىگەى سىنىمدا رېژىيەكى بەرزى بازدان ھەيە لە كۆى ۱۰۷ دەنگدەر: ۲۳ دەنگدەريان ۋازيان ھىناو ۋىتەر ئەم بۇلاردەيەيان نىيە. ۋە ئەۋكەسانەى كە مەرجيان ھەيە كە رىگىريان لىدەكات دەنگ بدەن. تا كاتۇمىر ۱۱:۰۶ خولەكى بەياني زىاتر لە دىيان كەس نەيانتوانى دەنگ بدەن

59.	سلىمانى	قوتابخانەى سەردەشت-	4	ئامىرى پەنجەمۆر كىشەى زۆرى ھەبە و زۆربەى دەنگەران ناتوان دەنگ بەدەن.
60.	سلىمانى	كوردستان ى نوئى ۱۶۴۸	7	لەدەرەۋەى فەرمانگە خىمەيان داناۋە و ئەۋانەى ناويان لە كۆمىتەى خۆجىتى پارتى يە كىتپىيە، دەپى دواى دەنگدان بچن و وژو بکەن بۆ سەلماندى بوونى خويان.
61.	سلىمانى	شەھىدانى قىگە 226210	3	لەم وئىستگەبەدا تىمىكى ناچالاک لە لىژنەكە ھەبە و بەررەسپارانە مامەلە ناكەن، بەشپەۋەك خەلک دەننەۋە مائەۋە كە مافە كانپان لى زەوت دەكات
62.	سلىمانى	رەنجەدەرانى سەردەتايى 328704	4	لە بىنكەى دەنگدانى قوتابخانەى رەنجەدەران ى بىنەرەتى تا كاتىمىر ۱۱:۲۶ خولەكى سەرلەبەيانى ۱۵ پەرىنەۋە لە پەنجەمۆر تۆمار كرا
63.	سلىمانى	قوتابخانەى راستگۆ 127802	5	ئامادەبوونى كاندىدى يەككى نىشتىمانى كوردستان سالار بازيانى لە بەردەم قوتابخانەى راستگۆ كاتىمىر ۱۱:۱۰ خولەكى سەرلەبەيانى
64.	دەۋك	123201. قوتابخانەى ناۋەندى جىكەرەخوين	4	زۆر كەس بانگەشەى ئەۋە دەكەن كە لە ناۋەندى جىگەرەخوين و لە پىشەرە لە دەرەۋە ھەلدەبىرەن
65.	سلىمانى	كوردستانى نوئى	7	كابرايەك بەيانى زوۋ ھات و پەنجەمۆرەكەيان نەخۆندەۋە، تىنەپەراند، جا بە مەبەست بىت يان بەپى مەبەست، ئىستا دەلەت دەمەۋىت دەنگ بەدەم و تىنەپەراند تەۋاۋ بوۋە
66.	سلىمانى	226503. قوتابخانەى بەمۆ	1	بوونى چادىرىكى بانگەشە لە نىك دەرۋازەى ناۋەند بۆ قەۋرەبەكى سىياسى دىيارىكراۋ
67.	دەۋك	بىلد 1 (123110)	6	كىشەى بىنكە تاپەتەكە ئەۋە بوۋە كە تەنھا 5% ى خەلک خويان نىشان دا و ھەمويان نەپانتوانى دەنگ بەدەن چۈنكە باي پاسەكە تەۋاۋ بوۋ.
68.	ھەۋلەر	قوتابخانەى ئامادەپى گۆرەتوۋ 122703	1	لەبەردەم دەرگى سەنتەرەكە كەسانى قەۋرە سىياسىيەكان ھەن كە لىسى ئەۋە كەسانەيان ھەبە كە ناۋى خويان تۆمار دەكەن بۆ ئەۋەى بچنە ناۋەند بۆ دەنگدان.
69.	ھەۋلەر	قوتابخانەى شاندىرى سەردەتايى 122502	3	لە دەرگى سەنتەرەكە قەۋرە سىياسى ھەبە كە لىسى ئامادەيان ھەبە و لە فراكسىيۇنەۋە تا ناۋەند ناويان تۆمار دەكەن بۆ دەنگدان.
70.	دەۋك	قوتابخانەى ناۋەندى دەۋك 123408	04	پەنجەمۆر نەخۆندىرەۋە 10 لە كۆى 100 دەنگدەر كۆى گىشى 450 دەنگدەر
71.	ھەۋلەر	زانست ۱۲۱۷۰۳	01	ئەۋ دەنگدەرە بە جلوبەركى حزب و دروشمى حزبەۋە ھاتە بىنكەى دەنگدان و بەرپۆبەرى بىنكەى دەنگدان ھىچى نەگوت.
72.	دەۋك	قوتابخانەى ئوردىخان 233410	2	فەرمانبەرى تەرىفە بەپى ھىچ ناسنامەيەكى دىكە دەنگدەرىكى بە پى بردوۋە، كاتىمىر ۱۲ ى نىۋەرۋ.
73.	ھەۋلەر	ھەموراپى 121202	1	گەيشتى ۋەفدى كۆمىسيۇن لەگەل ھىزە ئەمىنيەكانى ھاۋەش بۆ قوتابخانەى ھەموراپى
74.	ھەلەبجە	قوتابخانەى شارەزور /128208	3	بەشپىك لە دەنگدەران و تىنەى فۆرمەكانپان گرتوۋە و ستافى كۆمىسيۇن لە بەرامبەر پىشپىلكارىيەكان و ئەندامانى پىشپىلكارىيەكان بىدەنگ بوون لە دەرەۋەى بىنكەى دەنگدان بانگەشەى گىشى ھەبە .
75.	ھەلەبجە	ئەحمەد موختار جاف - 128202	2	بوونى كاندىدەكان لە دەرەۋەى بىنكەى دەنگدان لە دوۋ لايەنى سىياسىيەۋە. ۋە دابەشكردنى كارتى بانگەشە لە دەرەۋەى بىنكە
76.	سلىمانى	128801	3	دەسەلاتداران ۋەستان پىش ناۋەند دەنگدان ۋە سەيرى بکەن دەنگدەران كى ھاتن ۋە نەيكرد دىن ۋە دەيكات بە ناۋ تۆماركردن لە نەيكرد دىن ۋە ھەم بانگ دەكەن لەگەل ئەۋان ۋە بەخشىن كارتەكان كاندىدەكان و لىستەكان كە پىدان رىتەمىيەكان بۆ دەنگدەران ۋە قەرەبالغى پىش ناۋەند دەنگدان گەۋرە زۆر
77.	سلىمانى	226502 قوتابخانەى شارۋى سەردەتايى	3	ناتوانم راپۆرت لە وئىستگەكانى تر ۋەرىگرم چۈنكە بەرپۆبەرى وئىستگەى ھەشتەم دەلەت دروست نىيە راپۆرتەكە ۋەرىگىرەت و سەرپەرشتىارى دەسەلات رىگەى پىنادات
78.	دەۋك	قوتابخانەى ئامادەپى لەيلا قاسم . 223108	5	دەنگدەران ناتوان دەنگەكانپان بەدەن، چۈنكە پەنجەمۆريان ناخۆندىرەۋە و رىژەى ۋلازىنەن كۆتايى ھاتوۋە.
79.	دەۋك	دىرئۆك	4	جل و بەركى خىزى
80.	دەۋك	قوتابخانەى سەردەشت بىنەرەتى 223703	01	لە كابىنەى دەنگدان مۆبايل بە كارھىزاۋە و بە رپۆبەرى بىنكە ى دەنگدان ۋە كە سە ى كە دە رگاگە ى پىشتگوى خىستوۋە و ئەۋە كە سە لە ھىزە ئەمىنيەكان ھەلەتوۋە ، ھەلەتوۋن.

81.	ھەلەبجە	سورتىن 228202	03	بەشتىك لە دەنگدەران لە كاتى جىياجىي بەياني لە بىنكەى دەنگدان 228202 بىنكەى دەنگدان 3 ، ھەندىكىيان بە ئاشكرا، ھەندىكىيان بە نەيتى، ھەندىكىيان دەنگيان بە سى كەس داکە كەسى يەكەم نەبوون، ھەروەھا نوپىنەرى لایەنە سىياسىيەكان سكالايان تۆمار نەكرد لە قەدەغەكردى دەروەى بىنكەى دەنگدان كۆمەلىك كەسى پالپىشى (يەكيتى نىشتىمانى كوردستان) حزب كۆپوونەتەو ھە ..
82.	دھۆك	قوتابخانەى ناوھەندى لەيلا قاسم 223108	5	كاغەزى دەنگدان لەلایەن دەنگدەروە ویتەى گىراو.
83.	سلىمانى	بىنكەى كچانى رەنگىن 126510	4	1. ویتەى 3 دەنگدان لە پىشت سەنتەرى كەواتەر . شەھراور لە سەبەسەدق . 2. دانانى خىمە لە نىزىك بىنكەى دەنگدانى شىنار لە شارى بەكرچۆى شارى سلىمانى نىزىكەى ۲۵ مەتر لە بىنكەى دەروە (ویتەى كە گىراو و بەردەستە)
84.	سلىمانى	شەھىدانى قىرگە 226210	3	گروپىك مافى خەلك پىشتىل دەكەن و تواناى مامەلەكەردىيان لەگەل ھاوالتىياندا نىيە.
85.	ھەولېر	قوتابخانەى ئامانج 120905	2	بەراسى قەوارە سىياسىيەكەى ئەوان سەرنجى خەلكى بۆ لای خۆى راکتىشا چونكە رەنگى حەزىنەكەيان بوو ، ولاستىكەكەى سەر دەستىيان كە ھەك ئەلقەى ناو كارى دەكرد، نىشانەى داھانوى ئەو قەوارە سىياسىيە بوو. نووسىنگەكانيان لە بەردەم ویتىگەكە و ناو ویتىگەكە قەرەبانغىيان دروستكرد و بەرپۆبەرى ویتىگەكە لە چەند خولەكى يەكەمدا ھەلەبەكەى كەرد و كارتى دەنگدەركەيان نەكىشاپەو تەبەرپۆبەرى ویتىگە ۱ ھات و راستىكردەو.
86.	دھۆك	قوتابخانەى كاروان (123407)	4	لە ھۆلەكەدا مۆبايل بە شىوہەكى بەرفراوان بە كاردەھىزا.
87.	سلىمانى	بىنكەى سابلاخ-2	03	ژمارەبەكى زۆر دەنگدەر ھەن كە بەنجەمۆرىيان نەخوتىراوہتەو كە تىپەرتىراوہ تا كاتى ئامادەكردى ئەم ھەوالە ، 11 دەنگدەر تىپەرتىراوہ.
88.	ھەولېر	122905	05	كازىر 10:00ى سەرلەبەياني لەسەر دەنگدەرانى بۆ ناسنامەى نىشتىمانى، مەملەن لە نىوان چاودىرەكە، يەكگرتوى ئىسلامى و بەرپۆبەرى كۆمىتەى رەواندز دەنگە دەنگ رويىدا. ھەروەھا بەرەبەياني لە بەردەم قوتابخانە كۆپوونەو و كورسى بۆ بانگەشەكانى پارتى دىموكراتى و يەكيتى نىشتىمانى كوردستان راستەوخو لەبەردەم دەرگاى چوونە ژوورەوہى قوتابخانە ئامادەكرابوون بۆ دەنگدان. لە بەرەبەيانەو نىزىكەى ۳۰ دەنگدەر ھەبوون كە لەگەل كەسانىك لە حەزىبەو ھاتوون بۆ دەنگدان، ئەوانىش لەگەل كەسانىك دەنگ دەدەن كە بتوان بختىنەو و بنووسن. ھەروەھا بەھۆى ئەوہى پەنجەمۆرەكان نەخوتىندراوہ، زياتر لە ۵۰ دەنگدەر نىدراوہ و دواتر ھاتنەو و ھەولياندا.
89.	دھۆك	قەسەى بىمانا	5	دايكەكە بە دەنگى بەرز پىنەكەنى.
90.	دھۆك	چەم كىرك 323903	1	1- پروپاگەندەى ھەنئەردى بۆ كاندىدانى پارتى و دابەشكردىنى كارتى كاندىدلە دەرگاكان لە زاخو لە ھەموو بىنكەكانى دەنگدان بىنكەى دەنگدان ھەيە ۲. لە بىنكەى دەنگدانەكەمەو تەچوار كەسم بىنى بۆ باج و رىكخراوہكانى پارتى ۳. دەبوو ترس بۆلەبەكەنەو و كارىگەرىيان لەسەر دەروون ھەبىت. لىسى ۱۲۹ دەنگدان لە كاتىمىر ۰۹:۵۰ بۆ ۱۰:۰۱ بۆ ۱۱ خولەك بەھۆى ئامىزى vvd راگىرا
91.	سلىمانى	سەنتەرى كارى دەسجى 326606	04	

92.	ھەولير	قوتابخانەى كۆسەت	04	گىزى لەسەر نەخوئىندەوارى و داۋاى ھاۋىيەكى بۆ رۆشتىن لەگەلدا بوو ھۆى دەمەقالە لەگەل قەۋەرى سىياسى بەرى جەماۋەرى و جگە لە بەرئەبەرى وئىستگە ھىچ كەسپىك رىگەى پىنەدرا پىچىت. رۈوداۋى يەكەم
93.	سلىمانى	ئامادەى پەنگىن كچان / 126510	01	مىشتومىك بوو لەسەر ماندوۋىيۈنى ئەو ۲۳ كاغەزەى كە لە سەنتەرەكەمان درابوو، ئەمەش واىكرد بەشپىك لە دەنگدەران و بە تايبەت سى سەرەككەى كە زماى نەشرىن لە دۆى ستافى كۆمىسيۇن بەكاربەيتىن. تا ئىستا و كاتىمىر 1:40، نىزىكەى پىنچ كەسمان ھەيە كە لە نىزىك كۆتاپى دەنگدان گەراينەۋە بۆ دەنگدان، چونكە نەيانئوانى پەنجەمۆرەكانىان بخوئىنەۋە، بەلام باۋەر ناكىرت لە پىنچ كەسەكە دوو كەس بگەرئەۋە بەھۆى كەمى كاتەۋە. سەبارەت بە رۈوداۋى دوۋەم [گىزى وئىنەى فۆرى دەنگدان]. زۆر روون بوو كە وئىنەگىزى زۆر لەلايەن دەنگدەرئەۋە ھەبوو، بەلام بىگومان بەرئەبەرى وئىستگەكە لەو كاتەدا ئاگادارى ئەۋە نەبوو! بۆ نموۋە يەككىك لەۋانە پىش كاتىمىر ۱۲ى نىۋەرۆ روۋىدا كاتىك دەنگدەرىك بۆ ماۋەى نىزىكەى ۵ خولەك لەناو دۆشەكەكەدا ماۋەتەۋە، داۋى ئەۋە بۆمان دەرەكەوت كە وئىنە دەنگىيەكە بۆ گروپىك دەنئىرت رۈوداۋى سىنھەم ھاتنە ژورەۋەى دەنگدەر بە جلوبەركى فەرمى و لۆگۆى قەۋەرىيەكى سىياسى دىيارىكراۋەۋە. تا ئىستا ۳ ھالەت. تەنھا يەككىكان مىندالىك بوو كە ئاھەنگىكى تابوۋى ھەلگىرتىۋو.
94.	دھۆك	قوتابخانەى سلاح الدين ى سەرەتاپى 123402	07	جاودىرانى سەربەخۆ لە وئىستگەى ۷ دوررخانەۋە، كاتىمىر ۱۲:۳۰ پىشۋىان بە قەۋەرىيەكى سىياسى نەدا.
95.	سلىمانى	ئامادەى بلىند 226408	3	لە كاتىمىر ۲:۲۵ رىژەى پەنجەمۆرەكانى نەخوئىندراۋ لە نىۋ كاتىمىر كۆتاپىدا زۆر بەرزە.
96.	سلىمانى	قوتابخانەى رۆژھەلات ى كورپان (۱۲۶۲۱۰)	3	1- لە كاتىمىر 7ى بەيانى تا 12:14شەو (23 سىكپ و دۆسىيەى دەنگدان كراۋە) 2- يەكۋەرەقەى دەنگدان بەدەر بوو چونكە ۋەرەقەكە لەناو ئامىرەكەدا - گىر بوۋكەسپىك ھەبوۋ داۋاى كارتەكە سى جار باركۆد لەسەر سەرى كرىبوو كارتەكەى تەۋا كىرد .
97.	سلىمانى	226502 قوتابخانەى شارۋى سەرەتاپى	3	راست لە دەرەۋەى دەرۋەزەى قوتابخانەى شارۋى بىنەرەتى ۋەستان و كەس ھەولى ئەۋە نادات كە پىدەنگىان بىكات.
98.	سلىمانى	قوتابخانەى بلىند 226408	3	2:29 - 2:31 بەھۆى لەدەستدانى دەنگى دەنگدەرەۋە گىزىيەكى كەم دروستىۋو.
99.	سلىمانى	قوتابخانەى بەمۆ 226503	1	كىشەى پەنجەمۆر زۆرە، زۆر كەس پەنجەمۆر ناخوئىنەۋە.
100.	ھەلەبجە	قوتابخانەى شارەزور	3	نەخوئىندەۋەى پەنجەمۆر يەككىكە لە كىشە گەرەكانى سەرچەم بىنكەكانى دەنگدان لە ھەلەبجە و پىۋىسى بە چارەسەرگىدى ھەيە. مۆنئەرەكان بەك بان سى جار پىشكىنىيان بۆ ھەرەكەسپىك كىردوۋە كە پەنجەمۆرەكانى كار نەكات، ھەندىكىان دەنئىرئەۋە مائەۋە و ھەندىكى تىرىش پارچە كاغەزىكىان پىدەدرا. بۆ دەنگدان .
101.	ھەولير	قوتابخانەى بواجى 121704	01	ۋىستگەى ۳ى
102.	سلىمانى	226502 قوتابخانەى شارۋى سەرەتاپى	3	قوتابخانەى شارۋى سەرەتاپى بەدەست چەندىن كىشەى نەخوئىندەۋەى پەنجەمۆرەۋە دەنئىنئىت و تا ئىستاش بەردەۋامە جگە لە ۲۳ دەنگدەرى يەكەم، ۳۸ دەنگدەر ھاتىۋون و مافى دەنگدانىان لەدەستدا بەھۆى نەخوئىندەۋەى پەنجەمۆرەۋە

103.	ھەلىق	121412 سەنئەتلىرى زى كورا	6	لە ئەمەنە خەلىق ئەخىر ئەوان دەزىن وورۇدە كارىيە كان فەرمەنە كە ئەوان باۋەرىيان وايە ئەوان ئاشكرا دەپن بۇ فرىودان ۋە دزى دەنگە كانيان . تا كاتىمىر ۲۰۵۱ يىلى باشلىۋەتۈر
104.	سلىتمانى	قوتابخانەى كۈچەر سەرەتاپى 328701	1	كاتىمىر ۲۰۴۵ خولەكى باشلىۋەتۈر، سەرۋىكى كۈمىتەى پارتى يەككىنى نىسبەتلىرى چۈۋە ناۋ بىنكەى دەنگدان.
105.	سلىتمانى	قوتابخانەى كانى كوردە سەرەتاپى ۱۲۷۰۰۹	4	دەنگدەرىك مۇبىلەكەى ھىناۋەتە بىنكەى دەنگدان و ۋىتەنى فۇرمەكەى گرتۋە. كارمەندانى دەسەلات بىنيان و رىگىرىيان لىكرد. ۋىتەنكە سىراۋەتەۋە.
106.	سلىتمانى	قوتابخانەى كۈچەر سەرەتاپى	1	لە دەنگدانە كەدا لۇگۇى يەككىنى نىسبەتلىرى كوردستان لەسەرە.
107.	ھەلىق	121701	1	ھۆكارەكانى خۇيىندەۋەى پەنجەمۇر بوۋە ھۇى دۋاكەۋىتى دەنگدان بۇ ھەندىك كەس
108.	سلىتمانى	قوتابخانەى بەمۇ 226503	1	دەنگدان لە ۋىستەگەى 1 خاۋ دەپىتەۋە، زۇرىك لە دەنگدەران چاۋەرىپى چۈۋەنە ژۋورەۋەن.
109.	دھۆك	بەنەرەتى نەۋرۇز 1234	4	كاتىمىر ۳۰۳۱۵ خولەكى باشلىۋەتۈر كارىتىك ھىنرلىە ژۋورەۋە. رىكلام بۇ ۋىستەگە كە
110.	دھۆك	۱۱ ئەپىلۋى ۱۲۳۴۰۶.	05	ژمارەىكى زۇر لە دەنگدەران كىشەى خۇيىندەۋەى پەنجەمۇرىيان ھەبوۋ.
111.	دھۆك	123504	1087	دەنگدەران بۇيان ھەيە مۇبىلەكانيان بېيىن بۇ بىنكەى دەنگدان لە قوتابخانەى ئىتۋت.
112.	دھۆك	3. دىرلىۋىك	5	- مۇبىل بېيىنە بۇ بەكارھىتان و جۈلۋەرىگى ئاھەنگ.
113.	دھۆك	123402	7	2 گۇرىيى ، نىۋەندىگىرى فاسۇلىا ، 2 كەس رەنكى پەنجە بەكارناھىنم ، قەۋەرە سىياسىيەكان زانىارى دەدەن بە يەكتەر ، 1 مۇبىل لە سىندۋى دەنگدان بىكەرەۋە
114.	ھەلىق	221708. قوتابخانەى يەككىنى سەرەتاپى	1	كاتىمىر ۳۰۲۳ يىلى باشلىۋەتۈر بەۋىيەى پەرىنەۋە گەبىشتۋەتە ۲۳ كەس، خەلىقكى زۇر ناتۋان دەنگ بىدەن
115.	ھەلىق	قوتابخانەى سامان	2	ژنەكە دەنگدەر بوۋە بەلام ھاۋسەرەكەى دەنگى داۋە تا لە ژياندا بوۋە، لە كاتىكىدا ژنەكە قەلەمەكەى ھەنەگرتۋە، رەنگە ئەۋەزىيە نەۋىستىتەكە مېرەكەى دەنگى پىداۋە.
116.	ھەلىق	قوتابخانەى سامان	2	نەبوۋى كارمەندانى لىژنەكان بۇ چاۋدىرىكىردىنى كارى ھاۋۋىلاتيان بەلگەيە لەسەر ئەمە.
117.	سلىتمانى	226506 شەھىد غەفور ژۇلەپى	03	بەلى خەلىق لە ۋىستەگە كەدا بانگەشەيان بۇ يەككىنى دەكرد، مۇبىلەكانيان دەرھىنا بۇ ۋىتەگرتن، ۋىتەيان دەكرت و ۋىزىيان نەھىنا. خەلىق گەپى ئەۋەيان دەكرد كە پەنجەمۇرەكانيان ناخۇيىندەتتەۋە.
118.	سلىتمانى	مەتىن/ 428103	3	بابەتىكى پەرىنەۋە ھەيە تا ۲۰ دەنگدەر.
119.	سلىتمانى	226506 شەھىد غەفور ژۇلەپى	03	بەلى ئەۋەرىسەى يەككىنى بە دەنگدەرانى ۋت دەنگ بە يەككىنى بىدەن، كاتىك چۈۋە ناۋ مالىەكەش دۋاى ئەۋە گەبىمان لىدەكرد، بە مۇبىللىش ۋىتەيان گرت.
120.	سلىتمانى	بابان 127404	1	بەكارھىتان و كارپىكىردىنى مۇبىل لە ۋىستەگە كەدا بە شىۋەيەكى ئاساپى.
121.	سلىتمانى	قوتابخانەى كوردستانى سەرەتاپى 129104	2	بەكارھىتانى مۇبىل و ۋىتەگرتن ھەيە
122.	دھۆك	قوتابخانەى ئاراس 124101	04	ۋە لە... كاتىمىر ۳۰۱۵ يىلى باشلىۋەتۈر ، رەچەتە كاندىد يەككىنى بۇ دەرگا قوتابخانەكە، ۋە چۈۋە دەرەۋە كاندىدەكە و ھىزەكان ئاساپىش ژۇرەدەستە بۇ قەۋەرەكە سىياسەتمەدار بۇ يەككىنى لە خولەكە ۋى كە بارۋدۇخەكان مەنىش كوردەۋە دۋاى قۇناغىك ۋە ھات ھىزەكان ئاساپىش ۋە ئىستاش رەچەتە ژمارە نەخىر خراب بۇ لە ھىزەكان ئاساپىش بۇ قوتابخانەكە
123.	سلىتمانى	شەھىدانى قىرگە 226210	5	لە ھەلىقزىدە كاندا مۇبىللىان بەكارھىنا بۇ ۋىتەگرتن ، ھەندىكىشيان جلى حىزىيان لەبەردا بوۋ و لۇگۇى حىزىيەكان لەسەر جەلكان بىو.
124.	ھەلىق	قوتابخانەى ھاۋسەك 121413	2	قوتابخانەى بالانس / 121413 ۋىستەگەى 2 نىزىكى پىنج خولەك ئامىرەكە لە كاتىمىر 3:39 بۇ 3:44 ۋەستا
125.	سلىتمانى	127002	3	زىاتر لە چۈرە نمۇنەى ۋىتەگرتن ھەبوۋە و ۋابوۋ بىسەرەۋە . پىاۋىك بە دەمانچەيەكەۋە لە ژىر جەلكاندا ھاتە ژۋورەۋە.

126.	سلىمانى	126802 قوتابخانەى ناوھندى خانزاد كچان	1	دوو كەس مۇبايلە كانيان بەكارھىناوھ بەلام گىراون و وىنە كە سىردراوھتەوھ.
127.	سلىمانى	126802 قوتابخانەى ناوھندى خانزاد كچان	1	دوو كەس مۇبايلە كانيان بەكارھىناوھ بەلام گىراون و وىنە كە سىردراوھتەوھ.
128.	سلىمانى	شەھىدانى فرگە	5	سكىپ زۆر بوو و زۆر كەس كە دواى ناو تۆمار كىردن ھاتنەوھ نەبانتوانى دەنگ بەدن.
129.	ھەولير	بەحرەكى ھاوچەرخ	02	دوو ھالەتى نەخوتىدەنەوھى پەنجەمۆر
130.	سلىمانى	قوتابخانەى سەرچنارى بىنەرەتى / 124302	03	ژمارەيەكى زۆر لە خەلك پەنجەمۆريان ھەيە كە ناخوتىدەرتىتەوھ.
131.	دھۆك	قوتابخانەى ئەيلول بىنەرەتى	04	وئىنەگرتنى كارتى دەنگدان
132.	ھەولير	قوتابخانەى مەلا عومەر زاب بىنەرەتى	2	تېببىي: ۱- سەرچەم ئامپىرەكانى دەنگدان لە كاتىمىر ۷ى بەيانى تا ۴ى ئۆلارە بەپى ھىچ كىشەيەك كاردەكەن. 2- ھىچ سىكالاىەك لەلايەن دەنگدەر و لاىەنى سىياسى و ھىچ لاىەنىكەوھ تۆمار نەكراوھ.
133.	سلىمانى	زىكان 127409	2	پىش كاتىمىر ۱۰ى بەيانى مۆلەتم وەرگرت و چووم بۆ دەنگدان لەو بىنكەى دەنگدان كە ناوم لىيە. پاش ماوھەك كە گەرماوھە پىيان و تەم ئەگەر چاودىرىكى حىزب و نوتىنەرى حىزب و ژمارەيەك پۆلىسىم نەبىت ناتوانم بچمە ناو بىنكەى دەنگدان . لە بازگە پىي و تەم كە ئەمە بىريارى لىزىنە و ناتوانىت بچىتە ژوورەوھ مەگەر چاودىرىكى حىزبى نەبىت دواى پەيوەندىكىردن بە تۆرى چاوھەو كىشەكەيان چارەسەر كىرد و مىنىش گەرماوھە بۆ بىنكەى دەنگدان .
134.	ھەولير	بەحرەكى ھاوچەرخ	02	ھىچ دانىشتوويەك بۆ يەك فۆرم
135.	سلىمانى	نورى بىنەرەتى	1	تەنھا دوو ھەول ھەبوو بۆ وئىنەگرتنى دەنگى دەنگدەر، بەلام بەپى زاتىيارىيەكان سىراونەتەوھ.
136.	سلىمانى	مامە يارە	226205	دوو كەس مۇبايلە كانيان بەكارھىنا بۆ وئىنەگرتن بەلام وئىنە كانيان سىرىيەوھ.
137.	سلىمانى	قوتابخانەى پىشكەوتن بىنەرەتى	3	لە دەرەوھ سەنتەرەكان دەنگدان، لەوئى سەرنج راكىشان ھاولاتىيان بۆ مەبەست سىياسى وھ كۆكردنەوھ دەنگەكان سەر بە... بۆ ئاھەنگ يەكئىي نىشتىمانى كوردى لىزىنە ئازادى سلىمانى
138.	دھۆك	سەردەشت سەرەتاپى 223703	01	لە دەرۋازەى بىنكە و لە ھەوشەى قوتابخانە كاتىمىر ۲۰:۲۰ى پاشىبوھرە بۆ بە ئامادەبوونى ئالاي بارى و مامۇستاكانيان ھەلمەتى بارى ھەيە .
139.	سلىمانى	قوتابخانەى كرمانج بىنەرەتى	2	وئىنەگرتىمان ھەبوو، بەلام سىرمانەوھ.
140.	سلىمانى	129103	2	چەندىن ھالەت ھەبوو كە رىكەى پىنەدرابوو . مۇبايلەكەت بەكاربەيتنە بۆ گرتنى دەنگ. 2. چاودىرەكەى يەكئىي بانگەشەيەكى نەپى ھەنئاردنى بەرپوھىرد و تەنانت داواى لىكىردم دەنگى پىيەدم. 3. چەند مىندالىك لە بىنەمالەى جىاوازەوھ بە تىشەرتەوھ ھاتبوون كە لۆگوى يەكئىي لەسەر بوو، ئەمەش لە سى بۆنەى جىاوازداروويىدا.
141.	دھۆك	نەورۆز ۱۲۳۴	4	ھاتنە ژوورەوھى مۇبايل بۆ ناو بىنكەى دەنگدان ھەيە.
142.	ھەولير	بلى تىكەلاو 122501	1	قوتابخانەى تىكەلاوى مامناوھند، بوونى تاكەكانى قەولارە سىياسىيەكان لەبەردەم بىنكەى دەنگدان، لەگەل لىسى دەنگدەر، و ئەوان ناوى ئەو كەسانە تۆمار دەكەن كە دەچنە ناو بىنكەى دەنگدان
143.	سلىمانى	نالى بىنەرەتى 127105-	5	3 ھالەتى بەكارھىنانى مۇبايل لە شوئى دەنگدان ھەيە كادرە سىياسىيەكان بە ئاشكرا بە دەنگدەر دەلئى دەنگ بەكى دەدەن لە بىنكەكانى دەنگدان و پىرسار لە دەنگدەر دەكەن.
144.	ھەولير	قوتابخانەى يەكئىي سەرەتاپى 221708	1	

145.	دهۆك	دێرین	1	دوو كادری سیاسی له یه‌ك حیزب، یه‌كێکیان له‌ ده‌روه‌ و نه‌وی دیکه‌یان له‌ ناوه‌وه‌، هه‌موو زانیارییه‌كان به‌ ئازادی ده‌ده‌ن، ته‌نا ته‌ بینیم له‌ ده‌رگای بنکه‌که‌دا خواستی خه‌لکیان ده‌بێد.
146.	هه‌ولێر	سیپانی تیکه‌لاو	2	هیچ پرووی نه‌دا
147.	هه‌ولێر	122001 بیجان	3	هیچ پروداوێک پرووی نه‌داوه‌.
148.	هه‌ولێر	شیلان 220208	2	یه‌کیک له‌ هۆکاره‌کان ئه‌وه‌یه‌ که‌ کارتی ده‌نگدانی په‌نجهمۆر ps60.214 ناخوێندڕێته‌وه‌
149.	هه‌ولێر	قوتابخانه‌ی هاوسه‌نگی سه‌ره‌تایی	2	تا ئێستا به‌ی هیچ کێشه‌یه‌ک کار ده‌کات، به‌لام جاریک ئامێره‌که‌م کوژانده‌وه‌ و دووباره‌ داگیرسانده‌وه‌ به‌ی هیچ کێشه‌یه‌ک.
150.	سلیمانی	226711	1	به‌کارهێنانی مۆبایل بۆ وینه‌گرتن ۱۰ حاله‌ت
151.	هه‌ولێر	۲۲۰۲۰۷	2	هیچ کێشه‌یه‌ک نه‌بوو، هه‌موو شتێک به‌ باشی به‌ریوه‌چوو، ته‌نها ئامێره‌که‌ بۆ ماوه‌ی ۲ خوله‌ک وه‌ستا، به‌ زووترین کات چاککرایه‌وه‌
152.	هه‌ولێر	2. عه‌لادین	02	ئه‌وان کێشه‌ی په‌نجهمۆریان هه‌بوو که‌ کاریگه‌ری له‌سه‌ر پرۆسه‌ی ده‌نگدان له‌ بنکه‌ی ده‌نگدان ژماره‌ ۲ له‌ قوتابخانه‌ی عه‌لادین سه‌جاده‌ کاتژمێر ۱۰ ی به‌یانی هه‌بوو چونکه‌ زۆریه‌یان په‌نجهمۆریان نه‌خوێندرایه‌وه‌ و ده‌نگیان نه‌دا.
153.	سلیمانی	سارای بنه‌ره‌تی	1	خه‌لکیکی زۆر به‌هۆی ئه‌وه‌ی ئامێره‌که‌ نه‌یده‌توانی په‌نجهمۆره‌کانیان بخوێنێته‌وه‌، هاتنه‌ ئه‌م بنکه‌ی ده‌نگدان و ئه‌وانیش تووره‌ بوون و ده‌نگیان ده‌کرد، چونکه‌ ده‌نگدانیان به‌ مافی سه‌ره‌تایی خۆیان ده‌زانی.
154.	سلیمانی	قوتابخانه‌ی بێلفات سه‌ره‌تایی 128903	4	کێشه‌ی نه‌خوێندنه‌وه‌ی په‌نجهمۆر له‌ سه‌ره‌تای ده‌نگدانه‌وه‌ چهند جاریک دووباره‌ بووه‌ته‌وه‌، به‌تایبه‌تی له‌لایه‌ن ژنانه‌وه‌.
155.	هه‌ولێر	ره‌زان 121401	7	خه‌لک. په‌نجهمۆره‌کانیان ناخوێندڕێته‌وه‌. خه‌لک. له‌خۆده‌گرت. له‌ به‌یانییه‌وه‌ چهند جاریک به‌شداری ده‌کات و ده‌نگی ناخوێندڕێته‌وه‌.
156.	سلیمانی	قوتابخانه‌ی کۆچه‌ری بنه‌ره‌تی	2	که‌سانی بۆ مۆله‌ت له‌ناو بنکه‌که‌دا هه‌ن له‌ کاتژمێر 4:35 5
157.	هه‌ولێر	قوتابخانه‌ی شه‌هید حه‌سه‌ن نه‌جار	2	په‌نجهمۆره‌کانیان له‌لایه‌ن ئامێری ناساندنه‌وه‌ نه‌خوێندراوه‌ته‌وه‌، ئه‌مه‌ش وایکردووه‌ ده‌نگه‌کانیان نه‌ده‌ن، ئه‌مه‌ش وایکرد به‌شێک له‌ ده‌نگه‌ران ناڕه‌زایه‌تی ده‌ریه‌ر و نیگه‌ران بن له‌وه‌ی ده‌نگه‌کانیان له‌ده‌ستبجێت.
158.	هه‌ولێر	قوتابخانه‌ی ناوه‌ندی خه‌بات 120402	2	۲۳ که‌س په‌رینه‌وه‌
159.	هه‌ولێر	عه‌لادین سه‌جادی 2	02	کاتژمێر ۲:۵۸ ی پاشنیوه‌رۆ کامێرا له‌ وێستگه‌ی عه‌لاده‌ین سه‌جادی ژماره‌ ۰۲ و کاتژمێر ۳:۱۶ ی پاشنیوه‌رۆ کاره‌کانی وه‌ستا
160.	هه‌ولێر	قوتابخانه‌ی قه‌سری	2	له‌ کارکه‌وتنی ئامێره‌کان، زۆریک له‌ ده‌نگه‌کان نه‌خوێندراوه‌وه‌، و زۆریک له‌ په‌نجهمۆره‌کان نه‌خوێندڕێته‌وه‌.
161.	هه‌ولێر	قوتابخانه‌ی قه‌سری	2	له‌ کارکه‌وتنی ئامێره‌کان، زۆریک له‌ ده‌نگه‌کان نه‌خوێندراوه‌وه‌، و زۆریک له‌ په‌نجهمۆره‌کان نه‌خوێندڕێته‌وه‌.
162.	هه‌ولێر	قوتابخانه‌ی هاوکاری بنه‌ره‌تی	2	پروودای یه‌که‌م : کاتژمێر ۸:۳۰ به‌یانی، شه‌ریک روویدا بۆ چهند خوله‌کیک، پیاوێک له‌گه‌ڵ دایکیدا هات و ئه‌ویش کێشه‌ی په‌نجهمۆره‌که‌ی هه‌بوو، له‌ وێستگه‌ی ژماره‌ ۳، هیچ په‌یوه‌ندییه‌ک نه‌بوو و ئه‌ویش توڕه‌ بوو. پروودا AM 3:00/2 حاجیه‌ی که‌شیه‌ی له‌گه‌ڵ گه‌نجیک هه‌بوو که‌ له‌ ئه‌ركدا بوو و کاتی ده‌مه‌قانه‌ بوو به‌لام باش بوو هاته‌ ئێوانیان. خۆشه‌ختانه‌ زۆری نه‌خایاند.
163.	سلیمانی	126504	2	به‌شێک له‌ ده‌نگه‌ران مافی ده‌نگدانیان له‌ده‌ستدا، چونکه‌ نه‌ده‌توانرا په‌نجهمۆره‌کانیان بخوێنێته‌وه‌.
164.	هه‌ولێر	ئاماده‌ی پیشه‌سازی هه‌ولێر 220210	1	کێشه‌ی نه‌خوێندنه‌وه‌ی په‌نجهمۆر له‌سه‌ر ئامێره‌ ئه‌لیکترۆنییه‌کان
165.	هه‌ولێر	11 ی ئازار قوتابخانه‌ی سه‌ره‌تایی	2	هه‌موو شتێک ئاساییه‌، ته‌نها ئامێره‌که‌ په‌نجهمۆری به‌شێک له‌ ده‌نگه‌ران ناخوێنێته‌وه‌
166.	دهۆك	123504	1087	کاتیکی ده‌ستیان ده‌خه‌نه‌ ناو ره‌نگه‌وه‌ چی ده‌که‌ن ؟
167.	سلیمانی	شه‌هید غفور ژۆله‌ی 120406	03	د‌لشاده‌ بدولکه‌ریم نه‌وه‌ بانگه‌شه‌ بۆ یه‌کیی نیشتمانی کوردستان ده‌کات

168.	سلێمانی	شه‌هیدانی قه‌رگه 226210	3	له‌م وێستگه‌یه‌دا ژماره‌ی مۆله‌ته‌کان له‌ کاتژمێر ۱۲ ی نیوهرۆ نه‌واو ده‌بێت، پتوبیسی به‌ بارودۆخێکی باش نامێنێته‌وه‌ و ئیستا شایسته‌ یان که‌مه‌نده‌مان لێی بێبه‌شن
169.	هه‌ولێر	بێجان 122001	3	خوێندنه‌وه‌ی په‌نجه‌مۆر نییه‌، ژێنیک بوو. کاتژمێر. 3:3
170.	سلێمانی	126451	04	زیاتر له‌ ده‌ که‌س ناتوانن ده‌نگ بدهن، چونکه‌ ناتوانن په‌نجه‌مۆره‌کانیان بخوێننه‌وه‌، به‌لام ده‌نگۆیه‌ک هه‌یه‌ که‌ کۆمسیۆن ده‌لێت له‌ دوای کاتژمێر ۵ ی ئیواره‌ ده‌توانن ده‌نگ بدهن.
171.	سلێمانی	226506 شه‌ید غه‌فور ژێله‌ی	03	دلشاد عه‌بدولکه‌ریم له‌ ئۆفیسێ شه‌هید غه‌فور بانگه‌شه‌ی یه‌کیی نیشتمانی کوردستان ده‌کات
172.	هه‌ولێر	120108/قوتابخانه‌ی ژیار سه‌ره‌تایی	02	هیچ هۆکارێکی نه‌خوێندنه‌وه‌ی بوو، ته‌نها نه‌وه‌ بوو که‌ هاوولاتیان ناویان نه‌خوێندنه‌وه‌ یان ده‌نگه‌که‌یان کۆن بووه‌ یان زۆر هۆکاری تر.
173.	هه‌ولێر	قوتابخانه‌ی بارش بنه‌ره‌تی	2	ژماره‌یه‌کی زۆر له‌ ده‌نگده‌ران په‌نجه‌مۆریان له‌سه‌ر نه‌بوو، ته‌مه‌ش بووه‌ هۆی نه‌وه‌ی ژماره‌یه‌کی زۆر له‌ خه‌لک ناڕه‌زایه‌تی ده‌ربهرین، ته‌مه‌ش بووه‌ هۆی نه‌وه‌ی مافی ده‌نگده‌ران به‌ده‌سته‌یه‌تیته‌ و ده‌ره‌فته‌تیکی دیکه‌یان پێبدریت.
174.	هه‌ولێر	سییانی تیکه‌لاو	2	زۆربه‌ی خه‌لک کێشه‌ی په‌نجه‌مۆریان هه‌یه‌، ته‌مه‌ش ده‌بێته‌ هۆی به‌هه‌یه‌وه‌ی ده‌نگه‌ی زۆر.
175.	هه‌ولێر	شاویس / بیرزین	122003	ئامێری سندوق ده‌نگدان به‌ی هۆکار له‌ کاتژمێر ۲:۴۱ ی پاشنیوهرۆ وه‌ستا.
176.	سلێمانی	نه‌وار بنه‌ره‌تی 127401	1	ئامێره‌کان په‌نجه‌ی زۆر که‌س ناخوێننه‌وه‌ به‌تایبه‌تی که‌سانی به‌سه‌لاچوو.
177.	هه‌ولێر	شاویس / بیرزین	122003	زۆر حاڵه‌تی نه‌خوێندنه‌وه‌ی په‌نجه‌مۆر
178.	سلێمانی	قوتابخانه‌ی ره‌نجه‌ده‌ران ی بنه‌ره‌تی	4	کێشه‌ی پانچامۆر نه‌وه‌نده‌ سه‌خت بوو که‌ زیاتر له‌ 5% ده‌نگده‌ران نه‌یان توانی له‌ ۳۲۸ هه‌زار و ۷۰۴ بنگه‌ی ده‌نگدان ده‌نگ بدهن.
179.	سلێمانی	126802، قوتابخانه‌ی ناوه‌ندی خانزاد کچان	1	زۆر که‌س کێشه‌ی په‌نجه‌مۆریان هه‌یه‌، ئامێره‌که‌ په‌نجه‌مۆره‌کانیان ناخوێنێته‌وه‌ بۆیه‌ ناتوانن ده‌نگ بدهن.
180.	سلێمانی	126802، قوتابخانه‌ی ناوه‌ندی خانزاد کچان	1	زۆر که‌س کێشه‌ی په‌نجه‌مۆریان هه‌یه‌، ئامێره‌که‌ په‌نجه‌مۆره‌کانیان ناخوێنێته‌وه‌ بۆیه‌ ناتوانن ده‌نگ بدهن.
181.	سلێمانی	129003 قوتابخانه‌ی رێژان	1	وه‌ نه‌یکرد ته‌نجه‌م ده‌دریته‌ کاستینگ به‌ ۱۳ ده‌نگ به‌هۆی... هه‌له‌کان له‌ لێژنه‌که‌ ده‌نگ به‌ک سووتاوه‌ کاتژمێر ۳۲:۰۰ که‌س یه‌ک نه‌یکرد ده‌خوێنێته‌وه‌ کاغه‌زه‌که‌ وه‌ روویدا له‌سه‌ر کاغه‌ز ئی تر له‌ کاتژمێر ۸:۰۵ به‌یانی کۆتایی له‌ ۵۰ وه‌ره‌قه‌ کاتژمێر 8:40
182.	سلێمانی	126814 سارا ی بنه‌ره‌تی	1	زۆریک له‌ هاوولاتیان له‌م وێستگه‌یه‌دا ده‌نگه‌کانیان له‌ده‌سته‌دا، چونکه‌ ئامێره‌که‌ نه‌یتوانی په‌نجه‌مۆریان بخوێنێته‌وه‌.
183.	هه‌ولێر	ژێ کاف - 120114	2	گه‌وره‌ترین کێشه‌ په‌یوه‌ندی به‌ په‌نجه‌مۆر + هه‌ینانی مۆبایل بۆ ناو بنگه‌ی ده‌نگدان هه‌بوو.
184.	هه‌له‌به‌جه	128208 - 128208	5	1- کادر و کارگێڕانی مه‌له‌به‌ندی یه‌کیی نیشتمانی کوردستان به‌ ئاسانی له‌ ناوه‌ندا جوڵه‌ ده‌که‌ن به‌ی نه‌وه‌ی رێگه‌ییان لێ بکریته‌ و بانگه‌شه‌ی هه‌له‌بێژدن بۆ لیسته‌که‌یان ته‌نجه‌م بدهن. 2- داوا له‌ خه‌لک بکریته‌ ده‌نگ به‌ لیسته‌که‌یان بدهن.
185.	هه‌ولێر	شاویس-122003	3	18 که‌س به‌ی په‌نجه‌مۆر پشکنینیان بۆ کراوه‌ و هه‌یج کێشه‌یه‌کی تریش رووی نه‌داوه‌.
186.	سلێمانی	قوتابخانه‌ی سوورکیو 226601	226601	پیاویک که‌ کارتی سووری به‌ده‌سته‌وه‌ بوو په‌نجه‌ی ئاراسته‌ی جابو دۆلا کرد، ده‌موچاوه‌ درێژه‌کانی پر بوو له‌ ره‌نگ.
187.	سلێمانی	سه‌نته‌ری شاکار ۲	03	کێشه‌ی نه‌خوێندنه‌وه‌ی په‌نجه‌مۆری هاوولاتیان کێشه‌ گه‌وره‌که‌ بوو و هۆکاری سه‌ره‌کی بۆ نه‌بوونی ته‌مۆنی ده‌سه‌لات له‌م رۆژه‌دا گه‌رنه‌یه‌وه‌ چونکه‌ رۆژی ده‌نگدان هۆکاری سه‌ره‌کی بوو بۆ تووشبوون به‌ نه‌خۆشییه‌ درێڤخایه‌نه‌کان له‌ هه‌مان کاتدا. زیاتر له‌ 30 هاوولاتی به‌هۆی خوێندنه‌وه‌ی په‌نجه‌مۆره‌کانیانه‌وه‌ ره‌وانه‌ی ماله‌وه‌ کران.
188.	هه‌ولێر	قوتابخانه‌ی دیموکراسی	2	له‌سه‌دا پێنجیان په‌نجه‌مۆریان نه‌خوێندنه‌وه‌.
189.	هه‌ولێر	قوتابخانه‌ی ناوه‌ندی ره‌وه‌ندز بۆ کوران 122902	2	1. کاتیک رێژه‌ی بازدان ته‌واو بوو بۆ ته‌وانه‌ی په‌نجه‌مۆریان نییه‌ ژماره‌یه‌کی زۆر له‌ خه‌لک که‌ نێکه‌ی ۲۵ که‌س یان زیاتره‌، هه‌یشتا

				په‌نجه‌مۆریان نییه و ناتوانن ده‌نگ به‌دن. 2 . ژماره‌یه‌کی زۆر له‌ خه‌لک که ته‌مه‌نیان له‌ سه‌رووی ۴۰ سا‌له‌وه‌یه، ناتوانن په‌نجه‌مۆره‌کانیان له‌سه‌ر ئامی‌ری فی فی دی بخو‌ینه‌وه‌و ناتوانن ده‌نگ به‌دن . هه‌ردوو ئهم دۆخه‌ کێشه‌ی دروست کردووه، ده‌نگ‌ده‌رانی‌ش نارێژین و داوای چاره‌سه‌ری ده‌که‌ن. لێژنه‌ی ئاماده‌کاری بۆ وێستگه‌ی خوله‌کان (2)
190.	هه‌له‌به‌جه	ئاماده‌یی شاره‌زوری کوربان	3	کاتژمێر چواری پاشنیوه‌رۆ، ژماره‌یه‌کی زۆر له‌ هه‌یزه‌کانی ده‌ستیوه‌ردانی خه‌را له‌ قوتابخانه‌ی شه‌هرزۆر هاته‌نه‌ ناو سه‌نته‌ره‌که‌وه‌ ئه‌فسه‌ری به‌رپرسی پاراستنی ناوه‌نده‌که‌ ژاوه‌ژاوه‌بوو، ئه‌مه‌ش وایک‌ده‌ر بۆ ماوه‌ی 10 خوله‌ک پرۆسه‌ی ده‌نگدان بوه‌ستتیت دواتر سه‌رۆکی شاره‌وانی هه‌له‌به‌جه بۆ چاره‌سه‌رکردنی کێشه‌که‌ هاته‌ ناو سه‌نته‌ره‌که‌وه‌.
191.	سلیمانی	سورکیۆ ۲۲۶۶۰۱	226601	ژنیک هه‌یه‌ کارتیکی کۆنی هه‌یه و ده‌یه‌وتیت ده‌نگ به‌دت. وه‌له‌... کاتژمێره‌که‌ پێنجهم ئیواره‌ باش له‌ سه‌نته‌ری وێستگه‌ی ۳ 226209 ده‌نگ دراوه‌ وه‌ده‌رنا‌ی شه‌ش خه‌لک له‌ ده‌نگدان به‌هۆی... ته‌واو بوون کردرا‌ی تێپه‌رین وه‌ نه‌خه‌ر چالاکیان بکه‌ن له‌ ئۆفیه‌رتایک هه‌ر که‌س دوایی .
192.	سلیمانی	سه‌نته‌ری ساب‌لاخ-2	3	مۆبایل هاته‌ ژووره‌وه‌ و وینه‌که‌ گه‌را و سه‌یه‌وه‌
193.	سلیمانی	قوتابخانه‌ی ئه‌رده‌لانی سه‌ره‌تایی، ۲۰۱۹.	2	ژماره‌یه‌کی زۆر له‌ ده‌نگ‌ده‌ران کێشه‌یان هه‌یه به‌هۆی نه‌خو‌ینه‌وه‌ی په‌نجه‌مۆره‌کانیان‌وه‌.
194.	هه‌ولێر	220802 قوتابخانه‌ی پێشه‌سازی کچان	04	به‌کارهێنانی مۆبایل به‌ مه‌به‌سه‌ی وه‌رگرتی فۆرم
195.	هه‌ولێر	04	220802	هه‌له‌سوکه‌وتی نادروسی به‌رپوه‌یه‌ر به‌رامبه‌ر به‌ کارمه‌ندانی ده‌سه‌لات تا ئه‌و راده‌یه‌ی که‌ فه‌رمانبه‌ره‌که‌ بگه‌ری
196.	هه‌ولێر	04	220802	21. نه‌بوونی زانیاری ته‌واو له‌سه‌ر ناوینیانی بنکه‌کانی ده‌نگدان. ده‌بوو کۆمسیۆنی بالای سه‌ربه‌خۆی هه‌له‌بژاردنه‌کان رێوشوێنی باشتی بگه‌رتا‌یه‌به‌ر. - بلاوکردنه‌وه‌ی ناوینیانی بنکه‌کانی ده‌نگدان بۆ ده‌نگ‌ده‌ران له‌ریکه‌ی میدیاوه‌، هه‌ی ئینتیه‌رنی‌ت یان هه‌ی گه‌رم و هه‌تد - 2... ده‌ستپیکردنی ئامێره‌کان کاتیکی زۆری ده‌وت و دره‌نگ کارده‌کات کردنه‌وه‌ی ده‌رگای بنکه‌کانی ده‌نگدان به‌رووی ده‌نگ‌ده‌راندا.
197.	سلیمانی	قوتابخانه‌ی فربا‌که‌وتنی ناوه‌ندیۆ کچان	3	3. کێشه‌ی نه‌خو‌ینه‌وه‌ی په‌نجه‌مۆر یه‌کیکه‌ له‌ به‌ربه‌سته‌کانی به‌رده‌م وه‌ده‌رنا‌ی به‌شیک له‌ ده‌نگ‌ده‌ران مافی ده‌نگدانیان هه‌یه. کۆمسیۆنی بالای سه‌ربه‌خۆی هه‌له‌بژاردنه‌کان پتویسته‌ رێوشوێنی جۆراوجۆری تر بگه‌ریتا‌یه‌به‌ر بۆ ئه‌وه‌ی ئه‌مه‌ دووباره‌ نه‌بیتا‌یه‌وه‌. کێشه‌یه‌. پتویسته‌ بژاردی تر بۆ ده‌نگدان‌که‌ زیاد بکرت له‌بری پاشینه‌ما. ته‌نها په‌نجه‌مۆر .
198.	سلیمانی	قوتابخانه‌ی کانی کورده‌ سه‌ره‌تایی - 127009	4	4. بۆ له‌خۆ ده‌گه‌رت هه‌ر وێستگه‌یه‌ک ته‌نها ۲۳ بژاردی بازدانی هه‌یه . په‌نجه‌کان که‌ ژماره‌یه‌کی که‌من له‌ ئیستادا کێشه‌ی نه‌خو‌ینه‌وه‌ی په‌نجه‌مۆر هه‌یه. پتویسته‌ ئهم رێژه‌یه‌ زیاد بکرت یان... بۆ هه‌له‌بژاردن په‌نجه‌مۆره‌کان به‌جیه‌یه‌له‌ زیادکردن بۆ ده‌نگدان.
199.	هه‌ولێر	قوتابخانه‌ی دڵۆبه‌ی به‌ره‌تی - 220005	2	5. بلاوکردنه‌وه‌ی هۆشیاری پتویسته‌ پتویسته‌ گرنگی زیاتری پێدیه‌رت. ئاسانکاری بۆ ناسینه‌وه‌ی فۆرمی ده‌نگدان، ده‌ستشیا‌نکردنی کاندیده‌کان له‌سه‌ر کاغه‌زی ده‌نگدان، و چۆنیه‌تی ده‌نگدان، مۆبایل به‌کارمه‌هینه‌ و ئاگاداریه‌ له‌ پاراستنی نه‌هێتی که‌سی.
				6. هاندانی خه‌لکی زیاتر بۆ وه‌رگرتن و نوێکردنه‌وه‌ی کارتی ده‌نگدانیان. کۆنه‌که‌یان 7 . رێوشوێنی توندتر بگه‌ریتا‌یه‌به‌ر بۆ سنووردارکردنی پرویا‌گه‌نده‌ی هه‌له‌بژاردن له‌ داها‌توویه‌کی نزیکا‌دا. بنکه‌کانی ده‌نگدان، به‌کارهێنانی مۆبایل و هه‌ینانی مۆبایل بۆ ناو بنکه‌کانی ده‌نگدان بنکه‌کانی ده‌نگدان .
				هه‌واڵاتییه‌ک له‌ کاتی ده‌نگدان له‌ کاتژمێر 2-3ی پاشنیوه‌رۆ مۆبایله‌که‌ی به‌کارهێنا‌وه‌ و پێش ئه‌وه‌ی بچیته‌ ناو بنکه‌ی ده‌نگدان ئاماده‌نبوو له‌ی ده‌رپچیت. بۆیه‌ ده‌نگه‌که‌ی هه‌له‌و‌ه‌شایه‌وه‌.
				هیچ رووداوێکی نه‌خو‌ازاو تو‌مار نه‌کراوه‌.
				پرۆسه‌ی ده‌نگدان به‌ شێوه‌یه‌کی دیموکراسی و سه‌رکه‌وتوو به‌رپوه‌چوو .

200.	سلىمانى	بنكەى رازاۋ 226505	6	چوۋمە قوتابخانەى نوروز وىنەكەمىان گىرت و بىردىنمە دەرەۋە و وىتيان رىگەت پىناردىت.
201.	دھۆك	قوتابخانەى ناۋەندى تىكەلاۋى قادش 323504	02	پارەى بىلىى دىنگدان بۇ كاندىدەكانى فۇتۇگرافى بدە
202.	دھۆك	فاكەلىى ياساى بنەرەتى	03	پارتى دىموكرات كاغەزى كاندىدەكانى خۇى لە دەرەۋەى بنكەى دىنگدان دلدەنىت.
203.	ھەۋلىر	بەكرەكى ھاۋچەرخ	02	23 حالەتى تىپەراندن ھەبە
204.	سلىمانى	قوتابخانەى ماردىن سەرەتاپى 1	3	4 كەس پەنجەمۇريان نەخونىدەۋەتەۋە و فۇرمى تايىبەتيان نەكرەۋەتەۋە
205.	ھەۋلىر	بەكرەكى ھاۋچەرخ	02	3 گۇرىن ھەبە
206.	ھەۋلىر	بەكرەكى ھاۋچەرخ	02	1 ئستىعاد
207.	دھۆك	12440 1	7	دوۋ جار رىگەى پىنەدراكەس بىچىتە ژوۋرەۋە.
208.	ھەۋلىر	قوتابخانەى نەمران ى كچان	4	لە كاتۇمىر ۷:۳۰ بۇ ۷:۴۵ ئامىزى دىنگدان تىكچوۋ و قەرەبالغىيەكى گەرەى ھاتوچۇ لىكەۋتەۋە.
209.	سلىمانى	شانازى	126101	زىاتر لە ھەوت كەس وىنەى ئەۋ دىنگەنەيان گىرتوۋە.
210.	سلىمانى	قوتابخانەى شەھىد بنەرەتى	3	. لە نىۋەرۋە تا ئىۋارە. لە بەردەم بنكە و دەرەۋە خەرىكى لىدانى تەپل و شىمال بوون و جەماۋەرىكى زۇريان لە خەلك دروست دەرە.
211.	دھۆك	قوتابخانەى كاروان	5	ھىچ حالەتىكى نىيە، تەنھا ئەۋاتەن كە پەنجەمۇريان نەخونىدەرەۋەتەۋە.
212.	دھۆك	قوتابخانەى ناۋەندى تىكەلاۋى دۇستك 224306	4	ئامىزى وردىيى وەستا
213.	سلىمانى	بنەرەتى 127805	2	ۋىنەگىرتن *نەبوۋنى پاكىردنەۋە*
214.	سلىمانى	قوتابخانەى ئامادەكارى ئازادى	02	1.نەخونىدەۋەى پەنجەمۇر نەخونىدەۋەى 2. ۋەرەقەى دىنگدان بەھۇى پىشتوگىخىستى دىنگدەران
215.	سلىمانى	قوتابخانەى ناۋەندى بازىرگانى لە سلىمانى 226605	1	ھىچ روى نەدا، ھەموو شتىكى بە باشى بەرپوۋەچوۋ، سوپاس بۇ خوا.
216.	ھەۋلىر	قوتابخانەى دىنگارە	1	رىك كاتۇمىر ۱۱:۷ خولەكى بەيانى، قەۋارەى سىياسى جوان زاخۇخ ھاتە سەر بنكەى دىنگدان و ۋى: دىنگم پىدە و لەبىرم مەكە.
217.	سلىمانى	قوتابخانەى شەھىد بنەرەتى	3	ھىزىكى چەكدارى كە بەك ئەندامى لىزىنەكە لەخۇدەگىرت. نىزىكەى ۵:۲۰ خولەك. لەناۋ بنكەكەدا. جەنجالىيەكىان دروست كىرد و خەرىك بوۋ بە كورسىيەك لە يەكىك لە ئەندامانى لىزىنەكە بەدن. ئەندامەكەى لىزىنەكە داۋاى لىكىرد لۇگۇكە لەسەر شانى لابلبات، دواتر كىشەكە دەرەكەوت.
218.	دھۆك	قوتابخانەى دىرلىۋك (02)	6	4 حالەتى ھىنانى مۇبایل بۇ بنكەكانى دىنگدان و ۋىنەگىرتى فۇرمى دىنگدانىيان
219.	ھەۋلىر	رژان 121402	3	بە سەرەكەۋتوۋى تەۋاۋ بوۋ
220.	سلىمانى	قوتابخانەى گەرميان ۲/	1	نەخونىدەۋەى پەنجەمۇر لەگەن نەخونىدەۋەى كارت
221.	دھۆك	123604	2	مۇبایلەكە تەنھا دوۋ جار بەكارھاتوۋە.
222.	دھۆك	قوتابخانەى فىدرالى 124601	1	زۇر كەس بەسما ناخونىنەۋە
223.	سلىمانى	قوتابخانەى ناۋەندى ئاشى	1	كارتى دىنگدان نەخونىدەۋە و كىشەى پەنجەمۇر
224.	دھۆك	زەردەخەنە 3/ تانا ھاى قوتابخانەى سەرەتاپى كچان 323605	6	ئامىرە ئەلىكىرتۋىنيەكە بە باشى كار نەدەكرد، كىشەىك لە پەنجەمۇردا ھەبوۋ.
225.	دھۆك	شىرھات 223404	7	كارتى كۇن ھەبە.
226.	ھەۋلىر	قوتابخانەكانى سەرچەم سەرەتاپى	1	مۇبایل و ھىزە چەكدارەكانى ناوخۇ ھىترانە ناۋ بنكەى دىنگدان و شەر و پىكدادان لەنىۋان دىنگدەران و ھىزەكانى ناوخۇ روۋىدا.
227.	دھۆك	شىرھات 223404	7	لەسەر كارتى دىنگدان ھىچ خونىدەۋەى پەنجەمۇر نەبوۋ.
228.	دھۆك	زىار سەرەتاپى 223405	2	پەنجەمۇرەكان نەخونىدەۋە
229.	دھۆك	123404	1	زۇر حالەتى پەنجەمۇر لە ۋىستىگەكەدا ھەبەكە نەخونىدەۋەتەۋە.
230.	دھۆك	223408	1	نەخونىدەۋەى دىنگەكانى بەشىك لە ھاۋلاتيان

231.	دھۆك	بامرنى 423502	1	نەخوتىندىنەۋى ناۋ و دەنگدانى ئەۋ ھاۋولتايەنى بە ژمارەيەكى زۆرەۋە ھاتىبون بۇ دەنگدان
232.	سلىتمانى	قوتابخانەى شارۋى 226502 سەرەتايى	3	لە چەند وئىستىگەيەكدا ئامىرەكان دەۋەستىن و راپۇرت چاپ ناكەن.
233.	دھۆك	قوتابخانەى ھەۋلگوردى بىنەرەتى	1	لە ماۋەى دەنگداند ئامىرەيەكى زۆر لە كەسانىك بوون لەناۋ سەنتەر كە ستاتۋى "پىنچمۇر نەۋزراۋەتەۋە ، ناتوانن دەنگ بىدەن، كە من چاۋدىرىم دەكرى، 34 دەنگدەران ھەبوون كە دەنگيان نەداۋە و دوۋىتايان كىردەۋە كە كارمەندانى كۆمىسۇن پەيوەندىيان پىنەكرىدوۋە بۇ ئەۋەى لىستە نوئىيەكان ۋەرىگىرن، ھەندىكىشىيان رايانگەياندوۋە كە كارتەكە تازەيە و پەنچەمۇرەكانيان دەرەكەۋتوۋە".
234.	سلىتمانى	گىلان جەلال ھەسەن	1	كارتى نەخوتىندراۋ بابەتى پەنچەمۇر ناسىرىن دەبىت بۇ ھەنئاردنەكانى داھاتوۋ لە گەل نوئىكرىدەۋەى كارت
235.	دھۆك	قوتابخانەى بىنەرەتى ئەيلول 124302	04	بەرىسائى حىزىب لەناۋ بىنكەى دەنگدان، مۇبايل و وئىنەگرتى دەنگەكان
236.	دھۆك	223804	1	ئامىرى پەنچەمۇر نەخوتىندرايەۋە
237.	دھۆك	قوتابخانەى مەنكىش بىنەرەتى 523501	1	نەخوتىندىنەۋەى پەنچەمۇرتىكى زۆر
238.	دھۆك	قوتابخانەى نەھرى سەرەتايى (223905)	1	1- بىاۋىك لە كاتىمىر 8ى بىيانى بەھۋى كارتىكەۋە كىشە دروست دەكات ھاۋسەرەكەى لەبەردەم سىندوقى دەنگدان بوو و لىي سەندرايەۋە . 2- ژىنىك ھەيە كە نەخوتىندىۋەتەۋە .
239.	ھەۋلىر	كانى مىران تىكەلاۋ / 222304	02	بەھۋى زىانگەياندن بە سىندوقى دەنگدان، ژمارەيەكى زۆر دەنگدەران نەپانتوانى دەنگ بىدەن.
240.	دھۆك	ئامادەيى بارزانى (224203)	7	پرۇسەكە بۇ ماۋەى سى خولەك دواكەۋت تا دەنگدان دەسى پىكرى، بەلام بەھۋى ۋاپەرەۋە كىشەكە بە خىزايى چارەسەر كرا و پرۇسەكە بە ئاسانى و سەرەكەۋتوۋانە بەرئوۋەچوۋ.
241.	ھەۋلىر	قوتابخانەى دۆيەى بىنەرەتى - 220005	2	ئامىر سىندوقى دەنگدان لە نىۋان كاتىمىر 7:۳۷ بۇ ۷:۱۸ كراۋە بوو، ئەمەش بوۋەتە ھۋى كىشە لە دىارىكرىن ئەنجامى ژماردىن ئەلىكرىن تا نىزىكەى كاتىمىر ۷:۴۰.
242.	ھەۋلىر	قوتابخانەى دابان	1201	لە كاتىمىر ۷:۱۵ ئامىرەكە كىشەى تەكنىكى ھەبوو و لە كاتىمىر ۷:۳ چارەسەر كرا
243.	ھەۋلىر	1208 قوتابخانەى دابان	3	دەنگدانەكە بە باشى بەرئوۋەچوۋ، تەنھا ئەۋە نەبىت كە سى مىندال لە گەل خىزائەكانيان ئالاي حىزى و گۆرەۋىيان لەبەردا بوو.
244.	ھەۋلىر	121403 قوتابخانەى ملا عمر زاب سەرەتايى	2	تا كاتىمىر ۸:۰۰ بىيانى ھىچ رىۋوداۋىك روى نەداۋو كە رەنگە پرۇسەى ژماردەۋەى دەنگەكان پەك پىخت.
245.	ھەۋلىر	320306/قوتابخانەى رۆژلە	01	زۆرىك لە مۇبايلەكان بۇ ھاندانى خەلك بۇ دەنگدان لە بىنكەكانى دەنگدان بەكارھىزان.
246.	ھەۋلىر	120307	1	ھىچ رىۋوداۋىكى نەخاۋراۋ نىيە.
247.	دھۆك	قوتابخانەى دامەزراۋەى سانپەركا	1	۱۵ ھالەتى خوتىندىنەۋەى پەنچە مۇر ھەيە
248.	ھەۋلىر	320306/قوتابخانەى رۆز	02	كىشەمان لە پەنچەمۇردا ھەبوو.
249.	سلىتمانى	قوتابخانەى كاشان 226409	3	PCOS لە دوو وئىستىگەى جىاۋا و لە دوو كاتى جىاۋادا شىكسى ھىنا : 1. لە وئىستىگەى 3، لە دەۋرۋەرى كاتىمىر 2:30 بۇ 3:10 كاتىك دەچوۋنە ناۋ كاغەزى دەنگدەرانەۋە، تىكىچوۋ. كارەكان دەستيان پىكرىدەۋە و تەنھا بە يەك رىگا ۋەرەقەكانيان ۋەرىگرت، دواتر تىمى چاكرىدەۋەى ئامىرەكانى لىزىنەكە كەيشىتەنە وئىستىگەى ۳ و تۋانىان ئەۋ كىشەيە چارەسەر بىكەن كە بوۋە ھۋى دواكەۋتى دەنگدان لەم وئىستىگەيە بۇ ماۋەى ۳۰-۴۰ خولەك بۇ چاكرىدىن

250.	دھۆك	قوتابخانەى شىر ھات - 223404	01	لەۋى پەنچەمۆر ناخوئىتتەۋە ئەۋ بوو 1 كەس دور خراپەۋە 3 كاغەز گۆرپىن ھەيە
251.	سلىتمانى	شەھىد مەلا ئەحمەد 227503	5	نەخوئىندەۋەى پەنچەمۆرى دەنگدەران
252.	دھۆك	قوتابخانەى لەشجوانى 2	1	5 پەنچەمۆر نەخوئىندەۋە
253.	دھۆك	قوتابخانەى بىشىرىيان بۆ كوران	3	بەناۋى خوداى مېھرىبان و مېھرىبانەۋە ھىزە ئەمىنىيەكان رۆئىكى گىنگىيان بىنى لە دەرهۋەى بىنكەكانى دەنگدان بۆ ئەۋەى پىرۋسەكە بە شىۋەيەكى شەفاف و ئارام و ھىمىنانە بەرەۋىتپىش بىچىت ، كۆمىسىۋون رۆئىكى زۆر بەھىز و سەخى ھەيە ئەۋان كارى خۇيان دەكرى بۆ ئەۋەى دەنگدەران بىتوان بە ئازادى دەنگى بىدەن. بەراسى جىگى دەستخۇشەيەك ھىچ كەسىك بۆى نەبوو كار بۆ دەنگدەران بىكات چۈنكە ئەۋان ئازادانە دەنگىيان داۋە. ھىۋاى سەركەۋىن بۆ ھەممو كوردىك دەخۋام و لە خۋاى گەۋرە دەپارېمەۋە سەركەۋىن بۆ بىبەخشىت. ھاۋلاتىيان كوردستان ھەمىشە ئارام دەپن بەلى بۆ كوردستانىكى بەختەۋەر بۆ ھەمموۋان بەلى جىۋاۋى
254.	دھۆك	قوتابخانەى ھەلگورد بىنەرەتى	1	لە ماۋەى دەنگداندا ھەلەيەك ھەبوو لە كاتى بەكارھىنانى پەنچەمۆرى پىش دەنگدان لەسەر كاغەزى دەنگدان چاپكراۋو، ئەمەش بوۋە ھۆى ئەۋەى كە كاغەزەكە دوۋجار دەرىدەھىنا و دوۋار دۋاى ژماردن و پىكرىدى دەسى دەيگەراندەۋە بۆ ناۋ سىندوقەكە، لە راستىدا كاغەزەكان پىداچۈنەۋەيان بۆ دەكرەكە زۆرىيەيان دەنگەكانى رەۋا بوۋون ۋەك مۆرى سىيەم.
255.	دھۆك	223403 مائتاى ژىرى	4	ھەندىك كەس جىۋىيەرى جىبىيان لەبەردا بوو، رەنگى بارزاتىيان لەبەردا بوو، ئەۋىش ۋى ئەۋەندە خۇشى دەۋىت كە خۇى ۋەك پارنى دىمۇكراتى كوردستان پىشان دەدا.
256.	دھۆك	قەبادلاس 12703	1	نەخوئىندەۋەى ناۋى ھاۋلاتىيان و نەدانى دەنگىيان بەۋ كەسانەى كە زۆرىيەيان چالاكۋان بوۋون لە ھەر لايەكەۋە يەككىك بوۋ لە دىمەنەكان
257.	دھۆك	قوتابخانەى سەرەتايى ئەلۋول 124208	2	ھىچ رۋوداۋىك رۋوى نەدا و ھەممو شىتىك زۆر باش بەرئەۋەچۈ.
258.	دھۆك	124207 قوتابخانەى ژىن سەرەتايى	5	پىرۋسەكە بە شىۋەيەكى جۋان و پىكخراۋ ئەنجامدرا.
259.	دھۆك	دواناۋەندى كچانى دھۆك	5	باۋترىن رۋوداۋ ئەۋە بوۋ كە پەنچەمۆرى ھەندىك كەس لەلايەن ئامىرەكەۋە نەخوئىندەۋە، چۈنكە كارتىكى كۆنپان ھەبوو و كارتىكى نۆپىيان نەھىنابو. نەبانتۋانى دەنگى بىدەن و چۈنە مائەۋە. نىكەى ۳۰ كەس بوۋون.
260.	ھەۋلىر	لە نىۋان بىنەرەتى 120404	1	لىسى پارنى دىمۇكراتى كوردستانى چەند جارىك بەۋ ئەنجامە دەگات كە پىكۋس بە نادروست ھەۋمارى دەكات
261.	سلىتمانى	ئامادەپى رەنگىن كچان /	01	زۆرىيەى ئەۋ دەنگدەرانەى كە دەنگەكانىيان بەھۆى پەنچەمۆرەۋە ون بوۋە، ئىستا لەبەردەم بىنكەكانى دەنگدان كۆبۈنەتەۋە و چاۋرپى ئەۋەن رۆژنامەنوسان نارەزىيەتى خۇيان دەرىپىن. بەشىك لە كارمەندان بەتايىبەت ژمارە ۰۱ بە ھەلە دەنگدەرانىيان ئاگادار كردەۋە كە سەرەراى ئەۋەى پەنچەمۆرىيان نىيە دەتۋان دەنگى بىدەن.
262.	دھۆك	ئامادەپى مەتىن ى ئامىدى ۱۲۳۷۰۱	2	23 ھالەتى ۋازھىيان لە دەنگەكان، 14 ھالەتىيان دەنگىيان نەداۋە، ھەروەھا پەنچەمۆرەكانىيان دۋاى پاككرىدەۋە نەخوئىندەۋەتەۋە
263.	ھەۋلىر	122903 قوتابخانەى خانەقاى بىنەرەتى	01	گرزى لە نىۋان ھىزە ئەمىنىيەكان و ھاۋلاتىياندا سەرىيەلدا بەلام بە خىراپى كاتىمىر ۳:۲۰ خولەكى پاشنىۋەرۋ كۆنترۆلكرا.
264.	دھۆك	قوتابخانەى 11 ى ئازار	1	پىكخەرى كۆمىسىۋون بە بىرئەۋەبەرى ۋىستەگەى ۱ باس مەزەن گۆردرا
265.	سلىتمانى	127508 كانى	1	ئامىرەكەدا نەخوئىندەۋەى، پەنچەمۆر نەخوئىندەۋەى
266.	سلىتمانى	بەلەن 127605	1	نەخوئىندەۋەى كاغەزى دەنگدان و كاغەزى دەنگدەران كىشە بۆ دەنگدەران دروست دەكات.
267.	دھۆك	قوتابخانەى دىلدار	6	زۆر كەس جىيەنچەيان نەخوئىندەۋەتەۋە . كارنى دەنگدانى زۆر كەس دروست نەكرا.
268.	دھۆك	قوتابخانەى دارەتۋوى ى كوران 324301	6	1. لەسەرەتاي كىرەنەۋەى دەنگدان، نىۋ سەعات دۋاى بىركارەكانى قەۋەرەى سىياسى يەككى نىشتىمانى كوردستان و نۆپىيانى كانىدەكانى يەككى نىشتىمانى كوردستان بەنھىتى لەناۋ بىنكەدا، پىرۋاگەندەيان بۆ كانىدەكان ئەنجامدرا، چ لەروۋى ماددى و چ لەروۋى مەنەۋى.

269.	دھۆك	ئامادەيى بامەرنى تىكەلۈ/4	1	زۆر حالەتى پەنجهمۇر كە نەخوتىندىرتەۋە
270.	دھۆك	11ئازار قوتابخانەى سىمىل	03	11ئازار بىنكەى قوتابخانە 123601 بەرپوئەبەر عەقىد نېرۋەي كەسىكى توند و ئى حورمەتە بەرامبەر بە چاودىران.
271.	ھەلەبجە	شروى 09	03	بەگشى خوتىنەرى پەنجهمۇر كارىگەرى لەسەر پىرۋەسى دەنگدان ھەبوو، بەو پىيەى بەشىك لە ھاۋلاتيان نەپانتوانى دەنگ بدن تا كۆتايى پىرۋەسە كە سەرەرى ئەۋەى چەندىن جار پەنجهمۇرەكانيان لەلەيەن پەنجهمۇرخوتىنەۋە سكان كرا.
272.	ھەولير	قوتابخانەى قەندىل 121801	5	پىرۋەسە كە زۆر بە ئاسانى بەرپوئەچو.
273.	دھۆك	4	4	پارتى بانگەشەى ئەۋە دەكات كە مۇبايلى بىردوۋە بۇ بىنكەى دەنگدان.
274.	سلىمانى	قوتابخانەى ھ.ەرسىن/دەربەندىخان/127406	3	كەمى پىژەى بەشدارى دەنگدەران و كىشەى پەنجهمۇر پىرۋەسى ھەنئاردنى خاۋكردەۋە.
275.	سلىمانى	قوتابخانەى بەركىو (128106)	3	ھىچ رووداۋىكى جىي سەرنج رووى نەدا.
276.	دھۆك	قوتابخانەى تىكەلۈى شىلادىزى: 124603	2	سلاۋ، ۋەك چاودىرتىكى بەئەمەك ئومىد ئەمىن، ھىچ رووداۋىكى نەبوۋە بىيىتە بەرەبەست لەبەردەم پىرۋەسى دەنگدان. شتەكان زۆر بە باشى بەرپوئەچوون.
277.	دھۆك	223702 جىزىرە	2	سىمكارى بۇ خوتىندەۋە نەھاتىبو
278.	دھۆك	ئازادى 124211	1	بەرپوئەبەرى وىستىگەكە زۆر لاۋز بوو و نەپىدەزانى كار بكت.
279.	دھۆك	ئازادى 124211	1	بەرپوئەبەرى وىستىگەكە ھىندە ھىتاش بوو نەپىدەزانى چى بكت.
280.	دھۆك	قوتابخانەى بىكۇفا سەرەتايى (124004)	1	باطل(10) حالەتى پەرىنەۋە (19) كاغەزى دەنگدانى گۆراۋ (2)
281.	ھەولير	221304. بىنكەى كانى قرژالە	6	گروۋى پارتى دىموكراتى كوردستان 1. گروۋى حىزبى دىموكرات 2- ئاسايش 3. موختار 4. ھىزە ئەمىنىيەكان كارىگەرى زۆريان لەسەر دەنگدەران ھەبوو
282.	سلىمانى	قوتابخانەى بەمۇ 226503	1	بەگشى دەنگدانەكە زۆر باش بوو و لە پەلەى يەكەمدا يەككىك لە كامىراى چاودىرى كىشەى ھەبوو، كارمەندانى لىژەكەش بەردەوام بوون لە ئاگادىر كىرەنەۋەى لايەنە پەيوەندىدارەكان، بەلام ھىچيان چارەسەرى كىشەكەيان نەكرد چۈنكە تەنھا يەك كامىراكار نەدەكرد، و پىرۋەسى دەنگدان و جىاكرەنەۋەى دەنگەكان گەيشتە دەستيان. كامىراكە نەكوژاۋەتەۋە. كىشەيەكى دىكە پەنجهمۇر بوو، بەو پىيەى زۆر كەس نەپاندەتوانى پەنجهمۇر بخوتىنەۋە. ھەرزوۋ پىژەى دەنگدان بە ۲۲ دەنگدەر كۆتايى ھات، بۆيە ژمارەى ئەۋەكەسانەى نەپانتوانى دەنگ بدەن كەمى كىر. نوئىنەرى لايەنە سىياسىيەكان پەيوەندىيەكى زۆر باشيان لەگەل ستافى لىژەكەدا ھەبوو، ھەروەھا ھىچ كىشەيەك لەنئوان ستافى لىژەكەدا نەبوو، چۈنكە نەتوانرا پەنجهمۇرى زۆرىك لە دەنگدەران بخوتىرتەۋە. وىستىگەى يەكەم: براكان كەمىك خاۋ بوون چۈنكە چەند جارنىك بازيان دا. خوتىندەۋەى پەنجهمۇرى دەنگدەر ۋاكرىد پىرۋەسەكە كەمىك خاۋ بىتەۋە و دەنگدەرنى زۆرى تىدا بەشداربوو، بەلام ستافى لىژەكە ھەموو ھەولنىكان دا بۇ ئەۋەى پىرۋەسەكە زۆر بە ئاسانى بەرپوئەبىچىت.
283.	سلىمانى	126204. بىنكەى سەيوان سەرەتايى	4	1. زۆر كەس بەھۆى كىشەى پەنجهمۇر يان ناسنامەى نىشتىمانى نەپانتوانى دەنگ بدن 2. بەشىك لە چاودىرانى سىياسى لە يەكپى نىشتىمانى كوردستان و پارتى دىموكراتى كوردستان داۋاى ناۋى چاودىرانى دىكەيان كىر.
284.	ھەولير	قوتابخانەى ناز 121503	3	بەدرىژايى رۇز پارتى دىموكراتى كوردستان لەرنگەى لق و ناۋچەكانىيەۋە فشارنىكى زۆرى خستە سەر ھاۋلاتيان و لەنزىك بىنكەكانى دەنگدان خىتەى دانا و نان و ئاۋ و شىرىنى بەسەر ئامادەبوۋان دابەشەكرد و كارنى كاندىدىيان بە مىندالانى نىزىك بىنكەكانى دەنگدان دابەشەكرد.
285.	ھەولير	قوتابخانەى دارىكى سەرەتايى 1	2	1- زىياتر لە جارنىك چۈنەن زورەۋەى بەرپوئەبەر ئاسايشى ناۋ بىنكەى دەنگدان 2. ھەبوۋى مۇبايلى كە دەنگدەران دەھىن بۇ ناۋ بىنكەى دەنگدان 3. كىشەى دروستىبوۋى مىندالنى ئۆتۈزىم لەكاتى چۈنە ناۋ بىنكەى دەنگدان 4. ئالاي حزب لەسەر جلوبەرى مىندالان لەناۋ بىنكەى دەنگدان

5.	لەيىرىكىرىنى كارتى نىشتمانى و بەكارھىنانى وىنەنى كارتى نىشتمانى لە ناۋەۋەيدا مۇبايلى			
	ھىچ نىيە	11	123201	دھۆك 286.
	ھىچ نىيە	6	123201/قوتابخانەنى دىگەر خوتىن	دھۆك 287.
1- زياتر لە يەك كات چۈنەنە ژوررەۋەنى بەرپۈنەبەر ئاساشى ناۋ بىنكەنى دىنگدان.				
2. ھىنانى مۇبايلى دىنگدەران بۇ ناۋ بىنكەنى دىنگدان				
3. كىشەيەك كەبەھۋى چۈنەنە ژوررەۋەنى مىندالىكى ئۆتىمەۋە بۇ ناۋ بىنكەنى دىنگدان	2		قوتابخانەنى دارلىكى سەرەتاپى 122910	ھەۋلىر 288.
4. ئالانى حزب لەسەر جلوبەركى مىندالان لە ناۋ بىنكەنى دىنگدان				
5. لەيىرىكىرىنى كارتى نىشتمانى و بەكارھىنانى وىنەنى كارتى نىشتمانى لە ناۋەۋەيدا مۇبايلى ۋە رەۋانەنى دىنگدان بىكە .				
و ۲۵ خولەك دواخرا بەھۋى شەحن نە كىرىنى ئامىرى پەنجەمۇر.	5		124602. قوتابخانەنى سىرى سەرەتاپى	دھۆك 289.
23 حالەتنى پەرىنەۋە				
كىشەنى مۇبايلى ھەيە	2		2234	دھۆك 290.
كاتىمىر ۹:۳۵ شەۋ - كىشە لە قوتابخانە سىفەر لە سلىمانى كاتىمىر ۹:۳۵ شەۋ - كىشە لە قوتابخانە سىفەر لە سلىمانى	1		226905 قوتابخانەنى سىفەر	سلىمانى 291.
ئامىرەكان ۋەستان و چەند خولەك كىك دىنگەكانى ۋەرنەگىرت.	223703		ناۋەندى سىفەر	دھۆك 292.
22 حالەتنى پەرىنەۋە ھەبۈ	5		223402	دھۆك 293.
تەنھا يەك كەس ھاتنە ژوررەۋەنى مۇبايلى ھەبۈ	1		122906	ھەۋلىر 294.
شەكان زۇر بە باشى بەرپۈنەچۈن.	03		بىنكەنى مىدىكى كىچان	ھەۋلىر 295.
لە سەرەتاپى كاتەۋە دەسكى پىكىرد، بەلام خالە لاۋزەكە ئەۋە بوۈكە ۲۳ كەس پىش نىۋەرپۈ پەنجەمۇرىان نەخوتىندراپەۋە نوتىنەرى چەند لاپەنىك ئامادەبوۈن بەلام ھىچ كىشە و بانگەشەيەك نەبۈ.	4		شەرمىن بىنەرەتنى / 124204	دھۆك 296.
دەسكى پىكىرد پىرۋسەكە ھەللىرىدىن لە ھەۋتنى بەيانى 17. دىنگ بەتال 450 وىستىگە ھەللىرىدىن گىشى	1		قوتابخانەنى بۈر بىنەرەتنى , ئاكىرى	دھۆك 297.
نەخوتىندىنەۋەنى ناۋى دىنگدەران كارىگەرى لەسەر پىرۋسەنى دىنگدان دەبىت، ھەر دىنگىكى دەرەكىش دەبىت چەند جارلىك دوۋبارە بىرپىتەۋە بۇ ئەۋەنى قىۋل بىرپىت، ھەرۋەھا بەكارھىنانى مۇبايلى لەلاپەن دىنگدەرانەۋە لە قەۋارە سىياسىيەكان. بابەتەكەنى كاتىكى زياترى بەفېرۋدا و بەكارھىنانى كاغەزى دىنگدان يەككىك بوۈ لە ھۆكارەكانى قەرەبالغى. بەگىشى زۇر باش بەرپۈنەچۈ.	1		قوتابخانەنى بىنەرەتنى باۋان 223705	دھۆك 298.
بەگىشى دىنگدانەكە باش بوۈ. زۇرىيەنى دىنگدەران بە ئازلاى دىنگدان دا، جىگە لە چەند كەسكىك كە بەرپۈنەبەرى بىنكەنى دىنگدان وتى ھاۋكارى كىچەكان دەبن.				
بەگىشى ستافى لىزىنەكان كەم بوۈن. لە ژوررەكەمدا پىنج كەس بوۈن ئەۋان ماندوۈ بوۈن بەلام كەم كەس بوۈن، ئەمەش پىرۋسەكەنى خاۋىردەۋە. خەلك ماندوۈ بوۈن و ھەرچەندە لە كۈتايىدا ھەموۋان دىنگدان دا، بەلام رىگىرىيان لى نەكرا مۇبايلى بېيىنە بىنكەنى دىنگدان. تەنھا كارتىكى بانگەشەنى بىچۈكك لە ھۆلەكەدا بىيى. بەرپۈنەبەرەكە دەرپىكىرد و سەرنىجى جەماۋەرنىكى زۇرى لە دەرەۋەنى بىنكەنى دىنگدان دا و كاتىك دىنگدان تەۋاۋ بوۈ ئامىرەكان كۈزەۋە.	3		بىنكەنى ئەلاپى 127801	سلىمانى 299.
1- بانگەشەنى ھەللىرىدىن لە دەرەۋە و ناۋەۋەنى بىنكەنى دىنگدان ئەنجامدا و كارتى كاندىدەكانى دابەشكىرد، وىنەنى كاندىدەكانى بىلاۋىدەۋە.				
2- ئامىرى پىكۇس لە سەرەتاپى دىنگداندا كار نەدەكىرد و لە وىستىگەنى يەكەمدا گۈردىرا قوتابخانەنى ئەلۋەند يەكەم بوۈكە دىنگى دا، بە رىزەنى 17.	1		121602 قوتابخانەنى ئەلۋەند	ھەۋلىر 300.
3. مۇبايلى ھەبۈ و وىنەنى دىنگدان گىرا.				
4. دىنگى دىنگدەر ھەيە تەنھا بە ۋەرەقەنى دىنگدان.				
ئامىرەكان كاربان نەكىرد. كىشەيەكى تەكىكى ھەبۈ. تىمەكانى فى فى دى بە زىمانى كوردى بوۈن . كاتىمىر ۷:۵۰ كىشەكە چارەسەر كرا.	12930301		قوتابخانەنى سىۋسىنان	سلىمانى 301.

302.	دھۆك	قوتابخانەى ئامادەى تىكەلاوى كەلەكچى 324104	4	كىشەى نەخوتىندەۋەى كاغەزى دەنگەران، ئەمەش بوۋە ھۆى ئالتۇزى لە بىكەى دەنگەران لەلايەن تىمى يەكپىى و بوۋە ھۆى دورۇستىنەۋەى چاودىر
303.	سلىمانى	قوتابخانەى رۇژھەلات (۱۲۶۲۱۰)	3	1- لە كاتىمىر 7:00 بەيانى تا 12:14 شەۋ، 23-ھالەتى پەرىنەۋە ئەنجام دراۋە. ۋە دەنگ بەدە. 2. يەك كاغەزى دەنگەران ھەيە (بەدەر) بەھۆى لكاندى كاغەزەكەبە ئامىرەكەۋە. لە ۋىشەنى كە دەنگەر حىزەكەى ھەنئارد بەلام مۆرى دەنگەران لەسەر كاغەزى دەنگەران نىشاندرابوۋ. 4. ھالەتەك ھەبوۋە كەرتەكە نەخوتىندىرلەۋە 3 كاتىك داۋاى كەرتەكە دەكرىت، ئامىرەكە داۋاى بارىكۆدى سەر كەرتەكە دەكات. ژمارەبەكى زۇر لە دەنگەران نەيانتوانى دەنگ بەدەن لەبەر ئەم ھۆكارلەى خوارەۋە: نەياندەتوانى پەنچەمۆرە كانىان بىخوتىنەۋە. 3. يان كارتى دەنگەرانىان كۈن بوۋ و نوتىان نەكرەۋە. 2. يان پىشتەر دەنگەران پەنچەمۆرىان نەبوۋە. بازداكە كۆتاپى ھات. لە رىژەى بەشدارىكردى دەنگەران لە ۋىستەگەى سىيەم كە بىراربوۋ 450 دەنگەر تىپدا دەنگ بەدەن، بە رىژەى 5% بۇ 23% بازدانى بەخۆيەۋە بىيى. دەنگەر لە سەرەتاي پىرۇسەكەدا تەۋاۋ بوۋە. ھەر بۆيە نەيانتوانى باز بەدەن بۇى . ۋ ھەموۋ ئەمانە بوۋنە ھۆى خاۋىبونەۋە دەست .
304.	دھۆك	سىفەر 1232	5	پەنچەمۆر و ئامىر
305.	دھۆك	قوتابخانەى مەقۇلۇب	6	كىشەى نەخوتىندەۋەى پەنچەمۆر سەرەراى پاك كدەۋە
306.	دھۆك	كامەند 123503	1	زۇر نەبوۋە كە نەخوتىندىرلەۋە .
307.	دھۆك	323505 قوتابخانەى قەدشى سەرەتايى	02	ھىچ نىيە
308.	ھەلەبجە	قوتابخانەى بورھان 128206	1	تەنھا چەند يەك مۇبايل لە ۋىستەگە كەدا بىنرا و ۋىنەى گىرا. ھەموۋ پىرۇسەكە بە باشى بەرپىۋەچوۋ.
309.	ھەۋلىر	320705. قوتابخانەى نۇش سەرەتايى	2	- ئامىرەكە لە سەرەتاۋە لە كاتىمىر 7:00 تا 7:13 كىشەى ھەبوۋ 9:57 كىشەى لە سەندۇقەكەدا ھەبوۋ 10:09 (4 كەس كە ناتوان دەنگ بەدەن چۈنكە ناتوان پەنچەمۆرە كانىان بىخوتىنەۋە دەنگ دەدەن) (3 دەنگ رەنكرلەۋە)
310.	سلىمانى	شەھىد ئارام 127502	2	نەخوتىندەۋەى پەنچەمۆر
311.	ھەۋلىر	سەنتەرى كانى قرژالە 221304	6	بارتى دىمۇكراتى كوردستان كارىگەرى لەسەر دەنگەران ھەيە، موختارەكان، ھىزە ئەمىنىيەكان، ناۋچە و رىنخراۋەكان بىكەكانى دەنگەرانىان كۆنترۇل كىردوۋە.
312.	دھۆك	قوتابخانەى ناۋەندى مەقۇلۇب 324101	324101	زۇر قەرەبالغ بوۋ لە دەركاى چوۋنە ژورەۋە
313.	دھۆك	قوتابخانەى برجى سەرەتايى 123704	1237	ئامىرى دەنگەران تا كاتىمىر ۸:۲۰ دواكەۋت و كەس نەيتوانى لە ھەردوۋ ۋىستەگەكەدا بە ئەنجامى ۱-۲ دەنگ بەدەن.
314.	ھەۋلىر	كسىزانى خىرا	1	زۇر شت نىيە بۇ خوتىندەۋەى پەنچەمۆر.
315.	دھۆك	سەنتەرى زۇرك	03	ھىچ نىيە
316.	دھۆك	ناۋەندى كوردستان 1 سەنتەرى دھۆك ژمارە 123405	6	ۋە پىۋىدا رىۋداۋەكە كەى نەپىرد تەۋقەى لەگەل بىكەن mora خەندە ۋە ناچار بوۋ زۇر لە خەلەك بۇ دەنگەران لەسەر گىشت شىتەك
317.	سلىمانى	127008 قوتابخانەى سەرچنارى سەرەتايى	8	1. پىۋىستە ئامىرەكە پىش دەستپىكردى پىرۇسەى دەنگەران دىلەرتىت راپۇرتىك بە ژمارە سىفرەۋە، بەلام لە ۋىستەگەى ژمارە ۸، لەبەردەم چاودىران و دورۇ لەۋان پىش كاتىمىر شەش سەرنجى ئىمەيان راكىشا و كاتىمىر ۷:۱۵ نامەكەيان نىشان دا. 2:16 ھالەتى ۋىنەگرتن ھەبوۋە كە لەلايەن بەرپىۋەبەرى ۋىستەگەكەۋە رەنكرى لىكرا. 3. پىداگرى كەسىك لەسەر ۋىنەگرتى دەنگى لە ۋىستەگەى 8۰۰ كىشەى لەگەل ئىدارەى ۋىستەگەكەدا دروستكر، دەنگەر بەھۆى سورىۋى بەرپىۋەبەرەۋە دەنگەكەى دلەت كىرد و نەپىخستە ناۋ سەندۇق دەنگەنەۋە. 4- ئامىرى لىكۆلىنەۋەيەك لە كاتىمىر 5:52 ئىۋارە شىكىسى ھىنا و دىسانەۋە لە كاتىمىر 5:56 ئىۋارە گەرايەۋە كار

318.	دھۆك	قوتابخانەى ھىندىن سەرەتاپى 123203	2	كارى دەنگەر ناخوئىندىتەو 50 كارى دەنگەر بەي وىتە 10
319.	دھۆك	قوتابخانەى سەردەشى 223703	2	1. نەخوئىندەو پەنجەمۇرى ھاۋلاتى 2. نەبوونى ناسنامە بۆ ھاۋولاتيان 3. بەكارھىتەنى مۇبايل لە پىشت شونى دەنگدان
320.	سلىمانى	127004 قوتابخانەى زاموای سەرەتاپى	1	كانتۇمىر 7:10-7:00 PM تىكچوونى ئامپىرى سىندوقى دەنگدان 4 حالەتى بەكارھىتەنى مۇبايل 19-12-12:13 تىكچوونى ئامپىرى سىندوقى دەنگدان بەھۆى نەخوئىندەو پەنجەمۇرەكانىانەو ژمارەبەكى زۆر لە ھاۋولاتيان مافى دەنگدانىان لەدەستدا
321.	دھۆك	قوتابخانەى ئامادەكارى كورىانى مالاتە	2	كىشەى پەنجەمۇر
322.	سلىمانى	باخچەى ساۋايانى ناز	226708	ھىچ رووداۋىك نىبە كارىگەرى لەسەر پىرۇسەكە ھەبىت.
323.	دھۆك	مەلای جەزىرە/3	224206	ھىچ نىبە
324.	دھۆك	بازار 123305	4	زۆر حالەتى رەتكەندەو دەنگەران بەھۆى نەخوئىندەو ناۋى دەنگەرەو ھەبوو كىشەى لە چوونە ژوورەو مۇبايل بۆ ھەبوو بۆ كابىنەكە
325.	دھۆك	بازار 123305-	3	ھىچ نىبە
326.	ھەولير	قوتابخانەى حاجى قادىرى كۆپى (۱۲۱۷۰۱)	01	بەشىۋەيەكى گىشى پىرۇسەى دەنگدان زۆر خاۋبوو، چونكە بەشىك لە ھاۋولاتيان پەنجەمۇرىان نەخوئىندىراپەو، ئەمەش ولىكرى زياتر لە 5%ى ھاۋولاتيان مافى دەنگدانىان لى زەوت بىكرىت، چونكە پەنجەمۇرەكانىان نەخوئىندىراپەو، ھەرۋەھا ماۋەيەكى زۆرى خايند تا چەند جارىك ھەولبەدەن. بەھۆى ئەو پىش ئەو وادەيەى لە ئىۋان فەرمانبەران و ھاۋولاتيان دانراپو، رىكرى لە ھاۋولاتيان كرا دەنگ بەدەن.
327.	سلىمانى	1268 قوتابخانەى خانزادى سەرەتاپى	4	يەككىسى سى لىۋنەى دانراپو، يەككىيان لەناۋ بىكەى دەنگدان و ئەۋىترىان لە نىزىك دەروژەى دەنگدان بە لىسى ناۋى دەنگەران و ژمارەى تەلەفۇنەو، يەك بە يەك پەيوەندىيان پىۋە كرەبوون و فەرمانىان پىكرەدبوو زوۋ بىن دەنگ بەدەن، داۋا لە دەنگەرانى سەربەخۇدەكر ناۋ و ژمارەكانىان لەسەر كارى دەنگەكەيان بىن، پەيوەندىيان بە ژمارە كاندەدەو كر، لەكەل وىنەيەكى دەنگى. بەپاسى ئەم دۇخە كارىگەرى نەرتى لەسەر مېشىكى دەنگەران ھەبوو و ئازادى دەنگەرانى پىشەل كر.

سوپاس و پىزانىن

ھاوپەيلىمانى تۆرۈ رېكخراۋە نىشتىمانىيەكان بۇ چاودىرىكىردى ھەلئەردىنەكان لە عىراق سوپاس و پىزانىنى خۆى ئاراستەى كۆمەللىك شارەزا و پسپۆرى ھەلئەردىن دەكات بۇ پالپىشى ھاوپەيلىمانى لە پرۆسەى چاودىرىكىردى ھەلئەردىنەكانى يەلەمانى كوردستانى عىراق، بە پىدانى بۆچوون و تىببىنى و پاسپاردە، يان لە رېگەى لىنكى فۆرمى ئەلىكترونى، يان لە رېگەى ھاۋكارى تىمى چاودىرى درىژخايەن، كە ئەوانىش پىكھاتوون لە:

- 1- د مەھدى جابر - پرۆفيسۆرى زانستە سىياسىيەكان - نەجەفى ئەشەرف، ئىستا نىشتەجى شارى ھەوليرە.
- 2- د سەرھەنگ بەرزنجى - مامۆستاي ياساي دەستوورى لە زانكۆى سەلاھەدىن - ھەوليرە.
- 3- م. سەردار عەبدولكەرىم - ئەندامى پىشۋوى ئەنجومەنى كۆمىسيۆنى ھەلئەردىنەكان - ھەوليرە.
- 4- م. رابىن رەسوول ئىسماعىل - رۆژنامەنووس و نوسەر - ھەوليرە.
- 5- م. مىخائىل بنىامين - پسپۆرى كاروبارى كەمىنەكان - دھۆك.
- 6- م. ھىوا مەحمود عوسمان - بەرپۆەبەرى پلاتفۆرمى دىجىتالى 964+ - ھەوليرە.
- 7- م. مەريوان عارف - كارمەندى كۆمىسيۆن و پسپۆرى ھەلئەردىن - سلىمانى.
- 8- م. سلىمان مستەفا حەسەن - پارىزەرى پسپۆر لە كاروبارى ھەلئەردىن - سلىمانى.
- 9- د. وئىل مونتەرە حەسون - ئەكادىمىست و پسپۆرى ياساي دەستورپى - بەغداد.
- 10- د. سەعید حمىد ئەمىن كاكى - ئەندامى پىشۋوى ئەنجومەنى كۆمىسيۆنى ھەلئەردىنەكان - سلىمانى.
- 11- سەلام مەھمەد ئىسلام - رېكخراۋەكانى كۆمەلگەى مەدەنى و گۆرىنى دىموكراسى - ھەوليرە.
- 12- د. سەرۋەر عەبدولرەحمان عومەر - سەرۆكى دەرگەى پەى - سلىمانى.
- 13- درىد توفىق شەفىق - توئزەر لە كاروبارى ھەلئەردىن - بەغدا.
- 14- ئەفەن خالىد عەبدولرەحمان - راگرى فاكەللى ياسا لە زانكۆى دھۆك.
- 15- موحسەن جەبارى حەسەن ئەلموسەوى - ئەندامى پىشۋوى ئەنجومەنى كۆمىساران - بەغداد.
- 16- سەعد مەزلوم عەبدوللا - پسپۆرى ھەلئەردىنەكان - بەغدا.
- 17- سەعد عەبدولعەزىز مەحمود - ئەندامى پىشۋوى دەستەى كۆمىساران - ئەنبار.

بۇ زانىارى زياتر پەيوەندى بکەن بە:

ناوى كۆمپانىا يان رېكخراۋەكە	ناوى سى بەش	پارنىزگا	ژمارەى مۇبایل
تۆرى چاودىرى ھەلئەردىنى شەمس	ھۆگر چەتۆ شىخە	ھەوليرە	07701387538
تىمى چاودىرى رېكخراۋى تەموز	فیان شىخە عەلى	ھەوليرە	0770461900 0
تۆرى عىن بۇ چاودىرىكىردى ھەلئەردىن و دىموكراسى	سەعد جبار ئەلبطاط	بەغداد	7702836103 0
تۆرى چاف بۇ چاودىرىكىردى دىموكراسى و مافەكانى مروف	سرىست مستەفا رەشىد	دھۆك	07504840094
پەيمانگەى كوردى بۇ ھەلئەردىن KIE	ئارام جەمال	سلىمانى	07701573210
تۆرى ھاوپەيلىمانى كەمىنەكان لە عىراق	ھابدى سەركار	ھەوليرە	07507809005

كۆتايى..